

UCHWAŁA NR V/39/2024
RADY MIEJSKIEJ MIĘDZYCHODU

z dnia 27 sierpnia 2024 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030.

Na podstawie art. 10f ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 609 i 721) Rada Miejska Międzychodu uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Międzychodu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

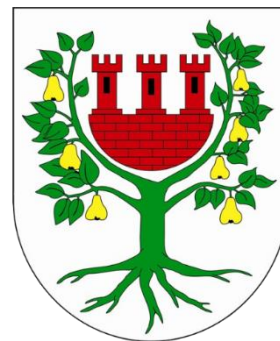
Przewodniczący Rady Miejskiej Międzychodu
Dariusz Nowak

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr V/39/2024
Rady Miejskiej Międzychodu
z dnia 27 sierpnia 2024 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIĘDZYCHÓD NA LATA 2023-2030

Opracowanie:

Urząd Miasta i Gminy w Międzychodzie
we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki
i Rozwoju Spółka z ograniczoną
odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz
Krajowym Instytutem Jakości.

Strategię Rozwoju Gminy Międzychód na lata
2023-2030 opracowano w oparciu o materiały
źródłowe Urzędu Miasta i Gminy w Międzychodzie
oraz gminnych jednostek organizacyjnych.

Strategia Rozwoju Gminy Międzychód na lata
2023-2030 zawiera dane według stanu na 31
grudnia 2021 roku, o ile nie zaznaczono inaczej.

 Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju

 KRAJOWY
INSTYTUT
JAKOŚCI

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	5
CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY MIĘDZYCHÓD.....	8
1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej.....	9
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej	10
3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej.....	11
4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych.....	13
4.1. Ocena sytuacji Gminy.....	13
4.2. Pożądane priorytety rozwojowe	15
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej.....	17
CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY MIĘDZYCHÓD.....	20
1. Misja i wizja	21
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	23
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Międzychód oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie	35
4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań	39
6. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	48
7. Ramy finansowe i źródła finansowania	51
ZAŁĄCZNIKI.....	54
Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Międzychód.....	55
Załącznik 2: Wzór ankiety	118
Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna	123

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2030 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: zasoby ludzkie, środowisko przyrodnicze i kulturowe, infrastrukturalne czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznych obowiązujących w Gminie Międzychód, a także spójnym z dokumentami wyższego rzędu – Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 oraz Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

Dokument został opracowany na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym dokumentem prawnym wykorzystywanym podczas przygotowania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ponadto wzięto również pod uwagę zapisy poprzedniej Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2015-2023. Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców.

Prace nad Strategią rozpoczęto w sierpniu 2022 roku – Burmistrz Międzychodu podjął decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Kolejnym krokiem było podjęcie uchwały nr LVIII/526/2022 Rady Miejskiej Międzychodu z dnia 27 września 2022 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030, w tym tryb konsultacji.

Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy, którą pogłębiono podczas spotkań z Zespołem Strategicznym oraz mieszkańcami i interesariuszami Gminy, przeprowadzonych w formie warsztatów (warsztat diagnostyczny i strategiczny) oraz badania ankietowego przeprowadzonego w formie kwestionariusza online. Warsztaty z Zespołem Strategicznym przeprowadzone zostały metodą design thinking polegającą na spojrzeniu na problem z wielu perspektyw oraz wyjściu poza utarte schematy. Podczas warsztatów diagnostycznych uczestnicy dyskutowali na temat sytuacji Gminy w obszarach: edukacji, ochrony środowiska, społeczności, zdrowia, gospodarki, promocji, turystyki, kultury, infrastruktury, komunikacji i bezpieczeństwa – z punktu widzenia różnych grup społecznych (rodziców, młodzieży, dzieci, seniorów, przedsiębiorców, rolników, inwestorów, turystów, nauczycieli, pracowników Urzędu, itp.). Podczas pracy w grupach zdefiniowano obszary problemowe, wskazano mocne i słabe strony Gminy oraz szanse na jej rozwój, a także

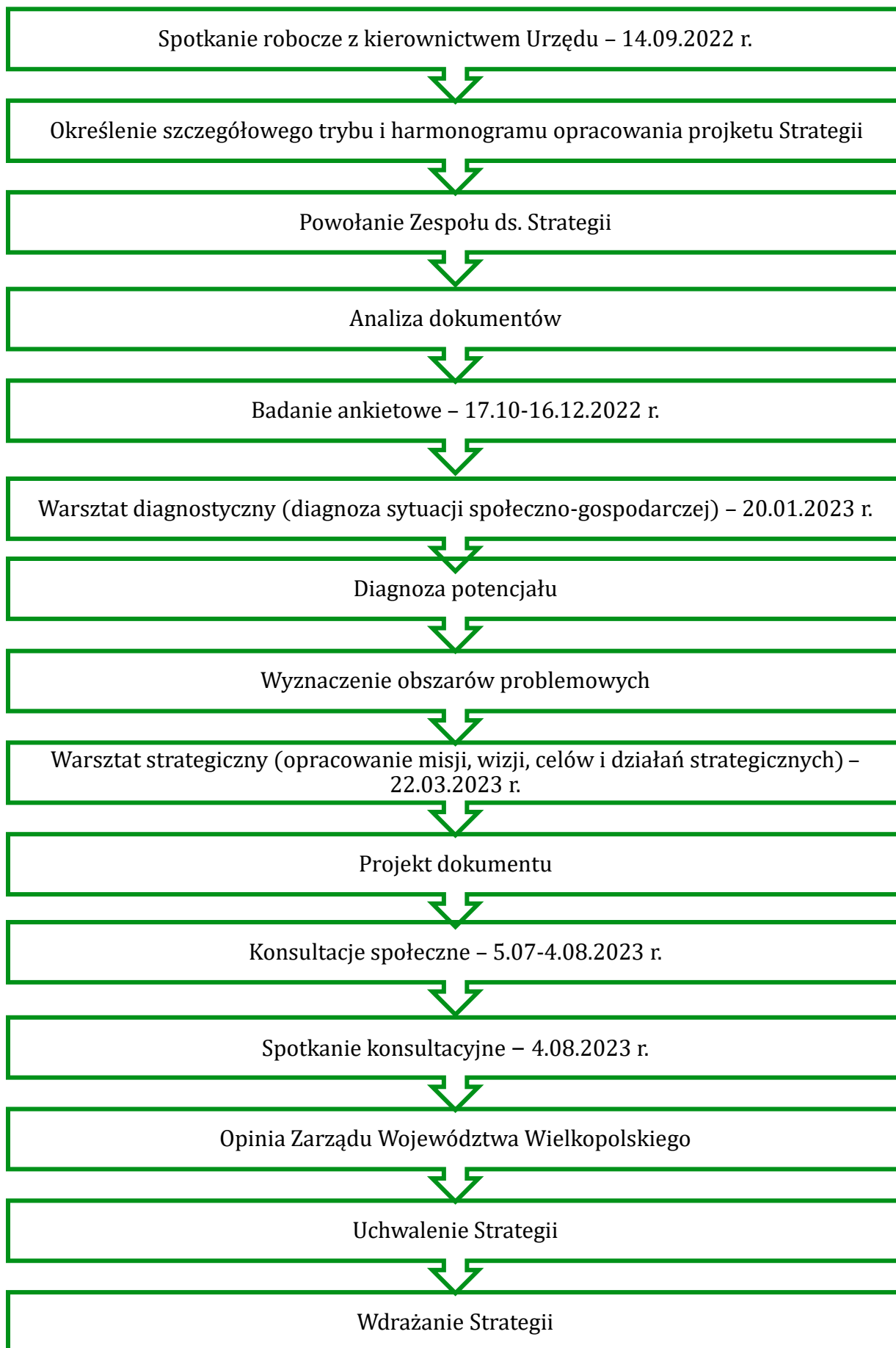
zagrożenia, które mogą osłabić oddziaływanie silnych stron i uniemożliwić wykorzystanie szans. Na tej podstawie wyznaczono obszary problemowe, nad którymi pracowano podczas drugich warsztatów – strategicznych. Ze zdiagnozowanych obszarów problemowych wynikają cele strategiczne, które podzielone są na cele operacyjne. Dla celów strategicznych wyznaczone zostały zadania i działania, których realizacja wpłynie na osiągnięcie postawionych celów. Ponadto w trakcie tego spotkania wypracowano misję oraz wizję Gminy Międzychód.

Dokument powstał przy wsparciu ekspertów z Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju z Poznania, w składzie:

- Dominika Gałęcka, Starsza Specjalistka ds. Strategii i rozwoju lokalnego – koordynatorka projektu,
- Irma Kuznetsova, Dyrektor Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego – kierownik zespołu,
- Iwona Nowacka, Zastępca Dyrektora Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego – recenzent dokumentu,
- Maciej Łodyga, Młodszy Specjalista ds. Strategii i rozwoju lokalnego – przygotowanie diagnozy.

Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Na kolejnej stronie przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategią.

CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY MIĘDZYCHÓD

1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Gmina Międzychód położona jest w zachodniej części województwa wielkopolskiego. Jest to gmina miejsko-wiejska stanowiąca siedzibę powiatu międzychodzkiego – przy czym miasto Międzychód jest centrum administracyjnym, usługowym, oświatowym i kulturowym. Gmina wyróżnia się wysokim poziomem lesistości – lasy pokrywają ponad 50% jej powierzchni. Użytki rolne stanowią ok. 30% w strukturze zagospodarowywania terenu. W efekcie obszar ten charakteryzuje się wysokimi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi, stanowiącymi istotną rolę w atrakcyjności turystycznej i osadniczej Gminy.

Główne ciągi komunikacyjne stanowią 2 drogi przecinające się w centralnej części Gminy – droga krajowa nr 24 przecinająca Gminę na osi wschód-zachód oraz droga wojewódzka nr 160 biegnąca na osi północ-południe (ponadto przez teren Gminy przebiegają również DW nr 182, 195, 198, 199). Obszar ten charakteryzuje się ograniczoną dostępnością komunikacyjną ze względu na oddalenie od innych większych miast (np. Zielona Góra, Gorzów Wielkopolski, Poznań), gdzie dojazd zajmuje ok. 1-1,5 godziny. Ponadto w Gminie zlokalizowany jest nieczynny dworzec kolejowy. W momencie opracowywania niniejszego dokumentu, Gmina uczestniczyła w staraniach o reaktywację linii kolejowych nr 368 Międzychód – Szamotuły (kierunek do Poznania) oraz linii 363 Międzychód – Skwierzyna (kierunek do Gorzowa Wielkopolskiego). Reaktywacja linii znacząco poprawiłaby dostępność komunikacyjną Gminy, ułatwiając podróż z i do Gminy zarówno mieszkańcom, jak i potencjalnym turystom. Publiczny transport zbiorowy autobusowy w Gminie nie jest organizowany, a przewozy realizowane są jedynie przez prywatnych przewoźników, w związku z czym niektóre miejscowości są wykluczone komunikacyjnie. Niestety, organizacja gminnego transportu przez Gminę Międzychód byłaby nieuzasadniona ekonomicznie.

W aspekcie dostępności przestrzennej dostrzega się barierę w postaci rzeki Warty, przecinającej Gminę w centralnej części na osi wschód-zachód, która utrudnia swobodnie przemieszczanie się między północą a południem Gminy. Ograniczenie stanowią również liczne formy ochrony przyrody (pokrywające 76% powierzchni Gminy), które mimo, iż są potencjałem do rozwoju turystycznego to hamują rozwój inwestycyjny. Należy jednak zauważyć, iż mimo że na obszarze Gminy rozwinęła się funkcja turystyczna, a jej kontynuacja jest wskazana, to nieopodal znajdują się inne atrakcyjne tereny (m.in. w Gminie Sieraków), które stanowią konkurencję dla Gminy Międzychód.

Gmina charakteryzuje się częściowym objęciem jej powierzchni miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, co ma wpływ na ład przestrzenny, racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz umożliwia lokowanie inwestycji.

Międzychód słynie z dobrych warunków do wypoczynku (ze względu na występujące liczne lasy, jeziora, rzeki), jednak nie jest to związane jedynie z uwarunkowaniami przyrodniczymi. W obszarze Gminy znajduje również się wiele cennych historycznie obiektów, a sam Międzychód wyróżnia się historycznym układem przestrzennym. Składa się to na powstanie kilku szlaków turystycznych, rowerowych i ścieżek edukacyjnych.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

W związku z tym, iż Gmina Międzychód stanowi główny ośrodek powiatu, dominuje również na tle innych gmin pod względem rozwoju gospodarczego – przedsiębiorstwa funkcjonujące na terenie Gminy stanowią ok. 56% wszystkich firm zlokalizowanych na terenie powiatu. Mimo to większe miasta (w szczególności Poznań) stanowią ośrodek konkurencyjny pod względem atrakcyjności miejsc pracy i możliwości znalezienia satysfakcjonującego zatrudnienia.

Oprócz wspomnianych wyżej dróg wojewódzkich i drogi krajowej, sieć dróg na terenie Gminy stanowią również drogi powiatowe i gminne. Dostrzega się potrzebę rozbudowy sieci drogowej pomiędzy niektórymi miejscowościami oraz budowę i rozbudowę ciągów pieszo-rowerowych wraz z oświetleniem.

Gmina posiada rozwiniętą infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, dzięki której ponad 92% mieszkańców ma dostęp do sieci wodociągowej, a ok. 74% do sieci kanalizacyjnej. Mimo to konieczne jest przeprowadzenie działań, takich jak modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej (w tym przebudowa SUW w Międzychodzie i w Radgoszczy, budowa sieci wodociągowej na Osiedlu Gorzycko, budowa instalacji OZE na potrzeby stacji uzdatniania wody w Głazewie) oraz rozbudowa sieci kanalizacyjnej (w tym na Osiedlu Gorzycko oraz na terenie Bielska). Dla mieszkańców nieposiadających dostępu do sieci kanalizacyjnej Gmina stosuje wsparcie w postaci dotacji proekologicznych na budowę przydomowych, biologicznych oczyszczalni ścieków i na budowę przyłączy kanalizacji sanitarnej.

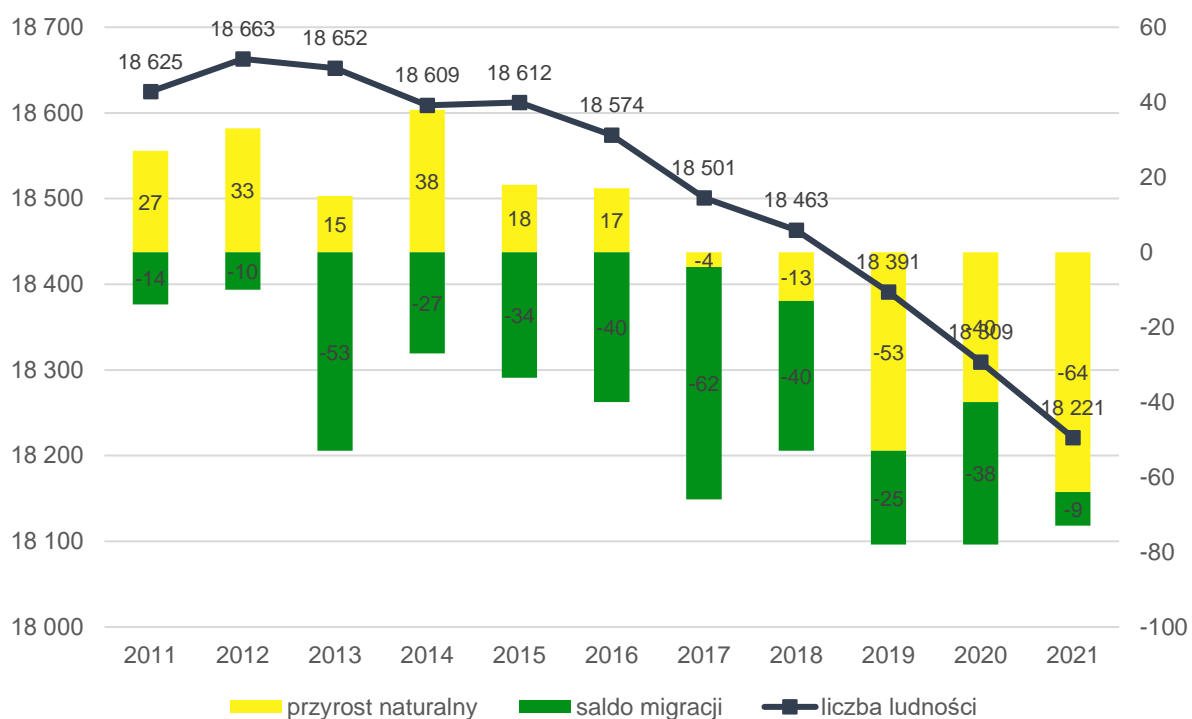
Gmina charakteryzuje się również wysoką dostępnością sieci gazowej – w 2021 roku korzystało z niej ponad 60% mieszkańców. Ponadto nie dostrzega się problemów z dostępem do Internetu – oprócz radiowego, w wielu miejscowościach dostępny jest także Internet szerokopasmowy. Ograniczenia występują jedynie we wsiach o rozproszonej zabudowie położonych na terenie Puszczy Noteckiej.

W celu zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do środowiska oraz zwiększenia efektywności energetycznej planuje się rozwój odnawialnych źródeł energii oraz działania termomodernizacyjne. W oparciu o tereny wyznaczone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lokalizowane będą elektrownie wiatrowe. Ponadto planowany jest montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach, farm fotowoltaicznych oraz termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Najważniejszym potencjałem rozwojowym jednostki samorządu terytorialnego są jej mieszkańcy – ich obecność, aktywność społeczna i zawodowa, zaangażowanie w rozwój Gminy. Według danych GUS z 2021 roku Gminę Międzychód zamieszkiwało 18 221 osób. Niestety obserwuje się systematyczny spadek liczby mieszkańców na przestrzeni kilku lat. Jest to spowodowane między innymi odpływem mieszkańców do większych miast, których atrakcyjność przyciąga nie tylko ze względu na lepsze warunki zatrudnienia, ale także większą dostępność szkół (w tym uczelni wyższych) oraz innych usług (zdrowotnych, kulturalnych, sportowych, itp.).

Pogłębiając analizę sytuacji demograficznej zaobserwować można negatywne trendy w zmieniającej się strukturze społeczeństwa. Zarówno saldo migracji, jak i przyrost naturalny utrzymują się na poziomie ujemnym. Oznacza to, że większa liczba osób wyprowadza się z terenu Gminy niż wprowadza do niej oraz iż liczba zgonów przewyższa liczbę urodzeń. Ponadto zmniejsza się liczba osób w wieku 25-34 lata, które stanowią główną siłę napędową rozwoju gospodarczego. Rośnie z kolei wskaźnik senioralnego obciążenia demograficznego (czyli liczba osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym) przy jednoczesnym spadku liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym. Utrzymywanie się wspomnianych trendów będzie wiązało się z koniecznością rozwoju usług skierowanych dla seniorów, a zmniejszeniem się zapotrzebowania na usługi dla dzieci i młodzieży. Konsekwencją może być również brak zastępowalności pokoleń na rynku pracy oraz spodziewany spadek dochodów Gminy z tytułu udziału w PIT.

Ryc. 1. Zmiany liczby ludności w Gminie Międzychód w latach 2011-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W odpowiedzi na rosnącą liczbę osób starszych na terenie Gminy funkcjonują Kluby Seniora oraz Uniwersytet Trzeciego Wieku, gdzie seniorzy spotykają się, integrują,

zdobywają nowe umiejętności, a także mają możliwość brania udziału w zajęciach i imprezach. Ponadto w strukturze Ośrodka Pomocy Społecznej działa Klub Integracji Społecznej, którego celem jest wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz łagodzenie negatywnych skutków bezrobocia. Z kolei wsparciem dla dzieci są 4 świetlice środowiskowe oraz Świetlica Towarzystwa Przyjaciół Dzieci „Iskierka”. Z budżetu Gminy udzielane są również dotacje dla Klubu Amazonek w Międzychodzie oraz Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami „Homini”, których działalność skierowana jest odpowiednio do kobiet oraz osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin. Podsumowując, na terenie Gminy Międzychód świadczone są usługi dla różnych grup społecznych charakteryzujących się odrębnymi potrzebami.

W Gminie Międzychód zapewniana jest opieka nad dziećmi dla lat 3. Funkcjonuje żłobek publiczny oraz 2 żłobki niepubliczne. Mieszkańcy Gminy widzą potrzebę w zwiększeniu dostępności opieki żłobkowej. Z kolei opiekę przedszkolną zapewnia 7 przedszkoli publicznych i 2 niepubliczne. Upowszechnienie opieki przedszkolnej wynosi 100%, co oznacza, iż dla każdego dziecka, którego rodzice wykazali chęć zgłoszenia do przedszkola było dostępne miejsce. Świadczy to o wystarczającej liczbie miejsc przedszkolnych w Gminie oraz o odpowiednim dostosowaniu aktualnej oferty przedszkolnej do potrzeb mieszkańców.

Edukację na poziomie podstawowym zapewniają 4 szkoły (2 szkoły podstawowe oraz 2 zespoły szkolno-przedszkolne). Stan bazy dydaktycznej w szkołach jest zróżnicowany – różnią się m.in. liczbą sal lekcyjnych, rodzajem i stanem obiektów sportowych, liczbą dostępnych komputerów i projektorów multimedialnych, godzinami otwarcia świetlic, liczbą szafek dla uczniów czy liczbą stypendystów. Zmniejsza się liczba uczniów gminnych szkół – jeśli trend ten będzie postępował może doprowadzić do konieczności reorganizacji istniejącej sieci szkół, np. ze względu na zbyt małą liczbę dzieci w poszczególnych klasach/szkołach.

Oferta kulturalna na terenie Gminy jest rozwinięta. Podmiotem realizującym zadania w tym zakresie jest Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury im. J.D. Janockiego w Międzychodzie. Dzięki zaangażowaniu pracowników oraz rozwiniętej bazie infrastrukturalnej CAK organizuje szereg wydarzeń cyklicznych i działań kulturalnych skierowanych do mieszkańców Gminy, a także jest miejscem spotkań dla grup. Z kolei Biblioteka Publiczna posiada ofertę edukacyjną w postaci zajęć dla dzieci oraz organizuje akcje i wydarzenia.

Zadania z zakresu sportu realizuje głównie Międzychodzki Ośrodek Sportu, Turystyki i Rekreacji. Organizuje różnego rodzaju turnieje, zajęcia, obozy sportowe, biegi, itp. Na bazę sportową i kulturalną składa się także kilka innych obiektów, z wykorzystaniem których organizowane są gminne imprezy i wydarzenia kulturalne. Obiekty te charakteryzują się zróżnicowanym stanem technicznym i część z nich wymaga modernizacji.

W czasach występowania coraz częstszych sytuacji kryzysowych związanych z anomaliami pogodowymi oraz niestabilną sytuacją geopolityczną coraz ważniejsze stają się działania służb ratunkowych oraz ich współpraca z samorządem. W tym zakresie na terenie Gminy działają: Komenda Powiatowa Policji w Międzychodzie, Straż Miejska, Komenda Powiatowa PSP z Jednostką Ratowniczo-Gaśniczą oraz 9 jednostek OSP. Szczególnie jednostki OSP wymagają doposażenia oraz zmian infrastruktury umożliwiającej reagowanie na zmieniające się katalogi zagrożeń.

4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych

Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Gminy Międzychód przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców w formie kwestionariusza on-line. Ich celem było poznanie opinii dotyczącej jakości życia w Gminie, potrzeb mieszkańców oraz określenia priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Respondenci składali odpowiedzi od 17 października do 16 grudnia 2022 roku (łącznie przez 61 dni).

Ankietowani odpowiadali na pytania z zakresu społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, edukacji i kultury. Łącznie zebrano 134 ankiety. Zauważyć należy, iż jest to niewielka liczba w stosunku do liczby mieszkańców Gminy Międzychód, a tym samym uzyskano mało reprezentacyjną próbkę badawczą. Jednak mimo niewielkiej liczby zebranych ankiet warto przeanalizować poszczególne odpowiedzi, w celu poznania opinii mieszkańców najbardziej zaangażowanych społecznie, którzy zdecydowali się wypełnić ankietę.

Większą część respondentów stanowili mężczyźni (57%). Pod względem wieku mieszkańców, najwięcej było w przedziale 36-45 lat (34%). Ponad 63% ankietowanych stanowili mieszkańcy miasta, a 32% mieszkańcy obszaru wiejskiego. Ponadto na ankietę odpowiedziało 6 osób niebędących mieszkańcami miasta ani Gminy.

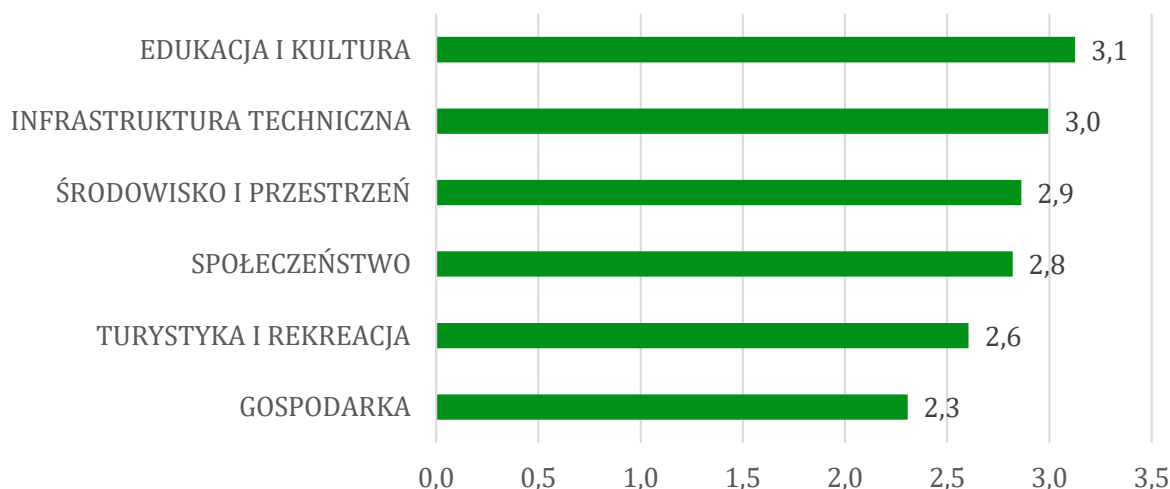
Wzór ankiety dla mieszkańca stanowi załącznik 2 do opracowania.

4.1. Ocena sytuacji Gminy

W Gminie Międzychód w skali od 0 do 5, gdzie:

- 0 – oznacza „nie mam zdania”,
- 1 – oznacza „bardzo źle”,
- 2 – oznacza „źle”,
- 3 – oznacza „dostatecznie/zadawalająco/neutralnie”,
- 4 – oznacza „dobrze”,
- 5 – oznacza „bardzo dobrze”,

mieszkańcy **najkorzystniej** oceniają działania w zakresie **edukacji i kultury** (średnia ocena wynosiła 3,1), z kolei **najmniej korzystnie** obszar **gospodarki** (średnia ocena wynosiła 2,3). Pozostałe obszary ocenione zostały w przedziale od 2,6 do 3,0. Średni wynik Gminy dla wszystkich badanych kategorii wyniósł 2,8.

Ryc. 2. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

W każdym z obszarów respondenci odpowiadali na szczegółowe pytania pozwalające określić stan istniejący poszczególnych elementów funkcjonowania Gminy. **Najwyżej** ocenione zostały walory środowiska przyrodniczego (4,11), dostępność edukacji w szkołach podstawowych (3,95) i jakość opieki żłobkowej (3,88).

Z kolei **najniżej** ocenione zostały możliwości przemieszczania się z wykorzystaniem połączeń komunikacyjnych z innymi gminami i miastami (1,53), dostęp do specjalistycznej opieki medycznej (1,61) i oferta spędzania wolnego czasu dla młodzieży (1,72)

Tabela poniżej przedstawia najlepiej i najgorzej oceniane elementy przez ankietowanych w podziale na poszczególne obszary.

Tabela 1. Najlepiej i najgorzej oceniane elementy w poszczególnych obszarach według ankietowanych

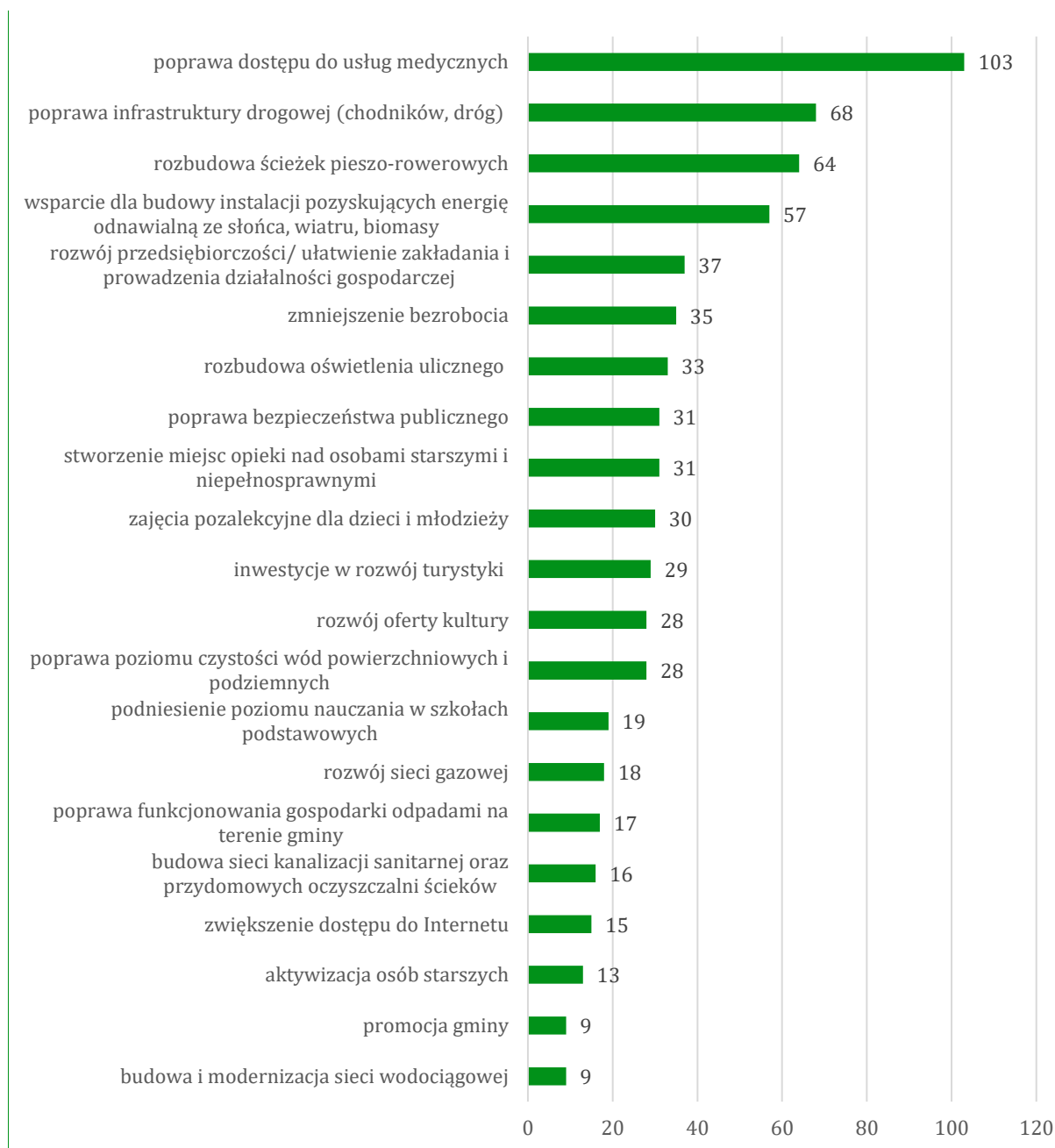
Obszar	Najlepiej oceniane:	Najgorzej oceniane:
Społeczeństwo	Jakość opieki żłobkowej na terenie Gminy	Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej
Gospodarka	Atrakcyjność inwestycyjną obszaru Gminy	Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami
Środowisko i przestrzeń	Walory środowiska przyrodniczego	Świadomość ekologiczna mieszkańców
Infrastruktura techniczna	Dostęp do Internetu	Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych
Turystyka i rekreacja	Atrakcyjność turystyczna Gminy	Oferta spędzania wolnego czasu na terenie Gminy dla młodzieży
Edukacja i kultura	Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

4.2. Pożądane priorytety rozwojowe

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe Gminy. Zdecydowanie najczęściej wskazywanymi odpowiedziami były **poprawa dostępu do usług medycznych** (odpowiedź tą zaznaczyły 103 osoby, a więc prawie 77% ankietowanych). Wśród często wskazywanych odpowiedzi znalazły się również: **poprawa infrastruktury drogowej** (odpowiedź tę zaznaczyło 68 osób), **rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych** (64 osoby) i **wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru czy biomasy** (57 osób). Pozostałe odpowiedzi uzyskały poniżej 30% głosów.

Poniżej zamieszczony został szczegółowy wykres przedstawiający poruszone wyżej aspekty, a także inne elementy, o których ocenę poproszeni zostali respondenci.

Ryc. 3. Główne priorytety rozwoju Gminy Międzychód według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

W ankiecie zapytano również co według respondentów powinno być wizytówką Gminy. Wśród odpowiedzi najbardziej wybrzmiały następujące kwestie:

- **CZYSTOŚĆ**, w rozumieniu czystego środowiska (lasy, jeziora, powietrze), brak gromadzących się odpadów, estetyka, zadbane parki i drogi,
- **TURYSTYKA** – wykorzystanie potencjału i walorów przyrodniczo-krajobrazowych Gminy do dalszego rozwoju zadbanej i nowoczesnej infrastruktury turystycznej, a tym także rozbudowa tras rowerowych,
- **RYNEK** – czysty, zadbany, tętniący życiem,
- **Hotel Pod Białym Orłem i Laufpompa** jako elementy charakterystyczne dla Gminy, wyróżniające ją.

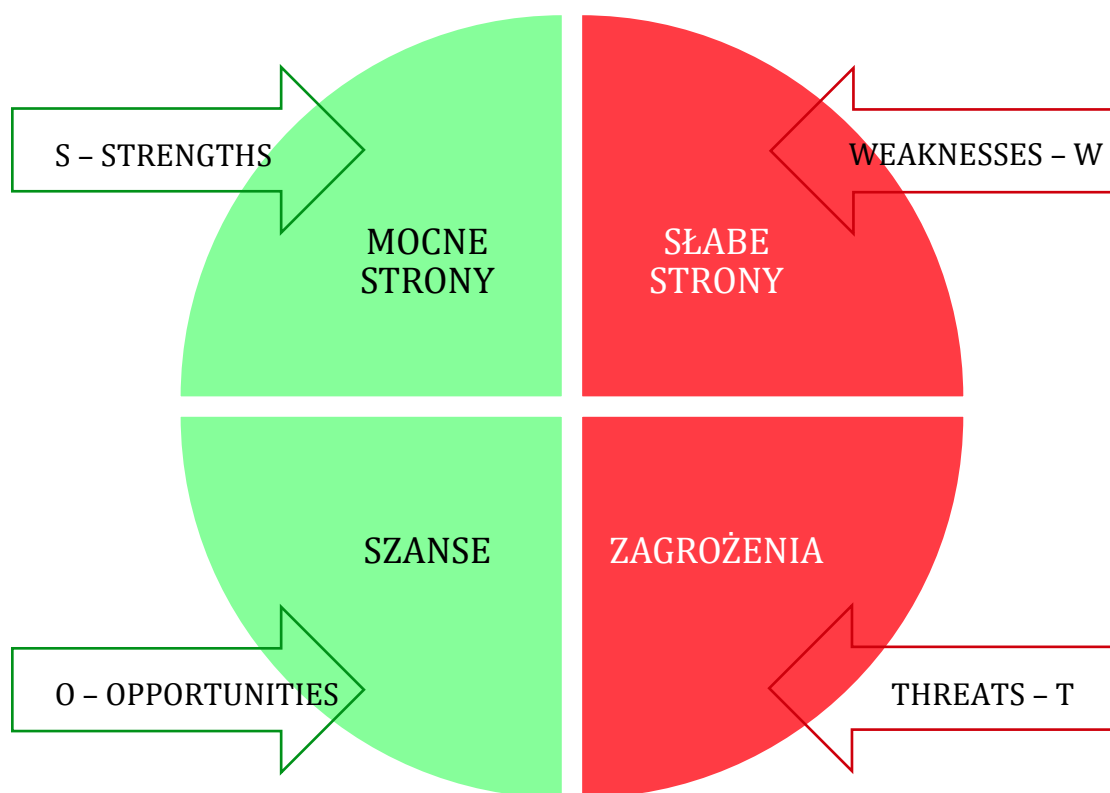

5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie diagnozy strategicznej. Pozwala ono porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie.

Analizę SWOT dla Gminy Międzychód opracowano w oparciu o:

- 1) diagnozę sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Międzychód;
- 2) dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z Urzędu Miasta i Gminy w Międzychodzie, gminnych jednostek organizacyjnych oraz źródeł zewnętrznych;
- 3) materiał wypracowany podczas warsztatów diagnostycznych,
- 4) wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy oraz interesariuszy Strategii.

Analizę SWOT dla Gminy Międzychód przedstawia poniższe zestawienie.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">• wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe, świadczące o atrakcyjności turystycznej Gminy, w tym bogactwo lasów, jezior, cieków wodnych,• bezpośrednia dostępność usług świadczonych w siedzibie powiatu (szpital, komenda policji i straży pożarnej, straż miejska),• rozwinięta i skoordynowana polityka społeczna,• rozwinięta infrastruktura sieciowa, w tym wodno-kanalizacyjna, gazowa i internetowa,• dofinansowania dla mieszkańców na budowę przydomowych biologicznych oczyszczalni ścieków i przyłączy kanalizacji sanitarnej,• funkcjonujące świetlice środowiskowe wspierające dzieci i młodzież,• 100% upowszechnienie opieki przedszkolnej,• rozwinięta oferta zajęć i wydarzeń kulturalnych,• rozwinięta współpraca Gminy z sektorem pozarządowym.	<ul style="list-style-type: none">• niekorzystne trendy demograficzne – zmniejszająca się liczba mieszkańców, spowodowana ujemnym saldem migracji i przyrostem naturalnym (odpływ ludzi do większych miast),• ograniczona dostępność komunikacyjna ze względu na oddalenie od innych większych miast,• niezaspokojone potrzeby w zakresie organizacji publicznego transportu zbiorowego, ograniczające możliwości przemieszczania się pomiędzy gminnymi miejscowościami,• liczne formy ochrony przyrody ograniczające rozwój inwestycyjny,• duża część miasta objęta ochroną konserwatorską – utrudnienia w podejmowaniu działań remontowych i zagospodarowania obiektów,• nieuregulowana polityka przestrzenna w Gminie – ryzyko wystąpienia chaosu przestrzennego,• niedostosowana do potrzeb baza dydaktyczna i infrastruktura szkolna,• niezadawalająca oferta opieki zdrowotnej,• bardzo wysoka różnorodność oczekiwań mieszkańców względem oferty kulturalnej.

SZANSE

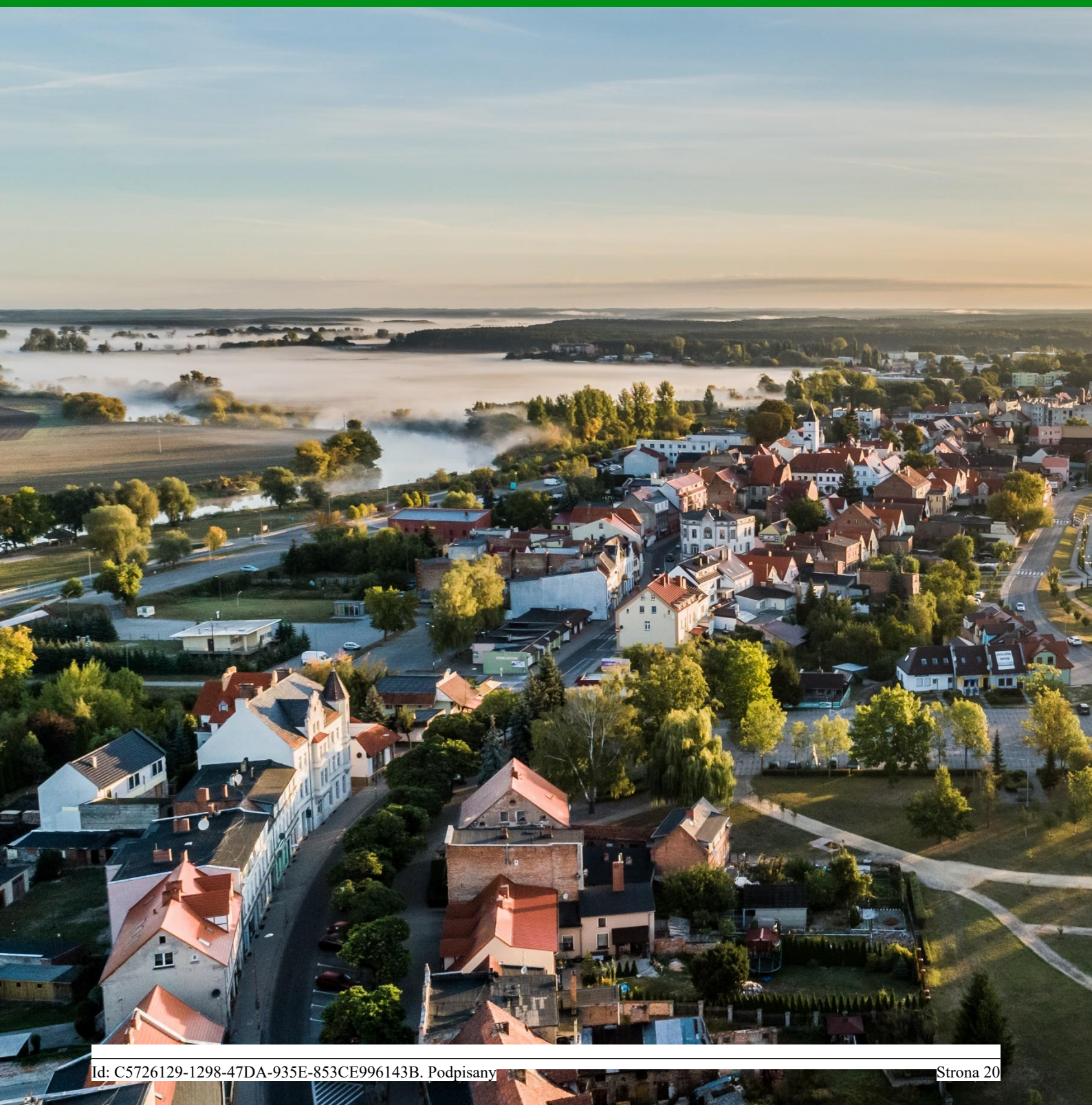
- reaktywacja linii kolejowych umożliwiających dojazd m.in. do Poznania i Gorzowa Wielkopolskiego,
- rozwój OZE i wzmocnienie niezależności energetycznej w oparciu o wyznaczone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego tereny pod lokalizowanie elektrowni wiatrowych,
- doświadczenie i aktywność w pozyskiwaniu środków zewnętrznych szansą na ich dalsze pozyskiwanie.

ZAGROŻENIA

- niewystarczająca oferta turystyczna i promocyjna w stosunku do konkurencji okolicznych gmin,
- brak zastępowalności pokoleń na rynku pracy w związku ze zmieniającą się strukturą społeczeństwa (większa liczba seniorów niż młodych ludzi),
- postępujący trend zmniejszającej się liczby dzieci i młodzieży – wystąpienie konieczności reorganizacji sieci szkół.

CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY MIĘDZYCHÓD

1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030 jest dokumentem, w którym zdiagnozowano aktualną sytuację Gminy. Zwrócono uwagę zarówno na mocne strony, jak i obszary problemowe. W procesie strategicznym (podczas warsztatów) stworzono misję oraz wizję Gminy Międzychód, które stanowiły drogowskaz dla wyznaczania celów strategicznych.

Misja jest to element strategii, który ukazuje najważniejsze kierunki rozwoju Gminy. Koncentruje się ona na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom Gminy i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedź na pytanie, co jest naszym priorytetem.

Uwzględniając przyjęte założenia **misja Gminy Międzychód** brzmi następująco:

Gmina Międzychód to miejsce zrównoważonego rozwoju społecznego, gospodarczego i turystycznego, opartego na zaufaniu, współpracy i zaangażowaniu władz, mieszkańców oraz partnerów.

Misja Gminy wykazuje również spójność z jej **hasłem promocyjnym**, którego głównym zadaniem jest identyfikacja Gminy i przywołanie pozytywnego skojarzenia. Główne hasło umieszczone w logotypie (właśnie tutaj) znajduje rozwinięcie w poszczególnych elementach grafiki.

Właśnie tutaj:

- żyj,
- mieszkaj,
- pracuj / inwestuj / zarabiaj,
- odpoczywaj.

W procesie powstawania dokumentu istotne jest również stworzenie **wizji**, czyli obrazu Gminy, który będzie efektem realizacji podejmowanej strategii. Wizja ukazuje Gminę Międzychód w perspektywie strategicznej, zmienionej poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez władze celów.

Wizja Gminy:

- obrazuje stan docelowy Gminy w 2030 roku,
- ukazuje aspiracje władz i mieszkańców Gminy,
- jednoczy społeczność lokalną wokół określonej idei.

Wizja Gminy Międzychód brzmi następująco:

W 2030 roku Gmina Międzychód postrzegana jest jako Gmina bez barier, stanowiąca gospodarcze centrum mikroregionu. Jest miejscem ciekawym do odwiedzenia oraz atrakcyjnym do zamieszkania, a także prorodzinnym i przyjaznym dla seniorów. Wyróżnia się wysokim poziomem oświaty, bogatą ofertą spędzania czasu wolnego oraz aktywnością społeczną swoich mieszkańców.

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Międzychód, jej sytuacji gospodarczej, społecznej i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także dążąc do osiągnięcia stanu Gminy opisanego w wizji rozwoju określono 3 cele strategiczne, które osiągnięte zostaną poprzez realizację celów operacyjnych. Cele strategiczne i odpowiadające im cele szczegółowe (operacyjne) zaprezentowano w tabeli poniżej.

PRZESTRZEŃ	GOSPODARKA	SPOŁECZNOŚĆ
CELE STRATEGICZNE		
Uporządkowana przestrzeń Gminy Międzychód z zachowanym ładem przestrzennym i zrównoważonym rozwojem środowiska	Gmina Międzychód rozwinięta gospodarczo i turystycznie w oparciu o posiadany potencjał i dostępne zasoby	Wspierająca rozwój i uważna na potrzeby swoich mieszkańców Gmina Międzychód
CELE OPERACYJNE		
<p>I.I. Bezpieczna i spójna przestrzeń Gminy Międzychód</p> <p>I.II. Rozwinięta i nowoczesna infrastruktura techniczna i transportowa</p> <p>I.III. Efektywna energetycznie i czysta Gmina Międzychód</p>	<p>II.I. Przedsiębiorcza Gmina Międzychód</p> <p>II.II. Rozwinięta turystycznie i rozpoznawalna Gmina Międzychód</p>	<p>III.I. Wysoka jakość usług społecznych w Gminie Międzychód</p> <p>III.II. Zdrowi mieszkańcy Gminy Międzychód</p> <p>III.III. Zintegrowani i aktywni społecznie mieszkańcy Gminy Międzychód</p> <p>III.IV. Edukacja na wysokim poziomie dla wszystkich mieszkańców Gminy Międzychód</p>

PRZESTRZEŃ

W związku z tym, iż każdy rozwój odbywa się w przestrzeni konieczne jest jej prawidłowe zagospodarowanie oraz dbałość o jej estetykę, ład i dostępność. W Gminie Międzychód planuje się regulację polityki przestrzennej przede wszystkim w oparciu o aktualne dokumenty planistyczne. W zrównoważonym gospodarowaniu przestrzenią uwzględnia się również wyznaczanie nowych terenów pod zabudowę w taki sposób, aby uniknąć rozproszonej zabudowy oraz chaosu przestrzennego. Ponadto przestrzeń ta ma być również bezpieczna, dlatego planuje się również podejmowanie działań z różnych obszarów związanych z bezpieczeństwem, takich jak objęcie terenu Gminy monitoringiem wizyjnym czy wspieranie służb ratunkowych w rozwoju i tym samym zwiększaniu ich możliwości operacyjnych.

Położenie Gminy w oddaleniu od dużych miast sprawia, iż jest ona nieco ograniczona pod względem dostępności komunikacyjnej. Dostrzega się zatem potrzebę rozwoju transportu zbiorowego, który umożliwiłby dojazd do innych gmin czy miast, ale przede wszystkim również zapewnił możliwość przemieszczania się wewnątrz Gminy, w szczególności dojazd z obszarów wiejskich do ośrodka lokalnego Gminy – Międzychodu. W związku z tym, iż organizacja transportu zbiorowego przez Gminę jest nieuzasadniona ekonomicznie, pod uwagę wziąć należy współpracę w tym zakresie i wspólną organizację transportu, np. z innymi gminami. Bardzo dużym wsparciem komunikacyjnym byłoby również przywrócenie pasażerskich przejazdów kolejowych przez teren Gminy.

W zakresie możliwości transportowych Gminy dostrzega się również potrzebę w rozwoju sieci drogowej, wraz z jej infrastrukturą towarzyszącą (w szczególności dotyczy to ciągów pieszo-rowerowych). Odpowiedzą na to ma być opracowanie koncepcji przebiegu dróg z uwzględnieniem ruchu rowerowego i pieszego oraz rozmieszczeniem parkingów, a następnie realizacja rozbudowy sieci drogowej zgodnie z zaplanowanym w koncepcji przebiegiem. Planowane działania w zakresie infrastruktury nie dotyczą jednak tylko sieci dróg, ale także infrastruktury technicznej, m.in. rozbudowy i modernizacji sieci wodno-kanalizacyjnej oraz rozwoju sieci światłowodowej. Nowoczesna i wysokiej jakości infrastruktura nie tylko podniesie atrakcyjność Gminy pod względem osadniczym i turystycznym, ale wpłynie również na podniesienie bezpieczeństwa drogowego oraz zmniejszy negatywne oddziaływanie na środowisko.

Łączy się to również z tym, iż w rozwijającym się świecie nie można zapomnieć o podejmowaniu odpowiednich działań służących ochronie środowiska. Oznacza to dążenie do rozwoju odnawialnych źródeł, co przełożyć się ma na poprawę stanu powietrza oraz zapewnienie samowystarczalności energetycznej, nie tylko poszczególnych gospodarstw domowych, ale także całej Gminy. Samorząd planuje podjąć także szereg innych działań związanych z adaptacją do zmian klimatu oraz zahamowaniu degradacji środowiska. W działania te wpisuje się m.in. rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury, budowa i modernizacja urządzeń wodnych (również w zakresie przeciwdziałania powodziom i suszom), wzmacnianie różnorodności biologicznej oraz szeroka edukacja ekologiczna przedsiębiorców i mieszkańców Gminy już od ich najmłodszych lat.

**CEL STRATEGICZNY I:
Uporządkowana przestrzeń Gminy Międzychód z zachowanym ładem przestrzennym i zrównoważonym rozwojem środowiska**

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
<p>I.I. Bezpieczna i spójna przestrzeń Gminy Międzychód</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza, aktualizacja istniejących i opracowywanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz innych dokumentów planistycznych • Zwiększanie dostępności, funkcjonalności i estetyki budynków w przestrzeni publicznej poprzez ich remonty i przebudowę • Wyznaczenie nowych obszarów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe wielorodzinne • Planowanie przestrzenne ograniczające budownictwo mieszkaniowe rozproszone • Poprawa bezpieczeństwa poprzez rozbudowę monitoringu wizyjnego miejskiego i na obszarach wiejskich • Zwiększanie stanu gotowości operacyjnej jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej m.in. poprzez ich wyposażanie • Zwiększenie dostępności przestrzennej poprzez rozbudowę sieci komunikacji międzymiastowej i wewnątrz Gminy oraz przywrócenie funkcjonowania linii kolejowych • Przywrócenie utraconych funkcji społeczno-gospodarczych na zdegradowanych obszarach poprzez ich rewitalizację 	<p>Uregulowanie polityki przestrzennej i zachowanie ładu przestrzennego.</p> <p>Atrakcyjna, estetyczna, dostępna i bezpieczna przestrzeń publiczna na terenie Gminy Międzychód.</p> <p>Zapewnienie możliwości rozwoju budownictwa mieszkaniowego w bezpiecznej i przyjaznej przestrzeni.</p> <p>Rozwinięta oferta komunikacyjna umożliwiająca przemieszczanie się wewnątrz Gminy oraz do innych miast i gmin.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • powierzchnia objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (ha), • liczba budynków poddanych remontom/przebudowie (szt.), • powierzchnia terenów wyznaczonych pod zabudowę (ha), • liczba punktów monitoringu wizyjnego (szt.), • liczba wyposażonych OSP (szt.), • liczba możliwych połączeń transportem zbiorowym na terenie Gminy (szt.) • powierzchnia terenów poddanych rewitalizacji (ha),

**CEL STRATEGICZNY I:
Uporządkowana przestrzeń Gminy Międzychód z zachowanym ładem przestrzennym i zrównoważonym rozwojem środowiska**

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
I.II. Rozwinięta i nowoczesna infrastruktura techniczna i transportowa	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie koncepcji przebiegu dróg z uwzględnieniem ruchu rowerowego i pieszego oraz rozmieszczeniem parkingów i zintegrowanych węzłów przesiadkowych • Budowa i modernizacja dróg zgodnie z założeniami opracowanej koncepcji • Optymalizacja gospodarki wodno-ściekowej wraz z budową i modernizacją infrastruktury • Rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej • Rozbudowa sieci światłowodowej na terenach nią nieobjętych 	<p>Podniesienie poziomu bezpieczeństwa drogowego oraz łatwości przemieszczania się w obrębie Gminy oraz przejazdu przez nią.</p> <p>Zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury technicznej w obszarze Gminy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • stopień opracowania koncepcji przebiegu dróg (%), • długość wybudowanych lub zmodernizowanych dróg lub ciągów pieszo-rowerowych (km), • długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodno-kanalizacyjnej (km), • długość rozbudowanej lub zmodernizowanej sieci ciepłowniczej (km), • długość rozbudowanej sieci światłowodowej (km),
I.III. Efektywna energetycznie i czysta Gmina Międzychód	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym wraz z instalacją urządzeń OZE i termomodernizacją • Poprawa jakości powietrza poprzez wymianę źródeł ciepła w gospodarstwach domowych, poprawę infrastruktury technicznej, popularyzację niskoemisyjnych środków transportu dla rozwoju elektromobilności • Wzmocnienie edukacji ekologicznej mieszkańców oraz przedsiębiorców • Wspieranie działań i inicjatyw proekologicznych 	<p>Ograniczenie ubóstwa energetycznego i zużycia energii elektrycznej oraz zwiększenie efektywności energetycznej w oparciu o odnawialne źródła energii oraz stosowanie energooszczędnych rozwiązań.</p> <p>Redukcja poziomu występujących w powietrzu zanieczyszczeń i utrzymanie wysokiej jakości powietrza na terenie Gminy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zainstalowanych urządzeń OZE w sektorze publicznym (szt.), • liczba budynków poddanych termomodernizacji (szt.), • liczba wymienionych źródeł ciepła (szt.), • poziom zanieczyszczenia pyłami PM10 i PM2,5 (µm),

**CEL STRATEGICZNY I:
Uporządkowana przestrzeń Gminy Międzychód z zachowanym ładem przestrzennym i zrównoważonym rozwojem środowiska**

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
	<ul style="list-style-type: none"> • Optymalizacja systemu gospodarki odpadami na terenie Gminy i zapobieganie występowaniu dzikich wysypisk odpadów • Wprowadzenie systemu umożliwiającego zagospodarowanie odpadów komunalnych w celu pozyskania energii elektrycznej i ciepłej • Wprowadzenie efektywnego systemu kontroli i monitoringu jakości powietrza • Podejmowanie działań wzmacniających adaptacyjność do zmian klimatu oraz sprzyjające neutralności klimatycznej, w tym w zakresie rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury (m.in. parków miejskich, niskiej zieleni i zadrzewień, zielonych ścian i dachów budynków, otwartych zielonych przestrzeni) oraz wsparcie małej i mikroretencji wodnej • Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody oraz różnorodności biologicznej • Budowa, przebudowa lub remonty urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej służących zmniejszeniu skutków susz i powodzi • Stosowanie rozwiązań minimalizujących utratę naturalnej retencji lub spowalniających odpływ odprowadzanych wód 	<p>Wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców i kształtowanie ekologicznego wizerunku Gminy Międzychód.</p> <p>Regulacja stosunków wodnych i zapobieganie stepowieniu w obrębie Gminy.</p> <p>Zachowanie bioróżnorodności w granicach Gminy i ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia.</p> <p>Spadek temperatury na obszarach zurbanizowanych i wzrost retencji wodnej przyczyniające się do zmniejszenia ryzyka wystąpienia oraz ograniczania skutków podtopień i powodzi oraz susz.</p> <p>Przywracanie naturalnego, gruntowego charakteru odpływu wód.</p> <p>Zwiększanie odporności Gminy na zagrożenia związane ze zmianami klimatu (susza, podtopienia, powódzie „błyskawiczne”).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ilość energii wyprodukowanej przy wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii (J), • liczba przeprowadzonych akcji z zakresu edukacji ekologicznej (szt.), • ilość energii wyprodukowanej z wykorzystaniem odpadów komunalnych (J), • powierzchnia objęta zieloną lub niebieską infrastrukturą (ha), • liczba urządzeń wodnych poddana działaniom modernizacyjnym (szt.), • liczba zastosowanych rozwiązań minimalizujących utratę naturalnej retencji lub spowalniających odpływ odprowadzanych wód (szt.).

GOSPODARKA

Dzięki swoim zasobom oraz wyjątkowym walorom przyrodniczo-krajobrazowym Gmina Międzychód jest gminą turystyczną z potencjałem do dalszego rozwoju tej funkcji. W związku z tym na obszarze Gminy rozwijana będzie infrastruktura turystyczno-rekreacyjna w oparciu o bogactwo walorów przyrodniczych – lasów, rzek oraz jezior. Rozwinięta baza infrastrukturalna i oferowane w oparciu o nią aktywności mają prowadzić do zwiększenia świadomości oferowanych przez Gminę możliwości wśród mieszkańców i turystów, a tym samym zwiększenie jej rozpoznawalności i znaczenia w regionie. Planuje się nie tylko rozwój nowej infrastruktury, ale także zwiększenie dostępności i wykorzystania istniejącej. Należy pamiętać również o rolniczej funkcji Gminy, która w połączeniu z turystyką stwarza potencjał do rozwoju agro- i ekoturystyki – obecnie coraz bardziej pożądanej za względu na chęć „ucieczki” mieszkańców miast na tereny wiejskie, poznanie wiejskiego życia i odpoczynek na łonie natury.

W celu osiągnięcia wzrostu gospodarczego samorząd stwarzać będzie również dobre warunki do rozwoju przedsiębiorczości na terenie Gminy. W tym zakresie planuje się w szczególności wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych wraz z atrakcyjną ofertą dla przedsiębiorców. Gmina wspierać będzie również mieszkańców chcących rozpocząć prowadzenie własnej działalności gospodarczej, a także przedsiębiorców już istniejących m.in. poprzez ich promocję. Nowe i rozwijające się przedsiębiorstwa będą generowały dochody do budżetu Gminy oraz zapewnią więcej miejsc pracy dla mieszkańców.

Miasto Międzychód oraz obszary wiejskie posiadają unikatowe walory mogące przyciągać nowych mieszkańców, przedsiębiorców oraz turystów. Konieczna jest jednak ich odpowiednia promocja z wykorzystaniem wielu kanałów i mediów. Szczególnie warto wykorzystywać istniejący logotyp Gminy wraz z jego hasłem „Właśnie tutaj”, które nawiązuje do tego, iż Gmina Międzychód jest odpowiednim miejscem do zamieszkania, zainwestowania, pracy oraz odpoczynku.

CEL STRATEGICZNY II:

Gmina Międzychód rozwinięta gospodarczo i turystycznie w oparciu o posiadany potencjał i dostępne zasoby

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
<p>II.I. Przedsiębiorcza Gmina Międzychód</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój stref inwestycyjnych wraz z rozwojem infrastruktury towarzyszącej i uzbrojeniem terenów • Stworzenie kompleksowej oferty gospodarczej, zachęcającej do powstawania nowych przedsiębiorstw i inwestycji przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii • Organizacja szkoleń i wsparcia dla mieszkańców rozpoczynających prowadzenie działalności gospodarczej na terenie Gminy • Inicjowanie powstania inkubatora przedsiębiorczości we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy • Wspieranie przedsiębiorstw przez odpowiednią promocję • Rozwój współpracy gospodarczej z przedsiębiorstwami z miast partnerskich • Wsparcie podatkowe dla przedsiębiorców przy rozwoju firm • Zwiększenie dostępności do opieki nad dziećmi do lat 3 	<p>Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy, przyciągającej nowych przedsiębiorców.</p> <p>Wzrost gospodarczy w wyniku zwiększającej się liczby przedsiębiorstw działających w różnych dziedzinach.</p> <p>Zwiększenie przedsiębiorczości mieszkańców Gminy i kapitału inwestycyjnego.</p> <p>Liczba miejsc w placówkach opiekuńczych dostosowana do potrzeb wszystkich chętnych i umożliwienie matkom powrotu na rynek pracy po urodzeniu dziecka.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • powierzchnia stref inwestycyjnych (ha), • liczba nowych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy (szt.), • liczba firm korzystających ze wsparcia inkubatora przedsiębiorczości (szt.), • stopień bezrobocia na terenie Gminy (%), • liczba przeprowadzonych akcji promujących przedsiębiorców z terenu Gminy (szt.), • liczba współpracujących przedsiębiorstw z miast partnerskich (szt.) • kwota udzielonych ulg i zwolnień podatkowych (zł), • poziom upowszechnienia opieki nad dziećmi do lat 3 (%),

CEL STRATEGICZNY II:

Gmina Międzychód rozwinięta gospodarczo i turystycznie w oparciu o posiadany potencjał i dostępne zasoby

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
<p>II.II. Rozwinięta turystycznie i rozpoznawalna Gmina Międzychód</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zachowanie, modernizacja i konserwacja obiektów dziedzictwa kulturowego oraz obiektów zabytkowych • Rozbudowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, w tym tras pieszo-rowerowych oraz infrastruktury nad jeziorami • Tworzenie turystycznych szlaków tematycznych w oparciu o walory kulturowe oraz przyrodnicze ze szczególnym uwzględnieniem ograniczania antropopresji na obszarach cennych przyrodniczo podlegających ochronie • Promocja oferty turystyki wiejskiej i rowerowej • Wzmocnienie wykorzystania obiektów kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych w poszczególnych sołectwach • Budowa miejsc noclegowych dla osób korzystających z infrastruktury sportowej podczas organizowanych obozów i zawodów sportowych • Stworzenie mapy gminy z uwzględnieniem produktów lokalnych • Wzmocnienie rozpoznawalności gminnych produktów lokalnych 	<p>Wzmocnienie roli zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym.</p> <p>Zwiększenie świadomości walorów przyrodniczych i lokalnego dziedzictwa kulturowego wśród mieszkańców Gminy i turystów.</p> <p>Zachowanie lokalnych zabytków w dobrym stanie technicznym.</p> <p>Zapewnienie mieszkańcom Gminy i turystom bogatej oferty wypoczynkowej i możliwości spędzania wolnego czasu na świeżym powietrzu w niedalekiej odległości od miejsca zamieszkania.</p> <p>Zwiększenie powierzchni terenów wykorzystywanych na cele rekreacyjne i towarzyszącej im dostępnej infrastruktury rekreacyjnej zwiększającej atrakcyjność turystyczną Gminy.</p> <p>Zwiększenie zainteresowania Gminą i liczby osób ją odwiedzających.</p> <p>Wzrost rozpoznawalności Gminy w regionie jako miejsca turystycznego i konkurencyjnego w stosunku do innych gmin.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba wyremontowanych gminnych zabytków (szt.), • powierzchnia terenów turystycznych i rekreacyjnych na terenie Gminy (ha), • długość szlaków turystycznych na terenie Gminy (km), • długość nowych tras pieszo-rowerowych (km), • liczba przeprowadzonych akcji promujących Gminę (szt.), • liczba kanałów wykorzystywanych do promocji (szt.), • liczba sołectw, w których odbywają się zajęcia lub wydarzenia kulturalno-sportowe (szt.), • liczba miejsc noclegowych (szt.), • liczba produktów lokalnych (szt.).

SPOŁECZNOŚĆ

Gmina Międzychód na pierwszym miejscu stawia swoich mieszkańców – ich potrzeby, chęć rozwoju, jakość życia. W związku z tym planuje się wzmocnienie szeroko rozumianych usług społecznych oraz zdrowotnych, w tym zwiększanie dostępu do nich i dostosowywanie do potrzeb odbiorców. Samorząd Gminy dostrzega także potrzeby osób niesamodzielnych, osób z niepełnosprawnościami oraz osób ze szczególnymi potrzebami. Dlatego do planowanych działań wpisuje się również tworzenie mieszkań treningowych – chronionych i wspomaganych oraz podmiotów reintegracyjnych, takich jak centra integracji społecznej (CIS), kluby integracji społecznej (KIS), zakłady aktywności zawodowej (ZAZ) czy warsztaty terapii zajęciowej (WTZ), które wspierać mają osoby zagrożone wykluczeniem społecznym w powrocie lub pozostaniu w aktywności zawodowej i uczestnictwie w życiu społecznym. Planuje się również wsparcie kompetencji miękkich mieszkańców w zakresie ich radzenia sobie z sytuacjami kryzysowymi, uzależnieniami, podnoszeniem kompetencji opiekuńczo-wychowawczych i wzmacnianiem funkcji rodziny oraz odpowiednim reagowaniem na stres, zagrożenia czy przemoc.

Samorząd dążyć będzie również do dalszego wzmacniania integracji mieszkańców, w tym również między pokoleniami oraz podniesienia aktywności na rzecz rozwoju lokalnego, pomocy sąsiedzkiej i wolontariatu. Pomóc w tym mogą organizacje pozarządowe. Gmina Międzychód chce również poznać głos i opinię młodzieży, w związku z czym planuje się zwiększenie jej udziału w życiu społecznym i wkładu w budowanie wspólnej przestrzeni. Integracji sprzyjać będzie również zapewnienie bogatej oferty kulturalnej i sportowej dostosowanej do bieżących trendów i potrzeb mieszkańców z różnych grup wiekowych i społecznych.

Mieszkańcy Gminy Międzychód będą mieli zapewniony również dostęp do edukacji i rozwoju na każdym etapie życia. Dlatego planowane kierunki działań obejmują nie tylko rozwój usług opiekuńczych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, ale także umożliwianie i ułatwianie zmiany ścieżki kariery zawodowej osób dorosłych oraz wspieranie inicjatyw na rzecz kształcenia osób dorosłych. Planuje się również rozwój doradztwa zawodowego, np. poprzez zajęcia w szkołach oraz wprowadzenie nowych kierunków edukacji, aby pozyskać wykształconą w pożądanym zawodzie kadrę.

Edukacji na wysokim poziomie sprzyjać będzie nowoczesna baza dydaktyczna i możliwość uczestnictwa w dodatkowych zajęciach poza podstawą programową. Z kolei rozwinięta baza sportowa szkół pozwoli na zachowanie odpowiedniej kondycji wśród dzieci i młodzieży, co przełoży się na ich zdrowie oraz zainspiruje do uprawiania sportu.

CEL STRATEGICZNY III: Wspierająca rozwój i uważna na potrzeby swoich mieszkańców Gmina Międzychód			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
III.I. Wysoka jakość usług społecznych w Gminie Międzychód	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększanie dostępności i jakości usług zdrowotnych lub społecznych, w tym usług opiekuńczych i asystenckich oraz dostosowanie ich do potrzeb odbiorców Zwiększanie dostępu i jakości usług mieszkalnictwa wspomaganego i chronionego oraz dostosowanie mieszkań do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym Tworzenie jednostek reintegracji społeczno-zawodowej oraz wspieranie ekonomii społecznej Zwiększanie świadomości społecznej dotyczącej prawidłowej reakcji na przemoc i agresję, w tym cyberprzemoc oraz informowanie o możliwości uzyskania pomocy Podejmowanie działań podnoszących kompetencje opiekuńczo-wychowawcze rodziców i wzmacniających funkcje rodziny Zwiększanie dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej zgodnie z ustawą o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami Rozwój e-usług i zapewnienie ich dostępności dla wszystkich mieszkańców 	<p>Zapewnienie usług opiekuńczych osobom niesamodzielnym, potrzebującym wsparcia w codziennym życiu.</p> <p>Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz biernych zawodowo dzięki działalności podmiotów reintegracyjnych oraz ekonomii społecznej.</p> <p>Zmniejszenie zjawiska przemocy na terenie Gminy.</p> <p>Wzmocnienie funkcji rodziny.</p> <p>Zapewnienie możliwości uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób ze szczególnymi potrzebami, w tym w szczególności osobom z niepełnosprawnościami i osobom starszym.</p>	<ul style="list-style-type: none"> liczba mieszkańców korzystająca z usług opiekuńczych/asystenckich (os.), liczba mieszkań chronionych/wspomaganych na terenie Gminy (szt.), liczba osób korzystających z wsparcia podmiotów reintegracyjnych (os.), liczba przeprowadzonych akcji zwiększających świadomość w zakresie problemu przemocy (szt.), liczba przeprowadzonych akcji na rzecz wsparcia rodziny (szt.), liczba wprowadzonych usprawnień dla osób ze szczególnymi potrzebami (szt.), liczba realizowanych e-usług na terenie Gminy (szt.),
III.II. Zdrowi mieszkańcy Gminy Międzychód	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększanie dostępności do opieki medycznej poprzez stworzenie atrakcyjnej oferty dla rozwoju placówek medycznych Zwiększenie liczby przeprowadzanych akcji profilaktyki zdrowotnej 	<p>Zapewnienie mieszkańcom dostępu do kompleksowej opieki medycznej.</p> <p>Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie dbania o zdrowie fizyczne.</p>	<ul style="list-style-type: none"> liczba placówek medycznych funkcjonujących na terenie Gminy (szt.), liczba zrealizowanych programów profilaktyczno-zdrowotnych (szt.),

CEL STRATEGICZNY III: Wspierająca rozwój i uważna na potrzeby swoich mieszkańców Gmina Międzychód			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
	<ul style="list-style-type: none"> Zachęcanie mieszkańców do prowadzenia zdrowego trybu życia, uprawiania sportu oraz prawidłowego odżywiania się 		<ul style="list-style-type: none"> liczba mieszkańców biorących udział w programach profilaktyki zdrowotnej (os.),
III.III. Zintegrowani i aktywni społecznie mieszkańcy Gminy Międzychód	<ul style="list-style-type: none"> Rozbudowa i modernizacja infrastruktury obiektów kulturalnych i sportowych, w tym Centrum Edukacji Regionalnej i Przyrodniczej w Mniskach oraz Muzeum Regionalnego w Międzychodzie Inwestycje w infrastrukturę służącą rozwojowi i zwiększaniu dostępności infrastruktury do prowadzenia ważnej dla edukacji i aktywności działalności kulturalnej (m.in. teatry, zespoły artystyczne, galerie, biblioteki, centra kultury) Wspieranie i tworzenie miejsc integracji społecznej, umożliwiających wspólne spędzanie wolnego czasu w przestrzeni publicznej, zachęcających mieszkańców do uczestnictwa w sąsiedzkich spotkaniach i wspólnym działaniu na rzecz ożywiania przestrzeni publicznej Aktywizacja lokalnych świetlic wiejskich m.in. poprzez zapewnienie animatorów kultury i sportu Rozwój współpracy pomiędzy poszczególnymi instytucjami i stowarzyszeniami oraz tworzenie wspólnej oferty kulturalno-sportowej Zwiększenie aktywności młodzieży w życiu społecznym Gminy, m.in. poprzez utworzenie Młodzieżowej Rady Gminy 	<p>Wyeliminowanie barier w dostępie do usług kulturalnych i sportowych.</p> <p>Zapewnienie ciekawej i spełniającej oczekiwania mieszkańców oferty kulturalnej i sportowej.</p> <p>Międzypokoleniowa integracja społeczna i wysoka aktywność społeczna mieszkańców w różnych grupach społecznych, również defaworyzowanych.</p> <p>Silna współpraca samorządu, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów i instytucji działających na rzecz mieszkańców i rozwoju Gminy.</p> <p>Zaangażowana w życie społeczne i zintegrowana młodzież Gminy Międzychód.</p> <p>Wspierające się, zintegrowane społeczeństwo, działające na rzecz</p>	<ul style="list-style-type: none"> liczba zmodernizowanych obiektów kulturalnych lub sportowych (szt.), liczba nowych obiektów kulturalnych lub sportowych (szt.), liczba miejsc integracji społecznej (szt.), liczba działających na terenie Gminy organizacji pozarządowych (szt.), liczba organizacji współpracujących z samorządem (szt.), liczba inicjatyw społecznych zorganizowanych przez młodzież (szt.), liczba zrealizowanych inicjatyw na rzecz upowszechnienia wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej (szt.),

CEL STRATEGICZNY III: Wspierająca rozwój i uważna na potrzeby swoich mieszkańców Gmina Międzychód			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
	<ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnianie i wspieranie form wolontariatu i rozwój inicjatyw mających na celu budowanie świadomego i aktywnego społeczeństwa 	wspólnego dobra i pomocy sąsiedzkiej.	
III.IV. Edukacja na wysokim poziomie dla wszystkich mieszkańców Gminy Międzychód	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa i modernizacja obiektów związanych z oświatą i wychowaniem, w tym zapewnienie nowoczesnej bazy dydaktycznej i sportowej • Rozwój kompetencji, umiejętności, uzdolnień i zainteresowań uczniów poza edukacją formalną, w tym m.in. poprzez zajęcia pozalekcyjne • Zapewnienie opieki psychologiczno-pedagogicznej w szkołach na terenie Gminy • Wzmocnienie szkolnictwa i doradztwa zawodowego • Poszerzenie kierunków edukacji na poziomie szkół średnich i policealnych w celu uzyskania nowej kadry, w tym zawodów ginących • Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla osób w różnych grupach wiekowych 	<p>Zapewnienie wysokiej jakości kształcenia oraz kondycji fizycznej dzieci i młodzieży dzięki rozwojowi bazy oświatowej i sportowej.</p> <p>Zapewnienie zdrowia psychicznego i odpowiedniego rozwoju dzieci i młodzieży.</p> <p>Zapewnienie szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych dostosowanej do zainteresowań dzieci i młodzieży, umożliwiającej dodatkowy rozwój poza podstawą programową.</p> <p>Ułatwianie zmiany ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej mieszkańców Gminy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przeprowadzonych modernizacji placówek związanych z oświatą i wychowaniem (szt.), • liczba nowych obiektów dydaktycznych/sportowych związanych z oświatą i wychowaniem (szt.), • liczba realizowanych projektów/zajęć pozalekcyjnych dla uczniów szkół z terenu Gminy (szt.), • liczba dzieci korzystających ze wsparcia psychologa w szkołach na terenie Gminy (os.), • liczba przeprowadzonych spotkań w zakresie doradztwa zawodowego (szt.), • liczba nowych kierunków kształcenia na poziomie szkół średnich (szt.), • liczba podjętych działań wspierających uczenie się/przebranżowanie osób dorosłych (szt.).

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Międzychód oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie

Gmina Międzychód położona jest w zachodniej części województwa wielkopolskiego i graniczy z województwem lubuskim. Charakteryzuje się wysokim poziomem lesistości – ponad 50% jej powierzchni pokryta jest kompleksami leśnymi. Największe z nich występują w południowej oraz północnej części Gminy i w znacznym stopniu są one objęte formami ochrony przyrody. Istotny udział stanowią również użytki rolne – obejmują ok. 30% powierzchni Gminy, w jej środkowo-południowej części.

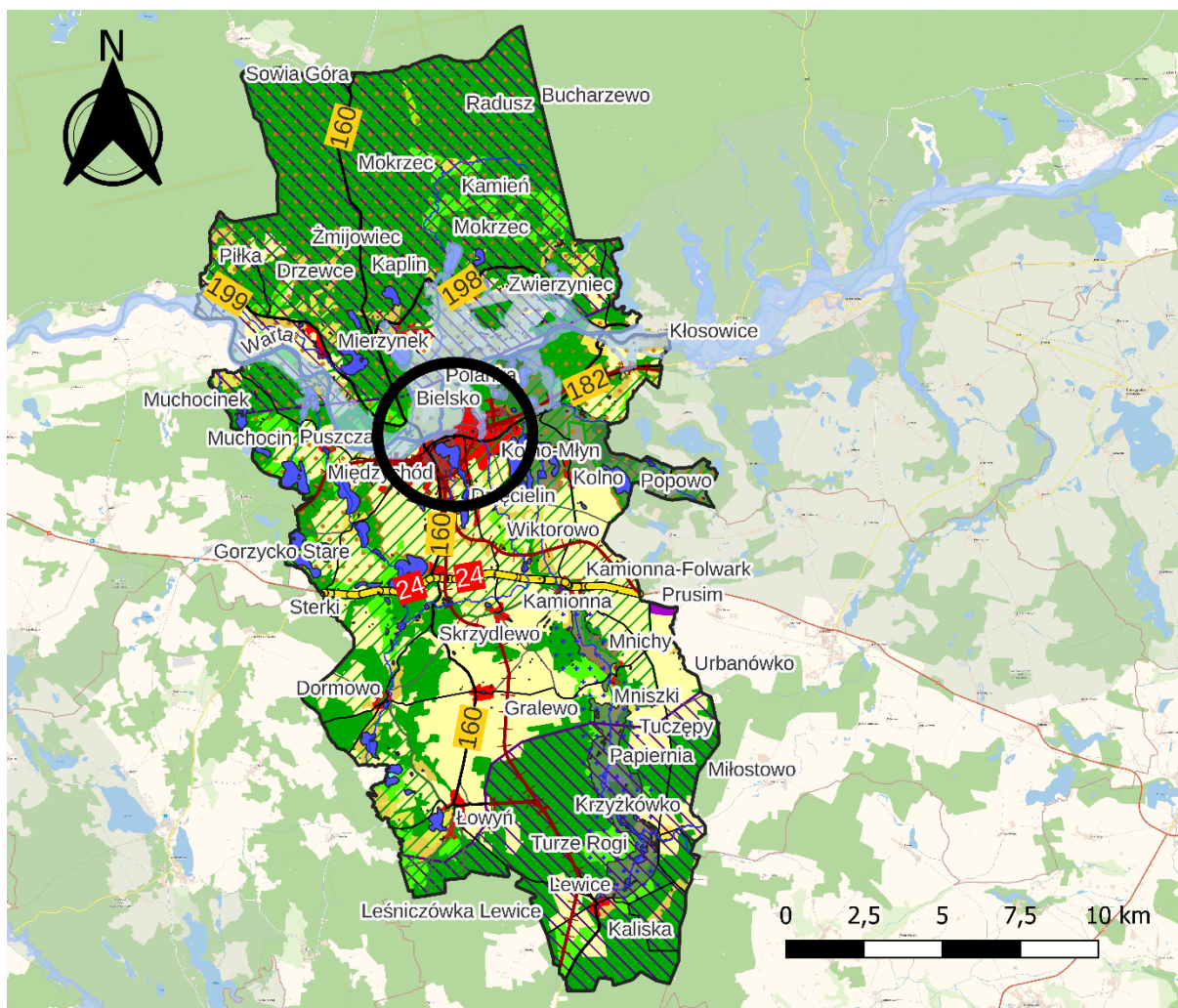
Główny ośrodek lokalny (a zarazem siedzibę gminy i powiatu) stanowi Międzychód, będący centrum administracyjnym, gospodarczym, usługowym, kulturalnym i oświatowym, a więc jest jedynym wielofunkcyjnym ośrodkiem miejskim w powiecie.

Drogą o najwyższym znaczeniu komunikacyjnym jest droga krajowa 24, biegnąca przez centralną część Gminy na osi wschód-zachód. Droga ta umożliwia bezpośredni dojazd do Poznania i Gorzowa Wielkopolskiego, czyli dwóch dużych miast pomiędzy którymi Gmina Międzychód jest położna. Pozostałą sieć drogową tworzy 5 dróg wojewódzkich (nr 160, 182, 195 z promem, 198, 199), drogi powiatowe oraz gminne. Przez teren Gminy nie przebiegają drogi ekspresowe ani autostrady. Na osi wschód-zachód (przez Międzychód) oraz od południowej granicy Gminy do Międzychodu prowadzą tory kolejowe. Dworzec kolejowy zlokalizowany jest w Międzychodzie, jednak jest on nieczynny. W momencie opracowywania niniejszego dokumentu trwały prace nad przywróceniem przejazdów kolejowych, co znacząco wpłynęłoby na poprawę dostępności komunikacyjnej Gminy.

Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Międzychód przyjęta w 2020 roku wprowadziła uaktualnienia w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej. Należy do nich m.in. wyznaczenie nowych terenów w obszarach przyległych do drogi wojewódzkiej nr 160 oraz w obrębach Gorzyń i Dzieścielin w obszarach przyległych do drogi powiatowej nr 1719P, przy jednoczesnym ograniczeniu terenów wskazanych pod zabudowę. Inna zmiana dotyczy oznaczenia lokalizacji nowych elektrowni wiatrowych oraz wyznaczenia powierzchniowej eksploatacji kruszyw naturalnych w obrębie Dzieścielin i Tuczępy.

Na podstawie opracowanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wyznacza się obszary o poszczególnych funkcjach: rozwojowe – Łowyń, Gorzyń, Muchocin i Głazewo; rozwoju turystycznego – Bielsko nad jeziorem Bielskim, Mierzyn nad jeziorem Mierzyńskim; rozwoju OZE – na styku Głazewa i Łowynia. Z kolei największy ruch budowlany obserwuje się w Wielowsi, Dzieścielinie oraz Łowyniu.

W związku z wyznaczonymi strefami inwestycyjnymi oraz spodziewanym napływem specjalistycznej siły roboczej i wzrostem zapotrzebowania w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej dopuszcza się określenie wyższego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową niż wynika to ze wzorów dotyczących intensywności zabudowy.

Legenda

Gmina Międzychód	Miejsca eksploatacji odkrywkowej
rzeki	Tereny sportowe i wypoczynkowe
linia kolejowa	Grunty orne poza zasięgiem urządzeń nawadniających
droga krajowa	Łąki, pastwiska
droga wojewódzka	Złożone systemy upraw i działek
droga powiatowa	Tereny zajęte głównie przez rolnictwo z dużym udziałem roślinności naturalnej
droga gminna	Lasy liściaste
Obszary Chronionego Krajobrazu	Lasy iglaste
Korytarze ekologiczne	Lasy mieszane
Obszary Specjalnej Ochrony	Lasy i roślinność krzewiasta w stanie zmian
Parki Krajobrazowe	Bagna śródlądowe
Rezerваты Przyrody	Cieki
Specjalne Obszary Ochrony	Zbiorniki wodne
Zabudowa	Obszary szczególnego zagrożenia powodzią
Ośrodek lokalny	

Ryc. 4. Zagospodarowanie przestrzenne i pokrycie powierzchni w Gminie Międzychód

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Corine Land Cover*.

Za największe bariery przestrzenne (utrudniające przemieszczanie się w obszarze Gminy i równomierny rozwój) uznaje się rzekę Wartę (przepływającą na osi wschód-zachód w środkowo-północnej części Gminy), przez którą w Gminie przebiega jedynie 1 most i 1 przeprawa promowa. Inne bariery to duża powierzchnia obszarów ochrony przyrody, duża liczba jezior, lasów i pofałdowanie terenu. Z drugiej jednak strony bogactwo zasobów przyrodniczych znacząco wpływa na atrakcyjność turystyczną obszaru Gminy.

Na obszarze Gminy występują następujące udokumentowane złoża kopalin: gazu ziemnego, ropy naftowej, kruszywa naturalnego i węgla brunatnego.

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych obejmujące teren Gminy Międzychód to: Dolina rzeki Warta (Sieraków – Międzychód), Subzbiornik Jezioro Bytyńskie-Wronki-Trzciel.

Gmina Międzychód (w części administrowanej przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu), znajduje się:

- a) częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi $p=1\%$,
- b) częściowo na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi $p=10\%$,
- c) częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, tj. obszarze między linią brzegu, a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne,
- d) częściowo na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi $p=0,2\%$,
- e) częściowo na obszarze narażonym na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

Zgodnie z *Planem zagospodarowania województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego* Międzychód wyróżnia się jako jedno z miast najatrakcyjniejszych krajobrazowo ze względu na jego historyczny układ przestrzenny z nawarstwieniami kulturowymi w połączeniu z topografią terenu.

Ponadto *Plan* wskazuje obszary o najwyższym potencjale przyrodniczym, kulturowym i krajobrazowym dla rozwoju turystyki i rekreacji na obszarze województwa wielkopolskiego, które generują ruch turystyczny o znaczeniu regionalnym lub posiadają do tego wysokie predyspozycje. Gmina Międzychód została zaklasyfikowana do 2 z nich:

- 1) **Obszar rozwoju turystyki kwalifikowanej** obejmujący tereny, na których występują obszary predysponowane do rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej oraz szlaki turystyczne o randze regionalnej, krajowej lub międzynarodowej albo jeziora predysponowane do rozwoju sportów wodnych,
- 2) **Obszar rozwoju turystyki wypoczynkowej** obejmujący tereny, na których występują obszary predysponowane do rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej.

W *Planie* wskazano, iż „zwiększenie znaczenia turystyki i rekreacji w województwie wielkopolskim wymaga podjęcia działań na rzecz poprawy obsługi ruchu turystycznego poprzez rozbudowę infrastruktury turystycznej, poprawę dostępności do atrakcji turystycznych”. Działania zaplanowane w niniejszej Strategii wpisują się w założenia dotyczące rozwoju turystyki w województwie.

Na obszarze województwa wielkopolskiego wskazuje się również obszary wizerunkowe dla rozwoju zróżnicowanych form turystyki o znaczeniu ponadregionalnym. Jednym z nich jest **Wielka Pętla Wielkopolska**. Jest to obszar wzdłuż szlaku żeglugi śródlądowej Wielkiej Pętli Wielkopolskiej, prowadzący Notecią przez Czarnków i Nakło do przedmieść Bydgoszczy, Kanałem Górnonoteckim przez jezioro Gopło i Kanał Ślesiński do Konina, Wartą przez Poznań i Międzychód do Santoka, ze szczególnym uwzględnieniem części Wielkiej Pętli z Kruszwicy do portu w Koninie-Morzysławiu, zwanej Wodnymi Wrotami Wielkopolski.

Gmina Międzychód ujęta została również w *Planie* pod względem **rozwój turystyki kulturowej** o znaczeniu międzynarodowym i krajowym poprzez tworzenie tematycznych systemów szlaków dziedzictwa, włączanie szlaków istniejących oraz wytyczanie nowych, w tym w szczególności związanych z zabytkami techniki wraz ze szlakami kolejowymi wąskotorowymi i szerokotorowymi wraz z infrastrukturą dworcową – Międzychodzko-Szamotulska Kolej (Międzychód – Chrzypsko – Ostroróg – Szamotuły).

System kolei regionalnej, zapewniający wewnętrzną obsługę województwa składa się m.in. również z linii swoim biegiem obejmujących Gminę Międzychód: nr 363 Rokietnica – Pniewy – Międzychód, nr 368 Szamotuły – Międzychód, nr 373 Międzychód – Zbąszyń.

Plan zakłada następujące działania w zakresie **rozwój komunikacji kolejowej**:

- 1) Zwiększenie dostępności sieci kolejowej poprzez wznowienie ruchu kolejowego na nieczynnych liniach kolejowych nr 363 Rokietnica – Międzychód,
- 2) wznowienie ruchu pasażerskiego na liniach kolejowych nr 368 Szamotuły – Międzychód, 363 Rokietnica – Międzychód.

4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Cele strategiczne oraz kierunki działań ujęte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na obszarze Gminy Międzychód. Jednocześnie są one spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej, tj. z *Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030* (KSRR) oraz *Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku*. Komplementarność celów wyznaczonych w Strategii z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji dokumentu.

Cel główny KSRR zakłada *efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym*. Cel ten uzupełniony jest 3 celami operacyjnymi:

- Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym,
- Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych,
- Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

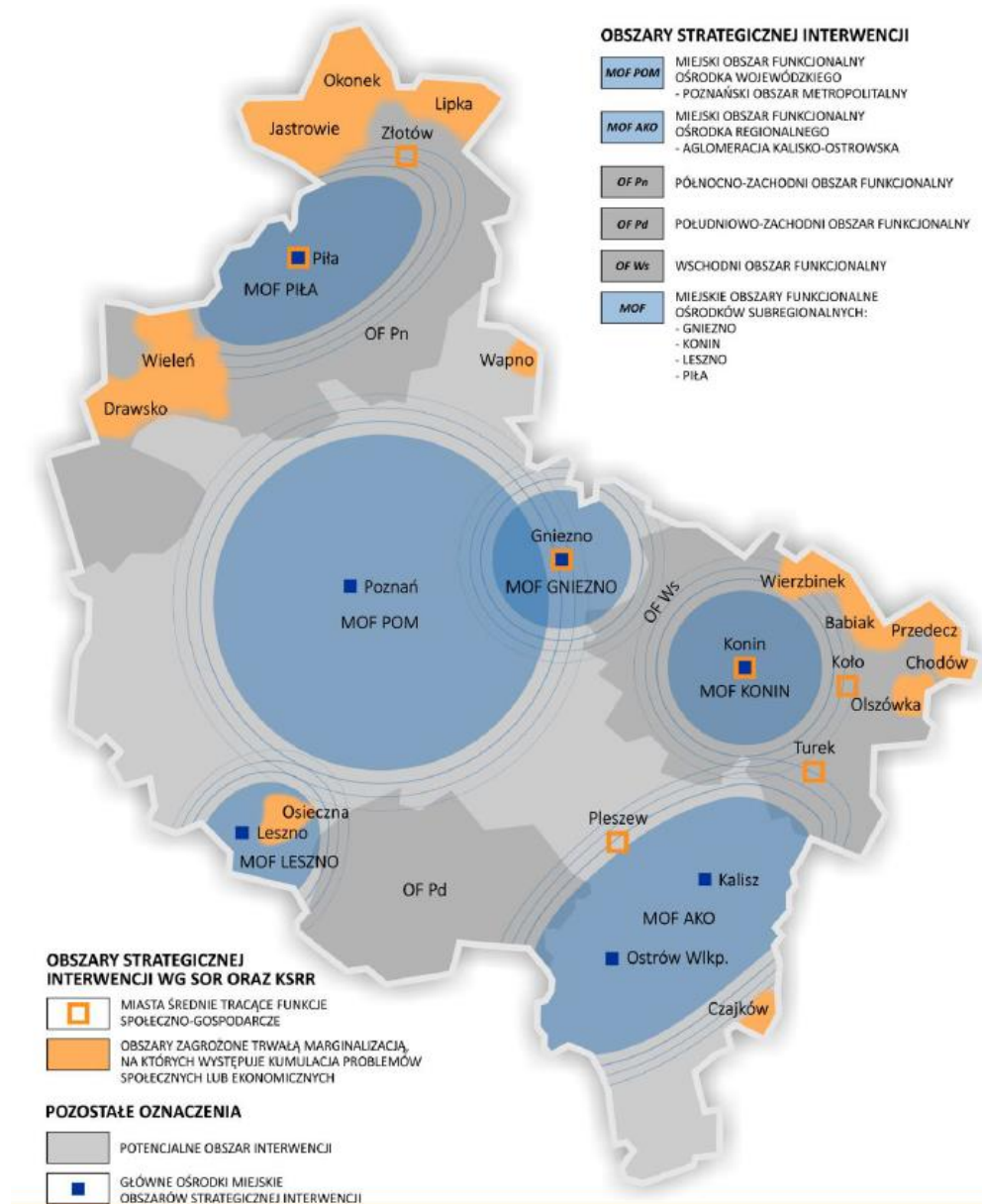
Natomiast w *Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku* wyznaczone cele strategiczne brzmią następująco:

1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców,
2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu,
3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski,
4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego wskazuje również obszary strategicznej interwencji (OSI), które są podstawą terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Projektowanie interwencji przebiegać będzie zgodnie z zasadami wielopoziomowego zarządzania, subsydiarności, partycypacji społecznej, w dialogu z partnerami społeczno-gospodarczymi.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku klasyfikuje Gminę Międzychód do **Północno-zachodniego Obszaru Funkcjonalnego**. Obszar ten wyróżnia wysoki udział terenów cennych przyrodniczo na tle województwa. W granicach obszaru

PnZOF wyodrębnia się rejony o dużych zwartych kompleksach leśnych – w przypadku Gminy Międzychód jest to Puszcza Notecka. Zasoby i walory środowiska PnZOF odgrywają istotną rolę w kształtowaniu równowagi ekosystemu przyrodniczego nie tylko Wielkopolski, ale i całego kraju. Ze względu na duże walory przyrodnicze i środowiskowe zaleca się, aby rolnictwo na terenie PnZOF miało charakter ekologiczny.¹

Ryc. 5. Obszary strategicznej interwencji w Wielkopolsce

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku.

Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych zawierających się w Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030 ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku oraz z kluczowymi kierunkami działań wyznaczonymi dla Północno-zachodniego Obszaru Funkcjonalnego w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.

¹ Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku.

Cele		
Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	Kluczowe kierunki działań dla Północno-zachodniego Obszaru Funkcjonalnego	Strategia Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030
<p>1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców</p> <p>1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu</p> <p>1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia</p> <p>1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • budowanie wizerunku i marki PnZOF jako terenu atrakcyjnego inwestycyjnie, pozyskiwanie nowych inwestorów • rozwój rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego, rozwój specjalizacji rolniczych w szczególności rolnictwa ekologicznego i certyfikowanego, nowoczesnego sadownictwa • stymulowanie rozwoju gospodarczego opartego na koncepcji „zielonego wzrostu”, w tym ekoinnowacyjności • rozwój MŚP i zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw • aktywizowanie osób bezrobotnych, zagrożonych i wykluczonych społecznie • podniesienie jakości kształcenia i dopasowanie oferty edukacyjnej szkół do lokalnego rynku pracy, wsparcie rozwoju infrastruktury edukacyjnej wysokiej jakości, upowszechnienie kształcenia ustawicznego i możliwości przekwalifikowania • przygotowanie terenów inwestycyjnych wokół ośrodków miejskich jako wsparcie rozwoju przemysłu i przedsiębiorczości na terenie PnZOF 	<p>Cel I: Uporządkowana przestrzeń Gminy Międzychód z zachowanym łańcem przestrzennym i zrównoważonym rozwojem środowiska</p> <p>I.III. Efektywna energetycznie i czysta Gmina Międzychód</p> <p>Cel II: Gmina Międzychód rozwinięta gospodarczo i turystycznie w oparciu o posiadany potencjał i dostępne zasoby</p> <p>II.I. Przedsiębiorcza Gmina Międzychód</p> <p>II.II. Rozwinięta turystycznie i rozpoznawalna Gmina Międzychód</p> <p>Cel III: Wspierająca rozwój i uważna na potrzeby swoich mieszkańców Gmina Międzychód</p> <p>III.I. Wysoka jakość usług społecznych w Gminie Międzychód</p> <p>III.IV. Edukacja na wysokim poziomie dla wszystkich mieszkańców Gminy Międzychód</p>

2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu
2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie
2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom
2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu

- poprawa dostępu do specjalistycznej opieki medycznej, usług przeciwdziałających negatywnym skutkom procesów demograficznych (m.in. rozwój usług opiekuńczych, w tym opieki nad dziećmi)
- rozwój usług zwiększających atrakcyjność osiedleńczą
- rozwój kapitału społecznego przez wsparcie działalności kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej
- wsparcie potencjału turystycznego obszaru, ze szczególnym uwzględnieniem Wielkiej Pętli Wielkopolski, modernizacji infrastruktury turystycznej szlaku wodnego Doliny Noteci
- projektowanie nowych szlaków turystycznych, tworzenie sieci tras turystyki krajobrazowej i kwalifikowanej oraz zaplecza obsługi ruchu turystycznego z uwzględnieniem walorów zabytkowych zespołów urbanistycznych i ruralistycznych PnZOF, wspieranie rozwoju bazy wypoczynkowej na terenach wiejskich, w szczególności agroturystyki
- wykorzystanie walorów przyrodniczych dla poprawy jakości życia, rozwoju usług prozdrowotnych, leczniczych i rehabilitacyjnych
- wspieranie aktywności mieszkańców i rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego m.in. przez tworzenie odpowiednich warunków do powstawania nowych podmiotów ekonomii społecznej, w tym NGO oraz wykorzystanie już istniejących

Cel II: Gmina Międzychód rozwinięta gospodarczo i turystycznie w oparciu o posiadany potencjał i dostępne zasoby
II.II. Rozwinięta turystycznie i rozpoznawalna Gmina Międzychód

Cel III: Wspierająca rozwój i uważna na potrzeby swoich mieszkańców Gmina Międzychód
III.I. Wysoka jakość usług społecznych w Gminie Międzychód
III.II. Zdrowi mieszkańcy Gminy Międzychód
III.III. Zintegrowani i aktywni społecznie mieszkańcy Gminy Międzychód

3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski

3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa

3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski

3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej

- poprawa dostępności komunikacyjnej PnZOF i zwiększenie dostępu do stolicy regionu, m.in. poprzez budowę dróg S10 i S11 oraz rozbudowę i modernizację pozostałych dróg krajowych i wojewódzkich
- wzmacnianie wewnętrznej spójności komunikacyjnej PnZOF przez rozwój lokalnej infrastruktury drogowej, transportu niskoemisyjnego, tworzenie sieci ścieżek rowerowych, rozwój sieci komunikacji autobusowej, integrację systemów transportu zbiorowego i budowę węzłów przesiadkowych
- rozwój infrastruktury kolejowej (budowa linii kolejowej nr 236 i 390 na trasie Wągrowiec-Rogoźno-Czarnków oraz odtworzenie linii kolejowej w kierunku Międzychodu)
- wykorzystanie potencjału lotniska w Pile dla wzrostu gospodarczego przez wzmocnienie jego funkcji CARGO i wykorzystanie do użytku cywilnego, w tym turystyki biznesowej (budowa terminala do obsługi małego ruchu lotniczego)
- ochrona różnorodności i krajobrazu, zapewnienie trwałości i ciągłości systemów leśnych, upowszechnienie edukacji ekologicznej wśród dzieci i młodzieży
- zapobieganie skażeniom wód gruntowych będących efektem działalności rolniczej
- kompleksowe wykorzystanie istniejących potencjałów umożliwiających zwiększenie dywersyfikacji źródeł energii, zastosowanie innowacyjnych technologii w energetyce
- zmniejszenie emisji substancji szkodliwych do atmosfery
- poprawa efektywności energetycznej, ze szczególnym uwzględnieniem budynków użyteczności publicznej

Cel I:

Uporządkowana przestrzeń Gminy Międzychód z zachowanym ładem przestrzennym i zrównoważonym rozwojem środowiska

I.I. Bezpieczna i spójna przestrzeń Gminy Międzychód

I.II. Rozwinięta i nowoczesna infrastruktura techniczna i transportowa

I.III. Efektywna energetycznie i czysta Gmina Międzychód

Cel II: Gmina Międzychód rozwinięta gospodarczo i turystycznie w oparciu o posiadany potencjał i dostępne zasoby

II.II. Rozwinięta turystycznie i rozpoznawalna Gmina Międzychód

4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem

4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług

4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju

- rewitalizacja obszarów zdegradowanych, nadanie nowych funkcji obszarom zmarginalizowanym położonym przy granicy województwa (skuteczne wykorzystanie krajowego instrumentu OSI)
- prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej, zapobieganie zmianie sposobu użytkowania gruntów o wysokich walorach rolniczych za pomocą instrumentów programowych i skutecznego systemu ich wdrażania
- rozwój współpracy samorządów lokalnych, partnerów samorządowych i społecznych podnoszącej efektywność i zasadność realizowanych inwestycji, doskonalenie i upowszechnienie metod partycypacji społecznej we współzarządzaniu (wykorzystanie w tym celu aktywnych lokalnych organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej)

Cel I:

Uporządkowana przestrzeń Gminy Międzychód z zachowanym ładem przestrzennym i zrównoważonym rozwojem środowiska
I.I. Bezpieczna i spójna przestrzeń Gminy Międzychód

Cel III: Wspierająca rozwój i uważna na potrzeby swoich mieszkańców Gmina

III.I. Wysoka jakość usług społecznych w Gminie Międzychód
III.III. Zintegrowani i aktywni społecznie mieszkańcy Gminy Międzychód

Ponadto, zgodnie z *Planem zagospodarowania województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego*, Gmina Międzychód zaklasyfikowania została także do innych obszarów interwencji:

- **Wiejski Obszar Funkcjonalny,**
- **Wiejskie obszary wymagające wsparcia procesów rozwojowych,**
- **Obszary ochrony gleb dla celów produkcji rolnej,**
- **Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy** – bardzo wysoki i wysoki poziom zintegrowanego ryzyka powodziowego (kombinacji prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi i negatywnych skutków powodzi dla zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej),
- **Obszary cenne przyrodniczo,**
- **Obszary ochrony krajobrazów kulturowych** – ze względu na przebiegające szlaki o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym,
- **Obszary ochrony i kształtowania zasobów wodnych,**
- **Obszary o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich.**

Szczegółowe cele polityki regionalnej dla każdego ze wskazanych powyżej obszarów ujęte zostały w *Planie*.

W *Planie* wymienione zostały również inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, których realizacja została zaplanowana na terenie całego województwa wielkopolskiego, w tym m.in. na terenie Gminy Międzychód.

Ponadto *Plan* zawiera wykaz planowanych przedsięwzięć nieujętych jako inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w zakresie:

➤ **elektroenergetycznej sieci dystrybucyjnej**

- Przebudowa istniejącego jednotorowego ciągu liniowego napowietrznego 110 kV wyprowadzonego z GPZ Pniewy w kierunku SE Gorzów na dwutorowy relacji GPZ Pniewy - SE Baczyna (1 tor) /SE Gorzów (2 tor) z przyłączeniem stacji transformatorowych 110kV/SN (tj. GPZ Sieraków, GPZ Międzychód, GPZ Zielomyśl, GPZ Międzyrzecz, proj. GPZ Skwierzyna II, GPZ Skwierzyna) do nowych ciągów,
- Zmiana konfiguracji pracy sieci dystrybucyjnej ENEA Operator Sp. z o.o. w zachodnim obszarze województwa wielkopolskiego – przebudowa istniejącego jednotorowego ciągu liniowego napowietrznego 110 kV wyprowadzonego z GPZ Pniewy w kierunku SE Gorzów na dwutorowy relacji GPZ Pniewy -SE Baczyna (1 tor) /SE Gorzów (2 tor) z przyłączeniem stacji transformatorowych 110kV/SN, tj. GPZ Sieraków, GPZ Międzychód, GPZ Zielomyśl, GPZ Międzyrzecz, proj. GPZ Skwierzyna II. GPZ Skwierzyna) do nowych ciągów.

- Modernizacja linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Międzychód (MDH) - GPZ Zielonyśl (ZIE),
- Modernizacja stacji GPZ Międzychód (MDH).

➤ **sieci i urządzeń gazowniczych:**

- Rozbudowa KRNiGZ Lubiaków w zakresie wiercenia odwiertu Międzychód-8l-l wraz z modernizacją OG Międzychód.

Zgodnie z art. 172 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2022 r., poz. 1478) na podstawie map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego przygotowuje się – z uwzględnieniem podziału kraju na obszary dorzeczy oraz regiony wodne – plany zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP). Dokumenty te obejmują wszystkie elementy zarządzania ryzykiem powodziowym, określone w art. 163 ust. 6 przedmiotowej ustawy, w szczególności działania służące zapobieganiu powodzi, ochronie przed powodzią oraz informacji na temat stanu należytego przygotowania w przypadku wystąpienia powodzi. Głównym celem PZRP jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń i obniżeniu strat powodziowych.

Plany zarządzania ryzykiem powodziowym zostają przyjęte w drodze rozporządzenia wydanego przez ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej. Podlegają one przeglądowi co 6 lat, a w razie potrzeby zostaje dokonana ich aktualizacja. Aktualnie do przedmiotowego terenu odnosi się *Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry*, zawierający w treści *Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla regionu wodnego Warty*, przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 26 października 2022 r., opublikowany w dniu 22 grudnia 2022 r. (Dz. U. poz. 2714).

Przeciwdziałanie skutkom suszy, zgodnie z art. 183 oraz 185 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2023 r., poz. 1478), prowadzi się zgodnie z *planem przeciwdziałania skutkom suszy*, który uwzględnia podział kraju na obszary dorzeczy. *Plan przeciwdziałania skutkom suszy* zawiera analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych, propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych, propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji, jak również katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy. Minister właściwy do spraw gospodarki wodnej przyjmuje i aktualizuje *plan przeciwdziałania skutkom suszy*, w drodze rozporządzenia, kierując się koniecznością przeciwdziałania skutkom suszy. Aktualizacji planu przeciwdziałania skutkom suszy dokonuje się nie rzadziej niż co 6 lat.

3 września 2021 roku Minister właściwy ds. gospodarki wodnej opublikował rozporządzenie w sprawie przyjęcia *Planu przeciwdziałania skutkom suszy* (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy, Dz. U. z 2021 r. poz. 1615).

Zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej należy promować i w pierwszej kolejności rozważać działania zakładające naturalne metody retencji, a budowanie retencji sztucznej należy traktować jako działania ostatecznego wyboru, w sytuacji, gdy przeanalizowano wszystkie możliwe warianty, bardziej korzystne ze środowiskowego punktu widzenia (zgodność z art. 68 ustawy – Prawo wodne). Planowanie nowych działań inwestycyjnych w gospodarce wodnej, kształtowanie sztucznej retencji musi być poprzedzone szeregiem analiz, a dotyczące ich warunki i procedury muszą być zgodne z aktualnie obowiązującymi przepisami środowiskowymi, jak też być adekwatne do potrzeb w zakresie kształtowania retencji.

Gmina Międzychód (w części administrowanej przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu) położona jest:

- w całości na terenie ekstremalnie zagrożonym występowaniem suszy atmosferycznej,
- w całości na terenie umiarkowanie zagrożonym występowaniem suszy hydrologicznej,
- w znacznej części na terenie ekstremalnie zagrożonym występowaniem suszy rolniczej,
- w całości na terenie słabo zagrożonym występowaniem suszy hydrogeologicznej.

W łącznym zestawieniu Gmina Międzychód klasyfikuje się jako obszar **silnie zagrożony suszą**. Wszelkie działania należy realizować z uwzględnieniem zapisów *planów zarządzania ryzykiem powodziowym* i *planu przeciwdziałania skutkom suszy*.

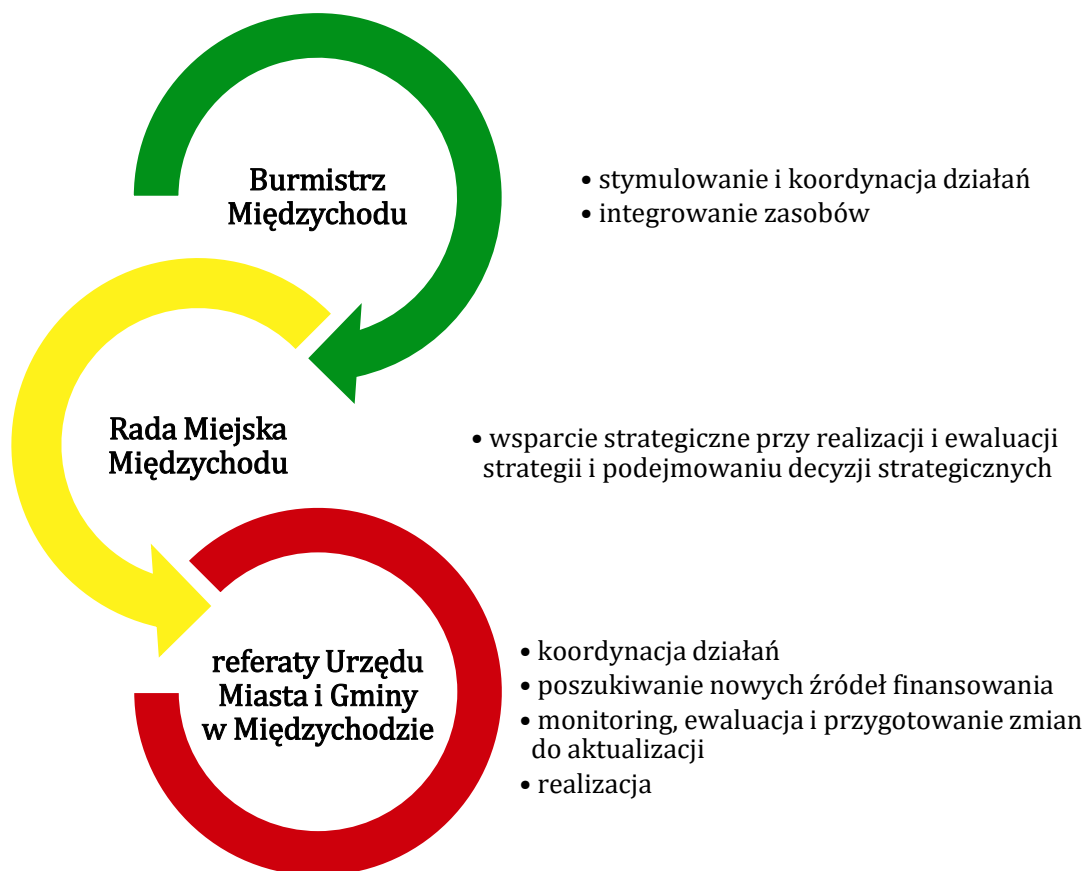

6. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg realizacji Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030 będzie kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, ewaluację i w razie konieczności – aktualizację.

Wdrażanie Strategii

Strategia realizowana będzie w latach na jakie przyjęty został dokument, a więc w latach 2023-2030. Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji Strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, jednostki organizacyjne miasta i gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Burmistrz Międzychodu, Rada Miejska Międzychodu oraz referaty Urzędu, jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030 jest dokumentem określającym kierunki rozwoju w poszczególnych obszarach funkcjonowania samorządu.

W celu zachowania nadrzędności oraz spójności Strategii wobec innych planów, programów i dokumentów o charakterze strategicznym, opracowywanych w Gminie na potrzeby realizacji zadań, rekomenduje się ich aktualizację zgodnie z celami strategicznymi. Zagwarantowanie spójnego podejścia do polityki rozwoju wymagać zatem będzie uwzględnienia zapisów Strategii w zakresie konkretnych obszarów zarówno w dokumentach wieloletnich, jak i programach przyjmowanych corocznie. Pozwoli to wzmocnić efekt podejmowanych działań i jednocześnie uszczegółowić zapisy Strategii.

Wdrażając Strategię, Gmina Międzychód będzie dbała o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez okoliczne podmioty z jej otoczenia (w szczególności z terenu powiatu międzychodzkiego).

W celu zaangażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych sołectwach.

Monitoring i ewaluacja Strategii

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Monitoring będzie odbywał się przy pomocy tabeli ewaluacyjnej, stanowiącej załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. Tabela będzie zawierała przykładowe wskaźniki stopnia realizacji poszczególnych zadań. Odpowiednie uzupełnienie tabeli pozwoli na sprawdzenie tego czy i w jakim stopniu zaplanowane działanie zostało zrealizowane. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części wykonano założony cel operacyjny, a dalej strategiczny. Monitoring przeprowadzany będzie co 2 lata od roku przyjęcia Strategii i tym samym rozpoczęcia wdrażania jej założeń.

Po wdrożeniu Strategii zostanie przeprowadzona ewaluacja ex-post. Punktem bazowym, do oparcia wyników, będzie przeprowadzona w 2022 roku ewaluacja ex-ante (Diagnoza

sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Międzychód). Celem ewaluacji ex-post będzie określenie długotrwałych efektów wdrażania Strategii, w tym wielkości zaangażowanych środków oraz skuteczności i efektywności podjętych działań. Wynikiem oceny końcowej powinny być wskazania odnośnie do dalszej polityki rozwoju Gminy Międzychód oraz zdefiniowane czynniki, przyczyniające się do sukcesu lub niepowodzenia wdrażania Strategii.

Aktualizacja Strategii

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030 będzie przesłanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w dokumencie w przypadkach uzasadnionych.

W momencie, gdy Burmistrz zidentyfikuje konieczność modyfikacji Strategii Rozwoju Gminy, występuje do Rady Miejskiej z wnioskiem o jego zmianę.

Ewentualna aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Międzychód będzie następować w trybie przewidzianym w art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, który stanowi, iż strategia rozwoju gminy podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa. Do aktualizacji strategii rozwoju gminy stosuje się wtedy zapisy z art. 10f ust. 1-4 ustawy o samorządzie gminnym.

7. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Międzychód na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, m.in. w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 dla bieżącej perspektywy finansowej (wdrażanej do roku 2023) oraz programu na przyszłą perspektywę finansową, tj. Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027;
- ogólnopolskie programy operacyjne;
- programy rządowe, w tym m.in. Fundusz Rozwoju Dróg Samorządowych, Maluch+, Senior+, Dostępność+, Fundusz Inwestycji Lokalnych, Polski Ład oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Wielkopolskiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przed podmioty publiczne i prywatne.

Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 będzie głównym dokumentem określającym kierunki wsparcia finansowanego ze środków Unii Europejskiej w województwie wielkopolskim w okresie budżetowym 2021-2027.

W ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak:

- **EFRR** – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- **FS** – Fundusz Spójności,
- **EFS+** – Europejski Fundusz Społeczny+.

Do programów krajowych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą m.in.:

- **FEnIKS** – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,
- **FENG** – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
- **FERS** – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- **FERC** – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy, 7
- **PTFE** – Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich,
- **FEPŻ** – Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa,
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizacją Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach

bieżącej działalności poszczególnych referatów Urzędu Miasta i Gminy w Międzychodzie oraz jednostek organizacyjnych Gminy Międzychód.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem międzychodzkiem oraz województwem wielkopolskim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiającą spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczane będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczane będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

Tabela na kolejnej stronie (Tabela 2) przedstawia prognozę wysokości głównych kategorii budżetowych w latach 2023-2030 na podstawie uchwały nr LXVIII/586/2023 Rady Miejskiej Międzychodu z dnia 25 kwietnia 2023 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Międzychód na lata 2023-2028. W analizowanych latach łączne dochody wyniosą prawie 603 mln zł, z czego dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych ponad 91,1 mln zł i podatku od nieruchomości prawie 148 mln zł. Łączne wydatki wyniosą natomiast ponad 609 mld zł. Do 2027 roku planowana jest spłata zobowiązań.

Tabela 2. Prognozowane środki budżetowe w okresie realizacji Strategii (zł)

	Dochody ogółem	w tym:		Wydatki ogółem	Rozchody
		PIT	podatek od nieruchomości		
2023	99 019 276,48	13 914 966,00	21 753 383,00	114 764 008,96	3 000 000,00
2024	100 432 105,00	14 582 884,00	24 297 545,00	97 682 105,00	2 750 000,00
2025	97 508 495,00	15 034 953,00	24 504 269,00	95 008 495,00	2 500 000,00
2026	99 408 708,00	15 410 827,00	25 091 876,00	96 908 708,00	2 500 000,00
2027	102 262 561,00	15 857 741,00	25 790 540,00	100 872 561,00	1 390 000,00
2028	104 199 175,00	16 317 615,00	26 509 466,00	104 199 175,00	0,00
Ogółem	602 830 320,48	91 118 986,00	147 947 079,00	609 435 052,96	12 140 000,00

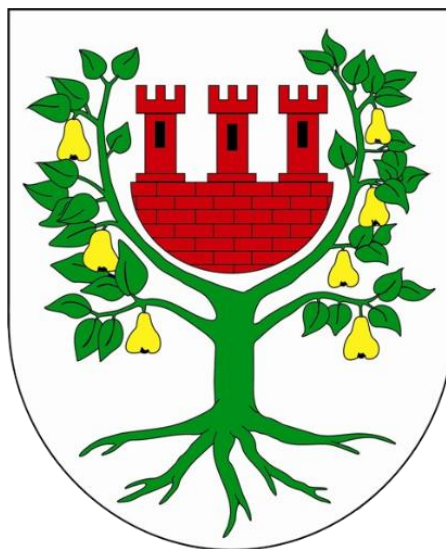
Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały nr LXVIII/586/2023 Rady Miejskiej Międzychodu z dnia 25 kwietnia 2023 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Międzychód na lata 2023-2028.

Natomiast potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2023-2028 wyniesie ponad 30 mln zł.

ZAŁĄCZNIKI

Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Międzychód

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY	57
1.1. Informacje ogólne	57
1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.....	59
1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe	64
CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY	73
2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy	73
2.2. Infrastruktura i środowisko	78
<i>Infrastruktura drogowa</i>	<i>78</i>
<i>Urządzenia sieciowe.....</i>	<i>79</i>
<i>Gospodarka odpadami.....</i>	<i>80</i>
<i>Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska.....</i>	<i>83</i>
2.3. Stan finansów samorządowych.....	83
<i>Wykonanie budżetu.....</i>	<i>83</i>
<i>Struktura dochodów i wydatków.....</i>	<i>85</i>
<i>Potencjał inwestycyjny.....</i>	<i>89</i>
CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY	91
3.1. Demografia	91
3.2. Kapitał społeczny.....	96
<i>Przedszkola i żłobki.....</i>	<i>96</i>
<i>Edukacja</i>	<i>98</i>
<i>Kultura i sport.....</i>	<i>104</i>
<i>Bezpieczeństwo publiczne.....</i>	<i>107</i>
<i>Otoczenie wewnętrzne Gminy.....</i>	<i>109</i>
<i>Otoczenie zewnętrzne Gminy.....</i>	<i>111</i>
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	113

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY

1.1. Informacje ogólne

Gmina Międzychód, będąca gminą miejsko-wiejską, położona jest w zachodniej części województwa wielkopolskiego, na pograniczu z woj. lubuskim. Wchodzi w skład powiatu międzychodzkiego. Według danych GUS z 2021 roku w Gminie zameldowanych było 18 015 mieszkańców (z czego prawie 57% to ludność mieszkająca w mieście), natomiast wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 59 os./km².

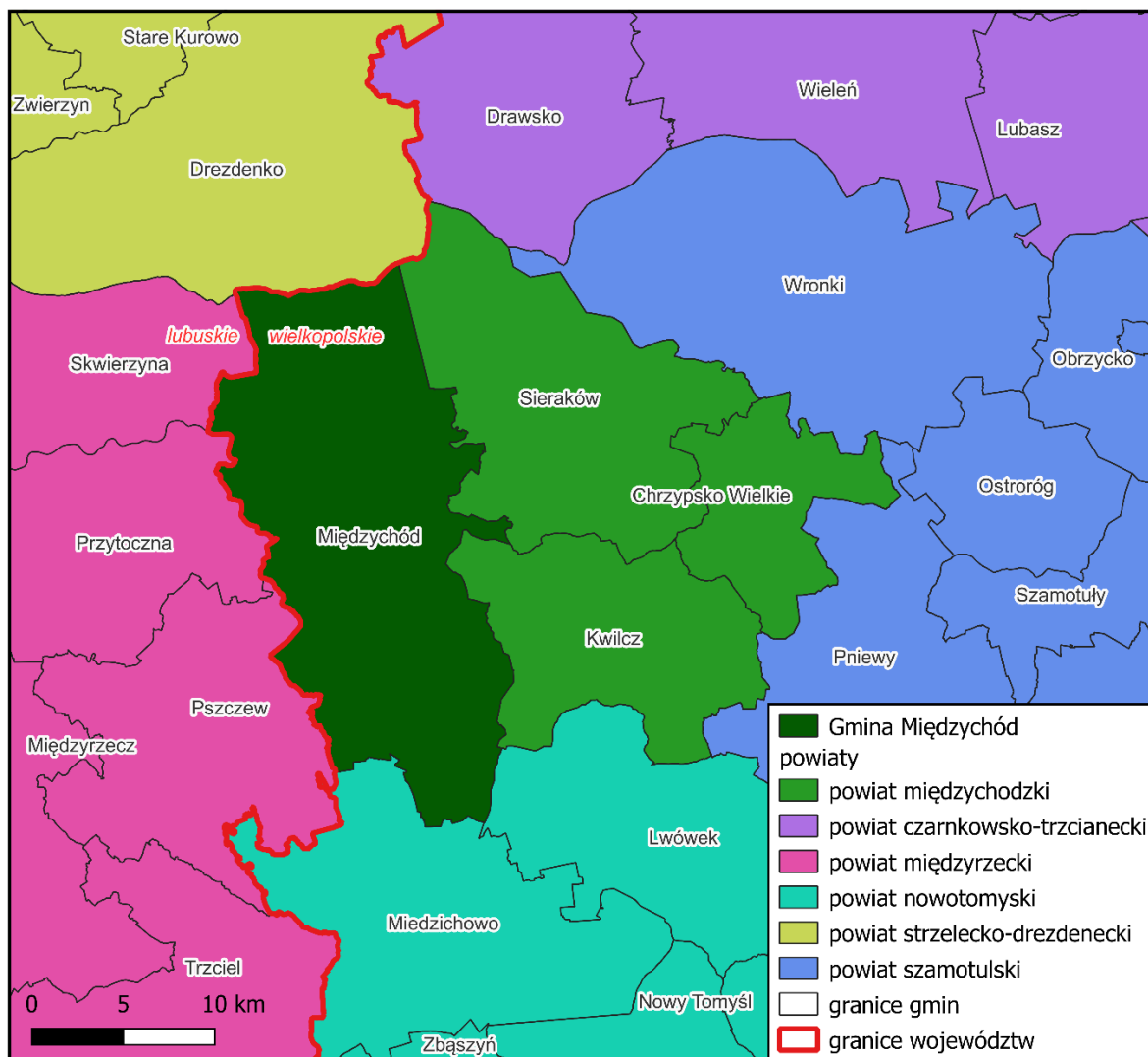
Międzychód graniczy z ośmioma innymi gminami i są to kolejno:

- od północy gmina Drezdenko (pow. strzelecko-drezdenecki, woj. lubuskie),
- od północnego wschodu gmina Sieraków (pow. międzychodzki),
- od wschodu gmina Kwilcz (pow. międzychodzki),
- od południowego wschodu gmina Lwówek (pow. nowotomyski),
- od południa gmina Miedzichowo (pow. nowotomyski),
- od południowego zachodu gmina Pszczew (pow. międzyrzecki, woj. lubuskie),
- od zachodu gmina Przytoczna (pow. międzyrzecki, woj. lubuskie),
- od północnego zachodu gmina Skwierzyna (pow. międzyrzecki, woj. lubuskie).

Powierzchnia Gminy Międzychód wynosi 307,24 km², co stanowi 41,7% powierzchni powiatu międzychodzkiego oraz 1% województwa wielkopolskiego. Użytki rolne stanowią 30% powierzchni Gminy, a użytki leśne 52%. Powierzchnia miasta Międzychód, pełniącego funkcję centrum administracyjnego, oświatowego, kulturalnego, gospodarczego oraz usługowego Gminy, wynosi 7 km². Poza Międzychodem sieć osadniczą Gminy tworzą głównie małe i średnie wsie posiadające poniżej 500 mieszkańców.

W skład Gminy wchodzi 26 sołectw: Bielsko, Drzewce, Dormowo, Dziecielin, Gorzycko Stare, Gorzyń, Gralewo, Głazewo, Kamionna, Kolno, Krzyżkówko, Lewice, Łowyń, Mnichy, Mierzyn, Muchocin, Mokrzec, Piłka, Popowo, Radgoszcz, Skrzydlewo, Sowia Góra, Tuczępy, Wielowieś, Zatom Nowy oraz Zatom Stary.

Ryc. 6. Położenie Gminy Międzychód na tle gmin i powiatów sąsiadujących

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Sieć komunikacyjną w Gminie tworzy droga krajowa nr 24, posiadająca długość 10,5 km, drogi wojewódzkie o łącznej długości 63,8 km, drogi powiatowe o łącznej długości 80,1 km oraz drogi gminne o łącznej długości 75,9 km. Przez teren Gminy nie przebiegają drogi o znaczeniu międzynarodowym. Najbliższe takie drogi zlokalizowane są kolejno o ok. 12 i 20 km na zachód i południe od Gminy Międzychód i są nimi: droga ekspresowa S3 o oznaczeniu międzynarodowym E65 relacji północ-południe i autostrada A2 o oznaczeniu międzynarodowym E30 relacji wschód-zachód.

Odległość drogowa z miasta Międzychód do Poznania (będącego siedzibą władz wojewódzkich) wynosi niecałe 80 km, jednak podróż samochodem z Międzychodu do Poznania zajmuje ok. 1,5 godziny. Podróż do pozostałych większych ośrodków miejskich w regionie również wiąże się ze znaczącym czasem podróży. Przejazd autem do Gorzowa Wielkopolskiego, oddalonego o 63 km zajmuje ok. 50 minut, natomiast do Zielonej Góry oddalonej o 108 km nieco ponad godzinę. Świadczy to o niskiej dostępności komunikacyjnej Gminy i znacznym oddaleniu od usług świadczonych przez duże miasta.

W Gminie zlokalizowany jest nieczynny dworzec kolejowy na ul. Dworzec Główny 1. Gmina uczestniczy w staraniach o reaktywację linii kolejowych nr 368 Międzychód –

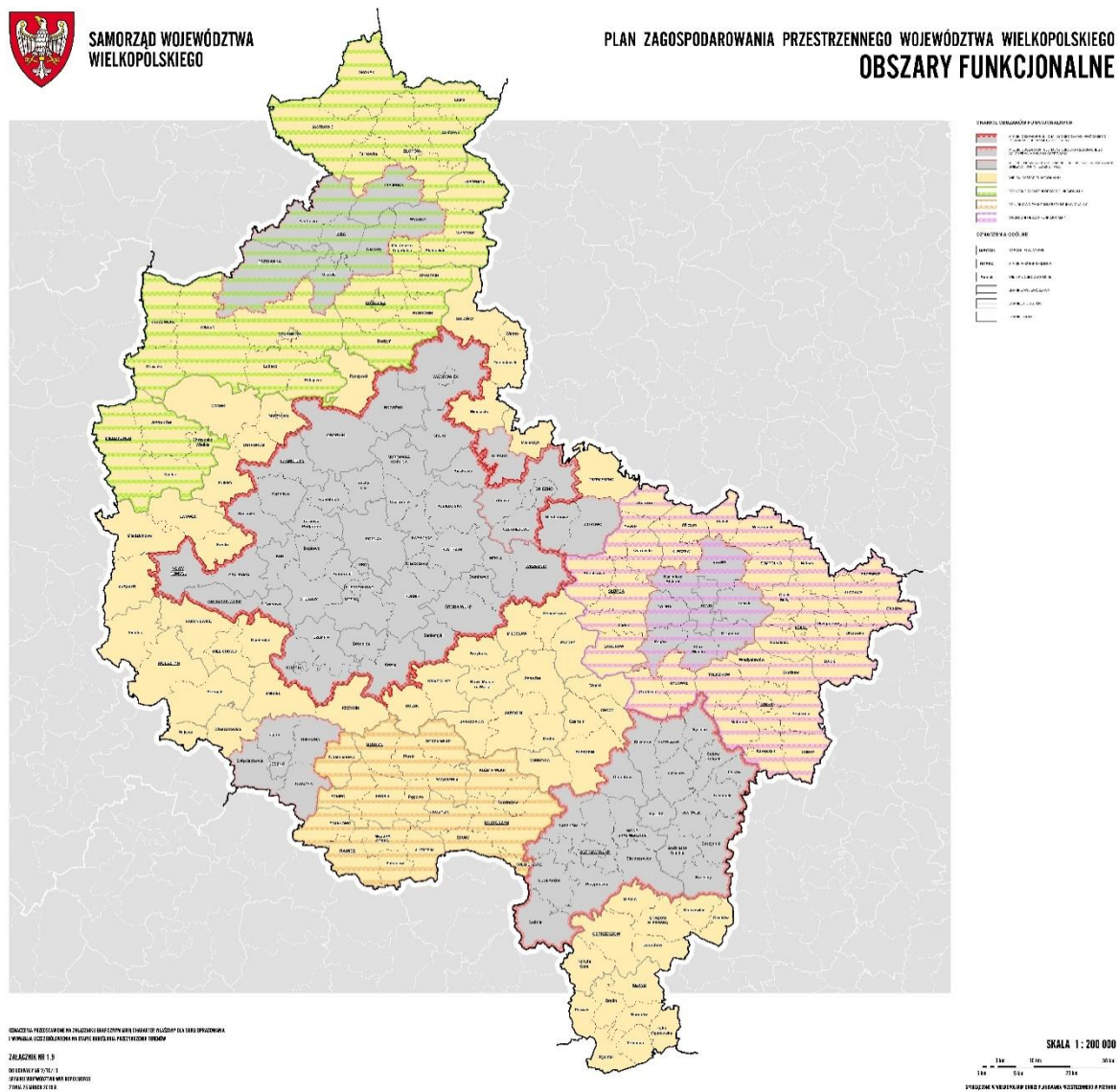
Szamotuły (kierunek do Poznania) oraz linii 363 Międzychód – Skwierzyna (kierunek do Gorzowa) w ramach dofinansowania z Rządowego Programu "Kolej Plus" (podpisała stosowne porozumienia z Urzędami Marszałkowskimi i innymi samorządami). Reaktywacja linii znacząco poprawiłaby dostępność komunikacyjną Gminy, ułatwiając podróż z i do Gminy zarówno mieszkańcom, jak i potencjalnym turystom.

1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, przyjętego uchwałą nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania, zostały wyróżnione następujące obszary funkcjonalne:

- podstawowe typy obszarów funkcjonalnych:
 - miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego – Poznański Obszar Metropolitalny,
 - miejski obszar funkcjonalny ośrodka regionalnego – Aglomeracja Kalisko-Ostrowska,
 - miejski obszar funkcjonalny ośrodka subregionalnego – Gniezno,
 - miejski obszar funkcjonalny ośrodka subregionalnego – Konin,
 - miejski obszar funkcjonalny ośrodka subregionalnego – Leszno,
 - miejski obszar funkcjonalny ośrodka subregionalnego – Piła,
 - wiejski obszar funkcjonalny,
- obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali regionalnego:
 - Południowo-Zachodni Obszar Funkcjonalny,
 - Północno-Zachodni Obszar Funkcjonalny,
 - Wschodni Obszar Funkcjonalny.

Ryc. 7. Granice miejskich obszarów funkcjonalnych w województwie wielkopolskim

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego.

Gmina została zakwalifikowana do północno-zachodniego obszaru funkcjonalnego oraz wiejskiego obszaru funkcjonalnego.

Północno-Zachodni Obszar Funkcjonalny obejmuje tereny położone w północno-zachodniej Wielkopolsce i posiada powierzchnię wynoszącą 6 155 km² (20,6% powierzchni województwa). Zamieszkiwany jest przez 380 tys. mieszkańców, a jego sieć administracyjną stanowią: 4 gminy miejskie, 14 gmin miejsko-wiejskich oraz 16 gmin wiejskich. Głównymi jednostkami osadniczymi są miasta powiatowe: Piła (ośrodek subregionalny koncentrujący funkcje społeczno-gospodarcze), Czarnków, Chodzież, Międzychód, Trzcianka i Złotów. Obszar ten charakteryzuje stosunkowo niski w skali województwa udział przestrzeni przeznaczonej do potencjalnego zainwestowania ze względu na koncentrację terenów o wysokim potencjale przyrodniczym, co w połączeniu ze słabszą dostępnością obszaru, wynikającą m.in. ze znacznej odległości od stolicy regionu i braku dogodnych rozwiązań komunikacyjnych, stanowi istotne ograniczenia dla

rozwoju społeczno-gospodarczego. Co za tym idzie, działalność inwestycyjna wymaga w tym obszarze równoważenia zamierzeń gospodarczych z ochroną stabilnego i trwałego funkcjonowania ekosystemów, z jednoczesnym stworzeniem spójnego systemu przyrodniczego województwa, uwzględniającego powiązania przyrodnicze w granicach regionu oraz z obszarami województw sąsiednich. Najważniejszym działem gospodarki w obszarze funkcjonalnym jest rolnictwo i leśnictwo, a co za tym idzie przemysł drzewny i turystyka. Największymi branżami gospodarczymi na tym terenie jest produkcja mebli oraz innych wyrobów z drewna, produkcja urządzeń elektrycznych, wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych czy produkcja metali.

Za kluczowy cel rozwoju przestrzennego tego obszaru zdefiniowano wykorzystanie potencjału dla rozwoju funkcji gospodarczych, w tym turystycznych, przy jednoczesnej ochronie wyjątkowych cech ekosystemu, pełniących strategiczną rolę w kształtowaniu równowagi środowiska przyrodniczego w skali regionu i kraju. Do podstawowych działań zaliczono ochronę obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych (poprzez ochronę obszarów o funkcjach środowiskotwórczych pełniących strategiczną rolę w kształtowaniu równowagi środowiska przyrodniczego w skali kraju, a także ochronę i kształtowanie otwartego krajobrazu Doliny Noteci wraz z elementami osadnictwa olęderskiego i fryderycjańskiego), stymulowanie rozwoju gospodarczego z wykorzystaniem koncepcji „zielonego wzrostu” (poprzez efektywne wykorzystanie przestrzeni oraz rozwój turystyki w oparciu o walory przyrodnicze, kulturowe i krajobrazowe, zrównoważone gospodarowanie zasobami leśnymi i wspieranie rozwoju nowoczesnego rolnictwa czy rozwój i efektywne wykorzystanie infrastruktury technicznej) oraz poprawę dostępności i spójności komunikacyjnej (poprzez rozwój i modernizację sieci drogowej i poprawę efektywności sieci kolejowej).

Wiejski obszar funkcjonalny działa na rzecz zwiększenia spójności regionu, służyć ma eliminowaniu dysproporcji w poziomie rozwoju regionu, co z kolei wpłynie pozytywnie na atrakcyjność całego województwa wielkopolskiego.

Gmina Międzychód zajmuje powierzchnię 307,24 km², z czego 30% tych terenów zajmują użytki rolne, a 52% lasy. W efekcie obszar ten charakteryzuje się wysokimi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi, a porastające ponad 1/2 powierzchni Gminy lasy, stanowią istotną rolę w atrakcyjności turystycznej i osadniczej Gminy. Największą miejscowością w Gminie, a zarazem jedynym wielofunkcyjnym, ośrodkiem miejskim jest Międzychód, będący siedzibą władz gminnych i powiatowych.

Ostatnia zmiana (IX zmiana) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Międzychód przyjęta została przez Radę Miejską Międzychodu Uchwałą nr XXIX/254/2020 z dnia 03.12.2020 r. Opracowanie wprowadziło zmiany w dokumencie precyzującym politykę przestrzenną Gminy:

- likwiduje tereny zabudowy techniczno-produkcyjnej w obrębie Gorzyń po północnej stronie drogi krajowej nr 24,
- wyznacza nowe tereny zabudowy techniczno-produkcyjnej w obrębie Gorzyń w obszarach przyległych do drogi wojewódzkiej nr 160 oraz w obrębach Gorzyń i Dzieścielin w obszarach przyległych do drogi powiatowej nr 1719P, a w zakresie

dokonywanej zmiany kierunku ogranicza tereny wskazane pod zabudowę mieszkaniową,

- wyznacza teren powierzchniowej eksploatacji kruszyw naturalnych w obrębie Dzieścielin i Tuczępy,
- likwiduje oznaczenie terenów lokalizacji nowych elektrowni wiatrowych,
- wskazuje miejsca lokalizacji elektrowni wiatrowych (istniejących lub z wydanym pozwoleniem na budowę), wyznacza dla nich strefy ochronne oraz strefy 10H (dziesięciokrotności wysokości) elektrowni wiatrowej, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych.

Aktami prawa miejscowego w zakresie planowania przestrzennego są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Na terenie Gminy Międzychód na koniec roku 2021 obowiązywało 81 planów miejscowych, natomiast na koniec roku 2022 obowiązywało już 86 planów zagospodarowania przestrzennego (z czego 78 stanowi zmianę poprzednich dokumentów planistycznych). W opracowaniu jest 8 kolejnych zmian miejscowych planów.

Stan na koniec roku 2021 wykazywał pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego powierzchni 5003,00 ha, co stanowiło 16,29 % powierzchni Gminy. Wówczas poszczególne przeznaczenie terenów w planach miejscowych przedstawiało się następująco:

- zabudowa mieszkaniowa (w tym wielorodzinna) – 570,00 ha;
- zabudowa usługowa (w tym usług publicznych) – 100,06 ha;
- zabudowa techniczno-produkcyjna – 290,00 ha.

Raport planowania przestrzennego wykonany na koniec roku 2022 wykazuje niewielkie zmiany w stosunku do roku poprzedniego. Pokrycie powierzchni Gminy miejscowymi planami wynosiło 5 034,56 ha, co stanowiło 16,39% powierzchni Gminy. Łączna powierzchnia terenów przeznaczonych w MPZP pod zabudowę mieszkaniową (w tym wielorodzinną) wzrosła do 584 ha, a usługowa (w tym usług publicznych) do 105,72 ha. Powierzchnia przeznaczona pod zabudowę techniczno-produkcyjną pozostała na poziomie ubiegłego roku.

Za kluczowe obszary rozwojowe Gminy, które zostały wyznaczone w planach miejscowych, wskazać można tereny Łowynia, Gorzynia i Muchocina, w zakresie usług turystycznych jest to Bielsko nad jeziorem Bielskim, natomiast planowany rozwój OZE przewidziany jest na styku obszaru Głazewa i Łowynia. Głównymi ośrodkami rozwojowymi w Gminie, w których zaobserwować można największy ruch budowlany, są Wielowieś, Dzieścielin i Łowyń. Za największe bariery w aspekcie przestrzennym, utrudniające zarówno przemieszczanie się w obszarze Gminy, jak i równomierny rozwój tych terenów, zdefiniowano rzekę Wartę, przez którą w Gminie przebiega jedynie 1 most i 1 przeprawa promowa oraz zajmujące znaczną powierzchnię obszary ochrony przyrody, w tym m.in. Park Krajobrazowy Doliny Kamionki czy Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000 w postaci Puszczy Noteckiej. Kolejnymi barierami przestrzennymi jest duża liczba jezior, lasów i pofałdowanie terenu. Dodatkowymi elementami mającymi negatywny

wpływ na ład przestrzenny w Gminie są opuszczone budynki w złym stanie technicznym takie jak np. mieszczący się przy rynku w samym centrum miasta Międzychód, budynek dawnego hotelu „Pod Białym Orłem” czy nieczynny, zabytkowy dworzec kolejowy, wraz z infrastrukturą towarzyszącą w postaci linii kolejowych, wiaduktów i przejazdów. Niegdyś oba budynki były ozdobą miejscowości i tętniły życiem, umożliwiały zarówno mieszkańcom jak i turystom podróż z i do Gminy oraz zapewniały miejsca noclegowe dla odwiedzających, tym samym napędzając gospodarkę i atrakcyjność regionu. Aktualnie zagospodarowanie obu miejsc stało się sporą trudnością, jednak gdyby się to powiodło, może wiązać się z ponownym ożywieniem obu obiektów. Zabytki te są jednakże własnością prywatną i Gmina nie ma wpływu na przywrócenie ich stanu technicznego i estetycznego. Ponadto dostrzega się negatywny wpływ na ład przestrzenny objętych nadzorem konserwatorskim innych zaniedbanych, prywatnych nieruchomości w centrum miasta czy nieuporządkowanej zabudowy od strony obwodnicy nad Wartą. Kolejnym wyzwaniem dla polityki przestrzennej Gminy jest bezpośrednie sąsiedztwo Sierakowa oraz Wronek i nieco dalsze sąsiedztwo aglomeracji Poznania, skutkujące kolejno konkurencją w zakresie turystyki i zakładów pracy (produkcyjnych) oraz skutkujące migracją do stolicy województwa posiadającej więcej miejsc pracy czy dostępu do szkół średnich i wyższych.

Na terenach nie objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wydawane są decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W tabeli poniżej przedstawiono liczbę wydanych decyzji o warunkach zabudowy w latach 2017-2021 w Gminie Międzychód. Zauważyć można, że średnio 1/3 decyzji wydawanych w powiecie międzychodzkiem na przestrzeni analizowanych lat dotyczy obszarów na terenie Gminy. Liczba decyzji o warunkach zabudowy w Gminie utrzymuje się na poziomie od 87 do 147 na rok. Porównując wskaźnik decyzji o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców dla Gminy Międzychód i powiatu międzychodzkiego, okazuje się, że zarówno w 2021 roku, jak i latach poprzednich, był on zawsze niższy w Gminie niż w powiecie.

Tab. 3. Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2017-2021

Wyszczególnienie		2017	2018	2019	2020	2021
Decyzje o warunkach zabudowy ogółem	Międzychód	97	87	115	108	147
	powiat	259	268	257	292	354
Decyzje o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców	Międzychód	5,24	4,71	6,25	5,90	8,07
	powiat	7,00	7,25	6,99	7,97	9,72

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Niski udział planów miejscowych w całkowitej powierzchni Gminy i tym samym korzystanie z alternatywy w postaci decyzji o warunkach zabudowy, może w przyszłości utrudniać władzom samorządowym racjonalną politykę przestrzenną. Rodzi to niebezpieczeństwo chaotycznego rozproszenia lokalizacji inwestycji.

1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski J. Kondrackiego Gmina Międzychód położona jest w granicach Niżu Środkowoeuropejskiego, w podprovincji Pojezierza Południowo-Bałtyckiego. Gmina leży na pograniczu dwóch makroregionów. Północny fragment Gminy leży w granicach makroregionu Pradoliny Toruńsko-Eberswadzkiej i mezoregionu Kotliny Gorzowskiej, natomiast jej pozostała część w makroregionie Pojezierza Wielkopolskiego i mezoregionie Pojezierza Poznańskiego. Cały obszar Gminy położony jest w granicach zlewni rzeki Warty, będącej częścią dorzecza Odry. Przez Gminę i miasto Międzychód ze wschodu na zachód przepływa rzeka Warta.

Zgodnie z obowiązującą II aktualizacją Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2023 r., poz. 335) na terenie Gminy Międzychód zlokalizowane są częściowo:

- zlewnie jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych: Czarna Woda od dopływu spod Chudobczyc do ujścia (PLRW6000118787299), Dopływ ze Starej Jabłonki (PLRW60001918787514), Dormowska Struga (PLRW600010175032), Kamionka (PLRW60001518769), Męcinka (PLRW600018187789), Śremska Struga (PLRW600009187549), Warta od Kamionki do Obry (PLRW600012187799), Warta od Samy do Kamionki (PLRW60001218759), Gościmka (PLRW600010188969) i Lubiątka (PLRW600010188949),
- jednolite części wód powierzchniowych jeziornych: Barlin (PLLW10295), Bielskie (PLLW10298), Gorzyńskie (PLLW10315), Ławickie (PLLW10301), Tuczno (PLLW10317), Muchocińskie (PLLW10321) i Wielkie (PLLW10320),
- jednolite części wód podziemnych o kodach PLGW600041 , PLGW600059 i PLGW600034, .

Pozostały niewielki fragment Gminy Międzychód leży w regionie wodnym Noteci, administrowanym przez PGW WP RZGW w Bydgoszczy, przynależnym hydrograficznie także do dorzecza Odry.

W oparciu o obowiązujący Plan dla obszaru dorzecza Odry w regionie wodnym Warty wszystkie jednolite powierzchniowe, poza Dormowską Strugą, Muchocińskim, Wielkim oraz Lubiątką są w stanie złym. Dla Dormowskiej Strugi, Muchocińskiego i Wielkiego nie można było wyznaczyć stanu wód z uwagi na brak danych monitoringowych. Lubiątka jest w dobrym stanie chemicznym. Muchocińskie i Wielkie są niezagrożone nieosiągnięciem celu środowiskowego jakim jest osiągnięcie dobrego stanu i nie posiadają derogacji natomiast wszystkie pozostałe jednolite części wód powierzchniowych są zagrożone i posiadają odstępstwa od osiągnięcia celów środowiskowych. Odstępstwo z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej polegające na odroczeniu w czasie terminu osiągnięcia celów środowiskowych zostało wyznaczone dla JCWP: Czarna Woda od dopływu spod Chudobczyc do ujścia, Dopływ ze Starej Jabłonki, Dormowska Struga, Kamionka, Męcinka, Śremska Struga, Warta od Kamionki do Obry, Warta od Samy do Kamionki, Barlin, Bielskie, Gorzyńskie, Ławickie, Tuczno i Gościmka. Odstępstwo z art. 4 ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej polegające na złagodzeniu celów środowiskowych, jakim jest ustalenie mniej rygorystycznych celów zostało ustanowione

dla JCWP: Czarna Woda od dopływu spod Chudobczyc do ujścia, Kamionka, Śremska Struga, Warta od Kamionki do Obry, Barlin, Bielskie, Gorzyńskie, Ławickie, Lubiątka i Gościmka.

Wszystkie trzy jednolite części wód podziemnych z RWW o kodzie PLGW600041, PLGW600059 oraz PLGW600034 są w stanie dobrym zarówno pod względem chemicznym, jak i ilościowym, są niezagrożone i nie posiadają derogacji.

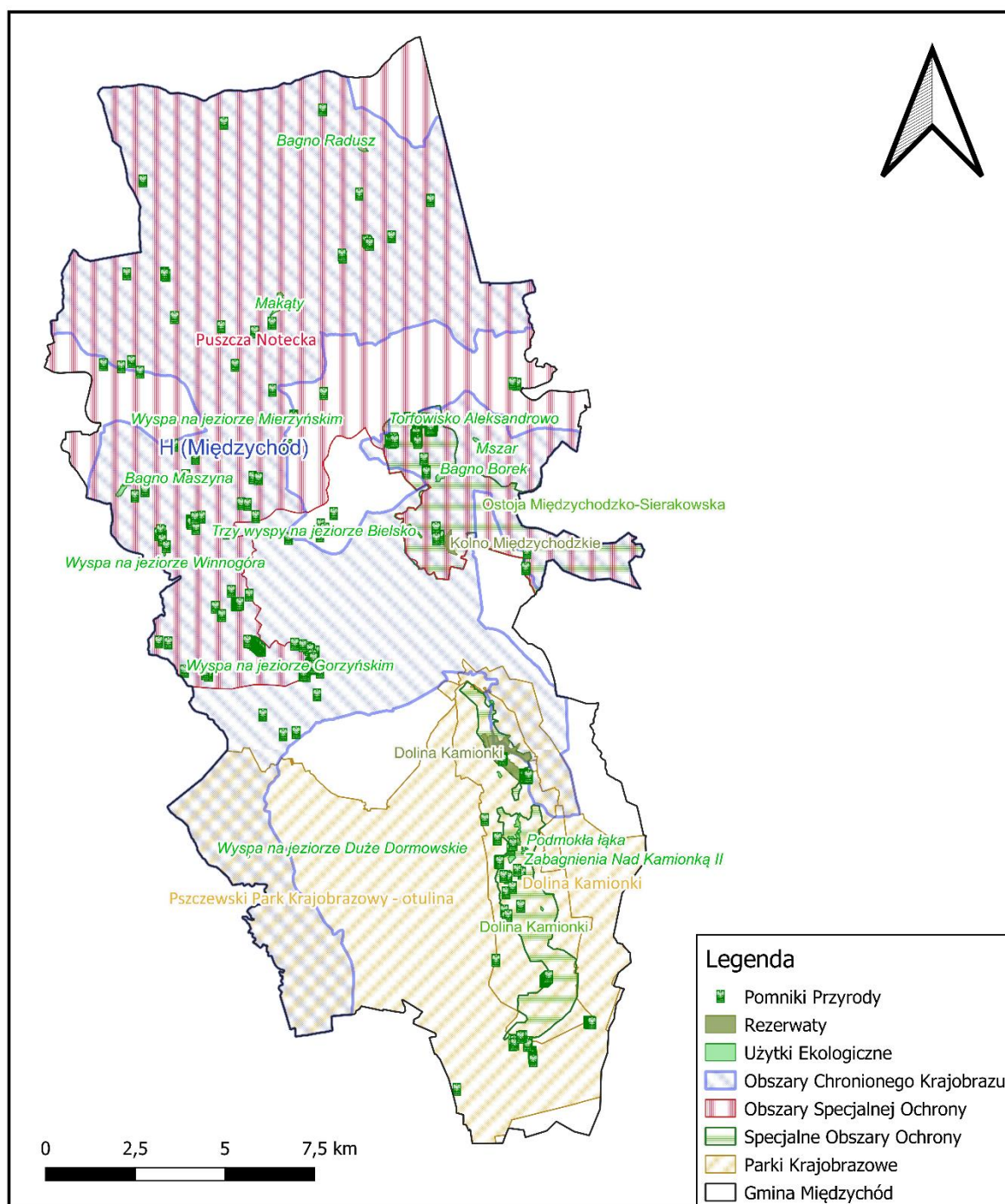
Ochrona przyrody na terenie Gminy realizowana jest w oparciu o ustawę o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. W rozumieniu ustawy ochrona przyrody oznacza zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składników, a odbywa się to poprzez wprowadzanie różnych form ochrony przyrody.

Na terenie Gminy występuje wiele różnych form ochrony przyrody, które zajmują razem ok. 76% całkowitej jej powierzchni. Są to następujące formy ochrony przyrody:

- 2 Rezerваты przyrody:
 - Rezerwat przyrody „Kolno Międzychodzkie” (PL.ZIPOP.1393.RP.120),
 - Rezerwat przyrody „Dolina Kamionki” (PL.ZIPOP.1393.RP.1422),
- 3 Obszary Natura 2000:
 - Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Dolina Kamionki” (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH300031.H),
 - Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Ostoja Międzychodzko-Sierakowska” (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH300032.H),
 - Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Puszcza Notecka” (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB300015.B),
- 1 Obszar Chronionego Krajobrazu:
 - Obszar Chronionego Krajobrazu „H (Międzychód)” (PL.ZIPOP.1393.OCHK.88),
- 1 Park Krajobrazowy:
 - Park Krajobrazowy „Dolina Kamionki” (PL.ZIPOP.1393.PK.155),
- 25 Użytków Ekologicznych:
 - Użytek Ekologiczny „Bagno Radusz” (PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.116),
 - Użytek Ekologiczny „Makąty” (PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.117),
 - Użytek Ekologiczny „Torfowisko Aleksandrowo” (PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.118),
 - Użytek Ekologiczny „Bagno Maszyna” (PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.119),
 - Użytek Ekologiczny o kodzie INSPIRE: PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.120,
 - Użytek Ekologiczny o kodzie INSPIRE: PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.121,

- Użytek Ekologiczny o kodzie INSPIRE: PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.122,
 - Użytek Ekologiczny o kodzie INSPIRE: PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.123,
 - Użytek Ekologiczny o kodzie INSPIRE: PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.124,
 - Użytek Ekologiczny o kodzie INSPIRE: PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.125,
 - Użytek Ekologiczny o kodzie INSPIRE: PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.126,
 - Użytek Ekologiczny o kodzie INSPIRE: PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.127,
 - Użytek Ekologiczny o kodzie INSPIRE: PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.128,
 - Użytek Ekologiczny o kodzie INSPIRE: PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.129,
 - Użytek Ekologiczny o kodzie INSPIRE: PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.130,
 - Użytek Ekologiczny „Bagno Borek” (PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.131),
 - Użytek Ekologiczny „Mszar” (PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.132),
 - Użytek Ekologiczny „Wyspa na jeziorze Mierzyńskim” (PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.222),
 - Użytek Ekologiczny „Wyspa na jeziorze Winnogóra” (PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.223),
 - Użytek Ekologiczny „Trzy wyspy na jeziorze Bielsko” (PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.224),
 - Użytek Ekologiczny „Wyspa na jeziorze Gorzyńskim” (PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.225),
 - Użytek Ekologiczny „Wyspa na jeziorze Duże Dormowskie” (PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.226),
 - Użytek Ekologiczny „Podmokła łąka” (PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.227),
 - Użytek Ekologiczny „Zabagnienia Nad Kamionką” (PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.228),
 - Użytek Ekologiczny „Zabagnienia Nad Kamionką II” (PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.229),
- 178 pomników przyrody.

Ryc. 8. Formy ochrony przyrody występujące na terenie Gminy Międzychód

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Rezerwat przyrody „Kolno Międzychodzkie” znajduje się w nadzorze Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu i zajmuje powierzchnię 14,71 ha. Został ustanowiony w 1959 roku i od tego czasu jego celem jest zachowanie naturalnego lasu liściastego, ekosystemu typu leśnego i borowego, podtypu ekosystemu lasów nizinnych.

Rezerwat przyrody „Dolina Kamionki” posiada powierzchnię 59,3 ha. Został ustanowiony w 2004 roku. Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest ochrona i zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych kompleksu ekosystemów związanych z doliną rzeki Kamionki, wraz z charakterystycznymi dla nich gatunkami roślin.

Pierwszym obszarem Natura 2000 w Gminie jest Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Dolina Kamionki”, utworzony 31 marca 2022 roku we fragmencie rynny polodowcowej, posiadający powierzchnię 847,68 ha. Siedlisko charakteryzuje się starorzeczem i naturalnymi eutroficznymi zbiornikami wodnymi, niżowymi i górskimi łąkami (*Arrhenatherion elatioris*), źródliskami wapiennymi ze zbiorowiskami *Cratoneurion commutati*, kwaśnymi buczynami (*Luzulo-Fagenion*) czy żyznymi buczynami (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*) i lasami łągowymi.

Drugim obszarem Natura 2000 w Gminie jest Obszar Ochrony Siedlisk „Ostoja Międzychodzko-Sierakowska”, wyznaczony również 31 marca 2022 roku. Posiada on powierzchnię 7 591,08 ha i sięga gmin powiatu międzychodzkiego, jak i szamotulskiego. Charakteryzuje się zróżnicowanym pokryciem terenu. Występują lasy liściaste (grądy i buczyny), higrofilne zbiorowiska zaroślowe i ziołoroślowe, łąkowe oraz łągi olszowe.

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Puszcza Notecka” jest trzecim obszarem Natura 2000 w granicach Gminy Międzychód. Posiada powierzchnię 178 255,76 ha, obejmuje w swoich granicach teren wchodzący w skład 7 powiatów i jest zdecydowanie największym z trzech wymienionych obszarów Natura 2000. Utworzony został w 2007 roku w celu ochrony tego jednolitego kompleksu leśnego, na którego terenie zlokalizowanych jest ponad 50 jezior pochodzenia wytopiskowego i liczne torfowiska. Występuje tu co najmniej 30 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej i 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi takie jak m.in. bielik, bocian czarny, błotniak stawowy, rybołów, orlik krzykliwy, puchacz czy zimorodek.

Obszar Chronionego Krajobrazu „H (Międzychód)” jest jedynym obszarem tego typu na terenie Gminy. Pełni funkcję ochronną dla Pszczewskiego Parku Krajobrazowego i 4 rezerwatów przyrody. Ponad połowę powierzchni obszaru zajmują lasy na słabych siedliskach boru świeżego i boru suchego. Teren ten charakteryzuje duża liczba jezior i urozmaicona rzeźba.

W granicach administracyjnych Gminy znajduje się jeden Park Krajobrazowy tj. „Dolina Kamionki”. Utworzony został w 2019 roku i objął swoimi granicami obszar 2 046,86 ha. Celami ochrony parku jest ochrona i zachowanie krajobrazu doliny Kamionki, jej naturalnych ekosystemów, populacji rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk.

Dodatkowo południowa część Gminy wchodzi w skład otuliny Pszczewskiego Parku Krajobrazowego.

Ostatnimi formami ochrony przyrody występującymi na badanym obszarze są licznie występujące użytki ekologiczne i pomniki przyrody. Są to głównie wiekowe drzewa charakteryzujące się dużymi rozmiarami m.in. dęby, buki, jesiony czy platany. Zlokalizowane są głównie w granicach Puszczy Noteckiej i Dolinie Kamionki.

Dla celów edukacji ekologicznej, jak również uporządkowania ruchu turystycznego nadleśnictwa z terenu Puszczy Noteckiej utworzyły Leśny Kompleks Promocyjny „Puszcza Notecka”, obejmujący w dużej części tereny Gminy Międzychód. Wyróżniającym elementem jest Ośrodek Edukacji Ekologicznej z Izbą Pamięci Wsi Radusz oraz sieć szlaków rowerowych i pieszych wokół.

Międzychód słynie z dobrych warunków do wypoczynku, jednak nie jest to związane jedynie z uwarunkowaniami przyrodniczymi. W obszarze Gminy znajduje się wiele cennych historycznie obiektów. W Gminnej Ewidencji Zabytków znajduje się 939 obiektów, natomiast wpisanych do rejestru zabytków prowadzonego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu, na terenie Gminy Międzychód jest 71 obiektów przypisanych do 45 numerów rejestrowych istniejących zabytków nieruchomych.

W rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków są to kolejno:

Gorzycko:

- dom nr 1, nr rej.: 773 z 15.02.1964,
- dom nr 2, nr rej.: 774 z 15.02.1964,

Gorzyń:

- dwór, XIX, nr rej.: 332 z 21.10.1968,
- czworak nr 6, szach., XIX, nr rej.: 330 z 21.10.1968,

Kamionna:

- kościół par. pw. Narodzenia NMP, 1499, nr rej.: 260 z 20.07.1979,

Kolno:

- park pałacowy, pocz. XIX-XX, nr rej.: 25/Wlkp/A z 21.04.2000,
- przepompownia, pocz. XX, nr rej.: j.w.,

Lewice:

- kościół par. pw. św. Mikołaja, 2 poł. XIX, nr rej.: 496 z 4.02.1969/739,

Łowyń:

- kościół par. pw. Wniebowzięcia NMP, 1924-27, nr rej.: /Wlkp/A z 26.03.2009,
- cmentarz kościelny, nr rej.: j.w.,

Mierzynek:

- spichrz, drewn., nr rej.: 758/A z 10.11.1969 (przeniesiony do skansenu w Gorzowie Wlkp),

Międzychód:

- kościół par. pw. św. Jana Chrzciciela, XVI-XVII, 1903, nr rej.: 504/A z 10.03.1969,
- zespół d. kościoła ewangelickiego, ul. Piłsudskiego 18, nr rej.: 747/Wlkp/A z 10.03.1969 i z 16.03.1992:
 - kościół, ob. rzym.-kat. par. pw. Niepokalanego Serca Maryi, 1838, 1913
 - cmentarz przy kościele, XVII
 - ogrodzenie z wnękami i płytami nagrobnymi, XVII – XIX
- zespół stacji kolejowej, nr rej.: 10/Wlkp/A z 18.06.1999:
 - dworzec kolejowy, 1888
 - magazyn, 1888

- szalet, 1888
- 3 domy mieszkalne, przy dworcu, 1910
- dom mieszkalny, ul. Gorzycka 5, 1910
- parowozownia, 1910
- 2 nastawnie, 1910
- dom, ul. Dworcowa 21, 1 poł. XIX, nr rej.: 916 z 21.02.1970
- szkoła, ul. Iczka 3, 1903, nr rej.: 252/Wlkp/A z 21.11.2005
- ogrodzenie z bramami, j.w.
- dom, ul. Kilińskiego 9, pocz. XIX, nr rej.: 638 z 24.06.1969
- dom, ul. Kościelna 1, 1 poł. XIX, nr rej.: 403 z 15.06.1992
- starostwo, ob. UMiG, ul. Piłsudskiego 2, 1880, 1911, nr rej.: 53/Wlkp/A z 2.04.2001
- ogrodzenie, mur., j.w.
- dom, ul. Piłsudskiego 33, 1 poł. XIX, nr rej.: 918 z 21.02.1970
- dom, ul. Portowa 1, szach., pocz. XIX, nr rej.: 917 z 21.02.1970
- dom, Rynek 1, 1 poł. XIX, nr rej.: 637 z 24.06.1969
- dom, Rynek 2, 1 poł. XIX, nr rej.: 919 z 21.02.1970
- dom, Rynek 3, 1 poł. XIX, nr rej.: 920 z 21.02.1970
- hotel „Pod Białym Orłem”, Rynek 11, pocz. XX, nr rej.: 54/Wlkp/A z 10.05.2001
- dom, ul. Rynkowa 1, XVIII/XIX, nr rej.: 502 z 10.03.1969
- dom, ul. Rynkowa 2, XVIII/XIX, nr rej.: 465 z 1.02.1969
- dom, ul. Rynkowa 3, szach., XVIII/XIX, nr rej.: 443 z 1.02.1969
- dom, ul. Rynkowa 4, szach., XVIII/XIX, nr rej.: 453 z 1.02.1969
- dom, ul. Rynkowa 6, szach., XVIII/XIX, nr rej.: 464 z 1.02.1969
- dom, ul. Rynkowa 7, szach., XVIII/XIX, nr rej.: 466 z 3.02.1969
- dom, ul. Rynkowa 8, 1 poł. XIX, nr rej.: 479 z 3.02.1969
- dom, ul. Rynkowa 9, szach., XVIII/XIX, nr rej.: 488 z 4.02.1969
- gimnazjum miejskie (ob. Liceum Ogólnokształcące) ul. Sikorskiego 27, 1904, 1925, nr rej.: 251/Wlkp/A z 10.10.2005
- dom, ul. 17 Stycznia 30, szach., 1 poł. XIX, nr rej.: 640 z 24.06.1969
- dom, ul. 17 Stycznia 32, szach., XVIII/XIX, nr rej.: 922 z 21.02.1970
- dom, ul. 17 Stycznia 33, 1 poł. XIX, nr rej.: 642 z 24.06.1969
- dom, ul. 17 Stycznia 34, szach., XVIII/XIX, nr rej.: 643 z 24.06.1969
- dom, ul. 17 Stycznia 37, szach., 1 poł. XIX, nr rej.: 923 z 21.02.1970
- dom, ul. 17 Stycznia 38, szach., XVIII/XIX, nr rej.: 644 z 24.06.1969
- dom, ul. 17 Stycznia 40, szach., 1 poł. XIX, nr rej.: 645 z 24.06.1969
- dom, ul. 17 Stycznia 48, szach., pocz. XIX, nr rej.: 646 z 24.06.1969
- dom, ul. 17 Stycznia 95, szach., 1 poł. XIX, nr rej.: 647 z 24.06.1969
- budynek Miejskiej kasy oszczędności, ob. muzeum, ul. 17 Stycznia 100, 1904, nr rej.: 123/Wlkp/A z 14.03.2003
- dom, ul. 17 Stycznia 121, poł. XIX, nr rej.: 648 z 24.06.1969

Mnichy:

- zespół dworski, nr rej.: 21/A/Wlkp z 20.03.2000:
 - dwór, XVII, 1908
 - rządówka, 2 poł. XIX

- 2 budynki gospodarcze, 2 poł. XIX
- gorzelnia, 1874
- park, 2 poł. XIX

Mniszki:

- zespół dworski i folwarczny, nr rej.: 555/Wlkp/A z 16.10.2007:
 - dwór, 1890/XX
 - willa, 1910
 - park, XIX
 - folwark, 1863-1915:
 - budynek wielofunkcyjny
 - stajnia
 - chlewnia
 - płatkarnia

Radgoszcz:

- dom (chata) nr 17, k. XVIII, nr rej.: 778 z 22.11.1969.

Do najbardziej rozpoznawalnych zabytków z ww. listy należą kościół pw. Narodzenia NMP w Kamionnie, pałac w Gorzynie, kościół par. pw. Męczeństwa św. Jana Chrzciciela w Międzychodzie, kościół par. pw. Niepokalanego Serca Maryi w Międzychodzie oraz kościół pw. św. Mikołaja w Lewicach.

Kościół pw. Narodzenia NMP w Kamionnie powstał w 1499 roku z fundacji Mikołaja i Dobrogosta Kamieńskiego. Budowla salowa wzniesiona została w rzucie prostokąta w stylu późnogotyckim. W 1570 roku został konsekrowany. Niestety na przestrzeni lat i prowadzonych konfliktów zbrojnych został parokrotnie niszczone – w czasie wojen szwedzkich i wojen napoleońskich. W aktualnym stanie budynek znajduje się od 1834 roku, w którym to odbudowano w stylu neogotyckim zawalony wcześniej szczyt zachodni. Następnie w 1934 roku został całkowicie wyremontowany. W obiekcie nadal sprawuje się kult religijny. Możliwe jest zwiedzenie obiektu po wcześniejszym uzgodnieniu.

Pałac w Gorzynie wzniesiono z inicjatywy rodziny von Willich na przełomie XIX i XX w. Zbudowany został dwukondygnacyjny pałac z czterospadowym dachem na planie prostokąta w stylu neoklasycystycznym, w miejscu mniejszego parterowego dworu. Do 1945 roku był własnością tejże rodziny, a aktualnie znajduje się w rękach prywatnych. Ponadto w jego sąsiedztwie znajduje się park, schodzący w kierunku jeziora.

Kolejną ze świątyń wpisanych do rejestru zabytków jest kościół parafialny p.w. Męczeństwa św. Jana Chrzciciela w Międzychodzie. Pierwsza wzmianka o kościele pochodzi z 1404 roku, w której mowa jest o budowli drewnianej. W 1560 roku przekazany został protestantom, jednak już w 1589 powrócił w ręce katolików, którzy z uwagi na zły stan techniczny budowli zdecydowali się na rozbiórkę. W jego miejscu powstała współczesna świątynia, wybudowana w 1591 roku z fundacji, znanego w tym regionie, rodu Ostrogów. Następnie kościół był wielokrotnie przebudowywany – z uwagi na pożar w 1635 roku, remont w 1750 roku kiedy to dobudowano zakrystię, w 1840 roku gdy przebudowano wieżę, w 1903 roku kiedy powiększono zakrystię czy dokonując ogólnej rozbudowy w 1907 roku i w latach 1934-35. W 1982-95 przeprowadzono

najnowszy remont generalny m.in. w postaci prac elewacyjnych, nowym pokryciu wieży czy modernizacji wnętrza prezbiterium. Obecna budowla murowana z cegły, posiada styl późnogotycki, natomiast jego wystrój pochodzi głównie z okresu ostatniego z wymienionych remontów. Z pierwotnego wyposażenia zachowała się wczesnobarkowa płaskorzeźba przedstawiająca Hołd Pasterzy z I poł. XVII w., rokokowa ambona z II poł. XVIII w. oraz późnorenesansowa chrzcielnica z początku XVII w.

Obecny Kościół parafialny pw. Niepokalanego Serca Maryi w Międzychodzie został wybudowany w latach 1838-1840 jako świątynia ewangelicka o prostej nawie z beczkowym sklepieniem. W 1864 roku zbudowano w nim, istniejące do dziś, organy. W 1945 budowlę przekazano Kościołowi katolickiemu jako odszkodowanie wojenne i od tego czasu pozostaje on nieprzerwanie miejscem kultu religijnego. W przedsionku kościoła poewangelickiego wyeksponowano zachowaną z XVII wieku płytę nagrobną wojewody Krzysztofa Unruha, ówczesnego właściciela miasta.

Kościół p.w. św. Mikołaja w Lewicach, zbudowany został z cegły z okładziną z kamieni polnych w stylu neogotyckim pod koniec XVIII w. W jego wnętrzu znaleźć można trzy ołtarze z elementami z XVII i XVIII w., ambonę w stylu empirycznym z 1855 roku czy kielich z ornamentem późnorenesansowym pochodzący z 1655 roku.

Przez teren Gminy przebiegają liczne szlaki turystyczne oraz szlaki rowerowe m.in. szlaki o znaczeniu międzynarodowym takie jak „Lubuska Droga św. Jakuba” wchodząca w skład europejskiego szlaku do Santiago de Compostela czy szlak rowerowy Euroroute R1. Przebiegają tędy także szlaki o znaczeniu wojewódzkim takie jak zachodni odcinek Nadwarciańskiego Szlaku Rowerowego o oznaczeniu niebieskim czy Szlak Stu Jezior o oznaczeniu czarnym. Jednym z obiektów turystyki pieszej w Gminie o znaczeniu lokalnym jest żółty szlak Wierzbno – Międzychód – Drezdenko – Człopa o kodzie LB/WK/ZP-173 o długości 154 km. W Gminie przechodzi przez miejscowości takie jak Dormowo, Łowyń, Bielsko i Międzychód. Poprowadzony został przez Park Krajobrazowy „Dolina Kamionki” i Puszcę Notecką. Przez Puszcę przebiegają także szlaki rowerowe „Śladami Radusza” – pętla niebieska i żółta, „do kopalni Wanda” i Szlak Powstań Narodowych w Gminie Międzychód.

Na obszarze Gminy stworzono również ścieżki edukacyjne „Bobrowy Zakątek” w okolicach Kaplina czy „Dolina Kamionki”.

CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY

2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy

O poziomie przedsiębiorczości danej jednostki samorządu terytorialnego świadczy między innymi liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na jej terenie. W tabeli poniżej przedstawiono kształtowanie się liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na obszarze powiatu międzychodzkiego w latach 2017-2021. Największą zmianę na terenie powiatu obserwuje się dla Międzychodu, gdzie liczba podmiotów gospodarczych w analizowanym okresie wzrosła o 174. Przedsiębiorstwa zarejestrowane w Gminie Międzychód w roku 2021 stanowiły 55,9% (2 234 podmiotów) wszystkich przedsiębiorstw prowadzących swoją działalność w powiecie międzychodzkiem. Udział ten ułożył Gminę na pierwszym miejscu wśród gmin powiatu. Drugą gminą w powiecie co do liczby zarejestrowanych podmiotów w REGON był Sieraków dla którego wartość ta w 2021 roku wyniosła 854 podmioty gospodarcze (21,4%). Gmina Międzychód jako ośrodek powiatowy, jest więc dominującym ośrodkiem gospodarczym w powiecie, w którego obszarze działa większość przedsiębiorstw powiatu.

Tab. 4. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie międzychodzkiem w latach 2017-2021

JST	2017		2021		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2017-2021
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	
Powiat międzychodzki	3 569	100,0%	3 995	100,0%	426
Chrzypsko Wielkie	227	6,4%	292	7,3%	65
Kwilcz	547	15,3%	615	15,4%	68
Międzychód	2 060	57,7%	2 234	55,9%	174
Sieraków	735	20,6%	854	21,4%	119

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Międzychód, największa część podmiotów działa w handlu hurtowym i detalicznym oraz naprawie pojazdów samochodowych (627 podmiotów) oraz budownictwie (328 podmiotów). Ich udział wyniósł kolejno 28% i 15%. Względnie podobna liczba podmiotów (w przedziale 174-184 podmiotów) zajmuje się działalnością związaną z obsługą rynku nieruchomości i przetwórstwem przemysłowym – udział podmiotów z tych grup w ich całkowitej liczbie wyniósł po 8% dla każdej z sekcji.

Tab. 5. Podmioty działające na terenie Gminy Międzychód w 2021 roku

SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	627	28%
SEKCJA F Budownictwo	328	15%
SEKCJA L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	184	8%
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	174	8%
SEKCJA S i T Pozostała działalność usługowa	150	7%
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	133	6%
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	115	5%
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	103	5%
SEKCJA P Edukacja	87	4%
SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	65	3%
SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	63	3%
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	61	3%
SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	40	2%
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	33	1%
SEKCJA J Informacja i komunikacja	27	1%
SEKCJA O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	18	1%
SEKCJA E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	12	1%
SEKCJA D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	5	0%
SEKCJA B Górnictwo i wydobywanie	1	0%
SEKCJA U Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

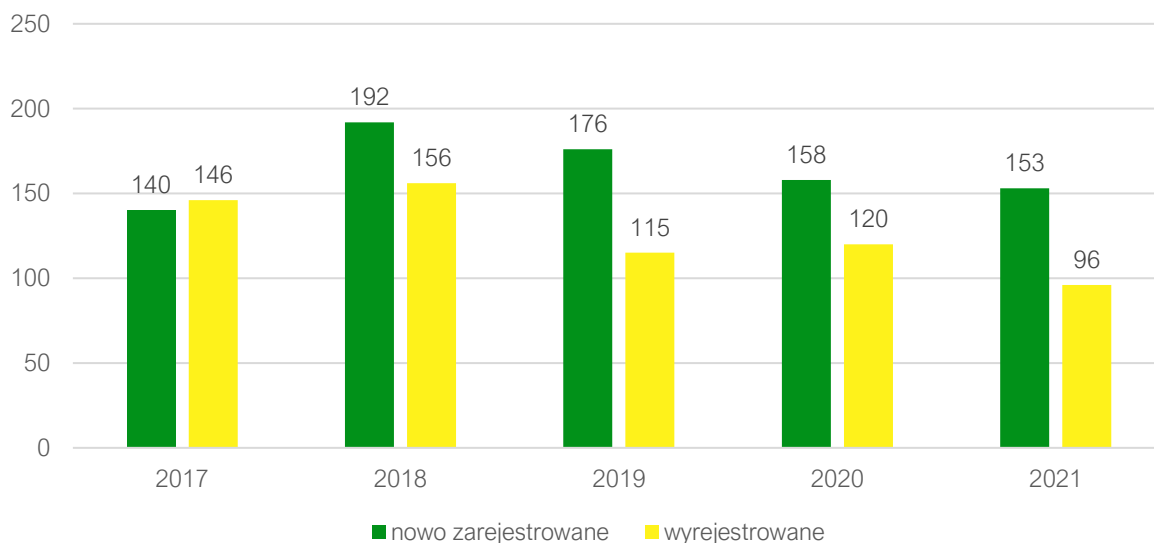
Wśród największych podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy są m.in.:

- Marmite Sp. z o.o.,
- Balco Sp. z o.o.,
- Marbopur Sp. z o.o. S.k.,
- Domat Sp. z o.o.,
- Pascal Prefabrykaty Sp. z o.o.,
- PPHU Sched-Pol sp.j.,
- PHUP Budmar Sp. z o.o.,
- ZHU Lidmerc II s.c.,
- Jahns Transport,
- Piekarnia Cukiernia Gursz,
- PB MHM Paech Sp. z o.o.,
- Przetwórnia Międzychód – Nowicka S.j.,
- MPEC S. z o.o.,
- MSK Aqualift Sp. z o.o.,
- Sol-Fish Sp. z o.o.,
- Zakład Utylizacji Odpadów Clean City Sp. z o.o.,
- ABC Czepczyński Sp. z o.o. sp. k.,
- PPH BASER-Polska sp. z o.o.,
- Usługi Transportowe Ryszard Kadziszewski,
- Szymon Kadziszewski Import-Export,
- FH „DAWID”,
- HCU Transport s.c.

Z wyżej wymienionych na terenie Łowynia działają 3 podmioty gospodarcze z udziałem kapitału zagranicznego.

Na wykresie przedstawiono porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON działających na terenie Gminy Międzychód. Analiza dotyczy zmian na przestrzeni lat 2017-2021. Od 2018 roku corocznie liczba nowo zarejestrowanych podmiotów przewyższała liczbę podmiotów wyrejestrowanych. Jest to pozytywne zjawisko, ponieważ świadczy o dobrych warunkach do prowadzenia działalności gospodarczej w Gminie. Alarmujący może być jednak coroczny, powolny spadek liczby nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw.

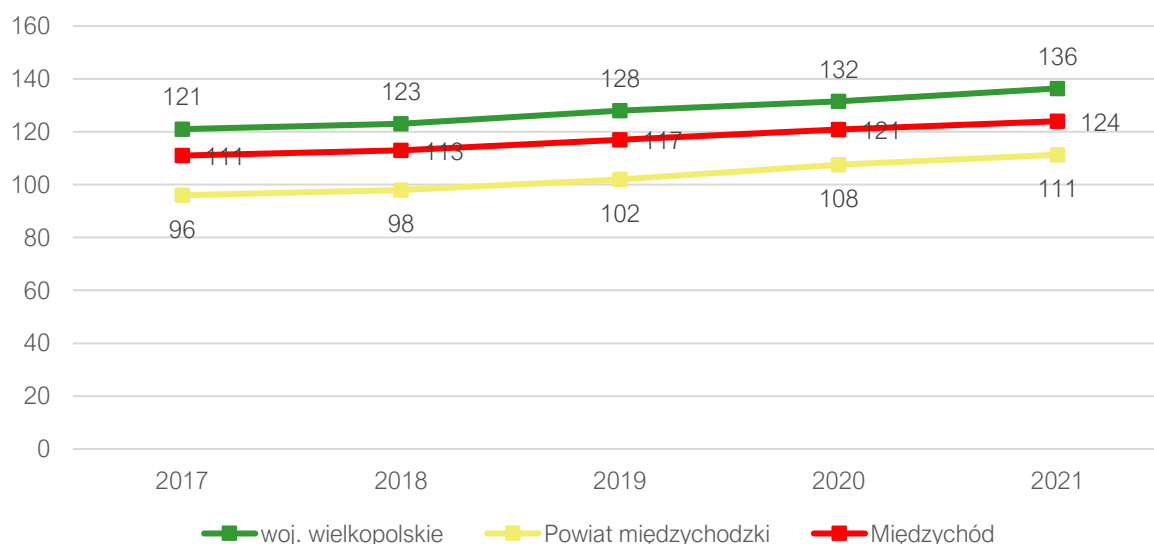
Ryc. 9. Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2017-2021 działających na terenie Gminy Międzychód

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na poniższej rycinie przedstawione zostało kształtowanie się liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Międzychód na tle powiatu i województwa. W przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców, wartość wskaźnika dla Gminy była corocznie wyższa niż średnia dla powiatu, ale niższa niż średnia dla województwa. Dla wszystkich jednostek obserwuje się systematyczny wzrost wskaźnika na przestrzeni analizowanych lat.

Ryc. 10. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Międzychód na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021

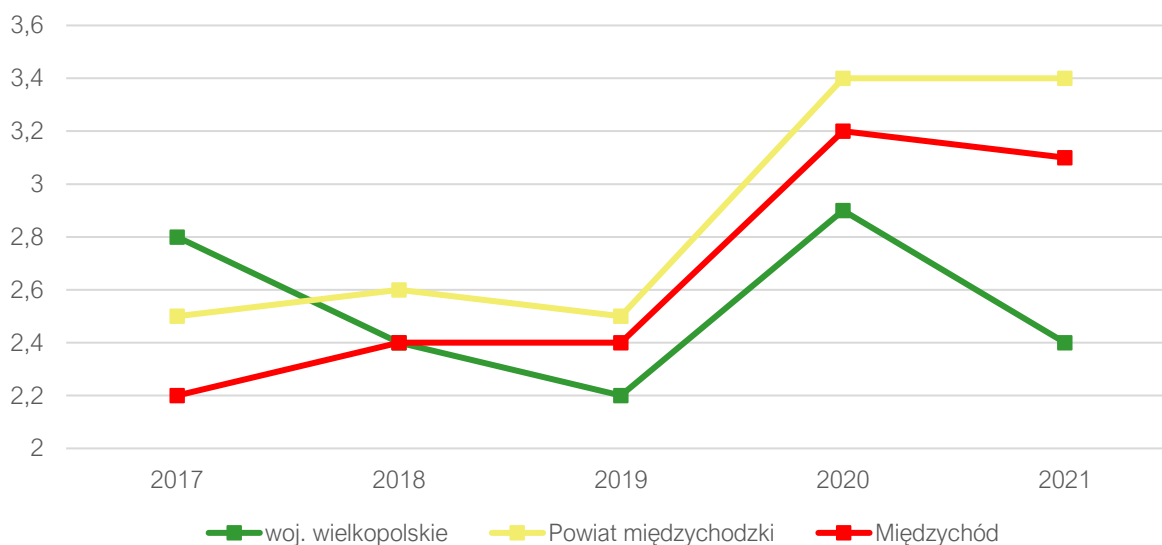

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rozwój gospodarczy jednostki powiązany jest również z rynkiem pracy. Dostęp do stabilnego zatrudnienia i satysfakcjonującej pracy ma bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców. Na poniższej rycinie przedstawiono kształtowanie się liczby

zarejestrowanych osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym zamieszkujących Gminę Międzychód. Dane te zostały zestawione ze średnimi wartościami dla powiatu i województwa w latach 2017-2021. W latach 2017-2020 dla wartości odnoszących się do Gminy zauważalny był trend rosnący w zakresie liczby bezrobotnych zarejestrowanych (z poziomu 2,2% w roku 2017, do poziomu 3,2% w roku 2020). W roku 2020 nastąpiło odwrócenie wzrostowego trendu w tym zakresie i liczba osób pozostających bez stałego miejsca zatrudnienia ponownie spadła do poziomu 3,1%. Jednocześnie podobną tendencję w zakresie kształtowania się poziomu bezrobocia można było zauważyć w całym powiecie międzychodzkiem, z tą różnicą, że w 2021 roku zanotowano w nim utrzymanie się wartości równej tej z roku poprzedniego tj. 3,4%. Dodatkowo we wszystkich przedstawionych jednostkach zarejestrowano znaczny wzrost badanego wskaźnika na przestrzeni 2019 i 2020 roku. Taki stan rzeczy związany mógł być w dużej mierze ze skutkami gospodarczymi globalnej pandemii koronawirusa SARS-CoV-2. Ponadto od 2018 roku udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym plasował się pomiędzy analogicznymi wskaźnikami dla powiatu i województwa – w Wielkopolsce był niższy, a w powiecie międzychodzkiem wyższy.

Ryc. 11. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Międzychód na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według danych zawartych w Barometrze zawodów 2022 Wojewódzkiego Urzędu Pracy w powiecie międzychodzkiem występuje deficyt zawodów takich jak m.in.:

- Elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy,
- Fryzjerzy,
- Kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych,
- Lekarze,
- Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących, zawodowych i języków obcych,
- Pielęgniarki i położne.

W prognozie Wojewódzkiego Urzędu Pracy dla powiatu międzychodzkiego stwierdzono nadwyżkę specjalistów technologii żywności i żywienia. Świadczy to o tym, że w tej dziedzinie w powiecie jest więcej specjalistów niż miejsc pracy.

2.2. Infrastruktura i środowisko

Infrastruktura drogowa

Na terenie Gminy Międzychód sieć komunikacyjna tworzona jest przez drogę krajową, drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne. Nie występują autostrady i drogi ekspresowe.

Przez Gminę z zachodu na wschód przebiega droga krajowa nr 24. W granicach administracyjnych analizowanej Gminy droga posiada długość 10,5 km i biegnie przez wsie Kamionna i Gorzyń.

Sieć dróg wojewódzkich wynosi 63,8 km i są to następujące drogi:

- **DW 160** o relacji północ-południe przez Międzychód,
- **DW 182** z Międzychodu na wschód,
- **DW 195** łącząca DW 182 i DW 198 z promem na rzece Warcie w miejscowościach Zatom Nowy i Zatom Stary,
- **DW 198** biegnąca od DW 160 na wschód po północnej stronie Warty,
- **DW 199** biegnąca od DW 160 na zachód po północnej stronie Warty.

Ponadto na obszarze gminy występuje rozbudowana sieć dróg powiatowych i gminnych. Łączna długość dróg powiatowych wynosi 80,1 km, a dróg gminnych 75,9 km. Drogi gminne poddawane są przeglądowi ich stanu technicznego raz do roku.

Na terenie Gminy występują dodatkowo ścieżki rowerowe, posiadające długość 3 km, a także ścieżki pieszo-rowerowe, posiadające długość 4,3 km. Na sieć ścieżek rowerowych składa się jeden ciąg wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 160 od mostu na Warcie w kierunku północnym, natomiast na sieć ścieżek pieszo-rowerowych ciągi w Międzychodzie: 2,5 km przy ul. Wały Jana Kazimierza i ul. Ratajczaka i 1,8 km przy ul. Sadowej i ul. Zagrodowej.

Do najpilniejszych inwestycji w zakresie dróg i infrastruktury okołodrogowej na najbliższe lata wyszczególniono budowę drogi gminnej Zamyślin – Piłka, budowę ścieżki pieszo-rowerowej wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 160 (rozbudowa), przebudowę i rozbudowę ul. Strzeleckiej w Międzychodzie, budowę ul. Sokoła i ul. Chopina w Międzychodzie oraz oświetlenie przejść dla pieszych na terenie miasta Międzychód.

Publiczny transport zbiorowy w Gminie nie jest organizowany. Organizacja takowego transportu zbiorowego byłaby nieuzasadniona ekonomicznie. Przewoźnicy prywatni realizują jedynie przewozy specjalne – pracownicze z Międzychodu do: Poznania, Swadzimia, Wronek, Łowynia, Przytocznej, Świebodzina. Trasy poza Gminę obsługują: PKS Poznań (połączenie Międzychód – Poznań organizowane w ramach Związku Powiatowo – Gminnego „Wielkopolski Transport Regionalny”); PKS Gorzów (połączenie Międzychód – Gorzów); Firma PPH-U Michał Mielniczek Usługi transportowe (trasa Międzychód – Poznań); firma Lokalna Komunikacja Mikrobusowa Stanisław Baran

z Kurnatowic (trasa po terenie powiatu i do Pniew). Pozostałe miejscowości w Gminie są wykluczone transportowo, a dojazd do nich możliwy jest jedynie transportem indywidualnym.

W Gminie istnieją nieczynne linie kolejowe: nr 368, 363 i 373. Gmina wspólnie z innymi samorządami czyni starania o rewitalizację linii do Szamotuł (368) i do Skwierzyny – Gorzowa (363) z dofinansowaniem w ramach Programu Kolej+.

Przez Gminę przepływa rzeka Warta, na której wyznaczono wodny szlak turystyczny w ramach „Wielkiej Pętli Wielkopolski”. Niegdyś rzeka była drogą wodną transportu towarów, a w Międzychodzie zachował się port rzeczny, będący poza głównym nurtem. Dziś jest tam zlokalizowana stacja wodniacka „Stary Port”.

W latach 2016-2021 obserwowany był znaczny wzrost wydatków Gminy w dziale transportu i łączności w latach 2017 i 2020. W pozostałych latach wydatki plasowały się w przedziale od 4 do 6 mln zł. Dokładne wartości przedstawiono w tabeli poniżej. Średnio stanowiły one 7% całkowitych wydatków Gminy w badanym okresie.

Tab. 6. Wydatki w dziale transport i łączność w latach 2016-2021 w Gminie Międzychód (zł)

Dział	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Transport i łączność	4 397 482,76	8 936 564,85	5 973 148,18	4 870 745,02	12 378 481,83	4 088 379,32

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Urządzenia sieciowe

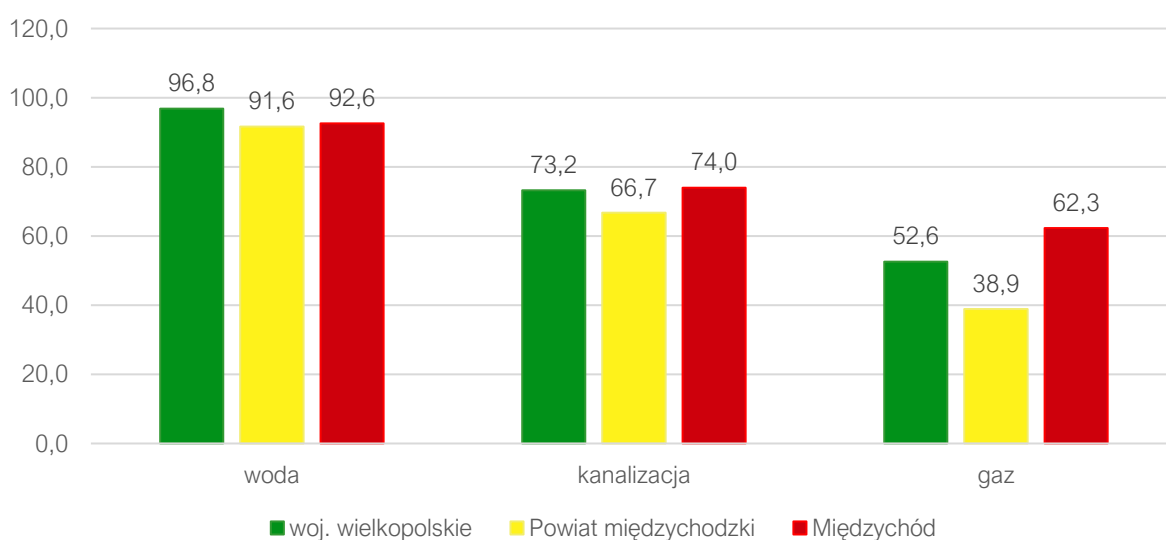
Podmiotem odpowiedzialnym za zaopatrywanie (pobór, uzdatnianie, dystrybucję) mieszkańców Gminy w wodę i odprowadzanie ścieków komunalnych z jej terenu jest Przedsiębiorstwo Miejska Spółka Komunalna Aqualift Sp. z o.o. w Międzychodzie. W Gminie funkcjonuje 13 studni głębinowych – 3 w Międzychodzie, 3 w Głazewie, 2 w Radgoszczy, 2 w Lewicach, 2 w Łowyniu i 1 w Kamionnie. Według danych GUS na 2021 rok udział mieszkańców mających dostęp do sieci wodociągowej wynosił 92,6%. Do najważniejszych działań w zakresie rozwoju sieci wodociągowej na terenie Gminy należy modernizacja i rozbudowa sieci, w tym przebudowa stacji uzdatniania wody w Międzychodzie i w Radgoszczy, budowa sieci wodociągowej na Osiedlu Gorzycko oraz budowa instalacji OZE na potrzeby stacji uzdatniania wody w Głazewie.

Udział mieszkańców posiadających dostęp do sieci kanalizacyjnej w Gminie Międzychód w 2021 roku wynosił 74%, co świadczy o tym, że prawie 20% mieszkańców korzysta z sieci wodociągowej bez usług kanalizacyjnych. Na terenie Gminy zlokalizowana jest oczyszczalnia ścieków w Międzychodzie przy ul. Muchocińskiej 7. Do oczyszczalni trafia 2 186,3 m³/d. Szacuje się, że obecna przepustowość będzie wystarczająca zarówno przy aktualnym poziomie liczby mieszkańców, jak i w przypadku zwiększenia się tej liczby. Do najważniejszych działań w zakresie rozwoju sieci kanalizacyjnej należy rozbudowa sieci kanalizacyjnej na Osiedlu Gorzycko (ul. Szpilmana, Noskowskiego i Rutkowskiego) oraz na terenie Bielska (ul. Kwiatowa). Dla mieszkańców nieposiadających dostępu do sieci kanalizacyjnej Gmina stosuje wsparcie w postaci dotacji proekologicznych na budowę przydomowych, biologicznych oczyszczalni ścieków, jak i na budowę przyłączy

kanalizacji sanitarnej. Gmina prowadzi inwentaryzację szamb i przydomowych oczyszczalni ścieków.

Na terenie Gminy Międzychód istnieje sieć gazowa, której podmiotem odpowiedzialnym jest Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Miejscowościami z dostępem do tejże sieci są Międzychód, Bielsko, Wielowieś, Gorzyń i Dzięciel. Według danych GUS przedstawionych w poniższej tabeli, w 2021 roku aż 62,3% mieszkańców korzystało z sieci gazowej. Był to udział znacznie wyższy niż analogiczny wskaźnik dla województwa i powiatu. Aktualne zainteresowanie mieszkańców podłączeniem do istniejącej sieci gazowej szacuje się jako średnie ze względu na czynniki zewnętrzne w postaci zmian cen gazu oraz niestabilnej sytuacji politycznej.

Ryc. 12. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Międzychód w 2021 roku na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Głównymi operatorami odpowiedzialnymi za zapewnienie dostępu do Internetu w Gminie są INEA, LKH Intermedia, Multimedia, Orange, T-Mobile, Plus oraz Wielkopolska Sieć Szerokopasmowa. Na obszarze Gminy możliwość dostępu do Internetu radiowego posiadają wszyscy mieszkańcy. Internet szerokopasmowy dostępny jest w miejscowościach takich jak: Międzychód, Bielsko, Dzięciel, Wielowieś, Kolno, Kamionna, Zatom Stary, Przedlesie, Gorzycko Stare, Muchocin, Radgoszcz, Mnichy, Mniszki, Tuczępy, Mokrzec, Mierzyn, Głazewo, Kaplin, Łowyń, Lewice i Popowo. Trudności w dostępie do Internetu mają wsie o zabudowie rozproszonej na terenie Puszczy Noteckiej.

Gospodarka odpadami

Zgodnie z Ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności tworzą warunki do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenie gminy lub zapewniają wykonanie tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych. W Gminie Międzychód podmiotem odpowiedzialnym za odbiór, wywóz

i zagospodarowanie odpadów komunalnych na terenie Gminy jest Miejska Spółka Komunalna „Aqualift” Sp. z o.o. Na terenie Gminy funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, zlokalizowany w Międzychodzie na ul. Bolesława Chrobrego 24a. Zgodnie z Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Międzychód, ustanowionym na drodze Uchwały Nr XX/180/2020 Rady Miejskiej Międzychodu z dnia 11 lutego 2020 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Międzychód, odbiór odpadów odbywa się w 5 frakcjach. Odpady zmieszane i bioodpady zbierane są bezpośrednio od mieszkańców co najmniej raz na tydzień (w zabudowie wielorodzinnej w okresie od 1 kwietnia do 31 października), raz na dwa tygodnie (w zabudowie jednorodzinnej w okresie od 1 kwietnia do 31 października i w zabudowie wielorodzinnej w okresie od 1 listopada do 31 marca) i raz na 4 tygodnie (w zabudowie jednorodzinnej w okresie od 1 listopada do 31 marca). Odpady zbierane selektywnie są odbierane minimum raz na dwa miesiące w zabudowie jednorodzinnej, a w zabudowie wielorodzinnej minimum raz na miesiąc. Wielkogabarytowe odpady i odpady w postaci zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego zbierane są w ww. Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Odpady wielkogabarytowe po uzgodnieniu z sołtysami terminów odbierane są dwa razy w roku w sołectwach. Lekki przeterminowane są zbierane w 7 aptekach na terenie Gminy. Funkcjonują dwa samoobsługowe punkty selektywnego odbioru odpadów elektrycznych – m.in. baterii, żarówek (w Międzychodzie i Łowyniu). W przypadku nieruchomości niezamieszkałych nieobjętych systemem właściciel zobowiązany jest do podpisania indywidualnej umowy na odbiór odpadów.

Na terenie Gminy w miejscowości Mnichy znajduje się Zakład Utylizacji Odpadów „Clean City”. Celem funkcjonowania jest m.in. zmniejszenie ilości zmieszanych odpadów komunalnych poprzez ich unieszkodliwienie w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania. Trafiają tam odpady z terenu Gminy Międzychód oraz sąsiednich gmin z województwa wielkopolskiego oraz lubuskiego. Na terenie zakładu znajduje się m.in. kompostownia, sortownia, składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne czy instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania. Realizowane są tam takie zadania jak odbiór odpadów, sortowanie odpadów i doczyszczanie surowców wtórnych oraz odzysk, kompostowanie i składowanie odpadów.

W poniższej tabeli przedstawiono stan gospodarki odpadami w Gminie Międzychód w latach 2016-2021. Na przestrzeni analizowanych lat masa odpadów segregowanych stopniowo rosła, a od roku 2019 masa odpadów zmieszanych zbieranych z obszaru Gminy stopniowo malała. Można więc zaobserwować pozytywny trend stopniowego i regularnego zmniejszania się ilości odpadów zmieszanych, z jednoczesnym zwiększaniem się udziału odpadów segregowanych (w tym odpadów bio) w łącznej liczbie odpadów.

Analizie poddano również poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła; poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. W związku ze zmianą sposobu obliczania wskaźników niemożliwe jest porównanie ich wartości na przestrzeni analizowanych lat.

Tab. 7. Stan gospodarki odpadami w Gminie Międzychód w latach 2019-2021

Wyszczególnienie		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (os.) ¹		6069	6 117	6 289	15 498	15 532	15 482
Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych (Mg), w tym:		5 426,83	5 626,13	5 797,64	5 980,77	6 040,27	6 464,60
<i>zmieszane</i>		4 744,00	4 919,07	5 019,17	5 066,33	4 530,44	4 644,11
<i>segregowane</i>		682,83	707,06	778,47	913,44	1 509,83	1 820,49
Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów		13%	13%	13%	15%	25%	28%
Ilość zebranych odpadów na mieszkańca		0,89	0,92	0,92	0,39	0,39	0,42
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła (%) ²	Gmina	19,89	24,58	32,23	48,17	56,25	37,94
	wymagany	18	20	30	40	50	20 ³
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych (%) ²	Gmina	brak danych	brak danych	22,44	50,78	41,76	43,19
	wymagany	42	45	50	60	70	70
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (%) ²	Gmina	14,51	0,48	0,9	4,75	1,84	21,84
	wymagany	<45	<45	<40	<40	<35	<35

¹ w latach 2016-2019 ewidencja obejmowała liczbę gospodarstw domowych, w latach 2019-2021 liczbę osób objętych systemem.

² od 2020 roku dane dotyczą poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych.

³ od 2021 roku zmiana sposobu obliczania wskaźnika.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań.

Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska

Postępujące zanieczyszczanie środowiska oraz wynikające z niego zmiany klimatyczne, będące skutkiem nadmiernej ekspansji człowieka na środowisko zmuszają do podejmowania działań ograniczających jego degradację oraz służących poprawie jego składowych. Działania te związane są w szczególności z ochroną powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb.

Gmina Międzychód wprowadza dane na temat źródeł ciepła do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB), jednak bez podziału na osoby fizyczne, administrację, przedsiębiorców i inne, a jedynie na lokale zamieszkałe i niezamieszkałe (np. administracja, szkoły, przedszkola, przedsiębiorstwa, świetlice, sklepy). Wg. stanu na 30.10.2022 rok w Gminie znajdowało się 3 524 źródeł ciepła używających paliw stałych (węgiel, miał, ekogroszek), 1 797 używających gazu oraz 1 041 korzystających z energii elektrycznej i 30 z oleju opałowego. Do sieci ciepłej należy 159 budynków, a z OZE korzysta 269 obiektów (tj. z kolektorów słonecznych CW oraz pomp ciepła). Gmina planuje dalszy rozwój OZE, w tym montaż paneli fotowoltaicznych na obiekcie świetlicy wiejskiej z remizą OSP w Radgoszczy, na dachu Szkoły Podstawowej nr 2 w Międzychodzie oraz przy gminnej oczyszczalni ścieków w Muchocinie, prowadzonej przez Miejską Spółkę Komunalną „Aqualift” Sp. z o.o. Ponadto na drodze Uchwały Rady Miejskiej Międzychodu nr XXV/237/2016 w MPZP obejmującym swym zasięgiem działkę nr 32/14 w Głazewie oraz działki 23/3-23/5 w Łowyniu, dopuszcza się tam lokalizację instalacji fotowoltaicznych o mocy przekraczającej 100 KW.

Poza tym Gmina Międzychód uchwałą nr XIX/181/2012 z dnia 30.01.2012 wprowadziła możliwość budowy w obrębie Skrzydlewo, Głazewo, Kamionna budowę 24 elektrowni wiatrowych, natomiast uchwałą nr LXII/464/2010 z dnia 27.10.2010 w obrębie Tuczępy i Mnichy 12 elektrowni wiatrowych. Na moment pisania dokumentu wybudowano (lub są w budowie) 6 elektrowni wiatrowych. Jeżeli zmiana ustawy (tzw. „wiatrakowej”) utrzyma możliwość budowy elektrowni wiatrowej w odległości 500 m od zabudowań mieszkalnych to w Gminie będzie można wybudować 30 elektrowni wiatrowych.

Planowana jest także termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w postaci m.in. hali widowiskowo-sportowej MOSTiR przy ul. Dworcowej 22 w Międzychodzie, wraz z ogrzewaniem z sieci ciepłowniczej MPEC.

Dodatkowo na terenie Gminy znajduje się 1 stacja monitoringu jakości powietrza umieszczona na budynku Urzędu Miasta i Gminy w Międzychodzie.

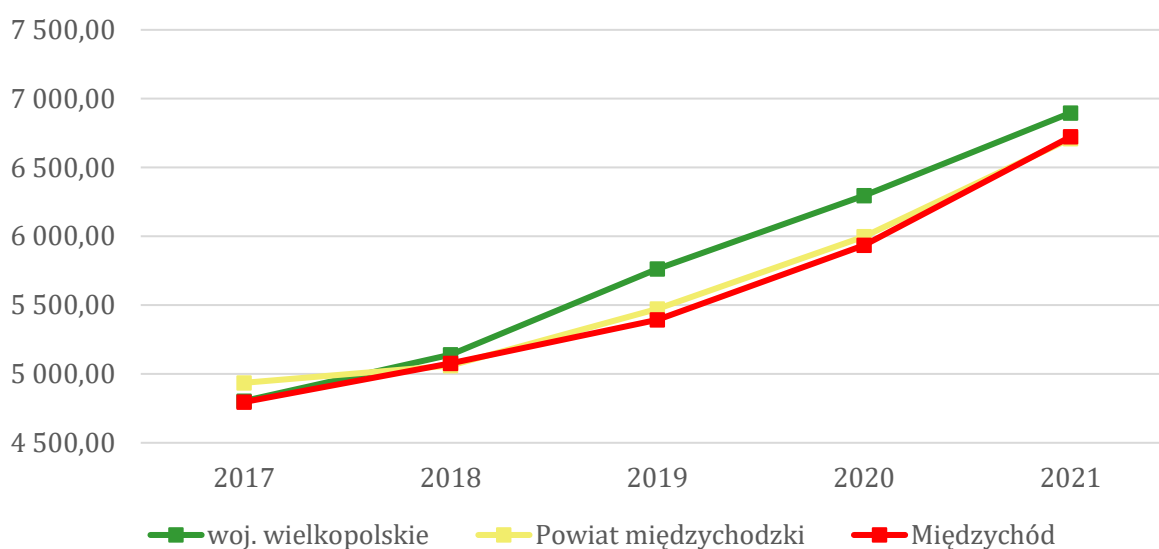
2.3. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

Dochody budżetu Gminy Międzychód na przestrzeni lat 2016-2021 corocznie ulegały zwiększeniu, z 78,5 mln zł w 2016 roku do nieco ponad 121 mln zł w 2021, a więc wzrosły o ponad 42 mln zł. Coroczny wzrost dochodów utrzymywał się na poziomie 5-10 mln zł, z wyjątkiem wzrostu pomiędzy 2020 a 2021 rokiem, w którym to różnica dochodów wyniosła 13,5 mln zł.

Poniższy wykres przedstawia dochody ogółem na jednego mieszkańca w Gminie Międzychód na tle powiatu międzychodzkiego i województwa wielkopolskiego w latach 2017-2021. Na przestrzeni badanego okresu wskaźnik dochodów na 1 mieszkańca corocznie wzrastał, zarówno w Gminie, jak i w powiecie i województwie. W 2017 roku na jednego mieszkańca w Gminie Międzychód przypadała kwota 4.796,30 zł, natomiast w 2021 była to już kwota 6.723,86 zł. Różnica więc wyniosła nieco ponad 1.900 zł. Dochód na mieszkańca Gminy Międzychód w latach 2017-2021 plasował się poniżej wartości dla województwa i powiatu, z wyjątkiem roku 2018 i 2021, w których to był minimalnie wyższy niż w powiecie międzychodzkiem, ale niższy niż w województwie wielkopolskim.

Ryc. 13. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Międzychód na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

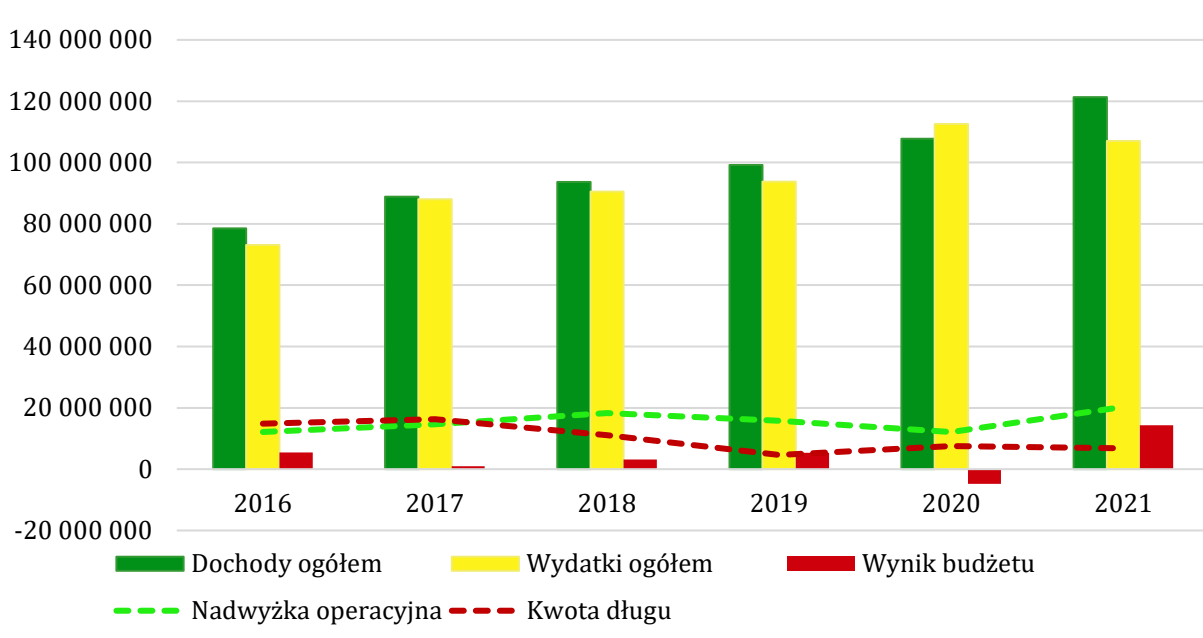
Wśród dochodów budżetowych najwyższy udział stanowią dochody bieżące (średnio 97% w latach 2016-2021). Widoczny wpływ na ich kształtowanie ma stopniowe zwiększanie się kwot pochodzących z udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, z podatku od nieruchomości, subwencji oraz dochodów z tytułu dotacji na cele bieżące. Dodatkowo widoczne jest znaczne zmniejszenie się udziału dochodów majątkowych w dochodach budżetowych w latach 2018-2019. W 2016 i 2017 roku dochody majątkowe stanowiły 4% wszystkich dochodów Gminy (3,3 mln zł w 2016 i 3,9 mln zł w 2017 roku), natomiast w 2018 i 2019 roku był to już tylko 1% (1,2 mln zł w 2018 i 1,4 mln zł w 2019 roku), z czego w 2017 roku 3,3 mln zł stanowiły dotacje i środki przeznaczone na inwestycje, w 2018 roku już jedynie 650 tys. zł, a w 2019 roku 260 tys. zł. Od 2020 roku obserwuje się ponowny wzrost kwot dochodowych pochodzących z dotacji i środków przeznaczonych na inwestycje – w 2020 roku była to kwota 2,6 mln zł, a w 2021 roku – 3 mln zł. Świadczy to o ponownym, stopniowym zwiększaniu się skuteczności Gminy w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych.

Corocznie wzrastają również wydatki bieżące Gminy Międzychód. W 2016 roku wydatki bieżące kształtowały się na poziomie 63,1 mln zł i do 2021 roku wzrosły o niecałe 34 mln zł, osiągając kwotę 97 mln zł. Tendencja ta jest zjawiskiem naturalnym, jednak ważne jest,

aby wzrost wydatków bieżących był współmierny do wzrostu uzyskiwanych dochodów bieżących.

Na poniższym wykresie przedstawiono wykonanie budżetu Gminy Międzychód w latach 2016-2021. Analizując dane przedstawione na wykresie można zauważyć nie tylko stopniowy wzrost dochodów Gminy, ale także jej wydatków. W 2020 roku ogólne wydatki Gminy przewyższały jej dochody, czego efektem był ujemny wynik budżetu. Ponadto w latach 2016-2017 kwota długu przewyższała wartość nadwyżki operacyjnej (dodatniej różnicy między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi). Nadwyżka operacyjna budżetu w latach 2016-2018 zwiększyła się z poziomu 12,1 mln zł do kwoty 18,2 mln zł. Następnie w kolejnych latach nastąpiła tendencja spadkowa, której skutkiem była wartość nadwyżki operacyjnej w 2020 roku na poziomie jej wartości w 2016 roku – 12,1 mln zł. Kwota długu w latach 2016-2017 zwiększyła się z kwoty 14,8 mln zł do 16,3 mln zł. Następnie do roku 2019 kwota długu zmalała do poziomu 4,6 mln zł, aby w 2020 roku osiągnąć znów poziom 7,5 mln zł, natomiast w 2021 roku 6,7 mln zł.

Ryc. 14. Wykonanie budżetu Gminy Międzychód w latach 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

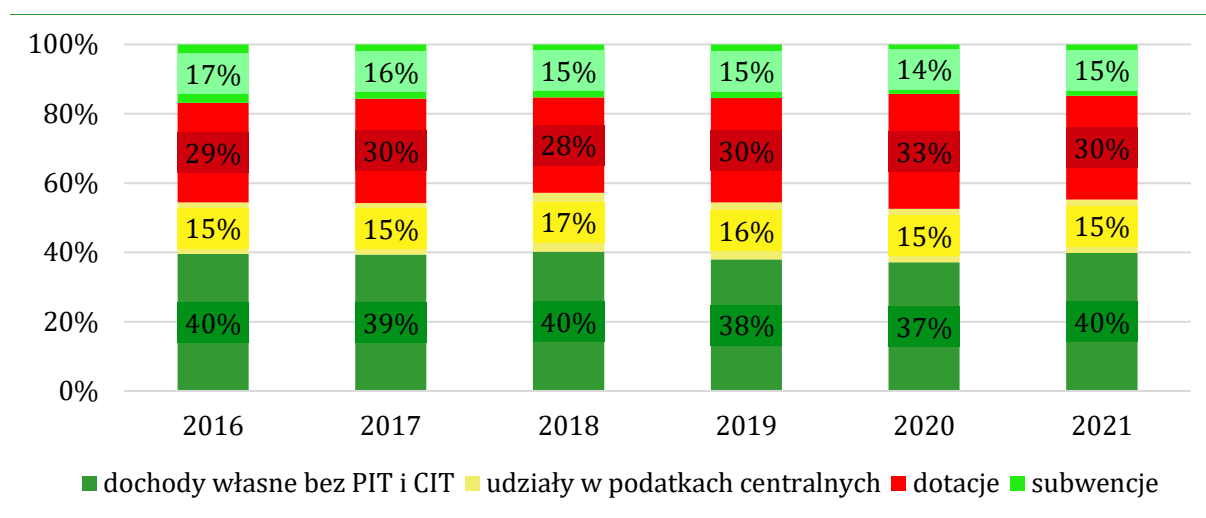
Struktura dochodów i wydatków

Na dochody budżetowe jednostek samorządu terytorialnego składają się: dochody własne, subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa. Najważniejszą składową budżetu gminy są dochody własne, obejmujące przede wszystkim wpływy z podatków i opłat lokalnych. Dochody własne są kluczowe dla gminy, bowiem gmina może wpływać na ich wysokość, m.in. poprzez określanie stawek podatkowych, wprowadzanie ulg i zwolnień czy umarzanie należności. Dzięki temu jednostka samorządowa może oddziaływać na lokalne podmioty gospodarcze, a tym samym kreować miejscową gospodarkę.

Poniższy wykres przedstawia strukturę dochodów budżetu Gminy Międzychód w latach 2016-2021. W analizowanym okresie największy udział w strukturze dochodów

nieprzerwanie od 2016 roku posiadają dochody własne bez PIT i CIT (40% w 2021 roku). Drugą grupą co do wielkości udziałów w budżecie Gminy w tym okresie były wpływy z dotacji (30% w 2021 roku), a trzecią naprzemiennie subwencje (15% w 2021 roku) i udziały w podatkach centralnych (15% w 2021 roku). Najmniejszy udział w strukturze dochodów Gminy w 2016, 2017 i ex aequo w 2021 roku posiadały udziały w podatkach centralnych, oscylujące na poziomie 15-17%. W pozostałych latach tj. 2018-2020 oraz ex aequo w 2021 roku, najmniejszy udział posiadały subwencje, których udział procentowy wynosił corocznie 14-17%. Dochody własne Gminy wraz z PIT i CIT stanowiły więc średnio 55% dochodów ogółem. Jest to zjawisko umiarkowanie pozytywne, ponieważ więcej niż połowa dochodów pochodzi od samej Gminy. Wartości powyżej 50% świadczą o umiarkowanej samodzielności finansowej Gminy, ponieważ obecna sytuacja jest dobra, jednak spadek udziałów dochodów własnych wraz z udziałami w podatkach centralnych poniżej 50% ogólnych dochodów może skutkować mniejszym wpływem jednostki administracyjnej na kształtowanie własnej struktury i wysokości dochodów.

Ryc. 15. Struktura dochodów Gminy Międzychód w latach 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Pogłębiając analizę dochodów budżetu Gminy Międzychód, największy wpływ na wynik budżetu miał podatek od nieruchomości, którego kwota również z roku na rok wzrastała (z wyjątkiem minimalnego spadku w 2019 roku) – z około 13,2 mln zł w 2016 roku do ponad 16,8 mln zł w 2021 roku.

Drugim znaczącym źródłem dochodów podatkowych Gminy był podatek od osób fizycznych (PIT), który w okresie 2016-2021 (z wyjątkiem minimalnego spadku 2020 roku) dynamicznie wzrastał. W 2016 roku wynosił ok. 11,2 mln zł, natomiast w 2021 roku już 17,3 mln zł – oznacza to, że zanotował wzrost o ponad 6 mln zł na przestrzeni zaledwie 6 lat.

Wśród pozostałych dochodów warto wyróżnić także wpływy z opłaty eksploatacyjnej – na przestrzeni lat oscylujące pomiędzy 7 a 10 mln zł. Wpływy te pochodzą głównie z Kopalni Ropy Naftowej i Gazu Ziarnego Lubiatów-Międzychód-Grotów – umiejscowionej tuż za granicą Gminy, na północ od miejscowości Sowią Góra.

Najmniejsze dochody corocznie generują wpływy z opłaty skarbowej (utrzymujące się w przedziale ok. 210-290 tys. zł rocznie). Szczegółowe kwoty przedstawione zostały w tabeli poniżej.

Tab. 8. Dochody podatkowe Gminy Międzychód w latach 2016-2021

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021
PIT	11 234 546,00	12 722 318,00	15 400 776,00	15 853 363,00	15 626 180,00	17 351 740,00
CIT	388 948,64	520 931,56	487 161,26	407 121,95	1 044 338,59	1 406 339,51
podatek rolny	600 858,81	596 962,37	602 874,20	643 513,83	713 114,47	653 392,66
podatek od nieruchomości	13 220 623,72	14 138 703,12	15 483 849,44	15 415 304,40	15 846 096,35	16 838 140,51
podatek leśny	540 281,37	533 032,64	549 646,01	537 266,03	545 117,38	542 894,26
podatek od środków transportowych	627 575,18	693 146,29	631 086,70	768 931,21	711 924,15	805 210,24
podatek od czynności cywilnoprawnych	665 452,52	1 261 374,54	1 173 456,10	1 109 732,33	995 592,63	1 507 020,21
wpływy z opłaty skarbowej	209 084,53	216 896,12	223 214,46	229 552,63	250 560,70	290 371,53
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	7 060 750,23	9 010 722,12	10 060 018,34	10 029 648,43	8 565 981,90	7 583 812,44

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Warto mieć jednak na uwadze, że potencjał finansowy Gminy Międzychód w zakresie podatku rolnego, podatku od nieruchomości, podatku leśnego oraz podatku od środków transportowych jest wyższy. Wynika to z faktu, iż Gmina stosuje niższe niż maksymalne stawki podatkowe, a także stosuje ulgi i zwolnienia podatkowe. W efekcie w latach 2016-2021 łączna wartość zmniejszenia wpływów z tytułu podatku rolnego wynosiła 35 tys. zł, z tytułu podatku od nieruchomości prawie 32,3 mln zł, z tytułu podatku leśnego 1,6 tys. zł, a z tytułu podatku od środków transportowych prawie 2,3 mln zł.

Tab. 9. Kwoty stawek podatkowych oraz ulg i zwolnień podatkowych w Gminie Międzychód w latach 2016-2021

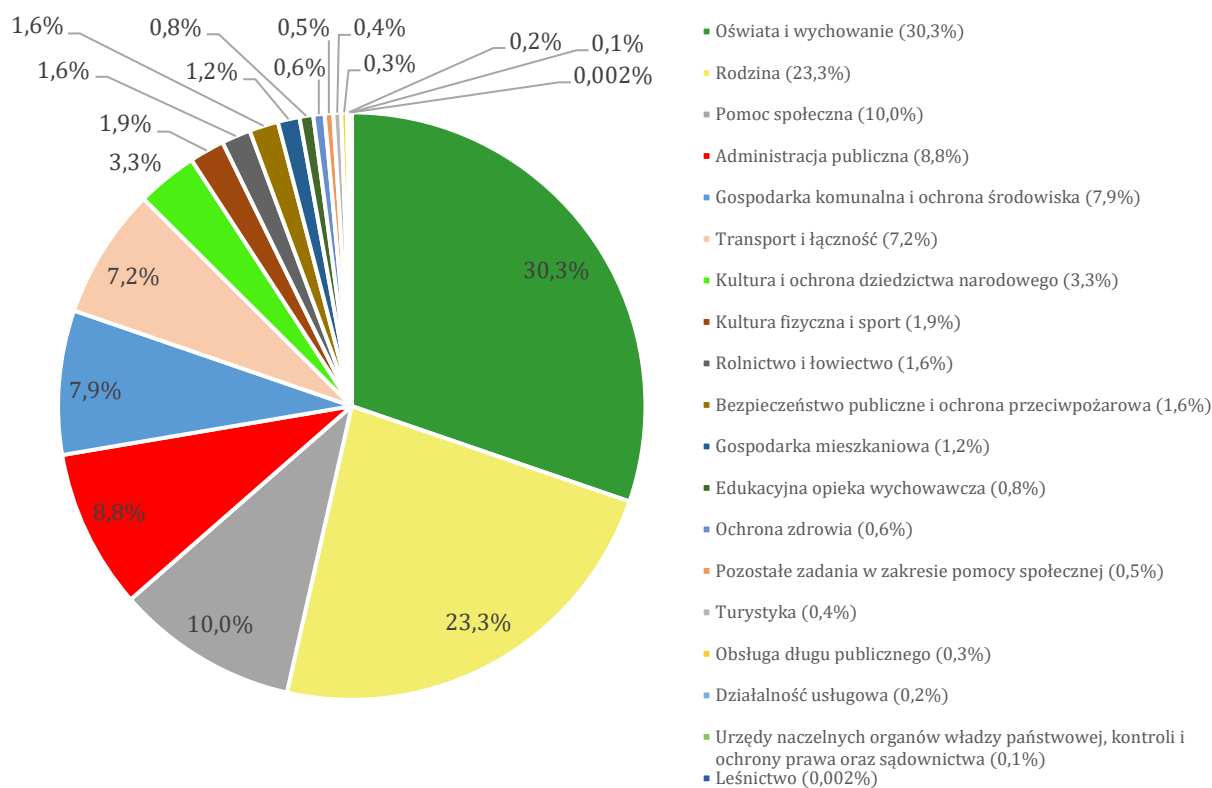
Wyszczególnienie		2016	2017	2018	2019	2020	2021
podatek rolny	skutki obniżenia górnych stawek podatków	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	skutki udzielonych ulg i zwolnień	1 475,00	1 563,00	7 248,00	15 144,60	3 041,30	6 592,00
podatek od nieruchomości	skutki obniżenia górnych stawek podatków	2 404 988,42	2 274 355,48	2 087 971,25	1 741 640,48	1 307 219,49	1 073 917,25
	skutki udzielonych ulg i zwolnień	418 296,06	559 165,25	1 588 287,09	1 522 642,89	2 453 734,54	1 762 067,36
podatek leśny	skutki obniżenia górnych stawek podatków	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	skutki udzielonych ulg i zwolnień	0,00	14,00	408,00	1 038,00	144,40	0,00
podatek od środków transportowych	skutki obniżenia górnych stawek podatków	333 446,11	390 469,71	334 222,05	425 724,99	446 366,81	433 912,03
	skutki udzielonych ulg i zwolnień	0,00	0,00	0,00	0,00	16 826,50	2 151,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Biorąc pod uwagę wydatki w latach 2016-2021, największy udział przypadła w działach: oświata i wychowanie (30%), rodzina (23%), pomoc społeczna (10%), administracja

publiczna (9%), gospodarka komunalna i ochrona środowiska (8%) oraz transport i łączność (7%). Szczegóły ukazuje rycina poniżej.

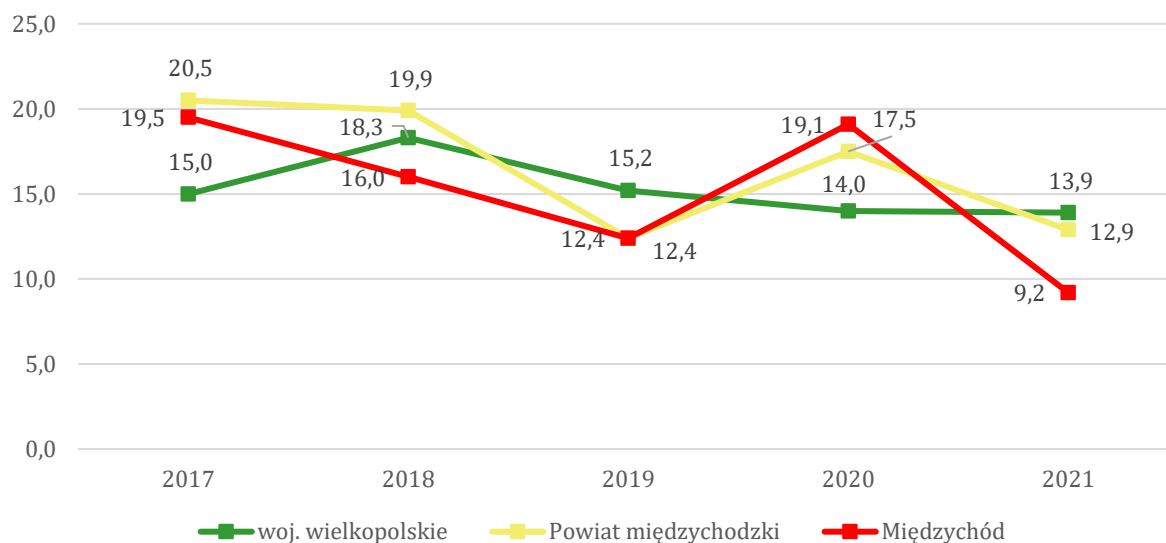
Ryc. 16. Struktura średnich wydatków Gminy Międzychód w latach 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Poniżej przedstawiono udział wydatków inwestycyjnych w ogólnych wydatkach Gminy Międzychód na tle powiatu międzychodzkiego i województwa wielkopolskiego latach 2017-2021. Z analizy wynika, że największy udział nakładów inwestycyjnych, podobnie jak w przypadku średniej powiatowej, Gmina poniosła w 2017 roku (19,5%). Najniższy natomiast zanotowano w 2021 roku i wynosił 9,2%. Warto zauważyć, że udział ten, z wyjątkiem roku 2020, ulegał stopniowemu zmniejszaniu na przestrzeni analizowanych lat. Dodatkowo w latach 2017-2021, ponownie z wyjątkiem 2020 roku, udział ten był zawsze niższy lub równy analogicznemu wskaźnikowi powiatowemu. Prawie to samo tyczyło się porównania ze średnim wskaźnikiem dla gmin z województwa, z tą różnicą, że udział wydatków inwestycyjnych w województwie był niższy nie tylko w 2020, ale i w 2017 roku. Świadczy to o dużej aktywności inwestycyjnej Gminy w tychże latach, jednak również o zauważalnym, stopniowym trendzie zmniejszania się udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem dla Gminy Międzychód.

Ryc. 17. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Międzychód na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

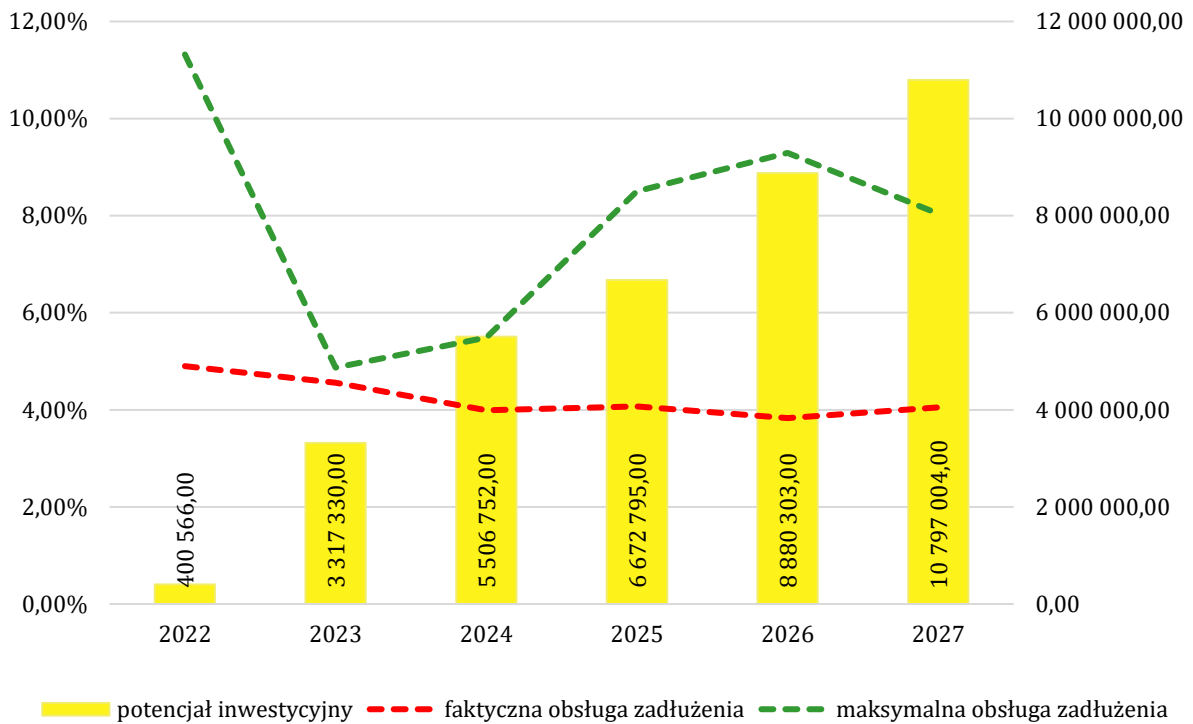
Potencjał inwestycyjny

Wykres poniżej przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Międzychód na lata 2022-2027 zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy Międzychód na lata 2021-2027 przyjętą Uchwałą Nr XXX/263/2020 Rady Miejskiej Międzychodu z dnia 22 grudnia 2020 roku w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Międzychód na lata 2021-2027. Pozwala on na ocenę możliwości inwestycyjno-kredytowych Gminy w przyszłości.

Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Jak wynika z wykresu, obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Międzychód pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań.

Wykres przedstawia także potencjał inwestycyjny, rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2022-2027. Wynika z tego, że w okresie przedstawionym na rycinie zsumowany potencjał inwestycyjny Gminy wyniesie około 35,5 mln zł. Należy mieć jednak na uwadze, że WPF najbardziej precyzyjnie odnosi się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza na kolejne lata wyznaczana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które w obecnej sytuacji gospodarczej często ulegają zmianie, dlatego potencjał inwestycyjny przedstawia również szacunkowe wartości. Aktualnie rosną wydatki bieżące. Istnieje zagrożenie spełnienia art./242 ustawy o finansach publicznych. Spowoduje to także zmniejszenie potencjału inwestycyjnego Gminy.

Ryc. 18. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Międzychód na lata 2022-2027

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały Nr XXVII/196/2020 Rady Miejskiej w Międzychodzie z dnia 30 grudnia 2020 roku w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Międzychód na lata 2021-2028.

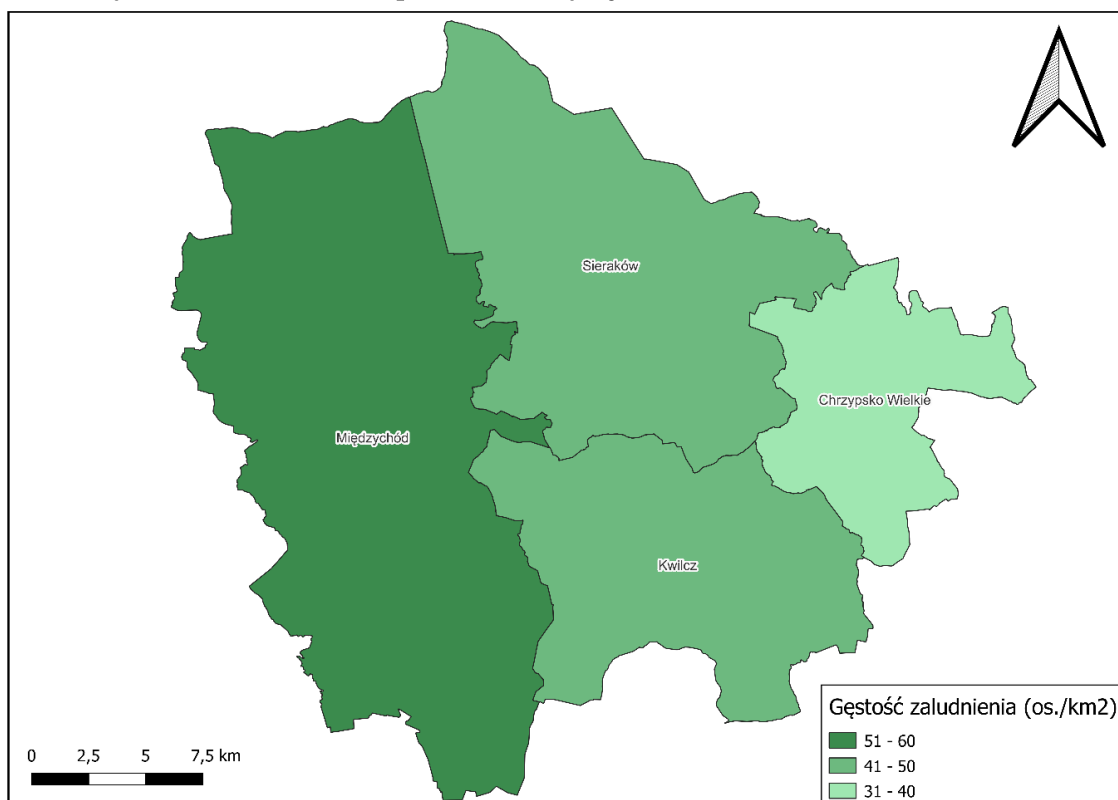
CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

3.1. Demografia

Analiza demograficzna przeprowadzona została na podstawie danych uzyskanych z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (<https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>), które różnić się mogą od danych gminnej ewidencji ludności ze względu na stosowanie innej metodyki obliczeń. W GUS bilanse liczby i struktury ludności w gminach opracowane są w oparciu o wyniki Narodowych Spisów Powszechnych z uwzględnieniem zmian spowodowanych ruchem naturalnym (urodzeniami i zgonami), migracjami ludności (na pobyt stały i czasowy) oraz przemieszczeniami związanymi ze zmianami administracyjnymi. Dane o zarejestrowanych urodzeniach i zgonach pochodzą ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego, dane o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a źródłem danych o zameldowaniach na pobyt stały w gminie jest rejestr PESEL (od 2006 roku). Mimo niewielkich rozbieżności pomiędzy gminną ewidencją a danymi GUS, analiza danych pozwala na zbadanie trendów i prognozowanych zmian w strukturze demograficznej.

Według danych GUS Gmina Międzychód w 2021 roku liczyła 18 221 mieszkańców, co w przeliczeniu na powierzchnię wynosiło 59 os./km². W porównaniu z resztą gmin powiatu międzychodzkiego była to najwyższa wartość tego wskaźnika. Najniższą wartość wskaźnika gęstości zaludnienia zanotowano w gminie Chrzypsko Wielkie, gdzie oscylowała ona na poziomie 39 os./km².

Ryc. 19. Gęstość zaludnienia w powiecie międzychodzkiem w 2021 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

W poniższej tabeli umieszczone zostały dane dotyczące zmiany liczby ludności w powiecie międzychodzkiem w latach 2017-2021 wraz ze średnią dynamiką zmian oraz udziałem mieszkańców gmin w stosunku do całkowitej liczby osób zamieszkujących powiat. Na przestrzeni analizowanych lat liczba ludności w powiecie utrzymywała się na podobnym poziomie (średnia dynamika na poziomie 99,3%), jednak zanotowano stopniowy spadek o 1 079 mieszkańców. Tendencja obserwowana w powiecie była porównywalna z sytuacją w Gminie, gdzie średnia dynamika tego procesu wynosiła również 99,3%, a od 2017 roku notuje się coroczny spadek ludności. Ludność zamieszkująca Gminę Międzychód, stanowiła w 2021 roku 50% wszystkich mieszkańców powiatu.

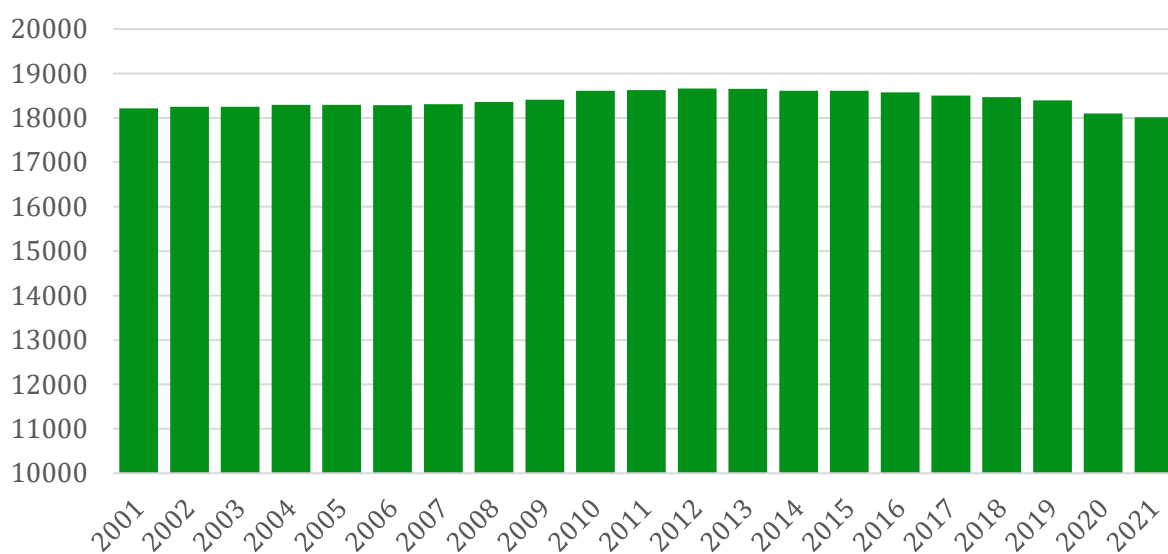
Tab. 10. Zmiany liczby ludności w powiecie międzychodzkiem w latach 2017-2021

JST	2017	2018	2019	2020	2021	udział w 2021 r.	średnia dynamika
Powiat międzychodzki	36 987	36 982	36 751	36 097	35 908	100%	99,3%
Chrzypsko Wielkie	3 344	3 347	3 306	3 239	3 213	9%	99,0%
Kwilcz	6 375	6 404	6 341	6 158	6 133	17%	99,0%
Międzychód	18 501	18 463	18 391	18 098	18 015	50%	99,3%
Sieraków	8 767	8 768	8 713	8 602	8 547	24%	99,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Również w szerszej, dwudziestoletniej perspektywie czasowej, w Gminie widoczny jest powolny, ale stopniowy spadek liczby ludności od 2012 roku. W 2001 roku liczba ludności wynosiła 18 210 mieszkańców, do 2012 roku wzrosła do 18 663 osób, natomiast w 2021 roku wartość ta była mniejsza zarówno od liczby ludności w 2001, jak i 2012 roku. Największy spadek liczby ludności zarejestrowano pomiędzy 2019 a 2020 rokiem, gdzie liczba ludności spadła o prawie 300 osób. Szczegółowe wartości przedstawione zostały na wykresie poniżej.

Ryc. 20. Liczba ludności w Gminie Międzychód w latach 2001-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zachodzące w Gminie procesy demograficzne uzależnione są w dużej mierze od przyrostu naturalnego oraz salda migracji. Jak wynika z tabeli zamieszczonej poniżej (Tab. 9), wskaźnik przyrostu naturalnego w województwie wielkopolskim w 2021 roku kształtował się na poziomie ujemnym, taki sam proces zarejestrowano zarówno dla powiatu międzychodzkiego, jak i wszystkich gmin powiatu, z wyjątkiem gminy Kwilcz, w której zarejestrowano wartość wskaźnika na poziomie 1,79. Ujemny przyrost naturalny w gminach oscylował w przedziale od -3,96 do -2,47. Gmina Międzychód, z wskaźnikiem przyrostu naturalnego na poziomie -3,55, względem innych gmin w powiecie plasowała się na 2 miejscu od końca pod względem wartości omawianego wskaźnika. Średnia zmiana wskaźnika przyrostu naturalnego od 2017 roku była ujemna w każdej z wymienionych w tabeli jednostek samorządu terytorialnego.

Kolejnym wskaźnikiem przedstawionym w poniższej tabeli był wskaźnik salda migracji. Wywnioskować z niego można, że w 2021 roku napływ ludności nie nastąpił w żadnej gminie z powiatu, jednak dla Gminy Międzychód wskaźnik ten był najbardziej korzystny i wynosił -0,5.

Średnia zmiana tego wskaźnika od 2017 roku w powiecie międzychodzkiem była jednak minimalnie dodatnia i wynosiła 0,48. Analizując poszczególne gminy, zauważyć można dodatnią wartość tego wskaźnika dla dwóch z czterech gmin w powiecie tj. dla Międzychodu (0,7) oraz Kwilcza (1,7). Oznacza to, że przez ostatnie kilka lat występuje względnie pozytywny trend dla powiatu oraz dwóch ww. gmin pod względem migracji – z powiatu międzychodzkiego, gminy Kwilcz i Gminy Międzychód niestety wciąż wyprowadza się corocznie więcej mieszkańców, niż decyduje się zamieszkać w tym obszarze, jednak trend ten powoli wyhamowuje, osiągając w 2021 roku lepsze wartości niż w roku 2017.

Niestety biorąc pod uwagę w większości ujemne wartości wskaźnika przyrostu naturalnego w roku 2021 oraz w całości ujemną średnią zmianę tego wskaźnika od 2017 roku, może to prowadzić do pogłębienia się tempa zmniejszania się liczby ludności powiatu międzychodzkiego.

Tab. 11. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Międzychód w latach 2017-2021 na tle powiatu i województwa

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2021 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2017 r.	2021 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2017 r.
woj. wielkopolskie	-2,74	-1,20	0,60	0,08
Powiat międzychodzki	-2,64	-0,92	-1,60	0,48
Chrzypsko Wielkie	-2,47	-0,24	-4,00	-0,85
Kwilcz	1,79	-0,77	-2,00	1,70
Międzychód	-3,55	-0,83	-0,50	0,70
Sieraków	-3,96	-1,45	-2,70	-0,43

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując wskaźniki demograficzne dla Gminy Międzychód (Tab. 10) zaobserwować można stopniowe starzenie się społeczeństwa. Porównując zarówno udział mieszkańców w wieku kreatywnym w 2017 roku do roku 2021 oraz zmiany udziału ludności w wieku produkcyjnym w przedziale 2006-2021, zauważyć można stopniowe zmniejszanie się udziału osób zarówno w wieku kreatywnym (25-34 lata), jak i w wieku produkcyjnym (mężczyźni w wieku 18-64, kobiety 18-59). Ponadto zauważyć można zwiększanie się senioralnego obciążenia demograficznego w Gminie, którego dynamika na przestrzeni przedstawionych w poniższym wykresie ram czasowych wynosiła 122%. Wskaźnik senioralnego obciążenia demograficznego przedstawia ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym. Porównując jedynie wartość analizowanego wskaźnika w 2021 roku w Gminie (28,9%) z wynikami z powiatu (28,1%) czy województwa (26,8%), jest to wynik minimalnie gorszy, a dynamika jego wzrostu była minimalnie niższa niż w powiecie (121%), jednak wyższa niż w województwie (116%). Wartości powyżej 100% świadczą o zwiększaniu się udziału seniorów w strukturze demograficznej Gminy, co prowadzić może do różnego rodzaju problemów i wyzwań m.in. związanych z obciążeniem systemu finansów publicznych poprzez wzrost kosztów opieki zdrowotnej w celu zapewnienia mieszkańcom dostępności do placówek zdrowotnych.

Tab. 12. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Międzychód w 2017 i 2021 roku na tle innych jednostek

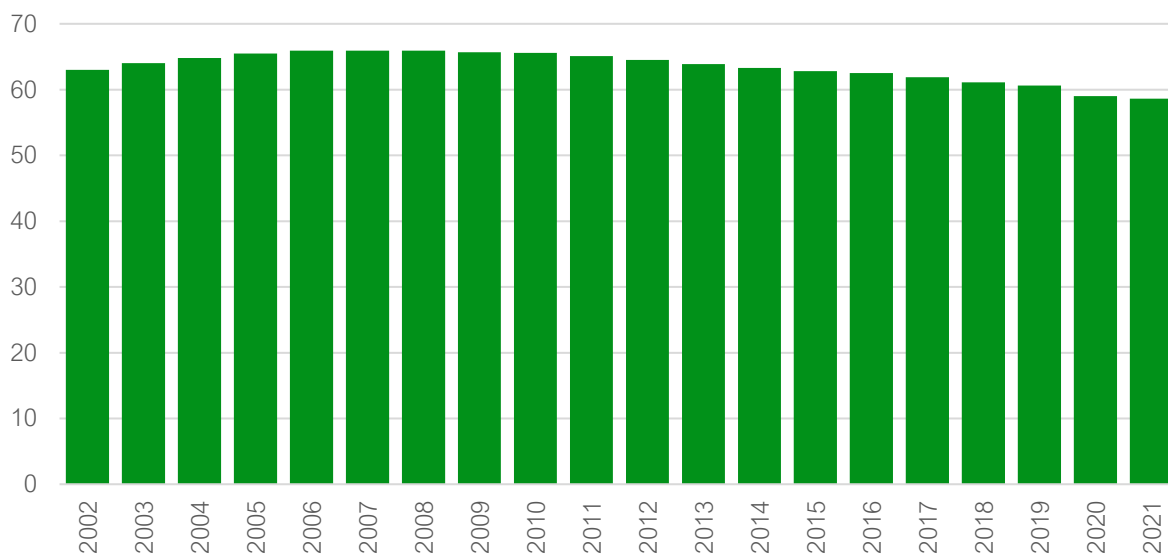
JST	mieszkańcy w wieku kreatywnym ¹ (%)			senioralne obciążenie demograficzne ² (%)		
	2017	2021	dynamika	2017	2021	dynamika
woj. wielkopolskie	15,16	13,53	89%	23,20	26,80	116%
Powiat międzychodzki	15,08	12,89	85%	22,60	28,10	124%
Międzychód	15,19	11,45	75%	23,60	28,90	122%

¹ ludność w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem

² ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

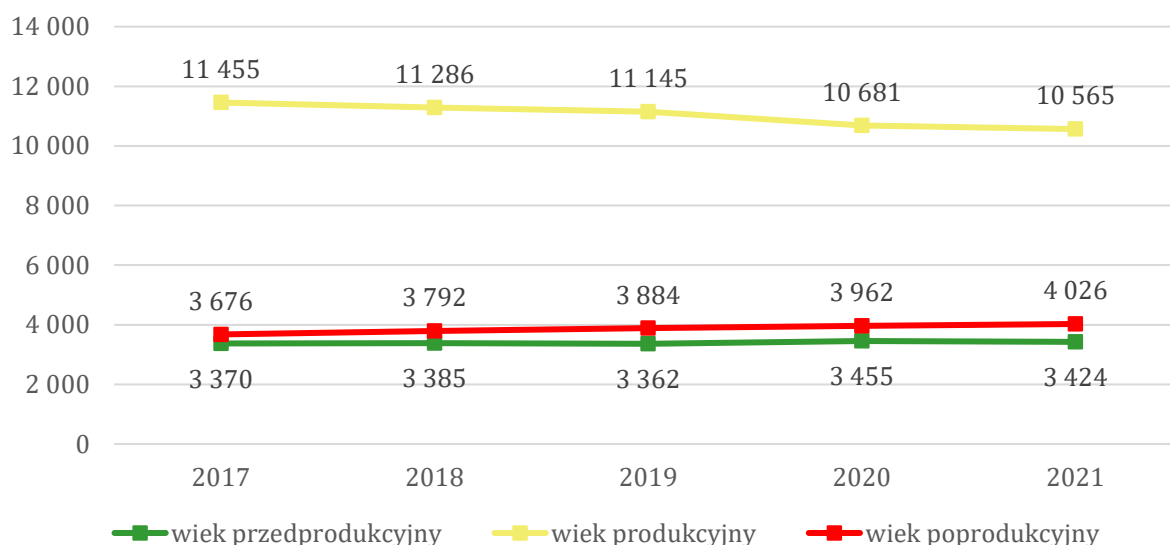
Ryc. 21. Udział ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Międzychód w latach 2002-2021 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na poniższym wykresie (Ryc. 17) przedstawiona została struktura ludności w Gminie Międzychód w latach 2017-2021 w postaci danych bezwzględnych. Analogicznie do pokazanego wyżej stopniowego wzrostu udziału liczby osób w wieku poprodukcyjnym w całej strukturze demograficznej Gminy, wraz z jednoczesnym zmniejszaniem się udziału osób w wieku produkcyjnym, zauważyć można spadek liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym oraz wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Ponadto w całym analizowanym okresie liczba osób w wieku poprodukcyjnym jest większa od liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, a różnica pomiędzy tymi grupami stale się zwiększa. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym na przestrzeni analizowanych lat utrzymywała się względnie na tym samym poziomie (ok. 3 362-3 455 mieszkańców). Liczba osób w wieku produkcyjnym na przestrzeni badanych pięciu lat zmniejszyła się o prawie 900 osób i w 2021 roku osiągnęła wartość 10 565 mieszkańców. Osób w wieku poprodukcyjnym przybyło o liczbę 350.

Ryc. 22. Struktura ludności w Gminie Międzychód w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Z uwagi na widoczne stopniowe starzenia się społeczeństwa, sytuację demograficzną w Gminie można ocenić jako niekorzystną. Wpływ na taką ocenę ma również ciągły większy udział w strukturze demograficznej osób w wieku poprodukcyjnym niż osób w wieku przedprodukcyjnym. Alarmujący jest również systematyczny spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym, z jednoczesnym stopniowym zwiększaniem się udziału osób w wieku emerytalnym. Warto mieć na uwadze, że konsekwencją przedstawionych wyżej tendencji będzie w przyszłości brak zastępowalności pokoleń na rynku pracy oraz spodziewany spadek dochodów Gminy z tytułu udziału w PIT, jak również zwiększone zapotrzebowanie na usługi społeczne skierowane do seniorów czy konieczność przeprowadzenia przez Gminę działań mających na celu zwiększenie napływu do Gminy ludzi w wieku kreatywnym w celu zahamowania procesu starzenia się społeczeństwa.

3.2. Kapitał społeczny

Przedszkola i żłobki

Na terenie Gminy Międzychód funkcjonują trzy żłobki – publiczny „Żłobek Miejski” w Międzychodzie przy ul. Daszyńskiego 21, niepubliczny żłobek „Miś” w Dziecielinie pod numerem 31B oraz niepubliczny żłobek „Słoneczko” w Międzychodzie przy ul. Kościelnej 2.

W Gminie działa 7 przedszkoli publicznych i 2 przedszkola niepubliczne. Zapewniają one opiekę łącznie 723 dzieciom, z czego 602 uczęszcza do przedszkoli publicznych, a 121 do przedszkoli niepublicznych.

Publicznymi przedszkolami działającymi w Gminie są: Przedszkole nr 1 „Miłośników Przyrody” w Międzychodzie, Przedszkole nr 4 „Kubuś Puchatek” w Międzychodzie (tworzące Zespół Przedszkoli nr 2), Przedszkole nr 3 im. Jana Brzechwy w Międzychodzie, Przedszkole w Bielsku (tworzące Zespół Przedszkoli nr 1), Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi nr 2 w Międzychodzie, Przedszkole w Łowyniu i Przedszkole w Kamionnie.

Przedszkolami niepublicznymi zlokalizowanymi na terenie Gminy są Niepubliczne Przedszkole MIŚ w Dzięcielinie oraz Prywatne Przedszkole „Słoneczko” w Międzychodzie.

Tab. 13. Przedszkola na terenie Gminy Międzychód

Lp.	Nazwa przedszkola	Liczba dzieci	Liczba grup	Średnia wielkość grupy	Godziny otwarcia
Przedszkola publiczne					
1.	Przedszkole nr 3 im. Jana Brzechwy w Międzychodzie (Zespół Przedszkoli nr 1)	123	5	24,6	6:00-16:00
2.	Przedszkole w Bielsku (Zespół Przedszkoli nr 1)	73	3	24,333	6:00-16:00
3.	Przedszkole nr 1 „Miłośników Przyrody” w Międzychodzie (Zespół Przedszkoli nr 2)	115	5	23	6:00-16:00
4.	Przedszkole nr 4 „Kubuś Puchatek” w Międzychodzie (Zespół Przedszkoli nr 2)	116	5	23,2	6:00-16:00
5.	Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi nr 2 w Międzychodzie	89	4	22,25	6:00-16:00
6.	Przedszkole w Łowyniu	46	3	15,333	7:00- 15:30
7.	Przedszkole w Kamionnie	40	2	20	7:00- 15:00
Przedszkola niepubliczne					
1.	Niepubliczne Przedszkole MIŚ w Dzięcielinie	71	3	23,667	6:00-17:00
2.	Prywatne Przedszkole „Słoneczko” w Międzychodzie	50	4	12,5	6:30-16:30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy.

Tabela poniżej przedstawia informacje na temat upowszechniania opieki przedszkolnej na terenie Gminy Międzychód. W latach 2018-2021 każde zgłoszone dziecko miało wskazane miejsce w przedszkolu. Z analizy danych wynika, że liczba dzieci z terenu Gminy korzystających z usług przedszkoli na terenie innych gmin jest znikoma (balansuje na granicy od 0 do 3 dzieci), co świadczy o wystarczającej liczbie miejsc przedszkolnych w Gminie oraz o odpowiednim dostosowaniu aktualnej oferty przedszkolnej do potrzeb rodziców. Natomiast liczba dzieci z terenu innych gmin uczęszczających do przedszkoli na terenie Gminy Międzychód w badanym okresie utrzymywała się w przedziale 2-3 dzieci. Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym wynosił w ostatnim z badanych lat 1 144 zł miesięcznie. Wysokość miesięcznej dotacji na 1 dziecko w przedszkolu niepublicznym w 2021 roku wynosiła 1 038,73 zł, co stanowiło wzrost o prawie 60% względem wysokości dotacji z 2018 roku.

Tab. 14. Poziom upowszechniania edukacji przedszkolnej w Gminie Międzychód w latach 2018-2021

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021
Udział dzieci objętych opieką przedszkolną (%)	100%	100%	100%	100%
Liczba dzieci z terenu Gminy w przedszkolach na terenie innych gmin (os.)	0	2	3	2
Liczba dzieci z terenu innych gmin w przedszkolach na terenie Gminy (os.)	2	2	3	3
Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym (zł)	882,00	902,00	1 015,00	1 144,00
Wysokość miesięcznej dotacji na 1 dziecko w przedszkolu niepublicznym (zł)	649,40	755,02	904,71	1 038,73

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy.

Edukacja

Na terenie Gminy Międzychód funkcjonują 4 szkoły (2 szkoły podstawowe i 2 zespoły szkolno-przedszkolne). Są to kolejno: Szkoła Podstawowa nr 1 im. Miasta Stołecznego Warszawy w Międzychodzie, Szkoła Podstawowa nr 2 im. Polski Niepodległej w Międzychodzie, Zespół Szkolno-Przedszkolny im. św. Jana Pawła II w Łowyniu i Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Powstańców Wielkopolskich w Kamionnie. Największą z placówek jest SP nr 1 im. Miasta Stołecznego Warszawy w Międzychodzie, do której uczęszczało 724 uczniów, podzielonych na 33 oddziały o średniej wielkości wynoszącej 22 dzieci. Druga pod względem liczby uczniów w roku szkolnym 2019/2020 była Szkoła Podstawowa nr 2 im. Polski Niepodległej w Międzychodzie, licząca 590 uczniów, w podziale na 28 oddziałów o średniej wielkości 21 osób. Pozostałe dwie szkoły tj. Zespół Szkolno-Przedszkolny im. św. Jana Pawła II w Łowyniu i Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Powstańców Wielkopolskich w Kamionnie, obsługiwały kolejno 137 i 100 uczniów podzielonych na 9 i 8 oddziałów po średnio 15 i 12 osób. Zmianowy system pracy nie dotyczy żadnej z ww. szkół.

Tab. 15. Szkoły na terenie Gminy Międzychód

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Liczba etatów nauczycieli
1.	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Miasta Stołecznego Warszawy w Międzychodzie	724	33	21,939	67,18
2.	Szkoła Podstawowa nr 2 im. Polski Niepodległej w Międzychodzie	590	28	21,071	57,11
3.	Zespół Szkolno-Przedszkolny im. św. Jana Pawła II w Łowyniu	137	9	15,222	18,83
4.	Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Powstańców Wielkopolskich w Kamionnie	100	8	12,5	21,19

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy.

Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie Gminy Międzychód (Tab. 14) jest zróżnicowany. Szkoły różnią się m.in. liczbą sal lekcyjnych, rodzajem i stanem obiektów sportowych, liczbą projektorów multimedialnych, godzinami otwarcia świetlic czy liczbą szafek dla uczniów. SP nr 1 w Międzychodzie posiada największą liczbę sal lekcyjnych (46). SP nr 2 w Międzychodzie ma ich 28, ZSP w Łowyniu 12, a ZSP w Kamionnie 7. Wszystkie szkoły posiadają obiekty sportowe w bardzo dobrym lub dobrym stanie. Pracownie językowe posiadają dwie z czterech szkół, natomiast klasy integracyjne występują tylko w jednym z obiektów – w Kamionnie. Wszystkie szkoły posiadają komputery do użytku uczniów w przedziale od 20 do 105 urządzeń (średnio od 12 do 50 uczniów na jedno urządzenie), świetlice i gabinet pielęgniarstwa. SP nr 1 w Międzychodzie jako jedyna szkoła nie posiada parkingów dla kadry i rodziców, natomiast razem z SP nr 2 nie gwarantują każdemu z uczniów dostępu do własnej szafki. Pierwsza z przedstawionych w tabeli poniżej szkół posiadała w roku szkolnym 2019/2020 39 stypendystów socjalnych z OPS oraz 45 stypendystów burmistrza za osiągnięte wyniki w nauce, w drugiej stypendia otrzymało po 42 i 38 z uczniów, w trzeciej po 3 i 9 uczniów, a w ostatniej 7 i 2 uczniów.

Tab. 16. Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie Gminy Międzychód w roku szkolnym 2019/2020

Nazwa szkoły:	Szkoła Podstawowa nr 1 w Międzychodzie	Szkoła Podstawowa nr 2 w Międzychodzie	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Łowyniu	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Kamionnie
Liczba sal lekcyjnych (szt.)	46	28	12	7
Rodzaj i stan obiektów sportowych / sal gimnastycznych	sala gimnastyczna - bardzo dobry (zbudowana pocz. 2018 r.)	sala gimnastyczna - dobry; sala gimnastyczna - Ogródek Jordanowski - do remontu	sala gimnastyczna - bardzo dobry (zbudowana w końcu 2021 r.)	sala gimnastyczna - dobry
Pracownie językowe (tak/nie)	nie	tak	nie	tak
Klasy dwujęzyczne / sportowe / integracyjne (tak/nie)	nie	nie	nie	tak
Komputery do użytku uczniów (szt.)	105	73	32	20
Projektory multimedialne (szt.)	40	12	11	5
Kamery - monitoring szkolny (tak/nie)	tak	tak	tak	nie
Szafki dla każdego ucznia (tak/nie)	nie	nie	tak	tak
Świetlice (tak/nie; godziny otwarcia)	tak; 6:30-16:00	tak; 6:45-16:15	tak; 7:00-15:00	tak; 6:45-15:15
Parkingi dla kadry / rodziców (tak/nie)	nie	tak	tak	tak
Gabinet pielęgniarstwa / stomatologiczny (tak/nie)	tak/tak	tak/nie	tak/nie	tak/nie
Liczba stypendystów (stypendia socjalne z OPS / Stypendia burmistrza za osiągnięte wyniki) (os.)	39 z OPS / 45 za wyniki	42 z OPS / 38 za wyniki	3 z OPS / 9 za wyniki	7 z OPS / 2 za wyniki

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy.

Tabela poniżej przedstawia liczbę uczniów na terenie Gminy Międzychód oraz innych gmin na przestrzeni 6 lat. W liczbie uczniów uczęszczających do szkół na terenie Gminy (łącznie z klasami „0”) obserwuje się ogólną tendencję malejącą – z poziomu 1 828 uczniów w roku szkolnym 2016/17 do 1 569 w 2021/22. Nastąpił więc spadek o 259 uczniów, pomimo delikatnego wzrostu liczby uczniów w latach 2017-2019. W roku szkolnym 2017/18 było ich 1 711, natomiast w 2019/20 1 735. Najmniejszą liczbę uczniów zaobserwowano w 2020 roku, 1 548 osób. Liczba uczniów z terenu Gminy, uczęszczająca do innych szkół na terenie innych gmin na przestrzeni analizowanych lat wzrastała, z 70 do 110. Widoczne zmiany w liczbie uczniów powiązane są także z reformą

szkolnictwa z 2017 roku i następstwem w postaci likwidacji gimnazjów – w edukacji prowadzonej przez gminy skutkowało to brakiem jednego rocznika uczniów.

Tab. 17. Liczba uczniów zamieszkujących Gminę Międzychód uczęszczająca do szkół podstawowych na terenie Gminy i poza nią

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Łączna liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie Gminy wraz z klasami "0" (os.)	1 828	1 711	1 724	1 735	1 548	1 569
Liczba uczniów z terenu Gminy, uczęszczających do szkół na terenie innych gmin (os.)	70	61	80	102	105	110

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

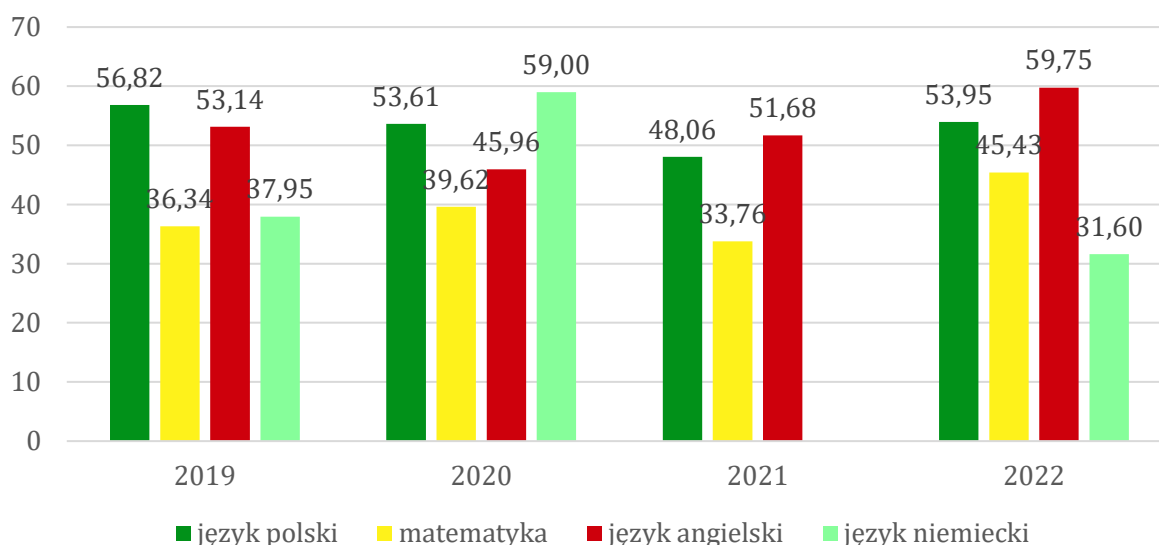
Przetarg na dowóz uczniów do szkół podstawowych na terenie Gminy był ogłaszany przez Centrum Obsługi Oświaty w Międzychodzie w 2022 roku ogłoszeniem BZP o numerze referencyjnym 00285090/01. W ramach przetargu świadczony jest tylko dowóz dzieci i młodzieży do szkół – nie dopuszcza się przewozów otwartych dla mieszkańców.

Głównymi kierunkami dojazdu uczniów z Gminy do szkół ponadpodstawowych zlokalizowanych poza jej granicami administracyjnymi są Pniewy i Skwierzyna.

Badanie postępów edukacyjnych i osiągnięć uczniów może przybierać różne formy. Najczęściej są to sprawdziany wewnętrzne i zewnętrzne oraz konkursy przedmiotowe. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie w latach 2019-2022 oraz wyniki klas VIII szkół podstawowych z egzaminu na zakończenie szkoły podstawowej w roku szkolnym 2021/2022 obrazują poniższe zestawienia. Zauważyć można zarówno różnicę w wynikach poszczególnych szkół w roku 2022, jak i ogólnych średnich wyników w Gminie w ciągu ostatnich paru lat.

W 2019 roku najlepsze średnie wyniki uzyskano z języka polskiego, rok później uczniowie w Gminie uzyskali najwyższe wyniki z języka niemieckiego, natomiast w 2021 i 2022 z języka angielskiego. Pozytywnym zjawiskiem jest fakt, że porównując wyniki z 2021 i 2022 roku, zaobserwować można osiągnięcie przez uczniów w Gminie średnio lepszych wyników ze wszystkich z 4 egzaminów. Przedstawia to wykres poniżej.

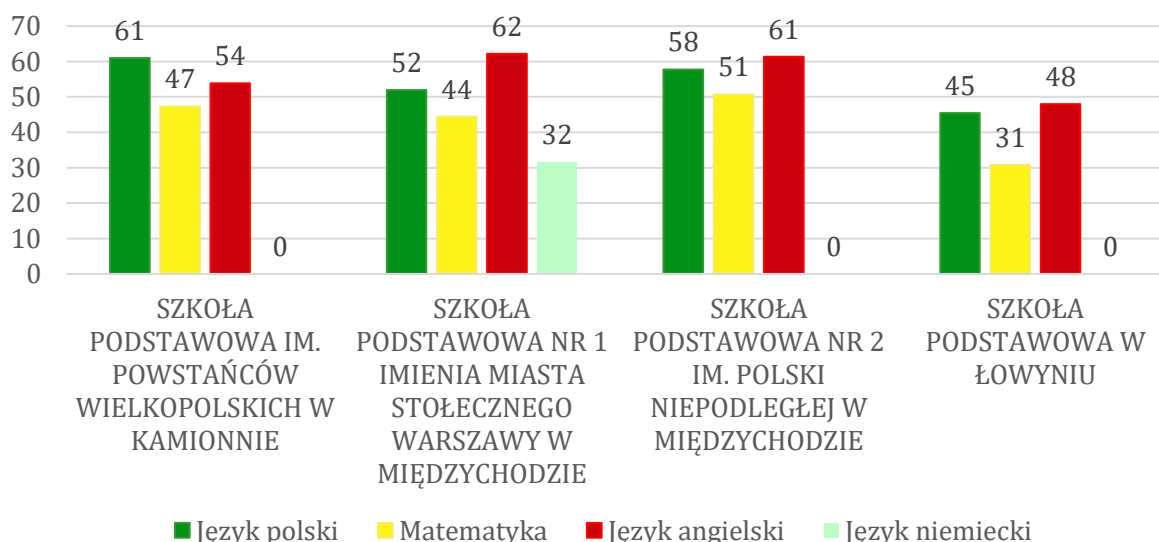
Ryc. 23. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Międzychód w latach 2019-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE.

W 2022 roku najlepszy średni wynik z egzaminów z języka polskiego uzyskali uczniowie SP w Kamionnie, z matematyki uczniowie SP nr 2 w Międzychodzie, natomiast z języka angielskiego uczniowie SP nr 1 w Międzychodzie. Jediną szkołą, w której uczniowie pisali egzamin z języka niemieckiego była SP nr 1 w Międzychodzie. Osiągnęli oni średni wynik 32%. Zdecydowanie najniższe wyniki z każdego z przedmiotów uzyskali uczniowie szkoły w Łowyniu.

Ryc. 24. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach w Gminie Międzychód w 2022 roku

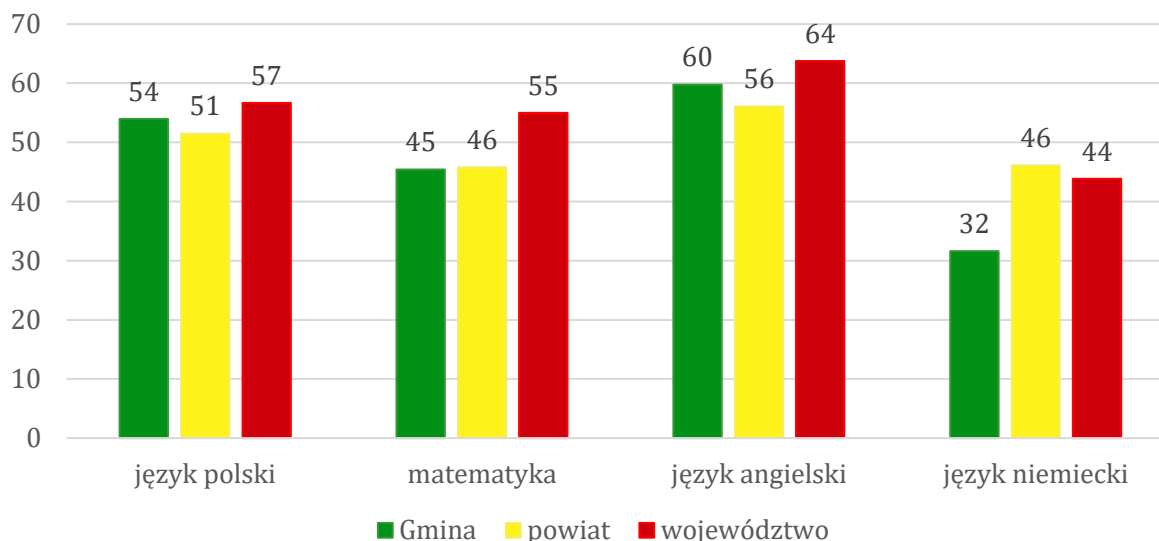

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE 2022.

Na poniższym wykresie zostały przedstawione wyniki z egzaminu ósmoklasisty, zestawiający średnie wyniki uczniów z Gminy ze średnią z powiatu międzychodzkiego i województwa wielkopolskiego. Ich analiza wskazuje, że poziom kształcenia w Gminie jest niższy niż średnia wyznaczona dla województwa, natomiast wyższy niż w powiecie

w zakresie języka polskiego i języka angielskiego oraz porównywalny w zakresie matematyki. Zdecydowanie gorzej względem powiatu, jak i województwa, wypada poziom nauczania języka niemieckiego w Gminie.

Ryc. 25. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Międzychód w 2022 roku na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE 2022.

Tabela poniżej (Tab. 16) przedstawia dane dotyczące wykonania wydatków w dziale 801 Oświata i wychowanie w latach 2016-2021. Można z niej wnioskować, że wydatki bieżące na oświatę corocznie wzrastały w latach 2016-2021, łącznie o prawie 8,6 mln zł. Najwyższy udział stanowiły wydatki na wynagrodzenia i pochodne (średnio 74% wydatków bieżących). Pozostałe wydatki bieżące mieściły się w przedziale 5,4-7,6 mln zł rocznie. Gmina w badanym okresie największe środki na inwestycje w dziale oświaty i wychowania przeznaczyła w 2018 roku. Ponadto warto zauważyć, że stopień pokrycia wydatków subwencją oświatową posiadał tendencję malejącą do 2018 roku, w którym osiągnął tylko 40%, rok później wzrósł do 43%, aby w następnych latach znów się zmniejszyć i w 2021 roku wynieść jedyne 37%.

Tab. 18. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Międzychód w latach 2016-2021

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021
WYDATKI OGÓŁEM	23 270 758,59	26 596 173,65	28 572 128,39	28 446 303,31	30 029 154,79	34 063 734,90
Wydatki bieżące, w tym:	20 926 222,94	22 125 998,27	23 183 914,52	25 218 491,08	27 073 798,94	29 520 224,52
<i>Wynagrodzenia i pochodne</i>	<i>15 524 608,58</i>	<i>15 902 130,20</i>	<i>17 327 522,72</i>	<i>17 650 100,55</i>	<i>20 703 538,67</i>	<i>22 438 215,09</i>
<i>Pozostałe wydatki bieżące</i>	<i>5 401 614,36</i>	<i>6 223 868,07</i>	<i>5 856 391,80</i>	<i>7 568 390,53</i>	<i>6 370 260,27</i>	<i>7 082 009,43</i>
Wydatki majątkowe	2 344 535,65	4 470 175,38	5 388 213,87	3 227 812,23	2 955 355,85	4 543 510,38
SUBWENCJA OŚWIATOWA	10 482 655,00	10 510 575,00	11 391 864,00	12 222 053,00	11 998 904,00	12 476 182,00
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	12 788 103,59	16 085 598,65	17 180 264,39	16 224 250,31	18 030 250,79	21 587 552,90
Stopień pokrycia	45%	40%	40%	43%	40%	37%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy.

Kultura i sport

Podmiotami realizującymi zadania w zakresie kultury i sportu w Gminie Międzychód, których organem prowadzącym jest Gmina są:

- Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury im. J.D. Janockiego,
- Międzychodzki Ośrodek Sportu, Turystyki i Rekreacji.

Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury im. J.D. Janockiego ma swoją siedzibę na Placu Kościuszki 9 w Międzychodzie. Jednostka ta podzielona jest na 5 oddziałów: **Centrum Animacji Kultury, Bibliotekę Publiczną, Muzeum Regionalne, Centrum Edukacji Regionalnej i Przyrodniczej w Mniszkach i Centrum Turystyki Rowerowej.**

Na Placu Kościuszki mieszczą się dwa pierwsze oddziały tj. **CAK** oraz **Biblioteka**. Znajdują się w budynku dawnego Powiatowego Domu Kultury, który działał tu w latach 1971-1975. Po 1975 roku, kiedy to nastąpiła reorganizacja administracyjna w Polsce, wskutek której zlikwidowano powiaty, Powiatowy Dom Kultury zastąpiony został Międzychodzkiem Domem Kultury, aby następnie połączyć się z placówkami Biblioteki Publicznej i Muzeum Regionalnego oraz przemianować się na Międzychodzkie Centrum Kultury. W późniejszym okresie kilkakrotnie zmieniano nazewnictwo i strukturę organizacyjną obiektów, jednak sfera funkcjonowania pozostała taka sama.

W ramach działań dzisiejszego Centrum Animacji Kultury organizowany jest szereg wydarzeń cyklicznych i działań kulturalnych m.in. Imieniny Miasta Międzychód, Hip-hop Festiwal „nareszcie bit w mieście”, różnego rodzaju występy, koncerty, seanse filmowe, działalność sekcji wokalnych, instrumentalnych, tanecznych, teatralnych, plastycznych, artystycznych, gier strategicznych czy sportowych prowadzonych przez odpowiednich instruktorów np. Orkiestra Dęta Pojezierza wraz z Mażoretkami ze Studia Tańca STIF. Jest ono także miejscem spotkań wielu grup np. Uniwersytetu Trzeciego Wieku czy Młodzieżowej Rady Kultury. W swoim zasobie dysponuje salą widowiskowo-kinową, salą kameralną, salą lustrzaną oraz salą muzyczną. Są one także dostępne do wynajęcia za opłatą przez osoby zainteresowane.

Biblioteka Publiczna posiada natomiast ofertę edukacyjną w postaci zajęć dla dzieci (m.in. Teatrzyk Kamishibai z Papierowym Teatrem Kamishihbai wydawnictwa TIBUM, Kokoszka i Kreatibaj) oraz bezpłatnych lekcji bibliotecznych dla zorganizowanych grup dzieci i młodzieży. Ponadto organizowany jest szereg akcji i wydarzeń takich jak: ebookpoint BIBLIO, SOWA MOBI, Podaruj książkę bibliotece, Pierwsza książka dla bobasa czy Multimedialna biblioteka cyfrowa. Otwarta jest w poniedziałki, wtorki, czwartki oraz piątki w godzinach od 9 do 17 i w niektóre soboty (zgodnie z rozpisywanym wcześniej harmonogramem pracujących sobót na dany rok). Biblioteka dodatkowo posiada 4 filie: nr 1 w Międzychodzie na ul. Piłsudskiego 5, w Bielsku przy ul. Armii Poznań 22, w Kamionnie przy ul. Poznańskiej 15 oraz w Łowyniu przy ul. Krótkiej 2.

Muzeum Regionalne mieści się w Międzychodzie przy ul. 17 Stycznia 100 i od 1976 roku gromadzi zabytki i inne dobra kultury w 4 działach: etnograficznym, historycznym, artystycznym oraz technicznym. W swoim zasobie posiada ponad 1 000 różnego rodzaju eksponatów, od rzeźby „Faraon” autorstwa Stefana Szymaniaka z 1980 roku po ołowiane plomby i tłok pieczętny z XVII/XVIII wieku. Dodatkowo przez Muzeum organizowane lub

współorganizowane są różnego rodzaju wystawy, obchody, programy artystyczno-muzealne czy konkursy m.in. Bożonarodzeniowy Konkurs Plastyczny na najpiękniejszą ozdobę choinkową czy obchody Narodowego Święta Niepodległości w Gminie Międzychód. W momencie opracowywania niniejszego dokumentu Muzeum było nieczynne z uwagi na remont.

Centrum Edukacji Regionalnej i Przyrodniczej znajduje się pod adresem Mniszki 2/1, w wyremontowanych, zabytkowych budynkach folwarcznych. Organizowane są tu warsztaty pokazowe i ekspozycje ginących zawodów takich jak m.in. kowalski, bednarski, szewski, garncarski, wikliniarski. Można zobaczyć stanowisko pszczelarza, sprzęty gospodarstwa domowego, dawną szkołę, skład kolonialny oraz poznać okoliczną przyrodę w dioramie i na spacerze z przewodnikiem ścieżką dydaktyczną po Parku Krajobrazowym Doliny Kamionki. Sztandarową imprezą w CERiP jest coroczny festyn jesienny „Wielkie Smażenie Powideł”, przyciągający bardzo wielu uczestników.

Centrum Turystyki Rowerowej umiejscowione zostało pod adresem Mierzyn 18. Możliwe jest tu zarezerwowanie noclegu, organizacja spotkań rodzinnych, a także wzięcie udziału w różnego rodzaju warsztatach, festynach i konkursach m.in. Kuchnia Pięciu Przemian, czy organizowany przez Nadleśnictwo Międzychód Plener Malarski, którego VIII edycja pt. „Tajemnice Puszczy Noteckiej” odbyła się w 2021 roku.

Międzychodzki Ośrodek Sportu, Turystyki i Rekreacji, jako drugi z podmiotów realizujący zadania w zakresie kultury i sportu, mieści się w Międzychodzie przy ul. Dworcowej 22. W swoim zasobie posiada halę widowiskowo-sportową wraz z salką gimnastyczną przy ul. Dworcowej oraz bazę sportową przy ul. Sportowej w postaci boiska piłkarskiego i boiska wielofunkcyjnego oraz sali gimnastycznej z zapleczem socjalnym oraz tereny rekreacyjne nad jeziorem Mierzyńskim. Organizowane są tu różnego rodzaju turnieje, zajęcia, obozy sportowe oraz biegi m.in. Turniej Piłki Siatkowej pod patronatem burmistrza Międzychodu, Bieg Świętojański czy spotkania w ramach II ligi koszykówki. Możliwe jest także odpłatne korzystanie z miejskich obiektów sportowych zgodnie z cennikiem umieszczonym na stronie MOSTiR.

Do najważniejszych cyklicznych wydarzeń kulturalnych i sportowych odbywających się na terenie Gminy należą: PARArt – Przegląd Amatorskiego Ruchu Artystycznego, „Wielkie Smażenie Powideł” w Mniszkach, Gala Sportów MMA, Turniej Armwrestling, Czwartki Lekkoatletyczne, Grand Prix w Pływaniu Długodystansowym na jez. Mierzyńskim, Imieniny Miasta i Święto Podgrzybka.

Do działań kulturalnych i sportowych, wyróżniających Gminę na tle innych jednostek samorządu terytorialnego zaliczają się: Festyn „Wielkie Smażenie Powideł” w Mniszkach organizowany we wrześniu w Centrum Edukacji Regionalnej i Przyrodniczej (promocja tradycji regionalnych wraz z wieloma koncertami), „Warsztaty ginących zawodów” – całoroczna obsługa grup i edukacja w Centrum Edukacji Regionalnej i Przyrodniczej w Mniszkach, „Święto Podgrzybka” realizowane co drugi rok naprzemiennie z sąsiednią gminą Skwierzyna, integrujące Nadleśnictwa i gminy z dwóch województw.

Poniżej przedstawiono obiekty, którymi dysponuje Gmina Międzychód w zakresie kultury i sportu, ich charakterystykę oraz zajęcia organizowane w danych obiektach. 5 z 12 obiektów zostały już poddane remontowi lub są nowe i nie będą w najbliższym czasie

wymagać prac w tym zakresie. W momencie opracowywania niniejszego dokumentu budynek Muzeum Regionalnego znajdował się w remoncie. W Centrum Edukacji Regionalnej i Przyrodniczej dostrzega się konieczność przeprowadzenia remontu, który obejmie dachy spichlerza, dioramy i płatkarnię, budynek administracyjny, fumigacje konstrukcji drewnianych. Remontu wymagają też obiekty w tym samym kompleksie tj.: pałac (obiekt gminny, remont prowadzony etapami – docelowo do przekazania dla CERiP), willa (obiekt zarządzany przez MSK Aqualift, wymaga remontu dachu i instalacji wod.-kan. – docelowo do przekazania dla CERiP). Potrzebę częściowego lub całościowego remontu zdefiniowano również dla 5 pozostałych obiektów.

Tab. 19. Stan infrastruktury kulturalnej i sportowej na terenie Gminy Międzychód

Nazwa obiektu i lokalizacja	Charakterystyka obiektu	Zajęcia organizowane dla mieszkańców
hala widowiskowo-sportowa MOSTiR, ul. Dworcowa	wymaga termomodernizacji i remontu, wyremontowane są szatnie	udostępnianie szkołom, klubom sportowym, osobom nie zrzeszonym, zajęcia rekreacyjne, siłownia
sala sportowa MOSTiR, ul. Sportowa	z 1910 roku, do remontu parkiet	udostępnianie szkołom, klubom sportowym, osobom nie zrzeszonym, zajęcia rekreacyjne
stadion piłkarski MOSTiR, ul. Sportowa	murawa bardzo dobra, bieżnia tartanowa do remontu	treningi dzieci w ramach Czwartków Lekkoatletycznych, treningi klubu piłkarskiego Warta, imprezy sportowo - rekreacyjne, obozy sportowe klubów
boiska MOSTiR, ul. Sportowa	nawierzchnie wymagają remontu, szatnie wyremontowane	udostępnianie osobom nie zrzeszonym i klubom piłkarskim i koszykarskim
sala widowiskowa BPiCAK, pl. Kościuszki	szatnie, scena i widownia - wyremontowane	imprezy kulturalno-rozrywkowe, seanse filmowe, wykłady UTW, konkursy szkół i przedszkoli, uroczystości, zajęcia sekcji z BPiCAK, próby Orkiestry Dętej, próby chóru "Lutnia"
Muzeum Regionalne w ramach BPiCAK, ul. 17 Stycznia	w remoncie	nieczynne
Centrum Edukacji Regionalnej i Przyrodniczej w ramach BPiCAK, Mniszki	dachy do remontu	Warsztaty ginących zawodów, zajęcia regionalne i przyrodnicze dla dzieci, wycieczki i prelekcje przyrodnicze po dolinie Kamionki, festyny Smażenia Powideł, Pszczelarski, Zielarski
sala gimnastyczna i obiekt lekkoatletyczny przy Szkole Podstawowej nr 2, ul. Gorzycka	sala stan dobry, obiekt nowy	zajęcia szkolne, klub sumo i karate
sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej nr 2, ul. Słowackiego 8	do remontu	zajęcia szkolne, udostępnianie klubom i osobom nie zrzeszonym

sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej nr 1, ul. Iczka	nowa	zajęcia szkolne, udostępnianie klubom i osobom niezrzeszonym, obozy sportowe klubów
sala gimnastyczna przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Łowyniu	nowa	zajęcia szkolne, udostępnianie osobom niezrzeszonym
boisko Orlik przy Szkole Podstawowej nr 2	nawierzchnia do remontu	udostępnianie osobom niezrzeszonym
sala gimnastyczna i boisko przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Kamionnie	sala po remoncie	zajęcia szkolne, udostępnianie osobom niezrzeszonym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy.

Bezpieczeństwo publiczne

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 Ustawy o samorządzie gminnym, utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa należy do zadań własnych gminy.

Za bezpieczeństwo mieszkańców Gminy Międzychód odpowiadają funkcjonariusze z Komendy Powiatowej Policji w Międzychodzie przy ul. Sikorskiego 22a. Obszar Gminy podzielono na 4 rejony przysługujące czterem dzielnicowym. Wśród najczęstszych zdarzeń na terenie Gminy wymienić można wandalizm, kradzieże, czyny chuligańskie i wykroczenia drogowe.

Poza tym w Gminie działa Straż Miejska z siedzibą w budynku Urzędu Miasta i Gminy przy ul. Piłsudskiego 2 w Międzychodzie, dysponująca 3 funkcjonariuszami. Straż Miejska powołana została do ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego. Do głównych zadań Straży należą: reagowanie na wszelkie nieprawidłowości i wykroczenia, kontrola prawidłowego parkowania, kontrola Strefy Płatnego Parkowania, kontrola umów na wywóz nieczystości, kontrola umów oraz prawidłowości segregacji śmieci, kontrola palenisk, szeroki zakres obowiązków dot. zwierząt (wyłapywanie, współpraca z weterynarzami, sterylizacje, ASF, ptasia grypa). Dodatkowo Straż Miejska pełni zadania związane z współpracą z policją, wspomaganie ich w patrolach (corocznie ponad setka wspólnych patroli), współpracą z OPS, kontrolą miejsc przebywania bezdomnych oraz współdziałaniem z wieloma innymi jednostkami i organizacjami.

Straż Miejska zabezpiecza imprezy masowe oraz inne uroczystości oraz festyny odbywające się na terenie Gminy oraz realizuje wiele innych zadań zawartych w ustawie i zleconych przez przełożonych.

W Gminie działa monitoring, w skład którego wchodzi 4 punkty. Za obsługę dwóch z nich tj. zlokalizowanych w pobliżu plaży MOSTiR nad jeziorem Mierzyńskim oraz w najbliższym otoczeniu Urzędu Miasta i Gminy, odpowiada Urząd Miasta i Gminy. Konieczność takiego rozmieszczenia kamer podyktowana była występującymi aktami wandalizmu po przeprowadzonym procesie rewitalizacji na terenie pierwszego z nich, natomiast w sąsiedztwie Urzędu było to podyktowane potrzebą odpowiedniego zabezpieczenia obiektu. Dwoma pozostałymi obiektami objętymi monitoringiem są hala sportowo-widowiskowa MOSTiR oraz stadion piłkarski. Za obsługę obu obiektów odpowiada MOSTiR, w celu zapewnienia bezpieczeństwa imprez masowych i zawodów sportowych. Ponadto w Gminie zainstalowane są również wewnętrzne systemy

monitoringu przy prywatnych przedsiębiorstwach przez ich właścicieli w celu zabezpieczenia swoich firm.

Na terenie Gminy działa Komenda Powiatowa PSP z Jednostką Ratowniczo-Gaśniczą oraz 9 jednostek ochotniczych zarejestrowanych w KRS, zawierających Jednostki Operacyjno-Taktyczne (JOT) różnej kategorii. Ochotnicze straże pożarne zrzeszają około 270 członków, w tym 15 kobiet (140 członków mogących brać udział w działaniach – badanych, ubezpieczonych i po szkoleniu minimum podstawowym). Jednostki z Kamionny, Łowynia i Międzychodu zostały włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG) i ich rejonem operacyjnym chronionym jest powiat (dla pozostałych jednostek Gmina).

Wszystkie jednostki posiadają siedziby. Remizy OSP są w dobrym stanie technicznym i często łączone ze świetlicami wiejskimi. W ostatnich 8 latach większość została zmodernizowana lub rozbudowana, jedynie budynek OSP Radgoszcz wymaga wymiany ogrzewania i dokończenia modernizacji części socjalnej.

Jednostki OSP z terenu Gminy dysponują:

- 6 lekkimi samochodami ratowniczymi i ratowniczo-gaśniczymi,
- 6 średnimi samochodami ratowniczo- gaśniczymi,
- 1 ciężkim samochodem ratowniczo- gaśniczym,
- 8 przyczepami głównie wężowo-pompowymi i podłodziowymi,
- 3 łodziami ratowniczymi,
- 23 agregatami prądotwórczymi różnej mocy.

W ostatnich latach zakupiono dwa średnie samochody gaśnicze (OSP Zatom Nowy i OSP Międzychód) i jeden lekki, pomimo tego średnia wieku pojazdów wynosi około 16 lat.

Sprzęt i wyposażenie w podstawowy sprzęt silnikowy oraz Ochrony Dróg Oddechowych (tzw. ODO), zestawy do ratownictwa przedmedycznego R1 i defibrylatory jest systematycznie uzupełniany. W wyposażeniu osobistym stanowiącym podstawowe zabezpieczenie strażaka podczas działań ratowniczo-gaśniczych występuje już stosunkowo nieduża dysproporcja pomiędzy normatywem a stanem faktycznym, jednak pogarsza się niestety stan umundurowania specjalnego na skutek jego zużycia eksploatacyjnego.

Szkolenia strażaków OSP realizuje Komenda Powiatowa PSP w Międzychodzie i kładzie coraz większy nacisk na profesjonalizm działań. Jednostki spełniają kryteria wyszkolenia dla swoich kategorii.

Nie wszystkie jednostki mają dostateczne zaplecze w postaci Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych (MDP). Aktualnie działają 4 sekcje młodzieżowe, skupiające około 50 członków.

Tendencje w działalności operacyjnej najlepiej charakteryzują statystyki zdarzeń na terenie Gminy Międzychód i Powiatu międzychodzkiego. W roku 2022 podobnie jak w poprzednich latach proporcje przedstawiały się następująco:

- Pożary – 100 (w powiecie 172),
- Miejscowe zagrożenia – 300 (w powiecie 786),

- Alarmy fałszywe w dobrej wierze – 27 (w powiecie 73).

Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza PSP na terenie Gminy prowadzi większość działań ratowniczych współdziałając z jednostkami OSP. Z tego też powodu nieodzowne wydaje się wspieranie unowocześniania JRG w Międzychodzie. Podkreślić należy, że jednostki reagują i działają w miarę występujących zagrożeń, dysponowane przez Stanowisko Kierowania KP PSP. Gminne jednostki biorą udział w większości zdarzeń na terenie gminy.

Od kilku lat w dziedzinie bezpieczeństwa publicznego coraz większego znaczenia nabiera współpraca Gminy z jednostkami OSP podczas reagowania w sytuacjach kryzysowych. Sytuacje, które w ostatnich latach miały miejsce to m.in.: anomalia pogodowe związane ze zmianami klimatu – silne wiatry, susze i upały, podtopienia lokalne itp., pandemia Covid 19 i choroby zwierząt, kryzys migracyjny związany z agresją Rosji na Ukrainę, zagrożenia środowiska substancjami niebezpiecznymi. Sytuacje te rodzą potrzeby zakupów sprzętu i wyposażania jednostek oraz zmian infrastruktury umożliwiającej reagowanie na zmieniające się katalogi zagrożeń. Niezbędne wydaje się w tym celu stworzenie dedykowanej infrastruktury lub rozbudowa istniejącej w ochronie przeciwpożarowej na cele ochrony ludności.

Tab. 20. Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej na terenie Gminy Międzychód

Nazwa jednostki	Lokalizacja	Ujęcie w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym (tak/nie)
OSP Międzychód	Międzychód	tak
OSP Łowyń	Łowyń	tak
OSP Kamionna	Kamionna	tak
OSP Zatom Nowy	Zatom Nowy	nie
OSP Piłka	Piłka	nie
OSP Lewice	Lewice	nie
OSP Mokrzec	Mokrzec	nie
OSP Radgoszcz	Radgoszcz	nie
OSP Dormowo	Dormowo	nie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy.

Otoczenie wewnętrzne Gminy

Na terenie Gminy Międzychód działalność prowadzą organizacje pozarządowe, stowarzyszenia i fundacje. Według danych z Rejestru Stowarzyszeń Ministerstwa Sprawiedliwości w Gminie działa 66 podmiotów będących stowarzyszeniami, innymi organizacjami społecznymi i zawodowymi, fundacjami. Są to m.in.:

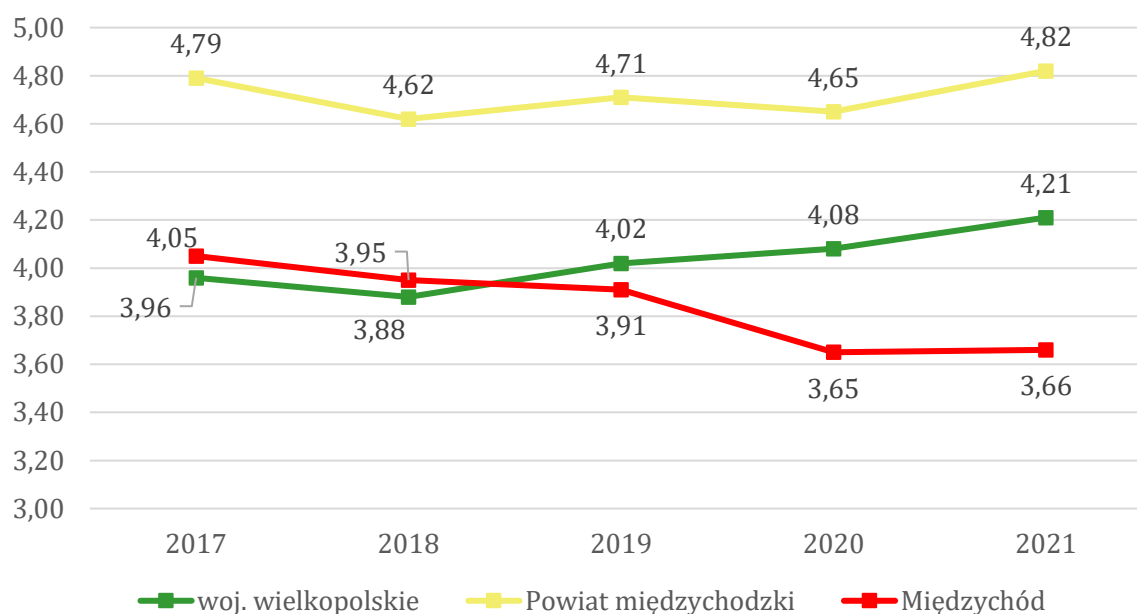
- Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe Województwa Wielkopolskiego oddział Międzychód,
- Chorągiew Ziemi Lubuskiej Związku Harcerstwa Polskiego- Hufiec Międzychód,
- Koło Nr 173 Polskiego Związku Wędkarskiego,
- Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami „Homini”,
- Szkolny Związek Sportowy Powiatu Międzychodzkiego,

- Klub Sportowy MTB Międzychód Team Bike,
- Akademia Piłkarska Warta Międzychód,
- Międzychodzkie Towarzystwo Turystyki i Sportów Wodnych,
- MMA DEVIL Sporty Walki,
- Klub Tenisa Stołowego „Jeziorak”,
- Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Jedynka”,
- Międzychodzki Klub Sportowych Gier Karcianych i Umysłowych Kontra – Rej w Międzychodzie,
- Uczniowski Klub Sportowy Wilki Międzychód,
- Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów, koło Międzychód,
- Miejski Klub Sportowy Warta Międzychód,
- Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Międzychodzie,
- Uczniowski Klub Sportowy „Międzychodzka Akademia Sumo”,
- Uczniowski Klub Sportowy „Mikst” Międzychód,
- Międzychodzki Klub Sportowy „Sokół”,
- Stowarzyszenie Kultury Fizycznej SHOTOKAN Międzychód,
- Międzychodzkie Towarzystwo Piłki Siatkowej,
- Klub Sportowy Orzeł Łowyń,
- Stowarzyszenie Międzychód CUP,
- Stowarzyszenie Nowy Międzychód,
- Stowarzyszenie Aktywny Międzychód,
- Stowarzyszenie Artystyczne Drzewce 2002,
- Klub Amazonek w Międzychodzie,
- Międzychodzkie Stowarzyszenie Agroturystyki,
- Fundacja 750-lecia Kamionny,
- Stowarzyszenie RóB SzuM,
- Cech Rzemiosł Różnych w Międzychodzie,
- Stowarzyszenie Miłośników Orkiestry Pojezierza Międzychodzko-Sierakowskiego,
- Fundacja Czepczyński Family.

Gmina oferuje wsparcie poprzez pomoc w organizowaniu wielu przedsięwzięć kulturalnych, sportowych, oświatowych i rekreacyjnych. Najczęstszą formą współpracy Gminy z ww. organizacjami było zlecenie realizacji zadań publicznych na zasadach określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i wolontariacie oraz udzielanie dotacji z budżetu Gminy na realizację tychże zadań – w postaci plenerów, corocznych festiwali czy wyjazdów na występy oraz współpracy w zakresie promocji walorów turystycznych, szkolnictwa zawodowego i rzemiosła oraz w pozyskiwaniu inwestorów. Podstawowym sposobem zlecenia realizacji zadań publicznych oraz udzielania wsparcia były otwarte konkursy ofert. W 2021 roku przez Burmistrza Międzychodu zostały ogłoszone dwa takie konkursy ofert na realizację zadań publicznych będących zadaniami własnymi Gminy. Pierwszy, dotyczący wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, sportu, turystyki i rekreacji, ogłoszono 30 listopada 2020 roku, natomiast drugi 4 marca 2021 roku w zakresach edukacyjnej opieki wychowawczej, pomocy społecznej i ochrony zdrowia, kultury i ochrony dziedzictwa narodowego oraz bezpieczeństwa publicznego i ratownictwa. W sumie na oba konkursy przeznaczono kwotę 910 tys. zł.

Na poniższym wykresie przedstawiono wskaźnik obrazujący ilość fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 tys. mieszkańców Gminy. Wartość wskaźnika od 2017 do 2020 roku systematycznie spadała. W latach 2017-2018 był on nieco wyższy w Gminie od wskaźnika przypisanego województwu wielkopolskiemu, jednak w późniejszym okresie był niższy niż analogicznych wartości zarówno dla powiatu, jak i województwa. Od roku 2020 zaobserwowano delikatny wzrost wartości wskaźnika do poziomu 3,66. Mimo to w 2021 roku był to znacznie niższy wynik od analogicznego wskaźnika dla powiatu międzychodzkiego oraz wskaźnika dla Wielkopolski.

Ryc. 26. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Międzychód na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ponadto w Gminie od 2015 roku prężnie działa Rada Seniorów jako ciało doradczo-opiniotwórcze Burmistrza Międzychodu oraz Młodzieżowa Rada Kultury przy Bibliotece Publicznej i Centrum Animacji Kultury im. J.D. Janockiego. Rada Seniorów w obecnym kształcie tj. kadencji 2018-2023 liczy 12 radnych.

Otoczenie zewnętrzne Gminy

Gmina Międzychód jest członkiem 5 związków i stowarzyszeń międzygminnych. Są to:

- Związek Miast Polskich,
- Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski,
- Wielkopolska Organizacja Turystyczna,
- Lokalna Grupa Działania „Puszcza Notecka”,
- Lokalna Grupa Rybacka Obra – Warta.

Związek Miast Polskich jest najstarszą polską organizacją samorządową mającą swoje początki jeszcze w II RP. Odpowiada za wspieranie polskich miast w działaniach na rzecz

rozwoju społecznego i gospodarczego oraz za upowszechnianie dobrych praktyk nowoczesnego i innowacyjnego zarządzania samorządowymi wspólnotami mieszkańców. Związek bierze udział w pracach Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, komisji sejmowych i senackich oraz różnych opiniotwórczych instytucji, inicjując wspólne działania przeciwko niekorzystnym dla miast rozwiązaniom prawnym. Dodatkowo współpraca w ramach ZMP oferuje wsparcie eksperckie i merytoryczne w postaci ekspertyz prawnych i bieżącym i strategicznym zarządzaniu przez System Analiz Samorządowych oraz Monitor Rozwoju Lokalnego. Ponadto umożliwia wymianę doświadczeń oraz promocję dobrych praktyk z miast, wspiera działania promocyjne i informacyjne czy umożliwia współpracę z zagranicznymi partnerami.

Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski stanowi jedną z największych organizacji jednostek samorządu terytorialnego na szczeblu regionalnym. Działa od 1991 roku, aktualnie skupiając 121 gmin i 14 powiatów w Wielkopolsce. Gmina Międzychód współtworzy, będąc członkiem tego stowarzyszenia, działania na rzecz integracji poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego oraz ma możliwość wymiany doświadczeń i inicjatyw skierowanych na rozwój Wielkopolski.

Celami strategicznymi Stowarzyszenia jest:

1. Reprezentowanie interesów wielkopolskich gmin i powiatów na forum krajowym i europejskim poprzez wieloaspektową działalność lobbystyczną.
2. Wspieranie rozwoju gospodarczego zrzeszonych gmin i powiatów.
3. Wspieranie administracji gmin i powiatów członkowskich w realizacji zadań wynikających z członkostwa Polski w UE.
4. Promocja Wielkopolski i umacnianie tożsamości regionalnej.

Wielkopolska Organizacja Turystyczna jest trzecim związkiem międzygminnym do którego należy Gmina Międzychód. Jej podstawowym celem działalności jest wspieranie rozwoju turystyki w Wielkopolsce. Cel ten realizowany jest w pięciu obszarach tj. promocji, integracji, kreacji, koordynacji i wsparcia. Gmina w ramach WOT współpracuje w zakresie promocji turystyki, w tym agroturystyki i turystyki wodnej na szlaku „Wielkiej Pętli Wielkopolski”.

Lokalna Grupa Działania „Puszcza Notecka” skupia w sobie 8 Gmin z Wielkopolski z powiatu międzychodzkiego i szamotulskiego: Międzychód, Sieraków, Kwilcz, Chrzypsko Wielkie, Wronki, Ostroróg, gminę Obrzycko oraz miasto Obrzycko. Celem ogólnym LGD jest zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy obszaru Puszczy Noteckiej, natomiast za cele szczegółowe wybrano:

1. Tworzenie i utrzymanie miejsc pracy na obszarze LGD „Puszcza Notecka”,
2. Wzrost aktywizacji społecznej opartej o zasoby infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej obszaru LGD „Puszcza Notecka”,
3. Wypromowanie walorów i atrakcji obszaru Puszczy Noteckiej,
4. Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności mieszkańców obszaru Puszczy Noteckiej,
5. Wzrost aktywizacji społecznej opartej o zasoby infrastruktury kulturalnej obszaru LGD „Puszcza Notecka”,

6. Zachowanie dziedzictwa historycznego i kulturowego obszaru LGD „Puszcza Notecka”.

Lokalna Grupa Rybacka Obra – Warta stanowi dobrowolne, samorządowe, trwałe zrzeszenie działające w oparciu o partnerstwo trójsektorowe, posiadające 5 celów niezarobkowych tj.:

1. Działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów zależnych od rybactwa,
2. Aktywizowanie społeczności zamieszkujących obszary zależne od rybactwa.
3. Realizację lokalnej strategii rozwoju obszarów rybackich (LSROR) opracowanej przez lokalną grupę rybacką (LGR).
4. Złagodzenie skutków zmian strukturalnych w sektorze rybackim.
5. Wspieranie jakości środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym potencjału obszarów należących do sieci Natura 2000.

Gmina Międzychód współpracuje w ramach LGR w zakresie wsparcia inwestycji gminnych, pozyskiwania środków dla przedsiębiorców w gospodarce rybactwa śródlądowego i edukacji w regionie.

Gmina Międzychód prowadzi współpracę zagraniczną i krajową z miastami na podstawie umów o partnerstwie – od roku 1975 z miastem Ostricourt we Francji, od 1978 z miastem Seelow w Niemczech, od 1990 z miastem Weinstadt w Niemczech, i od 2002 z miastem Szczytna w Polsce. Współpraca polega na organizowaniu kontaktów pomiędzy mieszkańcami (dziećmi i młodzieżą, sportowcami, artystami seniorami, osobami niepełnosprawnymi). W zakresie wspólnego organizowania cyklicznej imprezy promocyjnej „Święto Podgrzybka” Gmina współpracuje ze Skwierzyną oraz Nadleśnictwami Lasów Państwowych z terenu Puszczy Noteckiej.

3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Opieka zdrowotna dla mieszkańców z terenu Gminy Międzychód zapewniana jest przez następujące podmioty:

- Szpital – Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Międzychodzie,
- Przychodnia – NZOS „PUL-MED”,
- Provita,
- Centrum Medyczne MartMedica,
- SNZOZ Gorzycko Stare,
- NP-L ZOZ Medica,
- Centrum Medyczne Mediraj.

Ponadto działają następujące gabinety lekarskie: Poradnia Terapii Uzależnień, Poradnia Logopedyczna, Medi-Park Rehabilitacja Tlenoterapia, NZOZ Rehabilitacja i 4 gabinety stomatologiczne. Poza tym na terenie Gminy znajduje się 7 aptek: „Medica”, „Pod

Kasztanami", „Tilia", „Arnika", „Centrum Zdrowia", „T. i S. Szwajczak", „DOZ Dbam o Zdrowie A. Sobkowska".

Najbliższa stacja pogotowia zlokalizowana jest przy szpitalu w Międzychodzie i jest nią Szpitalny Oddział Ratunkowy w SP ZOZ.

Gmina nie dofinansowuje nieobowiązkowych szczepień dla mieszkańców, jednak współpracuje z zewnętrznymi podmiotami w zakresie realizacji programów profilaktycznych w postaci badań mammograficznych i densytometrycznych. W roku 2022 Gmina współuczestniczyła finansowo w realizacji wojewódzkiego programu: „Program polityki zdrowotnej leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla mieszkańców województwa wielkopolskiego w latach 2022-2023” (na podstawie uchwały Rady Miejskiej Międzychodu nr L/452/2022 z dnia 1 marca 2022 roku).

Za realizację zadań dotyczących pomocy społecznej oraz podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem w Gminie Międzychód odpowiedzialny jest Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą przy ul. Słowackiego 11 w Międzychodzie i Środowiskowy Dom Samopomocy im. Św. Jana Pawła II zlokalizowany przy ul. Remiszewskiej 4 w Międzychodzie. Środowiskowy Dom Samopomocy zapewnia codzienne wsparcie dla osób dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną i przewlekle psychicznie chorych. Obecnie dysponuje 43 miejscami. Prowadzi rehabilitację społeczną, poprzez zajęcia terapeutyczne, treningi umiejętności i warsztaty dla opiekunów.

Ośrodek Pomocy Społecznej dokonuje systemowej diagnozy rodziny, bada jej możliwości samodzielnego przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, buduje plan pomocy i podejmuje adekwatne formy pracy ukierunkowanej na rozwiązanie problemów i usamodzielnienie rodzin. Funkcjonowanie systemu pomocy społecznej oparte jest na zasadzie subsydialności. OPS prowadzi także obsługę administracyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zadaniem Zespołu jest zapewnienie efektywnej współpracy instytucji i organizacji działających na rzecz zapobiegania i zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny składa się ze specjalistów reprezentujących różne służby publiczne, a jego członkowie są powoływani przez Burmistrza Międzychodu.

W strukturę OPS wchodzi Klub Seniora oraz Klub Integracji Społecznej, który stanowi wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz pomaga łagodzić negatywne skutki bezrobocia. Uczestnictwo w KIS jest dobrowolne. Program reintegracji zawodowej w Klubie odbywa się przy pomocy zatrudnienia wspieranego, przede wszystkim w postaci prac społecznie użytecznych. Klub jest placówką, w której jest również organizowana nieodpłatna kontrolowana praca na cele społeczne, na podstawie wyroków Sądu Rejonowego w Szamotułach.

Klub Seniora „Złoty Wiek”, z siedzibą w Międzychodzie przy ul. Marszałka Piłsudskiego 45, jest codziennie czynny. W ramach klubu organizowane są spotkania integracyjne, imprezy, warsztaty, prelekcje, ogniska, zabawy karnawałowe i andrzejkowe czy wspólne wyjazdy turystyczne i krajoznawcze.

Klub Seniora „Wrzos”, czynny 2 razy w tygodniu, znajduje się w Międzychodzie na ul. Sikorskiego 8. Organizuje spotkania integracyjne, imprezy, warsztaty i prelekcje dla seniorów.

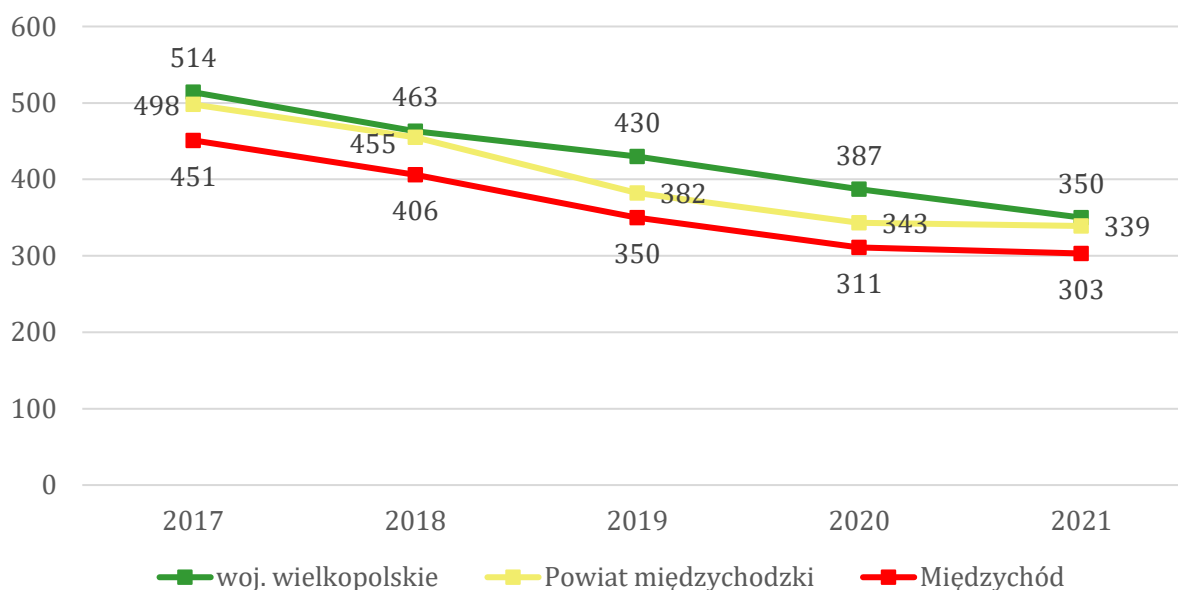
Klub Seniora „Millenium” mieści się w Domu Kultury w Kamionnie i jest czynny 1 raz w tygodniu. Podobnie jak w poprzednich tego typu podmiotach, odbywają się tam spotkania integracyjne, zabawy oraz prelekcje skierowane dla okolicznych seniorów.

Ponadto w Gminie działają organizacje pozarządowe, świadczące usługi społeczne: Klub Amazonek w Międzychodzie przy ul. Szpitalnej 10, Uniwersytet Trzeciego Wieku, zlokalizowany w Międzychodzie na placu Kościuszki 9 oraz Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami „Homini”. Organizacje te prowadzą działania dofinansowane w ramach dotacji z budżetu Gminy wśród kobiet oraz edukacyjne i integracyjne wśród seniorów, a także rehabilitację i wsparcie rodzin osób niepełnosprawnych.

Zajęcia wśród dzieci i młodzieży prowadzą: Świetlica Towarzystwa Przyjaciół Dzieci „Iskierka” przy pl. Rolnym 3 oraz 4 Świetlice Środowiskowe: w obiekcie hali sportowej przy ulicy Dworcowej 22, w Radgoszczy, Łowyniu i Kamionnie (w 3 dalszych świetlicach – w Mniszkach, Głazewie i Międzychodzie działalność została zawieszona ze względu na pandemię COVID-19).

W 2021 roku w Gminie zarejestrowano 303 beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej. Na wykresie poniżej przedstawiono porównanie wskaźnika liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców w latach 2017-2021. Od roku 2017 dostrzec można tendencję spadkową dla wskaźnika zarówno w Gminie, powiecie, jak i województwie. Wartość wskaźnika dla Gminy od 2017 roku utrzymuje się poniżej jego wartości dla powiatu międzychodzkiego oraz województwa wielkopolskiego.

Ryc. 27. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Międzychód na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Polityka pomocy społecznej na terenie Gminy jest oparta o następujące dokumenty:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025 – celem głównym dokumentu jest podejmowanie działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu, środków psychoaktywnych oraz niekontrolowanego podejmowania określonych czynności, jak również rozwój ogólnodostępnych form pomocy, w tym terapii dla osób uzależnionych i ich rodzin.
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Międzychód na lata 2018-2022 – jej celem jest pogłębianie i rozwój form pracy socjalnej, kooperacja z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się problemami społecznymi oraz instytucjami funkcjonującymi w sferze polityki społecznej, takimi jak: zapobieganie wykluczeniu społecznemu, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym, ochrona zdrowia.
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2026 – stworzony został w celu ograniczenia liczby osób doznających przemocy domowej oraz ją stosujących oraz podjęcia działań prewencyjnych skierowanych do dzieci, młodzieży i dorosłych.

Wszystkie ww. dokumenty mają zostać poddane aktualizacji po upływie ich ram czasowych.

Zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych członków wspólnoty samorządowej jest zadaniem własnym gminy, nałożonym przez ustawę z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2018 r., poz. 1234 z późn.zm.). Polityka mieszkaniowa na terenie Gminy Międzychód oparta została o Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Międzychód na lata 2019-2023 oraz Plan Wykorzystania Gminnego Zasobu Nieruchomości na lata 2021-2023. Zgodnie z kryteriami ustalonymi w uchwale nr XVII/148/2019 z dnia 26 listopada 2019 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Międzychód oraz uchwale nr LIII/483/2022 z dnia 24 maja 2022 r. w sprawie zmiany Uchwały nr XVII/148/2019 Rady Miejskiej Międzychodu z dnia 26 listopada 2019 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Międzychód, o przyznanie mieszkań komunalnych ubiegać mogą się osoby będące członkami wspólnoty samorządowej, które zamieszkują w granicach administracyjnych Gminy Międzychód, tzn. centralizujące swoje potrzeby życiowe i prowadzące na tym terenie gospodarstwo domowe oraz spełniające łącznie następujące warunki:

- a) nie mają zaspokojonych potrzeb mieszkaniowych,
- b) osiągają dochody, obliczone wg przepisów ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 615).

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę mieszkań socjalnych i komunalnych będących w zasobie Gminy Międzychód od 2016 do 2021 roku. Zauważyć można stopniowe zmniejszanie się liczby mieszkań komunalnych – w przeciągu 6 lat ich liczba zmniejszyła się o 80. Odwrotną tendencję zauważyć można dla liczby mieszkań socjalnych – od 2016 do 2018 roku ich liczba była taka sama, natomiast od 2018 do 2021 roku corocznie zwiększała się o 1-2 mieszkań na rok. Średni czas oczekiwania na mieszkanie komunalne wynosi 42 miesiące.

Tab. 21. Liczba mieszkań socjalnych i komunalnych w zasobie Gminy Międzychód w latach 2016-2021

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba mieszkań komunalnych	557	552	537	518	504	477
Liczba mieszkań socjalnych	42	42	42	44	45	47

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy.

ANKIETA

Strategia Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030

Szanowni Państwo,

W związku z przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030, zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety. Ankieta jest anonimowa.

Dziękujemy Państwu za udział w zbieraniu danych, Państwa opinia i uwagi pomogą zaplanować działania, niezbędne do rozwoju naszej Gminy!

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę.

Społeczeństwo						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Aktywność mieszkańców na rzecz gminy?						
Skuteczność działania pomocy społecznej?						
Dostęp do podstawowej opieki medycznej?						
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?						
Dostęp do żłobków / klubów malucha?						
Jakość opieki żłobkowej na terenie gminy?						
Jakość infrastruktury żłobkowej na terenie gminy?						
Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę? (OPS, Kluby Seniora, UTW)?						
Wsparcie osób niesamodzielnych?						
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy?						
Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy?						
Funkcjonalność budynków administracji publicznej?						

Gospodarka						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy?						
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy?						
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy?						
Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy?						
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?						
Dostępność usług na terenie Gminy?						
Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w Gminie?						
Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji?						
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?						
Środowisko i przestrzeń						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Estetykę swojej gminy?						
Jakość powietrza w gminie?						
Ofertę gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska?						
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?						
Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)?						
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)?						
Świadomość ekologiczną mieszkańców?						
System odbioru odpadów na terenie gminy?						
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						
Walory środowiska przyrodniczego w gminie?						
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy?						
Infrastruktura techniczna						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Stan dróg w gminie?						
Małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)?						
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?						
Jakość sieci wodociągowej?						
Jakość sieci kanalizacyjnej?						
Jakość sieci gazowej?						
Dostęp do Internetu w gminie?						

Turystyka i rekreacja						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Atrakcyjność turystyczną gminy?						
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie?						
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej?						
Poziom bazy gastronomicznej?						
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych						
System ścieżek rowerowych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów?						
Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?						
Edukacja i kultura						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Dostęp do edukacji przedszkolnej?						
Jakość edukacji przedszkolnej w gminie?						
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy?						
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?						
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie?						
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
Dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)?						
Jakość edukacji w szkołach ponadpodstawowych w gminie?						
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy?						
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy?						
Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy?						
Organizację dowozu dzieci do szkół?						
Dojazd do szkół ponadpodstawowych?						
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie?						
Dostęp do obiektów kulturalnych w gminie? (godziny i dni otwarcia, itp.)						
Działalność domu kultury i biblioteki?						
Działalność świetlic wiejskich?						

Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w gminie w ciągu najbliższych lat:

- poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
- rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych
- rozbudowa oświetlenie ulicznego
- budowa i modernizacja sieci wodociągowej
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
- rozwój sieci gazowej
- rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
- poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie gminy
- zwiększenie dostępu do Internetu
- wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
- stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- poprawa dostępu do usług medycznych
- zmniejszenie bezrobocia
- promocja gminy
- inwestycje w rozwój turystyki
- podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
- zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
- poprawa bezpieczeństwa publicznego
- rozwój oferty kultury
- aktywizacja osób starszych
- inne (*jakie?*)

Część III:

1. Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką gminy?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Metryczka

Płeć:

- kobieta
- mężczyzna

Wiek:

- poniżej 18 lat
- 18-25 lat
- 26-35 lat
- 36-45 lat
- 46-55 lat
- 56-65 lat
- powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

- uczeń/student
- rolnik
- przedsiębiorca
- osoba pracująca
- osoba bezrobotna
- emeryt / rencista
- inne (jakie?)

Zamieszkanie:

- jestem mieszkańcem miasta
- jestem mieszkańcem wsi
- nie jestem mieszkańcem gminy

Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
I.I. Bezpieczna i spójna przestrzeń Gminy Międzychód	Analiza, aktualizacja istniejących i opracowywanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz innych dokumentów planistycznych				
	Zwiększanie dostępności, funkcjonalności i estetyki budynków w przestrzeni publicznej poprzez ich remonty i przebudowę				
	Wyznaczenie nowych obszarów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe wielorodzinne				
	Planowanie przestrzenne ograniczające budownictwo mieszkaniowe rozproszone				
	Poprawa bezpieczeństwa poprzez rozbudowę monitoringu wizyjnego miejskiego i na obszarach wiejskich				
	Zwiększanie stanu gotowości operacyjnej jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej m.in. poprzez ich doposażanie				
	Zwiększenie dostępności przestrzennej poprzez rozbudowę sieci komunikacji międzymiastowej i wewnątrz Gminy oraz przywrócenie funkcjonowania linii kolejowych				
I.II. Rozwinięta i nowoczesna infrastruktura techniczna i transportowa	Przywrócenie utraconych funkcji społeczno-gospodarczych na zdegradowanych obszarach poprzez ich rewitalizację				
	Opracowanie koncepcji przebiegu dróg z uwzględnieniem ruchu rowerowego i pieszego oraz rozmieszczeniem parkingów i zintegrowanych węzłów przesiadkowych				
	Budowa i modernizacja dróg zgodnie z założeniami opracowanej koncepcji				
	Optymalizacja gospodarki wodno-ściekowej wraz z budową i modernizacją infrastruktury				
	Rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej				
I.III. Efektywna energetycznie i czysta Gmina Międzychód	Rozbudowa sieci światłowodowej na terenach nią nieobjętych				
	Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym wraz z instalacją urządzeń OZE i termomodernizacją				
	Poprawa jakości powietrza poprzez wymianę źródeł ciepła w gospodarstwach domowych, poprawę infrastruktury technicznej, popularyzację niskoemisyjnych środków transportu dla rozwoju elektromobilności				
	Wzmocnienie edukacji ekologicznej mieszkańców oraz przedsiębiorców				
	Wspieranie działań i inicjatyw proekologicznych				
	Optymalizacja systemu gospodarki odpadami na terenie Gminy i zapobieganie występowaniu dzikich wysypisk odpadów				
	Wprowadzenie systemu umożliwiającego zagospodarowanie odpadów komunalnych w celu pozyskania energii elektrycznej i ciepłej				
	Wprowadzenie efektywnego systemu kontroli i monitoringu jakości powietrza				
	Podjęmowanie działań wzmacniających adaptacyjność do zmian klimatu oraz sprzyjające neutralności klimatycznej, w tym w zakresie rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury (m.in. parków miejskich, niskiej zieleni i zadrzewień, zielonych ścian i dachów budynków, otwartych zielonych przestrzeni) oraz wsparcie małej i mikroretencji wodnej				
	Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody oraz różnorodności biologicznej				
Budowa, przebudowa lub remonty urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej służących zmniejszeniu skutków susz i powodzi					
Stosowanie rozwiązań minimalizujących utratę naturalnej retencji lub spowalniających odpływ odprowadzanych wód					

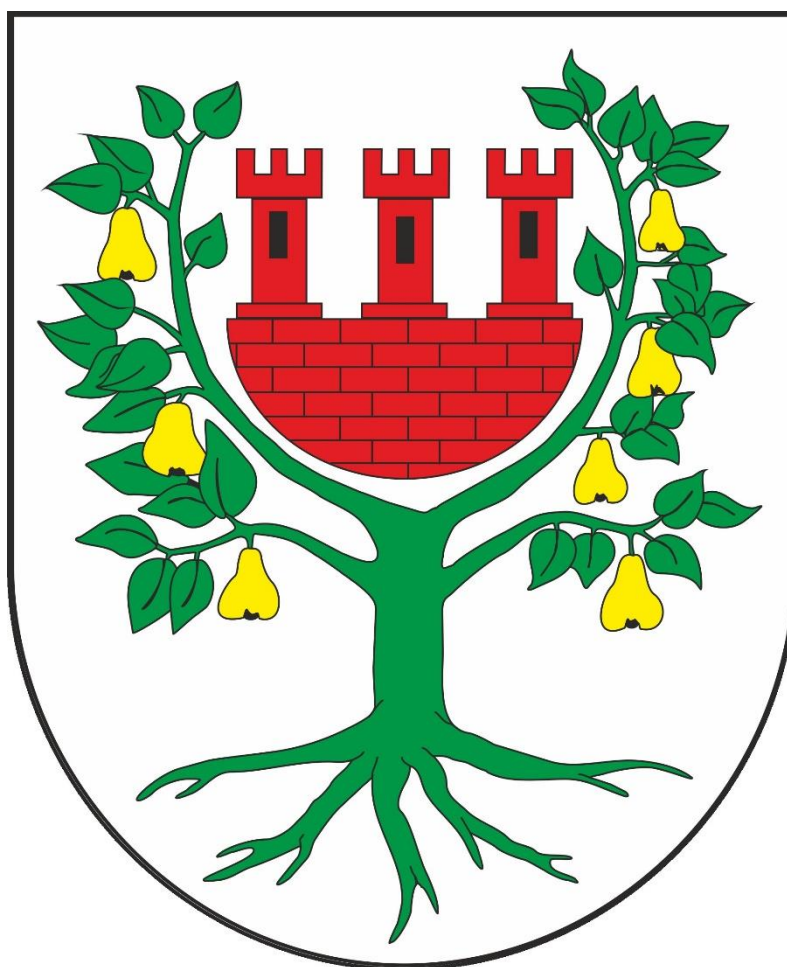
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
II.I. Przedsiębiorcza Gmina Międzychód	Rozwój stref inwestycyjnych wraz z rozwojem infrastruktury towarzyszącej i uzbrojeniem terenów				
	Stworzenie kompleksowej oferty gospodarczej, zachęcającej do powstawania nowych przedsiębiorstw i inwestycji przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii				
	Organizacja szkoleń i wsparcia dla mieszkańców rozpoczynających prowadzenie działalności gospodarczej na terenie Gminy				
	Inicjowanie powstania inkubatora przedsiębiorczości we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy				
	Wspieranie przedsiębiorstw przez odpowiednią promocję				
	Rozwój współpracy gospodarczej z przedsiębiorstwami z miast partnerskich				
	Wsparcie podatkowe dla przedsiębiorców przy rozwoju firm				
	Zwiększenie dostępności do opieki nad dziećmi do lat 3				
II.II. Rozwinięta turystycznie i rozpoznawalna Gmina Międzychód	Zachowanie, modernizacja i konserwacja obiektów dziedzictwa kulturowego oraz obiektów zabytkowych				
	Rozbudowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, w tym tras pieszo-rowerowych oraz infrastruktury nad jeziorami				
	Tworzenie turystycznych szlaków tematycznych w oparciu o walory kulturowe oraz przyrodnicze ze szczególnym uwzględnieniem ograniczania antropopresji na obszarach cennych przyrodniczo podlegających ochronie				
	Promocja oferty turystyki wiejskiej i rowerowej				
	Wzmocnienie wykorzystania obiektów kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych w poszczególnych sołectwach				
	Budowa miejsc noclegowych dla osób korzystających z infrastruktury sportowej podczas organizowanych obozów i zawodów sportowych				
	Stworzenie mapy gminy z uwzględnieniem produktów lokalnych				
	Wzmocnienie rozpoznawalności gminnych produktów lokalnych				

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
III.I. Wysoka jakość usług społecznych w Gminie Międzzychód	Zwiększanie dostępności i jakości usług zdrowotnych lub społecznych, w tym usług opiekuńczych i asystenckich oraz dostosowanie ich do potrzeb odbiorców				
	Zwiększanie dostępu i jakości usług mieszkalnictwa wspomaganego i chronionego oraz dostosowanie mieszkań do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym				
	Tworzenie jednostek reintegracji społeczno-zawodowej oraz wspieranie ekonomii społecznej				
	Zwiększanie świadomości społecznej dotyczącej prawidłowej reakcji na przemoc i agresję, w tym cyberprzemoc oraz informowanie o możliwości uzyskania pomocy				
	Podjęmowanie działań podnoszących kompetencje opiekuńczo-wychowawcze rodziców i wzmacniających funkcje rodziny				
	Zwiększanie dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej zgodnie z ustawą o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami				
	Rozwój e-usług i zapewnienie ich dostępności dla wszystkich mieszkańców				
III.II. Zdrowi mieszkańcy Gminy Międzzychód	Zwiększanie dostępności do opieki medycznej poprzez stworzenie atrakcyjnej oferty dla rozwoju placówek medycznych				
	Zwiększenie liczby przeprowadzanych akcji profilaktyki zdrowotnej				
	Zachęcanie mieszkańców do prowadzenia zdrowego trybu życia, uprawiania sportu oraz prawidłowego odżywiania się				
III.III. Zintegrowani i aktywni społecznie mieszkańcy Gminy Międzzychód	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury obiektów kulturalnych i sportowych, w tym Centrum Edukacji Regionalnej i Przyrodniczej w Mniszkach oraz Muzeum Regionalnego w Międzzychodzie				
	Inwestycje w infrastrukturę służącą rozwojowi i zwiększaniu dostępności infrastruktury do prowadzenia ważnej dla edukacji i aktywności działalności kulturalnej (m.in. teatry, zespoły artystyczne, galerie, biblioteki, centra kultury)				
	Wspieranie i tworzenie miejsc integracji społecznej, umożliwiających wspólne spędzanie wolnego czasu w przestrzeni publicznej, zachęcających mieszkańców do uczestnictwa w sąsiedzkich spotkaniach i wspólnym działaniu na rzecz ożywiania przestrzeni publicznej				
	Aktywizacja lokalnych świetlic wiejskich m.in. poprzez zapewnienie animatorów kultury i sportu				
	Rozwój współpracy pomiędzy poszczególnymi instytucjami i stowarzyszeniami oraz tworzenie wspólnej oferty kulturalno-sportowej				
	Zwiększenie aktywności młodzieży w życiu społecznym Gminy, m.in. Poprzez utworzenie Młodzieżowej Rady Gminy				
	Upowszechnianie i wspieranie form wolontariatu i rozwój inicjatyw mających na celu budowanie świadomego i aktywnego społeczeństwa				
III.IV. Edukacja na wysokim poziomie dla wszystkich mieszkańców Gminy Międzzychód	Rozbudowa i modernizacja obiektów związanych z oświatą i wychowaniem, w tym zapewnienie nowoczesnej bazy dydaktycznej i sportowej				
	Rozwój kompetencji, umiejętności, uzdolnień i zainteresowań uczniów poza edukacją formalną, w tym m.in. poprzez zajęcia pozalekcyjne				
	Zapewnienie opieki psychologiczno-pedagogicznej w szkołach na terenie Gminy				
	Wzmocnienie szkolnictwa i doradztwa zawodowego				
	Poszerzenie kierunków edukacji na poziomie szkół średnich i policealnych w celu uzyskania nowej kadry, w tym zawodów ginących				
Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla osób w różnych grupach wiekowych					

Urząd Miasta i Gminy
w Międzychodzie

ul. Marszałka Piłsudskiego 2
64-400 Międzychód

Prognoza Oddziaływania na Środowisko Projektu Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030

2 kwietnia 2024 r.

przygotowana przez

VISION PROJECT

HANNA BARANOWSKA

Osiedle Tygrysie 43B
62-023 Dachowa
tel. +48 533 821 104

NIP: 7872074616
REGON: 526595859
baranowski@vision-project.pl

1.	WSTĘP.....	6
2.	CEL I ZAKRES PROGNOZY.....	7
3.	METODYKA SPORZĄDZENIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	8
4.	INFORMACJA O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU STRATEGII ROZWOJU GMINY MIĘDZYCHÓD NA LATA 2023-2030” I O POWIĄZANIACH Z INNymi DOKUMENTAMI O CHARAKTERZE STRATEGICZNYM	11
4.1	PRZEDMIOT I GŁÓWNE CELE STRATEGII	11
4.2	POWIĄZANIE STRATEGII Z DOKUMENTAMI SZCZEBLA MIĘDZYNARODOWEGO, WSPÓLNOTOWEGO, KRAJOWEGO, REGIONALNEGO I LOKALNEGO	17
5.	CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA GMINY MIĘDZYCHÓD	29
6.	STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH POTENCJALNYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	30
6.1	JAKOŚĆ POWIETRZA	30
6.2	KLIMAT AKUSTYCZNY	36
6.3	POLA ELEKTROMAGNETYCZNE.....	39
6.4	WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	41
6.5	GLEBY I ZASOBY GEOLOGICZNE.....	46
6.6	ZASOBY PRZYRODNICZE	50
6.7	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	56
6.8	ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI STRATEGII, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 ROKU O OCHRONIE PRZYRODY	58
7.	POTENCJALNE ZMIANY ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI STRATEGII.....	60
8.	PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA STRATEGII NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA	65
8.1	WPROWADZENIE	65

8.2	ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ PRZEWIDZIANYCH DO REALIZACJI W RAMACH STRATEGII	67
8.2.1	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	68
8.2.2	ZAGROŻENIE HAŁASEM	76
8.2.3	GOSPODAROWANIE WODAMI I GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	85
8.2.4	ZASOBY GEOLOGICZNE, GLEBY ORAZ GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	95
8.2.5	ZASOBY PRZYRODNICZE	97
8.2.6	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	99
8.3	ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE SUROWCÓW, MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII.....	100
8.4	EDUKACJA EKOLOGICZNA.....	103
8.5	ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE PRZEDSIĘWZIĘĆ OKREŚLONYCH W STRATEGII	105
8.6	ODDZIAŁYWANIA NA ETAPIE REALIZACJI INWESTYCJI – ETAP BUDOWY.....	107
8.7	ODDZIAŁYWANIA NA OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONE ORAZ RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNĄ	114
8.7.1	ODDZIAŁYWANIE NA RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNĄ ORAZ STAN FAUNY I FLORY	114
8.7.2	ODDZIAŁYWANIE NA OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONE.....	116
8.8	RELACJE MIĘDZY ODDZIAŁYWANIAM I	122
8.9	ODDZIAŁYWANIA WTÓRNE I SKUMULOWANE	124
8.10	DECYZJE ŚRODOWISKOWE DLA POSZCZEGÓLNYCH INWESTYCJI	124
9.	ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI STRATEGII.....	125

10.	ANALIZA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYNYCH DO ROZWIĄZAŃ ZAPROPONOWANYCH W PROJEKCIE STRATEGII	129
11.	INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	130
12.	NAPOTKANE TRUDNOŚCI I LUKI W WIEDZY	130
13.	MONITORING	131
14.	KONSULTACJE SPOŁECZNE	133
15.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	133
16.	ZAŁĄCZNIKI	138
17.	SPIS TABEL I RYSUNKÓW	139

1. WSTĘP

Podstawą wykonania niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030 (zwanej w dalszej części opracowania Prognozą...) są przepisy Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r., poz. 2029). Artykuł ten nakłada na organy administracji opracowujące projekty polityk, strategii, planów lub programów obowiązek przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji tych dokumentów. Związane jest to z przeniesieniem do prawodawstwa polskiego postanowień Dyrektywy 2001/42/WE z 27 czerwca 2001 roku w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

2. CEL I ZAKRES PROGNOZY

Podstawowym celem Prognozy jest ocena skutków oddziaływania na środowisko proponowanych celów i kierunków działań zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030, a także ustalenie czy przyjęte cele i kierunki działań gwarantują bezpieczeństwo środowiska przyrodniczego oraz sprzyjają jego ochronie i zrównoważonemu rozwojowi. Prognoza ma również ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją w przyszłości postanowień ocenianego dokumentu oraz określić czy istnieje prawdopodobieństwo powstania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku.

Każde zaproponowane działanie powinno zostać przeanalizowane pod kątem jego wpływu na środowisko traktowanego jako system połączonych ze sobą elementów. Należy przeprowadzić dokładną analizę skutków realizacji proponowanych działań tak, aby wykluczyć potencjalne negatywne skutki oddziaływania inwestycji i zmian w środowisku oraz wskazać, jakie postępowanie doprowadzi w efekcie końcowym do osiągnięcia poprawy stanu środowiska gminy Międzychód i pozwoli dążyć do zrównoważonego rozwoju. Prognoza oddziaływania na środowisko skutków realizacji projektu Strategii jest de facto analizą skutków realizacji działań, jakie zostały zaproponowane dla gminy w zakresie polityki rozwoju.

Niniejszy dokument wskazuje na możliwe negatywne skutki oraz formułuje zalecenia dotyczące przeciwdziałania i/lub ich minimalizacji. Ponadto stanowi element wspierający proces decyzyjny uchwalenia Strategii.

Przedmiotowa Prognoza zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami;
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy;
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania;
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

Prognoza określa, analizuje i ocenia:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem;

- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne w szczególności na zdrowie ludzi, wodę i powietrze z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Ponadto przedmiotowa Prognoza przedstawia:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu;
- rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Zakres Prognozy został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Poznaniu pismem nr WOO-III.410.1002.2023.AM.1 z 21 listopada 2023 roku oraz Wielkopolskim Państwowym Inspektorem Sanitarnym w Poznaniu pismem nr DN-NS.9011.1184.2023 z 28 marca 2024 roku.

3. METODYKA SPORZĄDZENIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Metodyka opracowania jak również treść Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030 zostały bezpośrednio podporządkowane zapisom wynikającym z Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2023 r., poz. 2029).

Zgodnie z art. 51 ust. 2 przywołanego aktu prawnego, prognoza oddziaływania na środowisko (...)

- zawiera:
 - informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
 - informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy

- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy,
- datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów,
- określa, analizuje i ocenia:
 - istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
 - stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
 - istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
 - cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
 - przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy,
- przedstawia:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Celem przeprowadzonej analizy jest ocena czy i w jaki sposób działania ujęte w Strategii mogą oddziaływać na środowisko. W pierwszej części przeprowadzona została analiza czy i w jakim zakresie zapisy ujęte w Strategii będą wspierały realizację celów umieszczonych w dokumentach strategicznych powiązanych z niniejszą Strategią, sporządzonych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym. Następnie, na podstawie dokonanej oceny stanu środowiska, zdefiniowano główne problemy w zakresie ochrony środowiska. Określono też wnioski w kontekście braku realizacji Strategii. W dalszej części dokonano identyfikacji potencjalnych oddziaływań poszczególnych działań. Kolejnym etapem sporządzenia Strategii było przedstawienie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji Strategii. Następnie przedstawiono metody monitoringu realizacji Strategii oraz sporządzono streszczenie w języku niespecjalistycznym.

4. INFORMACJA O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU STRATEGII ROZWOJU GMINY MIĘDZYCHÓD NA LATA 2023-2030” I O POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI O CHARAKTERZE STRATEGICZNYM

4.1 PRZEDMIOT I GŁÓWNE CELE STRATEGII

Strategia Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030 jest wyrażeniem woli społeczeństwa lokalnego w celu realizacji wspólnych zamierzeń prowadzących do trwałego rozwoju oraz wzrostu gospodarczego przy jednoczesnych działaniach chroniących środowisko.

Istnieje przekonanie, że „Strategia...” stworzy trwałe podstawy dla wspierania rozwoju lokalnego, a poprzez społeczny system wdrażania, monitoringu i ewaluacji zapisów Strategii będzie podstawą do zbudowania struktury współpracy różnych podmiotów życia społecznego i gospodarczego, które pozwolą na zrównoważony rozwój Gminy Międzychód.

W związku z powyższym „Strategia...” ma za zadanie tworzyć trwałe podstawy pod rozwój lokalny, w którym społeczny rozwój idzie w parze z rozwojem gospodarczym i z ochroną środowiska.

Ustalenia zawarte w Strategii stanowią podstawę do prowadzenia przez władze Gminy długookresowej polityki rozwoju społeczno-gospodarczego. Struktura postulatywna dokumentu opiera się na wizji, misji, celach. Rozwinięciem celów są kierunki działań, w których faktycznie przedstawiono zakres realizacji zamierzeń rozwojowych Gminy w perspektywie 2030 roku. Oznacza to, że analiza ram, jakie przenoszą za sobą ustalenia Strategii opierać się będzie na analizie treści zapisów odnoszących się do kierunków działań. Warto przy tym dodać, iż Strategia integruje szereg działań o różnym charakterze. Są to zarówno nowe działania, jak też takie, które są kontynuacją już realizowanych działań, tj. takich, które wynikają z kompetencji i zakresu działań ustanowionych w przeszłości.

Analiza zapisów treści kierunków działań pozwala stwierdzić, iż nie dojdzie do ingerencji w układ przestrzenny i system przyrodniczy Gminy Międzychód. Realizacja zapisów przyczyni się do ochrony środowiska, a jedną z nadrzędnych zasad przyjętych w realizacji Strategii, jest zasada zrównoważonego rozwoju.

Należy dodać, iż realizacja Strategii wnosi wkład w ogólny rozwój przestrzeni Gminy, choć jej realizacja następować będzie w oparciu o siły i środki oraz kompetencje instytucji gminnych.

Rola Gminy ogranicza się do wybranych specjalizacji i kompetencji, np. związanych z edukacją, administracją, opieką zdrowotną, pomocą społeczną, utrzymaniem dróg gminnych.

W toku opracowywania projektu „Strategii...” wypracowano misję i wizję przyszłości dla Gminy Międzychód:

Misja:

Gmina Międzychód to miejsce zrównoważonego rozwoju społecznego, gospodarczego i turystycznego, opartego na zaufaniu, współpracy i zaangażowaniu władz, mieszkańców oraz partnerów.

Wizja:

W 2030 roku Gmina Międzychód postrzegana jest jako Gmina bez barier, stanowiąca gospodarcze centrum mikroregionu. Jest miejscem ciekawym do odwiedzenia oraz atrakcyjnym do zamieszkania, a także prorodzinnym i przyjaznym dla seniorów. Wyróżnia się wysokim poziomem oświaty, bogatą ofertą spędzania czasu wolnego oraz aktywnością społeczną swoich mieszkańców.

Projekt „Strategii Rozwoju Gminy Międzychód 2023-2030” obejmuje:

- Diagnozę strategiczną Gminy Międzychód sporządzoną w oparciu o analizę silnych i słabych stron Gminy oraz szans i zagrożeń jego rozwoju.
- Zapis planu działania zawierający cele strategiczne i operacyjne określające główne kierunki rozwoju Gminy oraz działania, na których przede wszystkim powinny koncentrować się wszystkie podmioty życia społecznego realizujące zamierzenia Strategii.

W ramach projektu „Strategii...” wyznaczono trzy cele strategiczne. Dla każdego celu określono cele operacyjne (w sumie 9). W ramach każdego celu operacyjnego wyspecyfikowano działania do realizacji. Zawierają one schemat zamierzeń planowanych do realizacji na terenie Gminy Międzychód.

Wyszczególnienie celów strategicznych, celów operacyjnych i działań zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 1 Cele strategiczne, programy operacyjne i działania Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030

Cele Strategiczne	Cele operacyjne	Działania
<p>CEL STRATEGICZNY I Uporządkowana przestrzeń Gminy Międzychód z zachowanym ładem przestrzennym i zrównoważonym rozwojem środowiska</p>	<p>CEL OPERACYJNY I.I Bezpieczna i spójna przestrzeń Gminy Międzychód</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza, aktualizacja istniejących i opracowywanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz innych dokumentów planistycznych • Zwiększanie dostępności, funkcjonalności i estetyki budynków w przestrzeni publicznej poprzez ich remonty i przebudowę • Wyznaczenie nowych obszarów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe wielorodzinne • Planowanie przestrzenne ograniczające budownictwo mieszkaniowe rozproszone • Poprawa bezpieczeństwa poprzez rozbudowę monitoringu wizyjnego miejskiego i na obszarach wiejskich • Zwiększanie stanu gotowości operacyjnej jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej m.in. poprzez ich doposażanie • Zwiększenie dostępności przestrzennej poprzez rozbudowę sieci komunikacji międzymiastowej i wewnątrz Gminy oraz przywrócenie funkcjonowania linii kolejowych • Przywrócenie utraconych funkcji społeczno-gospodarczych na zdegradowanych obszarach poprzez ich rewitalizację
	<p>CEL OPERACYJNY I.II Rozwinięta i nowoczesna infrastruktura techniczna i transportowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie koncepcji przebiegu dróg z uwzględnieniem ruchu rowerowego i pieszego oraz rozmieszczeniem parkingów i zintegrowanych węzłów przesiadkowych • Budowa i modernizacja dróg zgodnie z założeniami opracowanej koncepcji • Optymalizacja gospodarki wodno-ściekowej wraz z budową i modernizacją infrastruktury • Rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej • Rozbudowa sieci światłowodowej na terenach nią nieobjętych
	<p>CEL OPERACYJNY I.III Efektywna energetycznie i czysta Gmina Międzychód</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym wraz z instalacją urządzeń OZE i termomodernizacją • Poprawa jakości powietrza poprzez wymianę źródeł ciepła w gospodarstwach domowych, poprawę infrastruktury technicznej, popularyzację niskoemisyjnych środków transportu dla rozwoju elektromobilności • Wzmocnienie edukacji ekologicznej mieszkańców oraz przedsiębiorców • Wspieranie działań i inicjatyw proekologicznych • Optymalizacja systemu gospodarki odpadami na terenie Gminy i zapobieganie występowaniu dzikich wysypisk odpadów • Wprowadzenie systemu umożliwiającego zagospodarowanie odpadów komunalnych w

		<p>celu pozyskania energii elektrycznej i ciepłej</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzenie efektywnego systemu kontroli i monitoringu jakości powietrza • Podejmowanie działań wzmacniających adaptacyjność do zmian klimatu oraz sprzyjające neutralności klimatycznej, w tym w zakresie rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury (m.in. parków miejskich, niskiej zieleni i zadrzewień, zielonych ścian i dachów budynków, otwartych zielonych przestrzeni) oraz wsparcie małej i mikroretencji wodnej • Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody oraz różnorodności biologicznej • Budowa, przebudowa lub remonty urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej służących zmniejszeniu skutków susz i powodzi • Stosowanie rozwiązań minimalizujących utratę naturalnej retencji lub spowalniających odpływ odprowadzanych wód
<p>CEL STRATEGICZNY II Gmina Międzychód rozwinięta gospodarczo i turystycznie w oparciu o posiadany potencjał i dostępne zasoby</p>	<p>CEL OPERACYJNY II.I Przedsiębiorcza Gmina Międzychód</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój stref inwestycyjnych wraz z rozwojem infrastruktury towarzyszącej i uzbrojeniem terenów • Stworzenie kompleksowej oferty gospodarczej, zachęcającej do powstawania nowych przedsiębiorstw i inwestycji przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii • Organizacja szkoleń i wsparcia dla mieszkańców rozpoczynających prowadzenie działalności gospodarczej na terenie Gminy • Inicjowanie powstania inkubatora przedsiębiorczości we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy • Wspieranie przedsiębiorstw przez odpowiednią promocję • Rozwój współpracy gospodarczej z przedsiębiorstwami z miast partnerskich • Wsparcie podatkowe dla przedsiębiorców przy rozwoju firm • Zwiększenie dostępności do opieki nad dziećmi do lat 3
	<p>CEL OPERACYJNY II.II Rozwinięta turystycznie i rozpoznawalna Gmina Międzychód</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zachowanie, modernizacja i konserwacja obiektów dziedzictwa kulturowego oraz obiektów zabytkowych • Rozbudowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, w tym tras pieszo-rowerowych oraz infrastruktury nad jeziorami • Tworzenie turystycznych szlaków tematycznych w oparciu o walory kulturowe oraz przyrodnicze ze szczególnym uwzględnieniem ograniczania antropopresji na obszarach cennych przyrodniczo podlegających ochronie • Promocja oferty turystyki wiejskiej i rowerowej • Wzmocnienie wykorzystania obiektów

		<p>kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych w poszczególnych sołectwach</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowa miejsc noclegowych dla osób korzystających z infrastruktury sportowej podczas organizowanych obozów i zawodów sportowych • Stworzenie mapy gminy z uwzględnieniem produktów lokalnych • Wzmocnienie rozpoznawalności gminnych produktów lokalnych
<p>CEL STRATEGICZNY III Wspierająca rozwój i uważna na potrzeby swoich mieszkańców Gmina Międzychód</p>	<p>CEL OPERACYJNY III.I Wysoka jakość usług społecznych w Gminie Międzychód</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększanie dostępności i jakości usług zdrowotnych lub społecznych, w tym usług opiekuńczych i asystenckich oraz dostosowanie ich do potrzeb odbiorców • Zwiększanie dostępu i jakości usług mieszkalnictwa wspomaganego i chronionego oraz dostosowanie mieszkań do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym • Tworzenie jednostek reintegracji społeczno-zawodowej oraz wspieranie ekonomii społecznej • Zwiększanie świadomości społecznej dotyczącej prawidłowej reakcji na przemoc i agresję, w tym cyberprzemoc oraz informowanie o możliwości uzyskania pomocy • Podejmowanie działań podnoszących kompetencje opiekuńczo-wychowawcze rodziców i wzmacniających funkcje rodziny • Zwiększanie dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej zgodnie z ustawą o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami • Rozwój e-usług i zapewnienie ich dostępności dla wszystkich mieszkańców
	<p>CEL OPERACYJNY III.II Zdrowi mieszkańcy Gminy Międzychód</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększanie dostępności do opieki medycznej poprzez stworzenie atrakcyjnej oferty dla rozwoju placówek medycznych • Zwiększenie liczby przeprowadzanych akcji profilaktyki zdrowotnej • Zachęcanie mieszkańców do prowadzenia zdrowego trybu życia, uprawiania sportu oraz prawidłowego odżywiania się
	<p>CEL OPERACYJNY III.III Zintegrowani i aktywni społecznie mieszkańcy Gminy Międzychód</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa i modernizacja infrastruktury obiektów kulturalnych i sportowych, w tym Centrum Edukacji Regionalnej i Przyrodniczej w Mniszkach oraz Muzeum Regionalnego w Międzychodzie • Inwestycje w infrastrukturę służącą rozwojowi i zwiększaniu dostępności infrastruktury do prowadzenia ważnej dla edukacji i aktywności działalności kulturalnej (m.in. teatry, zespoły artystyczne, galerie, biblioteki, centra kultury) • Wspieranie i tworzenie miejsc integracji społecznej, umożliwiających wspólne spędzanie wolnego czasu w przestrzeni

		<p>publicznej, zachęcających mieszkańców do uczestnictwa w sąsiedzkich spotkaniach i wspólnym działaniu na rzecz ożywiania przestrzeni publicznej</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktywizacja lokalnych świetlic wiejskich m.in. poprzez zapewnienie animatorów kultury i sportu • Rozwój współpracy pomiędzy poszczególnymi instytucjami i stowarzyszeniami oraz tworzenie wspólnej oferty kulturalno-sportowej • Zwiększenie aktywności młodzieży w życiu społecznym Gminy, m.in. poprzez utworzenie Młodzieżowej Rady Gminy • Upowszechnianie i wspieranie form wolontariatu i rozwój inicjatyw mających na celu budowanie świadomego i aktywnego społeczeństwa
	<p>CEL OPERACYJNY III.IV Edukacja na wysokim poziomie dla wszystkich mieszkańców Gminy Międzychód</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa i modernizacja obiektów związanych z oświatą i wychowaniem, w tym zapewnienie nowoczesnej bazy dydaktycznej i sportowej • Rozwój kompetencji, umiejętności, uzdolnień i zainteresowań uczniów poza edukacją formalną, w tym m.in. poprzez zajęcia pozalekcyjne • Zapewnienie opieki psychologiczno-pedagogicznej w szkołach na terenie Gminy • Wzmocnienie szkolnictwa i doradztwa zawodowego • Poszerzenie kierunków edukacji na poziomie szkół średnich i policealnych w celu uzyskania nowej kadry, w tym zawodów ginących • Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla osób w różnych grupach wiekowych

Źródło: projekt Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030

Działania wymienione w powyższych tabelach będą realizowane przez Gminę Międzychód oraz podmioty działające na obszarze Gminy, a także w niektórych przypadkach przez przedsiębiorstwa lub mieszkańców.

Całość planowanych strategicznych działań, do zrealizowania do 2030 roku, zamykają rekomendacje do wdrożenia „Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030”. Rekomendacje wdrożeniowe zawierają ogólny zapis działań, jakie należy podjąć w celu realizacji zapisów Strategii, a następnie ich monitoringu i ewaluacji. W procesie wdrażania będzie kładziony nacisk na wzajemne korzyści i równouprawnienie wszystkich partnerów, przy założeniu, że dzięki realizacji konkretnych działań, co do których istnieje konsensus społeczny wzrasta atrakcyjność i konkurencyjność regionu. Przyjęto, że planowane inwestycje nie będą

kolidować z przyrodniczymi walorami Gminy, a ich oddziaływanie na środowisko zostanie ograniczone poprzez dobór odpowiedniej lokalizacji zgodnej z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, stosowanie odpowiedniej technologii oraz terminów prac.

Analizując cele sformułowane w Strategii, oprócz oceny ich wpływu na środowisko, należy dokonać odniesienia tych celów do kierunków działań przedstawionych w dokumentach krajowych, wojewódzkich i powiatowych oraz dokumentach na szczeblu lokalnym. Od komplementarności i zharmonizowania tych celów w znacznym stopniu zależy bowiem możliwość osiągnięcia sukcesu polityki ekologicznej gminy Międzychód.

4.2 POWIĄZANIE STRATEGII Z DOKUMENTAMI SZCZEBŁA MIĘDZYNARODOWEGO, WSPÓLNOTOWEGO, KRAJOWEGO, REGIONALNEGO I LOKALNEGO

AGENDA NA RZECZ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU 2030

Agenda 2030 została przyjęta przez 193 państwa członkowskie ONZ podczas Zgromadzenia Ogólnego ONZ w Nowym Jorku we wrześniu 2015 r. W jej ramach zdefiniowano 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju. Strategia Rozwoju Gminy Międzychód wpisuje się w następujące cele dotyczące środowiska naturalnego:

- cel 2: Eliminacja głodu, osiągnięcie bezpieczeństwa żywnościowego i lepszego odżywiania oraz promowanie zrównoważonego rolnictwa:
 - utworzenie systemów zrównoważonej produkcji żywności oraz wdrożenie praktyk odpornego rolnictwa mające zwiększyć wydajność i produkcję, podtrzymywać ekosystemy, wzmocnić zdolność przystosowania się do zmian klimatycznych, ekstremalnych zjawisk pogodowych, suszy, powodzi i innych katastrof, a także mające stopniowo poprawiać jakość gleby i gruntów;
- cel 3: Zapewnienie wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowego życia oraz promowanie dobrobytu:
 - znaczące obniżenie liczby zgonów i chorób spowodowanych przez niebezpieczne substancje chemiczne oraz zanieczyszczenie i skażenie powietrza, wody i gleby;
- cel 6: Zapewnienie wszystkim ludziom dostępu do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi:

- poprawienie jakości wody poprzez redukcję zanieczyszczeń, likwidowanie wysypisk śmieci, ograniczenie stosowania szkodliwych substancji chemicznych i innych szkodliwych materiałów; zmniejszenie o połowę ilości nieoczyszczonych ścieków oraz znaczące podniesienie poziomu recyklingu i bezpiecznego ponownego użytkowania materiałów w skali globalnej;
- cel 7: Zapewnienie wszystkim dostępu do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie:
 - znaczące zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii;
- cel 11: Uczynienie miast i osiedli ludzkich bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu;
- cel 13: Podjęcie pilnych działań w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom;
- cel 15: Ochrona, przywracanie oraz promowanie zrównoważonego użytkowania ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczanie pustynnienia, powstrzymanie i odwracanie procesu degradacji gleby oraz powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej.

W Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030 zaplanowano zadania z zakresu ochrony atmosfery poprzez termomodernizację budynków, montaż instalacji odnawialnych źródeł energii, działania podnoszące świadomość ekologiczną mieszkańców co przyczyni się do realizacji celu 7 oraz celu 13. W Strategii zaplanowano także działania regulujące politykę przestrzenną i zachowanie ładu przestrzennego, zapewniające atrakcyjną, estetyczną i bezpieczną przestrzeń publiczną, dzięki czemu także realizowany będzie cel 11. Z kolei działania redukujące poziom występujących w powietrzu zanieczyszczeń i utrzymanie wysokiej jakości powietrza na terenie Gminy przyczynią się do realizacji celu 11. W związku z powyższym oba dokumenty wykazują ze sobą zgodność i wpłyną na poprawę środowiska naturalnego.

EUROPEJSKA KONWENCJA KRAJOBRAZOWA

Europejska Konwencja Krajobrazowa została sporządzona we Florencji 20 października 2000 r. Jest częścią działań Rady Europy w zakresie ochrony naturalnego i kulturowego dziedzictwa, planowania przestrzennego i kształtowania środowiska. Konwencja została ratyfikowana przez Polskę 27 września 2004 r., a weszła w życie 1 stycznia 2005 r. Podstawowym celem

Konwencji jest promowanie ochrony, gospodarki i planowania krajobrazu, a także organizowanie współpracy europejskiej w tym obszarze, opartej na wymianie doświadczeń, specjalistów i tworzeniu dobrej praktyki krajobrazowej. W ramach konwencji podejmowane są działania na rzecz ochrony, planowania i gospodarowania krajobrazem. Do środków ogólnych zaliczamy prawne uznanie krajobrazu jako istotnego komponentu otoczenia ludzi, ustanowienie i wdrożenie polityki krajobrazowej, stworzenie procedur udziału społeczeństwa w kreowaniu tej polityki oraz uwzględnienie kwestii krajobrazowych we wszelkich innych politykach, które bezpośrednio lub pośrednio oddziałują na krajobraz. Wśród środków specjalnych (określonych w art. 6 Konwencji) istotnym elementem działań na rzecz ochrony krajobrazu jest podnoszenie świadomości społeczeństwa oraz innych podmiotów w zakresie wartości krajobrazów, ich roli i wprowadzanych w nich zmian.

Zadania uwzględnione w Strategii, m.in. wzmocnienie edukacji ekologicznej mieszkańców oraz przedsiębiorców, wspieranie działań i inicjatyw proekologicznych, przyczyniają się do ochrony zasobów przyrody w tym ochrony krajobrazu. Stąd niniejszy dokument realizuje wyżej wskazane założenia.

EUROPEJSKI ZIELONY ŁAD

Europejski Zielony Ład to plan działania na rzecz zrównoważonej gospodarki UE, która zobowiązała się do 2050 r. osiągnąć neutralność klimatyczną. Realizacja tego celu będzie wymagała transformacji społeczno-gospodarczej w Europie: racjonalnej kosztowo, sprawiedliwej i zrównoważonej społecznie. Działania zostały wyznaczone w następujących obszarach: Klimat, Energia, Rolnictwo, Przemysł, Środowisko i oceany, Transport, Finanse i rozwój regionalny, Badania naukowe i innowacje.

Strategia Rozwoju dla Gminy Międzychód uwzględnia w swoich założeniach działania z zakresu poprawy klimatu, środowiska oraz zrównoważonego gospodarowania energią, m.in.: ochrona atmosfery poprzez dotację do wymiany starych pieców, termomodernizacji budynków oraz montażu instalacji odnawialnych źródeł energii, dzięki czemu dokument jest spójny z Europejskim Zielonym Ładem i wpływa na realizację założeń w nim określonych.

RAMY POLITYKI KLIMATYCZNO-ENERGETYCZNEJ DO ROKU 2030

Ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030 zawierają ogólnounijnne założenia i cele polityki na lata 2021-2030. Do najważniejszych celów na rok 2030 należą:

- ograniczenie o co najmniej 40 proc. emisji gazów cieplarnianych (w stosunku do poziomu z 1990 r.),
- zwiększenie do co najmniej 32 proc. udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii,
- zwiększenie o co najmniej 32,5 proc. efektywności energetycznej.

W październiku 2014 r. ramy polityki zostały przyjęte przez Radę UE. Sprzyjają one zmianom w kierunku gospodarki niskoemisyjnej i tworzeniu efektywnego i bezpiecznego systemu energetycznego. Należy podkreślić, że dokumenty na szczeblu krajowym oraz wojewódzkim uwzględniają szereg zobowiązań międzynarodowych związanych z wdrażaniem Dyrektyw UE, a także są spójne ze wspólnotowymi dokumentami programowymi. W związku z tym, dokumenty szczebla lokalnego, takie jak strategie rozwoju dla gmin są zgodne z poniższymi dokumentami wyższego rzędu. Zaplanowane do realizacji zadania w Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030 wpływają na realizację celów środowiskowych określonych w dokumencie w zakresie ograniczenia emisji gazów cieplarnianych oraz wzrostu efektywności energetycznej budynków na terenie gminy (przede wszystkim cel strategiczny III). W związku z tym, Strategia jest spójna z określonymi Ramami polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030.

POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA 2030 – STRATEGIA ROZWOJU W OBSZARZE ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

Polityka ekologiczna państwa 2030 to dokument przyjęty uchwałą nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r. w sprawie przyjęcia „Polityki ekologicznej państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej” (M.P. z 2019 r. poz. 794). Celem głównym określonym w dokumencie jest: Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorstw. W jego ramach wyznaczono następujące cele szczegółowe:

- cel szczegółowy I: środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.
- cel szczegółowy II: środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska
- cel szczegółowy III: środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.

Realizacja celów środowiskowych będzie wspierana przez następujące cele horyzontalne:

- środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa.
- środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

Strategia Rozwoju Gminy Międzychód za lata 2023-2030 wpisuje się w powyższe cele. Priorytetem obu dokumentów jest ochrona środowiska przyrodniczego poprzez podejmowanie działań w zakresie ochrony przyrody i powiązanie jej z rozwojem społecznym i gospodarczym na szczeblu krajowym i lokalnym. W związku z tym oba dokumenty są ze sobą spójne.

POLITYKA ENERGETYCZNA POLSKI DO 2030 ROKU

Dokument ten został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 10 listopada 2009 r. uchwałą nr 202/2009 (Obwieszczenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2009 r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2030 r.; M.P. z 2010 r. nr 2 poz. 11) i przedstawia strategię państwa, mającą na celu odpowiedzenie na najważniejsze wyzwania stojące przed polską energetyką, zarówno w perspektywie krótkoterminowej, jak i w perspektywie do 2030 roku. W ramach wskazanego dokumentu przewidziano:

- w zakresie poprawy efektywności energetycznej:
 - dążenie do utrzymania zero energetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną,
 - konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE 15,
- w zakresie wzrostu bezpieczeństwa dostaw paliw i energii:
 - racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
 - dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego,
 - zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw ropy naftowej, rozumianej jako uzyskiwanie ropy naftowej z różnych regionów świata, od różnych dostawców z wykorzystaniem alternatywnych szlaków transportowych,

- budowę magazynów ropy naftowej i paliw płynnych o pojemnościach zapewniających utrzymanie ciągłości dostaw, w szczególności w sytuacjach kryzysowych,
- zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii,
- w zakresie dywersyfikacji struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej:
 - przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych,
- w zakresie rozwoju wykorzystania OZE:
 - wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 r. oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych,
 - osiągnięcie w 2020 r. 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji,
 - ochronę lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw tak, aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną,
 - wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa,
 - zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach,
- w zakresie rozwoju konkurencyjnych rynków:
 - zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen,
- w zakresie ograniczenia oddziaływania energetyki na środowisko:

- ograniczenie emisji CO₂ do 2020 r. przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
- ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM₁₀ i PM_{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,
- ograniczenie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,
- minimalizację składowania odpadów przez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce,
- zmianę struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

Wobec powyższego, Strategia Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030 jest zgodna z Polityką energetyczną Polski do 2030, gdyż realizuje zaplanowane w nim kierunki działań z zakresu poprawy efektywności energetycznej oraz wprowadzania niskoemisyjnych rozwiązań.

POLITYKA ENERGETYCZNA POLSKI DO 2040 ROKU

Dokument ten został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 2 lutego 2021 r uchwałą nr 22/2021 (Obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 2 marca 2021 r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2040 r. M.P. z 2021 r. poz. 264). Celem polityki energetycznej państwa jest: bezpieczeństwo energetyczne przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko, przy optymalnym wykorzystaniu własnych zasobów energetycznych. W ramach celów szczegółowych wyznaczono:

1. Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych;
2. Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej;
3. Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw ciekłych;
4. Rozwój rynków energii;
5. Wdrożenie energetyki jądrowej;
6. Rozwój odnawialnych źródeł energii;
7. Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji;
8. Poprawa efektywności energetycznej.

Strategia Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030 wpłynie na realizację celu w zakresie rozwoju OZE i poprawy efektywności energetycznej, które zostały wyznaczone w ww. dokumencie. W Strategii uwzględniono zadania z tego zakresu w Celu Operacyjnym I.III Efektywna energetycznie i czysta Gmina Międzychód.

KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REIONALNEGO 2030

Dokument przyjęty został uchwałą Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 roku (M.P. 2019 poz. 1060). Celem głównym polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co stworzy warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Cel główny realizowany będzie przez uzupełniające go trzy cele szczegółowe:

- Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;
- Wzmacniania regionalnych przewag konkurencyjnych;
- Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Założenia Strategii Rozwoju Gminy na lata 2023-2030 są spójne z założeniami celu 1, gdyż jego realizacja przyczynia się do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, przede wszystkim w wymiarze środowiskowym i przestrzennym (poprzez realizację celów operacyjnych I, II i III).

STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO 2030

Dokument przyjęty został uchwałą Rady Ministrów nr 184/2020 z dnia 14 grudnia 2020 r. (M.P. 2020 poz. 1060). Celem głównym Strategii jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Natomiast wyznaczonymi celami szczegółowymi są:

- Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych,
- Poprawa zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej,
- Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy,
- Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Strategia Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030 wpisuje się w realizację celu szczegółowego 1, 2, 3 i 4. Większość kierunków działań wyznaczonych w Strategii (np.: zwiększanie dostępności i jakości usług zdrowotnych lub społecznych, w tym usług opiekuńczych i asystenckich oraz dostosowanie ich do potrzeb odbiorców, wspieranie uczenia

się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla osób w różnych grupach wiekowych, tworzenie jednostek reintegracji społeczno-zawodowej oraz wspieranie ekonomii społecznej) wpisuje się w założenia celów szczegółowych określonych w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WSI, ROLNICTWA I RYBACTWA 2030

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 została przyjęta uchwałą nr 123 Rady Ministrów z dnia 15 października 2019 r. (M.P. z 2019 r. poz. 1150). Wizja polskiej wsi 2050 brzmi następująco: *Obszary wiejskie w 2050 r. to atrakcyjne miejsce pracy, zamieszkania, wypoczynku i prowadzenia działalności rolniczej lub pozarolniczej. To również obszary dostarczające dóbr publicznych i rynkowych, z zachowaniem unikalnych walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych dla przyszłych pokoleń, dzięki zrównoważonemu rozwojowi konkurencyjnego rolnictwa i rybactwa. Na obszarach wiejskich zatrzymano niekorzystne zmiany demograficzne oraz znacząco zwiększono pozytywne efekty środowiskowe produkcji rolnej i rybackiej. Podstawą ustroju rolnego są gospodarstwa rodzinne rozwijające się w sposób zrównoważony i odpowiedzialny, wykorzystujące nowoczesne technologie. Zapewniono zwiększenie się wkładu małych i średnich gospodarstw rolnych w zapewnienie zrównoważonego rozwoju rolnictwa.*

Celem głównym Strategii jest: Rozwój gospodarczy wsi umożliwiający trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego. W strategii wyznaczono następujące cele szczegółowe:

- I. Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i rybackiej,
- II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska,
- III. Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa.

Strategia Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030 wpisuje się w szczególności w cel I i II a konkretnie kierunki działań określone w ramach Celu Strategicznego I i Celu Strategicznego II. Zgodnie z tym, dokument jest spójny ze Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030. Jego założenia oddziałują również na poprawę jakości życia oraz ochronę środowiska na terenie gminy Międzychód.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO DO 2030

W Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku wyznaczone cele strategiczne brzmią następująco:

- Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców,
- Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu,
- Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski,
- Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego wskazuje również obszary strategicznej interwencji (OSI), które są podstawą terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Projektowanie interwencji przebiegać będzie zgodnie z zasadami wielopoziomowego zarządzania, subsydiarności, partycypacji społecznej, w dialogu z partnerami społeczno-gospodarczymi. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku klasyfikuje Gminę Międzychód do Północno-zachodniego Obszaru Funkcjonalnego. Obszar ten wyróżnia wysoki udział terenów cennych przyrodniczo na tle województwa. W granicach obszaru PnZOF wyodrębnia się rejon o dużych zwartych kompleksach leśnych – w przypadku Gminy Międzychód jest to Puszcza Notecka. Zasoby i walory środowiska PnZOF odgrywają istotną rolę w kształtowaniu równowagi ekosystemu przyrodniczego nie tylko Wielkopolski, ale i całego kraju. Ze względu na duże walory przyrodnicze i środowiskowe zaleca się, aby rolnictwo na terenie PnZOF miało charakter ekologiczny. Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych zawierających się w Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030 ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku oraz z kluczowymi kierunkami działań wyznaczonymi dla Północno-zachodniego Obszaru Funkcjonalnego w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.

Tabela 2 Spójność celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030 ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego 2030 oraz z kluczowymi kierunkami działań wyznaczonych dla Północno-zachodniego OF

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku	Kluczowe kierunki działań dla Północno-zachodniego Obszaru Funkcjonalnego	Strategia Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030
<p>1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców</p> <p>1.1.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • budowanie wizerunku i marki PnZOF jako terenu atrakcyjnego inwestycyjnie, pozyskiwanie nowych inwestorów • rozwój rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego, rozwój specjalizacji rolniczych w szczególności rolnictwa ekologicznego i certyfikowanego, nowoczesnego sadownictwa • stymulowanie rozwoju gospodarczego 	<p>Cel I: Uporządkowana przestrzeń Gminy Międzychód z zachowanym ładem przestrzennym i zrównoważonym rozwojem środowiska</p> <p>I.III. Efektywna energetycznie i czysta Gmina Międzychód</p> <p>Cel II: Gmina Międzychód rozwinięta gospodarczo i turystycznie w oparciu o posiadany potencjał i dostępne zasoby</p>

<p>Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu</p> <p>1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia</p> <p>1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy</p>	<p>opartego na koncepcji „zielonego wzrostu”, w tym ekoinnowacyjności</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój MŚP i zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw • aktywizowanie osób bezrobotnych, zagrożonych i wykluczonych społecznie • podniesienie jakości kształcenia i dopasowanie oferty edukacyjnej szkół do lokalnego rynku pracy, wsparcie rozwoju infrastruktury edukacyjnej wysokiej jakości, upowszechnienie kształcenia ustawicznego i możliwości przekwalifikowania • przygotowanie terenów inwestycyjnych wokół ośrodków miejskich jako wsparcie rozwoju przemysłu i przedsiębiorczości na terenie PnZOF 	<p>II.I. Przedsiębiorcza Gmina Międzychód</p> <p>II.II. Rozwinięta turystycznie i rozpoznawalna Gmina Międzychód</p> <p>Cel III: Wspierająca rozwój i uważna na potrzeby swoich mieszkańców Gmina Międzychód</p> <p>III.I. Wysoka jakość usług społecznych i zdrowotnych w Gminie Międzychód</p> <p>III.IV. Edukacja na wysokim poziomie dla wszystkich mieszkańców Gminy Międzychód</p>
<p>2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu</p> <p>2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie</p> <p>2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom</p> <p>2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa dostępu do specjalistycznej opieki medycznej, usług przeciwdziałających negatywnym skutkom procesów demograficznych (m.in. rozwój • usług opiekuńczych, w tym opieki nad dziećmi) • rozwój usług zwiększających atrakcyjność osiedleńczą • rozwój kapitału społecznego przez wsparcie działalności kulturalnej i sportowo–rekreacyjnej • wsparcie potencjału turystycznego obszaru, ze szczególnym uwzględnieniem Wielkiej Pętli Wielkopolski, modernizacji infrastruktury turystycznej szlaku wodnego Doliny Noteci • projektowanie nowych szlaków turystycznych, tworzenie sieci tras turystyki krajobrazowej i kwalifikowanej oraz zaplecza obsługi ruchu turystycznego z uwzględnieniem walorów zabytkowych zespołów urbanistycznych i ruralistycznych PnZOF, wspieranie rozwoju bazy wypoczynkowej na terenach wiejskich, w szczególności agroturystyki • wykorzystanie walorów przyrodniczych dla poprawy jakości życia, rozwoju usług prozdrowotnych, leczniczych i rehabilitacyjnych • wspieranie aktywności mieszkańców i rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego m.in. przez tworzenie odpowiednich warunków do powstawania nowych podmiotów ekonomii społecznej, w tym NGO oraz wykorzystanie już istniejących 	<p>Cel II: Gmina Międzychód rozwinięta gospodarczo i turystycznie w oparciu o posiadany potencjał i dostępne zasoby</p> <p>II.II. Rozwinięta turystycznie i rozpoznawalna Gmina Międzychód</p> <p>Cel III: Wspierająca rozwój i uważna na potrzeby swoich mieszkańców Gmina Międzychód</p> <p>III.I. Wysoka jakość usług społecznych w Gminie Międzychód</p> <p>III.II. Zdrowi mieszkańcy Gminy Międzychód</p> <p>III.III. Zintegrowani i aktywni społecznie mieszkańcy Gminy Międzychód</p>

<p style="text-align: center;">3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski</p> <p>3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa</p> <p>3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski</p> <p>3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa dostępności komunikacyjnej PnZOF i zwiększenie dostępu do stolicy regionu, m.in. poprzez budowę dróg S10 i S11 oraz rozbudowę i modernizację pozostałych dróg krajowych i wojewódzkich • wzmacnianie wewnętrznej spójności komunikacyjnej PnZOF przez rozwój lokalnej infrastruktury drogowej, transportu niskoemisyjnego, tworzenie sieci ścieżek rowerowych, rozwój sieci komunikacji autobusowej, integrację systemów transportu zbiorowego i budowę węzłów przesiadkowych • rozwój infrastruktury kolejowej (budowa linii kolejowej nr 236 i 390 na trasie Wągrowiec-Rogoźno–Czarnków oraz odtworzenie linii kolejowej w kierunku Międzychodu) • wykorzystanie potencjału lotniska w Pile dla wzrostu gospodarczego przez wzmocnienie jego funkcji CARGO i wykorzystanie do użytku cywilnego, w tym turystyki biznesowej (budowa terminala do obsługi małego ruchu lotniczego) • ochrona różnorodności i krajobrazu, zapewnienie trwałości i ciągłości systemów leśnych, upowszechnienie edukacji ekologicznej wśród dzieci i młodzieży • zapobieganie skażeniom wód gruntowych będących efektem działalności rolniczej • kompleksowe wykorzystanie istniejących potencjałów umożliwiających zwiększenie dywersyfikacji źródeł energii, zastosowanie innowacyjnych technologii w energetyce • zmniejszenie emisji substancji szkodliwych do atmosfery • poprawa efektywności energetycznej, ze szczególnym uwzględnieniem budynków użyteczności publicznej 	<p style="text-align: center;">Cel I: Uporządkowana przestrzeń Gminy Międzychód z zachowanym łańcem przestrzennym i zrównoważonym rozwojem środowiska</p> <p style="text-align: center;">I.I. Bezpieczna i spójna przestrzeń Gminy Międzychód</p> <p style="text-align: center;">I.II. Rozwinięta i nowoczesna infrastruktura techniczna i transportowa</p> <p style="text-align: center;">I.III. Efektywna energetycznie i czysta Gmina Międzychód</p> <p style="text-align: center;">Cel II: Gmina Międzychód rozwinięta gospodarczo i turystycznie w oparciu o posiadany potencjał i dostępne zasoby</p> <p style="text-align: center;">II.II. Rozwinięta turystycznie i rozpoznawalna Gmina Międzychód</p>
<p style="text-align: center;">4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem</p> <p>4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rewitalizacja obszarów zdegradowanych, nadanie nowych funkcji obszarom zmarginalizowanym położonym przy granicy województwa (skuteczne wykorzystanie krajowego instrumentu OSI) • prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej, zapobieganie zmianie sposobu użytkowania gruntów o wysokich walorach rolniczych za pomocą instrumentów programowych i skutecznego systemu ich wdrażania • rozwój współpracy samorządów 	<p style="text-align: center;">Cel I: Uporządkowana przestrzeń Gminy Międzychód z zachowanym łańcem przestrzennym i zrównoważonym rozwojem środowiska</p> <p style="text-align: center;">I.I. Bezpieczna i spójna przestrzeń Gminy Międzychód</p> <p style="text-align: center;">Cel III: Wspierająca rozwój i uważna na potrzeby swoich mieszkańców Gmina</p> <p style="text-align: center;">III.I. Wysoka jakość usług społecznych w Gminie Międzychód</p> <p style="text-align: center;">III.III. Zintegrowani i aktywni społecznie mieszkańcy Gminy Międzychód</p>

<p>4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju</p>	<p>lokalnych, partnerów samorządowych i społecznych podnoszącej efektywność i zasadność realizowanych inwestycji, doskonalenie i upowszechnienie metod partycypacji społecznej we współzarządzaniu (wykorzystanie w tym celu aktywnych lokalnych organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej)</p>	
---	---	--

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030

5. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA GMINY MIĘDZYCHÓD

Gmina Międzychód, będąca gminą miejsko-wiejską, położona jest w zachodniej części województwa wielkopolskiego, na pograniczu z woj. lubuskim. Wchodzi w skład powiatu międzychodzkiego. Według danych GUS z 2021 roku w Gminie zameldowanych było 18.015 mieszkańców (z czego prawie 57% to ludność mieszkająca w mieście), natomiast wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 59 os./km². Międzychód graniczy z ośmioma innymi gminami i są to kolejno:

- od północy gmina Drezdenko (pow. strzelecko-drezdenecki, woj. lubuskie),
- od północnego wschodu gmina Sieraków (pow. międzychodzki),
- od wschodu gmina Kwilcz (pow. międzychodzki),
- od południowego wschodu gmina Lwówek (pow. nowotomyski),
- od południa gmina Miedzichowo (pow. nowotomyski),
- od południowego zachodu gmina Pszczew (pow. międzyrzecki, woj. lubuskie),
- od zachodu gmina Przytoczna (pow. międzyrzecki, woj. lubuskie),
- od północnego zachodu gmina Skwierzyna (pow. międzyrzecki, woj. lubuskie).

Powierzchnia Gminy Międzychód wynosi 307,24 km², co stanowi 41,7% powierzchni powiatu międzychodzkiego oraz 1% województwa wielkopolskiego. Użytki rolne stanowią 30% powierzchni Gminy, a użytki leśne 52%. Powierzchnia miasta Międzychód, pełniącego funkcję centrum administracyjnego, oświatowego, kulturalnego, gospodarczego oraz usługowego Gminy, wynosi 7 km². Poza Międzychodem sieć osadniczą Gminy tworzą głównie małe i średnie wsie posiadające poniżej 500 mieszkańców.

W skład Gminy wchodzi 26 sołectw: Bielsko, Drzewce, Dormowo, Dzięcielina, Gorzycko Stare, Gorzyń, Gralewo, Głazewo, Kamionna, Kolno, Krzyżkówko, Lewice, Łowyń, Mnichy, Mierzyn,

Muchocin, Mokrzec, Piłka, Popowo, Radgoszcz, Skrzydlewo, Sowa Góra, Tuczępy, Wielowieś, Zatom Nowy oraz Zatom Stary.

Sieć komunikacyjną w Gminie tworzy droga krajowa nr 24, posiadająca długość 10,5 km, drogi wojewódzkie o łącznej długości 63,8 km, drogi powiatowe o łącznej długości 80,1 km oraz drogi gminne o łącznej długości 75,9 km. Przez teren Gminy nie przebiegają drogi o znaczeniu międzynarodowym. Najbliższe takie drogi zlokalizowane są kolejno o ok. 12 i 20 km na zachód i południe od Gminy Międzychód i są nimi: droga ekspresowa S3 o oznaczeniu międzynarodowym E65 relacji północ-południe i autostrada A2 o oznaczeniu międzynarodowym E30 relacji wschód-zachód. Odległość drogowa z miasta Międzychód do Poznania (będącego siedzibą władz wojewódzkich) wynosi niecałe 80 km, jednak podróż samochodem z Międzychodu do Poznania zajmuje ok. 1,5 godziny. Podróż do pozostałych większych ośrodków miejskich w regionie również wiąże się ze znaczącym czasem podróży. Przejazd autem do Gorzowa Wielkopolskiego, oddalonego o 63 km zajmuje ok. 50 minut, natomiast do Zielonej Góry oddalonej o 108 km nieco ponad godzinę. Świadczy to o niskiej dostępności komunikacyjnej Gminy i znacznym oddaleniu od usług świadczonych przez duże miasta. W Gminie zlokalizowany jest nieczynny dworzec kolejowy na ul. Dworzec Główny 1. Gmina uczestniczy w staraniach o reaktywację linii kolejowych nr 368 Międzychód Szamotuły (kierunek do Poznania) oraz linii 363 Międzychód – Skwierzyna (kierunek do Gorzowa) w ramach dofinansowania z Rządowego Programu "Kolej Plus" (podpisała stosowne porozumienia z Urzędami Marszałkowskimi i innymi samorządami). Reaktywacja linii znacząco poprawiłaby dostępność komunikacyjną Gminy, ułatwiając podróż z i do Gminy zarówno mieszkańcom, jak i potencjalnym turystom.

6. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH POTENCJALNYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

6.1 JAKOŚĆ POWIETRZA

POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

Powietrze atmosferyczne należy do najważniejszych chronionych komponentów środowiska przyrodniczego. Obowiązujące regulacje prawne odnoszą się przede wszystkim do jego jakości oraz kontroli emisji w postaci pozwoleń na emisję gazów i pyłów. Ze względu na porozumienia międzynarodowe, ochrona powietrza atmosferycznego obejmuje również warstwę ozonową

i klimat. W polskim prawie środowiskowym zakres i sposoby ochrony powietrza atmosferycznego są określone głównie w ustawie Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2024 r., poz. 54). Przepisy te dotyczą ochrony zasobów środowiska przyrodniczego, przeciwdziałania zanieczyszczeniom, wydawania pozwoleń, opłat i kar administracyjnych za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza.

Potrzeba prawnej ochrony powietrza jest skutkiem jego zanieczyszczenia, które w ustawie – Prawo ochrony środowiska zostało zdefiniowane jako emisja, która może być szkodliwa dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, może powodować szkodę w dobrach materialnych, może pogarszać walory estetyczne środowiska lub może kolidować z innymi uzasadnionymi sposobami korzystania ze środowiska (art. 3 pkt 49 u.p.o.ś.).

Postępująca urbanizacja przyczynia się do wzrostu liczby źródeł emisji zanieczyszczeń. Najczęściej stosowaną klasyfikacją źródeł emisji jest następujący podział:

- źródła punktowe (emisja punktowa) związane z energetycznym spalaniem paliw i procesami technologicznymi w zakładach przemysłowych;
- źródła liniowe (emisja liniowa) związane z komunikacją;
- źródła powierzchniowe (emisja powierzchniowa) niskiej emisji rozproszonej komunalno-bytowej i technologicznej.

EMISJA PUNKTOWA

Punktowe źródła mają istotny wpływ na wielkość i zasięg stężeń zanieczyszczeń w powietrzu atmosferycznym. Emisja punktowa pochodzi głównie z dużych zakładów przemysłowych emitujących pyły, dwutlenek siarki, tlenek azotu, tlenek węgla oraz metale ciężkie. Zgodnie z ustawą z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji (Dz.U. z 2022 r. poz. 673) podmioty gospodarcze zobowiązane są do sporządzania rocznych raportów o wielkościach emisji gazów cieplarnianych i innych substancji, wprowadzanych do powietrza. Ustawowy obowiązek raportowania danych o emisji gazów cieplarnianych do powietrza dotyczy wszystkich korzystających ze środowiska.

EMISJA LINIOWA

Emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych to tzw. emisja liniowa. System komunikacyjny ma istotny wpływ na stan jakości powietrza głównie z tytułu transportu drogowego. Pomimo działań w zakresie modernizacji i przebudowy dróg, ciągły wzrost ruchu

samochodowego pociąga za sobą degradację stanu technicznego nawierzchni, a co za tym idzie zwiększenie hałasu komunikacyjnego i wzrost ilości zanieczyszczeń uwalnianych do atmosfery.

Poziom zanieczyszczenia powietrza jest zależny od natężenia ruchu na poszczególnych trasach komunikacyjnych. Wielkość emisji ze źródeł komunikacyjnych zależy od ilości i rodzaju samochodów oraz rodzaju stosowanego paliwa jak również od procesów związanych ze zużyciem opon, hamulców, a także ścierania nawierzchni dróg. Emisję związaną z ww. procesami zalicza się do tzw. emisji poza spalinowej. Dodatkowy wpływ na wielkość emisji pyłu PM10 ma tzw. emisja wtórna (z unoszenia) pyłu PM10 z nawierzchni dróg. Największa emisja liniowa występuje wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenia powietrza oraz hałas komunikacyjny ważne jest prowadzenie działań naprawczych, w tym mających na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych (w tym pyłu zawieszonego i hałasu), poprzez przywrócenie wymaganych standardów dróg lokalnych i regionalnych oraz wykorzystanie mniej uciążliwych dla środowiska form ruchu, tj. ruch pieszey i rowerowy. W celu redukcji emisji zanieczyszczeń ze źródeł liniowych warto kontynuować działania polegające na poprawie stanu technicznego dróg już istniejących (w tym również likwidacja nieutwardzonych poboczy), co będzie również dodatkowym istotnym elementem przyczyniającym się do zmniejszenia unosu pyłu z dróg również w okresie bezopadowym.

Na terenie gminy Międzychód, największa emisja liniowa występuje w obrębie drogi krajowej oraz dróg wojewódzkich. Jest to główna przyczyna zanieczyszczenia powietrza na terenie analizowanej jednostki w wyniku emisji liniowej. Do ograniczenia emisji ze źródeł liniowych na terenie gminy przyczynią się głównie inwestycje w zakresie przebudowy/modernizacji szlaków komunikacyjnych. Korzystny wpływ na ograniczenie tego rodzaju emisji wywierają również kampanie społeczne o tematyce proekologicznej, ekonomicznego podróżowania samochodem (zorganizowanie dojazdów przy maksymalnym wykorzystaniu liczby miejsc w pojeździe, co zmniejsza koszty podróży i jednocześnie ogranicza emisję zanieczyszczeń na skutek mniejszej ilości spalonego paliwa) lub jeśli to tylko możliwe, zastępowanie samochodu rowerem.

EMISJA POWIERZCHNIOWA

Źródłem emisji powierzchniowej, pochodzącej z sektora bytowego, są lokalne kotłownie i paleniska domowe. Na terenie gminy część mieszkańców ogrzewa swoje domy węglem, co

przyczynia się do emisji dwutlenku siarki, tlenku azotu, pyłów, sadzy oraz tlenku węgla i węglowodorów aromatycznych. Coraz wyższe ceny paliw opałowych przyczyniają się z kolei do poszukiwania różnego rodzaju oszczędności. Z tego powodu istnieje ryzyko spalania w piecach różnego rodzaju odpadów, emitujących duże ilości toksycznych zanieczyszczeń do atmosfery. Praktyki te są w dalszym ciągu powszechne na obszarach wiejskich. W konsekwencji zaobserwować można zjawisko tzw. „niskiej emisji”, czyli emisji pochodzącej ze źródeł o wysokości nieprzekraczającej kilkunastu metrów wysokości. Zjawisko to jest obserwowalne na terenach zwartej zabudowy, charakteryzującej się brakiem możliwości przewietrzania. Elementem składowym „niskiej emisji” są zanieczyszczenia emitowane podczas ogrzewania budynków mieszkalnych. Do źródeł niskiej emisji należy zaliczyć przede wszystkim indywidualne posesje, w których występuje opalanie węglowe, a także mniejsze zakłady produkcyjne, punkty usługowe i handlowe. Ze względu na dużą ilość tego typu źródeł emisji nie jest możliwe monitorowanie każdego z nich, a tym samym określenie dokładnej ilości dostających się z nich do atmosfery zanieczyszczeń. Sposobem ograniczenia niskiej emisji jest termomodernizacja budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej, których przegrody zewnętrzne nie spełniają warunków technicznych w zakresie wartości współczynnika przenikania ciepła. Docieplenie ścian zewnętrznych, stropów lub stropodachów, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej oraz usprawnienia w zakresie instalacji c.o. i c.w.u. wiążą się z istotnym ograniczeniem zapotrzebowania budynku na ciepło, co znajduje bezpośrednie odzwierciedlenie w ilości spalanej paliwa, a w rezultacie emisji zanieczyszczeń. W wyniku spalania paliw naturalnych, oprócz ciepła, powstają również gazy spalinowe oraz – w przypadku paliw stałych – popioły i żużle. Skład spalin jest różny w zależności od rodzaju paliwa oraz samego procesu spalania, który wbrew pozorom jest procesem skomplikowanym, zależnym od temperatury, ilości paliwa, rodzaju palnika lub paleniska i wielu innych czynników.

STAN POWIETRZA

Na terenie gminy znajduje się stacja monitoringu jakości powietrza znajdująca się na Urzędzie Miasta i Gminy w Międzychodzie. Ocena jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska wykonywana jest dla całej strefy wielkopolskiej, której elementem jest gmina Międzychód, na podstawie pomiarów substancji w powietrzu z wykorzystaniem modelowania matematycznego oraz obiektywnego szacowania. Poniżej zestawiono wyniki klasyfikacji poszczególnych zanieczyszczeń w powietrzu. Dla potrzeb badań substancje,

których poziom stężeń ma zostać zmierzony, zostały podzielone na 2 grupy: ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin. Substancje oceniane ze względu na ochronę zdrowia ludzi: dwutlenek siarki (SO₂), dwutlenek azotu (NO₂), tlenek węgla (CO), benzen (C₆H₆), ozon troposferyczny (O₃), pył zawieszony PM₁₀, oraz zawarte w tym pyłe metale ciężkie (ołów, arsen, kadm, nikiel i benzo(a)piren), pył PM_{2,5}. Substancje oceniane ze względu na ochronę roślin: dwutlenek siarki (SO₂), tlenki azotu (NO_x), ozon (O₃). W wyniku klasyfikacji, w zależności od analizy stężeń w danej strefie, można wydzielić następujące klasy stref:

1. Dla substancji, dla których określone są poziomy dopuszczalne lub docelowe:

- klasa A – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych,
- klasa C – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne i poziomy docelowe.

Poziom dopuszczalny – oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony na podstawie wiedzy naukowej, w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko, jako całość, który powinien być osiągnięty w określonym terminie i po tym terminie nie powinien być przekraczany.

Poziom docelowy – oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko jako całość, który ma być osiągnięty tam, gdzie to możliwe w określonym czasie.

2. Dla substancji, dla których określone są poziomy celu długoterminowego:

- klasa D1 – stężenie ozonu i współczynnik AOT40 nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,
- klasa D2 – stężenia ozonu i współczynnik AOT40 przekraczają poziom celu długoterminowego.

Poziom celu długoterminowego – oznacza poziom substancji w powietrzu, który należy osiągnąć w dłuższej perspektywie - z wyjątkiem przypadków, gdy nie jest to możliwe w drodze zastosowania proporcjonalnych środków - w celu zapewnienia skutecznej ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska.

3. Dla PM_{2,5}, dla którego określono poziom dopuszczalny dla fazy II:

- klasa A1 – stężenia PM_{2,5} na terenie strefy nie przekraczają poziomu dopuszczalnego dla fazy II,
- klasa C1 – stężenia PM_{2,5} przekraczają poziom dopuszczalny dla fazy II.

Poziom dopuszczalny faza II – poziom dopuszczalny określony dla fazy II jest to orientacyjna wartość dopuszczalna, która zostanie zweryfikowana przez Komisję Europejską w świetle dalszych informacji, w tym na temat skutków dla zdrowia i środowiska oraz wykonywalności technicznej. Od 1 stycznia 2020 r. poziom dopuszczalny dla fazy II do osiągnięcia to: 20 µg/m³.

W poniższych tabelach zestawiono wyniki klasyfikacji dla strefy wielkopolskiej.

Tabela 3 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – 2022 rok

Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM10	Pb	As	Cd	Ni	BaP	PM _{2,5}
A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rocznnej Oceny Jakości Powietrza w Województwie Wielkopolskim za 2022 rok

Dla poziomu dopuszczalnego dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, ołowiu, benzenu, tlenku węgla, pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} oraz poziomu docelowego ozonu, kadmu, arsenu, niklu wszystkie strefy zaliczono do klasy A. Jedynie w przypadku poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM 10 wszystkie strefy zaliczono do klasy C. W klasyfikacji dodatkowej:

- w przypadku ozonu dla poziomu celu długoterminowego wszystkie strefy zaliczono do klasy D2;
- w przypadku pyłu zawieszonego PM_{2,5} dla poziomu dopuszczalnego I fazy wszystkie strefy uzyskały klasę A.

Tabela 4 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia roślin – 2022 rok

Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji		
SO ₂	NO _x	O ₃
A	A	A

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rocznnej Oceny Jakości Powietrza w Województwie Wielkopolskim za 2022 rok

W efekcie oceny przeprowadzonej dla roku 2022 roku, w zakresie dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz ozonu, strefę wielkopolską zaliczono do klasy A. W klasyfikacji dodatkowej w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego dla ozonu strefie przypisano klasę D2. Najwyższe stężenia B(a)P odnotowywane jest na terenach, gdzie emisja niska z indywidualnego ogrzewania budynków jest dominująca. W sezonie grzewczym wielkości stężeń B(a)P były bardzo wysokie, natomiast w okresie letnim niskie. Najwyższy poziom stężeń

benzo(a)piranu odnotowywany w okresie grzewczym. Obecnie obowiązujący Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej uchwalony został uchwałą nr XXI/391/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 13 lipca 2020 r. w sprawie określenia Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej.

Do działań naprawczych, dotyczących obszaru gminy Międzychód, należą w szczególności te dotyczące ograniczenia emisji z ogrzewania indywidualnego w komunalnym zasobie mieszkaniowym i budynkach użyteczności publicznej, zachęt finansowych na modernizację budynków mieszkalnych oraz na wymianę kotłów, pieców i palenisk, inwentaryzacji źródeł ogrzewania indywidualnego na terenie gminy, kontroli realizacji uchwały ograniczającej stosowanie paliw stałych, termomodernizacji budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, obniżenia emisji komunikacyjnej poprzez regularne utrzymywanie czystości ulic, edukacji ekologicznej oraz zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego.

6.2 KLIMAT AKUSTYCZNY

Rozwój gospodarczy charakteryzuje się m.in. budową nowych zakładów przemysłowych, modernizacją już istniejących oraz rozbudową infrastruktury komunikacyjnej. Sytuacja ta wpływa na wzrost zagrożenia hałasem. Hałas w środowisku to wszelkiego rodzaju niepożądane, nieprzyjemne i uciążliwe dźwięki w danym miejscu i czasie o częstotliwościach w zakresie 16-16 000 Hz. Hałas jest zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego charakteryzującym się różnorodnością źródeł i powszechnością występowania. Dopuszczalne poziomy hałasu dla wskaźników długookresowych i krótkookresowych określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z 2014 r. poz. 112). Hałas pochodzenia antropogenicznego, dzieli się w zależności od sposobu powstawania, na hałas komunikacyjny i przemysłowy:

- hałas przemysłowy jest to hałas stworzony przez źródła zlokalizowane wewnątrz i na zewnątrz obiektów budowlanych różnego typu. Bywa on najczęstszą przyczyną skarg ludności. Wynika to między innymi z faktu, że hałasy tego typu mają najczęściej charakter ciągły, często o bardzo dokuczliwym brzmieniu. Największymi źródłami są zakłady przemysłowe, wytwórcze i rzemieślnicze,
- hałas komunikacyjny pochodzi od środków transportu lotniczego, kolejowego i drogowego. Szczególnie narażone są tereny znajdujące się w pobliżu większych tras komunikacyjnych. Wynika to z dużej dynamiki wzrostu ilości środków transportu,

zwłaszcza pojazdów samochodowych notowanego w ostatnich latach oraz wzmożonego ruchu tranzytowego (towarowego i osobowego) w komunikacji międzynarodowej.

Wysokie częstotliwości i natężenia dźwięków są zjawiskiem niepożądanym, dokuczliwym i szkodliwie działającym na zdrowie i komfort życia. Skutkami przebywania w otoczeniu narażonym na hałas mogą być uszkodzenie słuchu, niepokój, zmęczenie układu nerwowego, obniżenie czułości wzroku, utrudnienie porozumiewania się, niekorzystne wpływające na sen i odpoczynek człowieka, a także zmniejszenie wydajności w środowisku pracy.

HAŁAS PRZEMYSŁOWY

Dominującymi źródłami hałasu przemysłowego są: instalacje wentylacji ogólnej, odpylania i odwiórowania, sprężarki, chłodnie, maszyny tartaczne, maszyny stolarskie, maszyny do plastycznej obróbki metalu, maszyny budowlane, wężły betoniarskie, sieczkarnie, specjalistyczne linie technologiczne, transport wewnętrzny oraz urządzenia nagłaśniające.

Na terenie gminy hałas mogą generować liczne zakłady usługowe, które na terenie gminy działają przede wszystkim w budownictwie oraz handlu hurtowym i detalicznym. Stanowią one jednak niewielkie źródło hałasu i nie są mocno uciążliwe dla mieszkańców.

HAŁAS KOMUNIKACYJNY

Największa uciążliwość hałasu obserwowana jest na obszarach położonych wzdłuż szlaków komunikacyjnych. Należy się spodziewać, że w najbliższych latach natężenie ruchu kołowego (w tym maszyn rolniczych) będzie wzrastać, co przyczyni się do zwiększenia natężenia hałasu w sąsiedztwie tych szlaków.

Hałas dokuczliwy jest też dla wszelkich zabudowań usytuowanych przy szlakach komunikacyjnych i osób w nich mieszkających. Uciążliwość hałasu może być pośrednio zmniejszana poprzez realizację inwestycji z zakresu przebudowy czy modernizacji dróg, a także poprzez tworzenie wzdłuż tras o wysokim natężeniu ruchu pasów zieleni izolacyjnej. Zieleni izolacyjna stanowi skuteczny środek ograniczający niekorzystny wpływ szlaków komunikacyjnych w zakresie emisji substancji do powietrza, to jej skuteczność w zakresie ochrony przed hałasem jest ograniczona i zależy od szerokości pasa zieleni, jej wysokości,

gęstości i doboru gatunków. Głównym źródłem emisji hałasu komunikacyjnego do środowiska na terenie gminy jest ruch na drodze wojewódzkiej nr 24 oraz drogach wojewódzkich nr 160, 182, 195, 198 i 199.

BADANIA NATĘŻENIA HAŁASU

W ramach generalnego pomiaru hałasu przy drogach wojewódzkich w roku 2021, Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Poznaniu (WZDW) wykonał całodobowe pomiary hałasu w 56 punktach pomiarowych (dla czasu odniesienia 16 h w porze dnia i 8 h w porze nocy) w tym w jednym w Międzychodzie.

Tabela 5 Wyniki pomiarów poziomu hałasu i natężenia ruchu pojazdów wykonanych w otoczeniu dróg wojewódzkich przez WDW w Poznaniu w 2021 r.

Nr drogi	Lokalizacja punktu pomiarowego	Równoważny poziom hałasu L_{Aeq} [dB]	Odległość od zabudowy [m]	Natężenie ruchu [pojazdy/h]	
				Ogółem	Pojazdy ciężkie
160	Międzychód, ul. Poznańska 17, w odległości 10 m od drogi, zabudowa jednorodzinna	65,7	15	484	90
	Międzychód, ul. Poznańska 17, w odległości 10 m od drogi, zabudowa jednorodzinna (pora nocna)	59,0	15	52	18

Źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa wielkopolskiego

W badanym punkcie poziom hałasu został przekroczony zarówno w dzień jak i w nocy. Odcinki dróg wojewódzkich nr 198 i 199 oraz linii kolejowych przebiegających przez teren gminy Międzychód nie zostały objęte mapami akustycznymi.

Droga krajowa 24 została objęta strategiczną mapą hałasu 2022 opracowaną przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad.

Zgodnie z danymi Generalnego Pomiaru Ruchu, przeprowadzonego przez GDDKiA, na przestrzeni lat 2010-2020, średni dobowy ruch roczny pojazdów na obszarze gminy, który utożsamiać można z natężeniem hałasu komunikacyjnego, zwiększył się w ciągu drogi wojewódzkiej nr 160 na odcinku MIĘDZYCHÓD /PRZEJŚCIE/ oraz MIĘDZYCHÓD - GORZYŃ /DK24/, a także w ciągu drogi wojewódzkiej 182 na odcinku MIĘDZYCHÓD /GR. MIASTA/ - SIERAKÓW /DW133/ oraz drogi wojewódzkiej nr 199 na odcinku ZAMYŚLIN /GR. WOJ./ - MIĘDZYCHÓD. Średni dobowy ruch roczny pojazdów silnikowych na drogach wojewódzkich na terenie kraju w roku 2020 wyniósł 4 231 poj./dobę, co również obrazuje znaczny wpływ powyżej średniej drogi wojewódzkiej nr 160 na odcinku MIĘDZYCHÓD /PRZEJŚCIE/ oraz

MIĘDZYCHÓD - GORZYŃ /DK24/, a także drogi wojewódzkiej nr 182 Międzychód MIĘDZYCHÓD /PRZEJŚCIE: UL. PIŁSUDSKIEGO (DW160) - GR. MIASTA/ na stan klimatu akustycznego na terenie gminy.

Tabela 6 Średni dobowy ruch roczny (SDRR) w punktach pomiarowych

Nr drogi	Nr punktu pomiarowego	Nazwa odcinka	Średni Dobowy Ruch Roczny pojazdów silnikowych [poj./dobę]			Zmiana 201/2020
			2010	2015	2020	
DW 160	30105	SOWIA GÓRA/GR. WOJ./ - MIĘDZYCHÓD	2 860	2 625	2 367	-17,24%
DW 160	30106	MIĘDZYCHÓD /PRZEJŚCIE/	6 587	7 567	8 614	+30,77%
DW 160	30107	MIĘDZYCHÓD – GORZYŃ /DK 24/	5 696	5 783	6 601	+15,89%
DW 182	30109	MIĘDZYCHÓD /PRZEJŚCIE: UL. PIŁSUDSKIEGO (DW 160)/ - GR. MIASTA	8 075	6 802	7 260	-10,09%
DW 182	30110	MIĘDZYCHÓD /GR. MIASTA/ - SIERAKÓW /DW 133/	2 621	2 708	3 662	+39,72%
DW 199	30133	ZAMYŚLIN /GR. WOJ./ - MIĘDZYCHÓD	586	633	747	+27,47%

Źródło: Prognoza Oddziaływania Na Środowisko dla Projektu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzychód na lata 2022-2024 z Perspektywą do roku 2028

Biorąc powyższe pod uwagę, głównymi obszarami zagrożonymi nadmierną emisją hałasu komunikacyjnego są tereny w pobliżu drogi wojewódzkiej nr 160 i 182, po której porusza się ponadprzeciętna liczba pojazdów w stosunku do średniej wartości dla dróg wojewódzkich w kraju.

Droga krajowa 24 została objęta strategiczną mapą hałasu 2022 opracowaną przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad. Szczegóły dostępne są stronie internetowej geoportal.gov.pl.

6.3 POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

W aktualnym stanie prawnym można wyróżnić promieniowanie:

- jonizujące, powstające w wyniku użytkowania substancji promieniotwórczych w energetyce jądrowej, ochronie zdrowia, przemyśle, badaniach naukowych, przed którym ochrona unormowana jest w ustawie z 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe (Dz.U. 2023 r., poz. 595),
- niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne, związane ze zmianami pola elektromagnetycznego wytwarzanego przez źródła energetyczne i radiokomunikacyjne, przed którym ochronę reguluje ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2024 r., poz. 54) w dziale VI pod nazwą „Ochrona przed polami elektromagnetycznymi”.

Niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne w postaci pól elektromagnetycznych (PEM) zawsze występowało w środowisku naturalnym. Pochodzi ono od naturalnych źródeł, jakimi są np.: Słońce, Ziemia, zjawiska atmosferyczne. Natomiast sztuczne pola elektromagnetyczne zaczęły pojawiać się w środowisku ponad sto lat temu i były związane z techniczną działalnością człowieka. Promieniowanie elektromagnetyczne występuje wszędzie. Do najważniejszych źródeł promieniowania należą:

- stacje i linie energetyczne,
- nadajniki radiowe i telewizyjne oraz CB-radio i radiostacje amatorskie,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji i radiolokacji,
- urządzenia powszechnego użytku: kuchenki mikrofalowe, monitory, aparaty komórkowe itp.

Zgodnie z art. 3 pkt 18 u.p.o.ś przez pola elektromagnetyczne rozumie się pole elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz. Pole elektromagnetyczne wytwarzane przez silne źródło niekorzystnie zmienia warunki bytowania człowieka, wpływa na przebieg procesów życiowych. Może powodować wystąpienie zaburzeń funkcji ośrodkowego układu nerwowego, układów: rozrodczego, hormonalnego, krwionośnego oraz narządów słuchu i wzroku. Obecnie prowadzone są także badania nad wpływem promieniowania elektromagnetycznego na powstawanie nowotworów u człowieka.

SIECI I URZĄDZENIA WYSOKIEGO, ŚREDNIEGO I NISKIEGO NAPIĘCIA

Na terenie gminy znajdują się:

- stacja transformatorowa GPZ Międzychód,
- linia wysokiego napięcia 110 kV z relacji Zielomyśl-Sieraków,
- linia wysokiego napięcia 400 kV relacji Krajnik-Plewiska,
- linie średniego napięcia 15 kV połączone z innymi rozdzielniami-stacjami 110/15kV,
- stacje transformatorowe,
- linie niskiego napięcia 0,4kV.

INSTALACJE RADIOKOMUNIKACYJNE

Na terenie gminy Międzychód zlokalizowane są stacje bazowe telefonii komórkowej różnych nadawców sygnałów, typu GSM, UMTS i LTE. Starosta Międzychodzki prowadzi rejestr

zgłoszeń instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne na terenie powiatu. W 2021 roku został wprowadzony ogólnodostępny, bezpłatny program SI2PEM, dzięki któremu możliwe jest sprawdzenie poziomu pola elektromagnetycznego w dowolnie wybranych miejscu na terenie całego kraju. System ten, będzie oparty na danych z dziesiątek tysięcy pomiarów pól elektromagnetycznych wspartych zaawansowanymi modelami matematycznymi.

BADANIA PEM

Pomiary monitoringowe pól elektromagnetycznych na obszarze miast prowadzone są w cyklu dwuletnim a na obszarze wszystkich gmin wiejskich w cyklu czteroletnim, zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2020 r. poz. 2311). W 2022 roku przeprowadzono badania w punkcie pomiarowym w Międzychodzie.

Tabela 7 Wyniki okresowych pomiarów pól elektromagnetycznych wykonanych w 2022 r. w ramach stałej sieci monitoringu

Nazwa punktu pomiarowego	Lokalizacja punktu pomiarowego	Data pomiaru	Wynik 0,5 godz. pomiaru [V/m]	Niepewność pomiaru [V/m]	Stwierdzenie zgodności	
					Wart. Max [V/m]	Pojazdy ciężkie Wartość wskaźnika poziomu emisji pól elektromagnetycznych WME (z obliczeń)
P_2022_E_19	Ul. 17 Stycznia 96, Międzychód	6 lipca 2022 r.	1,2	0,7	1,4	0,08

Źródło: <https://www.gov.pl/web/gios/opracowania-wyniki-pomiarow>

Nie stwierdzono przekroczeń poziomów pól elektromagnetycznych.

6.4 WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Główną rzeką przepływającą przez teren gminy Międzychód jest rzeka Warta, której największym dopływem jest na tym terenie struga Kamionka. Wpływa ona z rejonu miejscowości Lewice i płynie w kierunku północnym łącząc wiele jezior, z których największe to Kludno, Koleńskie, Bielskie, Sołeckie i Biańcz.

W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę Jednolitych Części Wód Powierzchniowych, których zlewnie znajdują się na terenie gminy.

Tabela 8 Wykaz JCWP na terenie Gminy Międzychód

Lp.	Nr JCWP	Nazwa JCWP	Typ JCWP ¹	Status JCWP	Aktualny stan JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy	
							Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny
1.	RW60001218759	Warta od Samy do Kamionki	RwN	SZCW	zły	zagrożona	Umiarkowany	dobry
2.	LW10295	Barlin	WSd_b	NAT	zły	zagrożona	zły	poniżej dobrego
3.	RW600009187549	Śremska Struga	PN	NAT	zły	zagrożona	zły	poniżej dobrego
4.	LW10317	Tuczno	WSd_a	NAT	zły	zagrożona	brak danych	poniżej dobrego
5.	LW10301	ławickie	WSm_a	NAT	zły	zagrożona	zły	poniżej dobrego
6.	LW10298	Bielskie	WSd_a	NAT	zły	zagrożona	zły	poniżej dobrego
7.	LW10321	Muchocińskie	WSd_a	NAT	brak danych	niezagrożona	brak danych	dobry
8.	RW600018187789	Męcinka	R_poj	NAT	zły	zagrożona	umiarkowany	poniżej dobrego
9.	LW10315	Gorzyńskie	WSd_a	NAT	zły	zagrożona	umiarkowany	poniżej dobrego
10.	LW10320	Wielkie	WSd_b	NAT	brak danych	niezagrożona	brak danych	dobry
11.	RW6000210175032	Dormowska Struga	PNp	NAT	brak danych	zagrożona	brak badań	dobry
12.	RW60001118787299	Czarna Woda od dopływu spod Chudobczyc do ujścia	RzN	NAT	zły	zagrożona	umiarkowany	poniżej dobrego
13.	RW60001918787514	Dopływ ze Starej Jabłonki	PI_poj	NAT	zły	zagrożona	umiarkowany	dobry
14.	RW600012187799	Warta od Kamionki do Obry	RwN	SZCW	zły	zagrożona	słaby	poniżej dobrego
15.	RW600010188969	Gościmka	PNp	NAT	zły	zagrożona	umiarkowany	poniżej dobrego
16.	RW60001518769	Kamionka	P_org	NAT	zły	zagrożona	umiarkowany	poniżej dobrego
17.	RW600010188949	Lubiatka	PNp	NAT	brak danych	zagrożona	brak badań	dobry

źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>

Zgodnie z Aktualizacją Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry 7 z wydzielonych JCWP wykazały umiarkowany stan ekologiczny, w 13 JCWP stan wód uznano jako zły. Stwierdzono również, że 15 JCWP jest zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych. Zgodnie z definicją, dobry stan ekologiczny występuje wtedy, gdy wszystkie wskaźniki jakości wód należące do elementów biologicznych osiągają stan dobry, natomiast elementy fizykochemiczne i hydromorfologiczne muszą umożliwiać osiągnięcie dobrego stanu przez elementy biologiczne. Dobry potencjał ekologiczny oznacza stan silnie zmienionej lub sztucznej części wód, sklasyfikowanej zgodnie z odpowiednimi przepisami załącznika V RDW. Przy ocenie potencjału ekologicznego wód uwzględnia się biologiczne, hydromorfologiczne oraz fizykochemiczne elementy jakości wód. W odniesieniu do elementów biologicznych, zostaje określony dobry potencjał, gdy obecne są niewielkie zmiany w wartościach biologicznych elementów jakości w porównaniu do wartości przyjętych dla maksymalnego

¹ RwN – wielka rzeka nizinna, SZCW – silnie zmieniona część wód, WSd_b - jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, polimiktyczne, NAT – naturalna część wód, PN - potok lub strumień nizinny, WSd_a - Jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane, WSm_a - Jezioro na podłożu wapiennym, o małej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane, R_poj - rzeka w systemie rzeczno-jeziorowym Pojezierzy, PNp - potok lub strumień nizinny piaszczysty, PI_poj - potok w systemie rzeczno-jeziorowym Pojezierzy torfosiowy, P_org - potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk

potencjału ekologicznego. Natomiast elementy fizykochemiczne i hydromorfologiczne muszą umożliwiać osiągnięcie dobrego potencjału przez elementy biologiczne. Dobry stan chemiczny natomiast oznacza stan jednolitej części wód, w której żadna z wartości stężeń zanieczyszczeń chemicznych, w tym tzw. substancji priorytetowych, nie przekracza dopuszczalnych stężeń maksymalnych i średniorocznych. Określenie „stan chemiczny” odnosi się do naturalnych, silnie zmienionych i sztucznych części wód. Cele środowiskowe dla JCWP zostały zdefiniowane poprzez przypisanie parametrów charakteryzujących dobry stan ekologiczny i dobry stan chemiczny, czyli wartości poszczególnych wskaźników biologicznych, fizykochemicznych, hydromorfologicznych oraz chemicznych.

Dla wszystkich zagrożonych JCWP wskazano derogacje (uchylenie od wyznaczonych celów) ze względu na brak możliwości technicznych i zbyt wysokie koszty ekonomiczne. Wśród przyczyn nieosiągnięcia celu środowiskowego w postaci dobrego stanu wód rzecznych największe zagrożenie stanowi: gospodarka komunalna, głównie ścieki komunalne oraz rolnictwo. Niezbędne jest zatem podjęcie działań ograniczających wprowadzanie ścieków do środowiska

ZAGROŻENIE POWODZIOWE

Według map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego, dostępnych na stronie internetowej Informatycznego Systemu Ochrony Kraju, na terenie gminy Międzychód występuje obszar ryzyka powodziowego. Narażone są obszary położone od strony rzeki Warty.

WODY PODZIEMNE

Zgodnie z definicją zawartą w Ramowej Dyrektywie Wodnej (2000/60/WE (RDW) z dnia 23 października 2000 r., jednolite części wód podziemnych (dalej JCWPd) obejmują wody podziemne, które występują w warstwach wodonośnych o porowatości i przepuszczalności, umożliwiających pobór znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę lub przepływ o natężeniu znaczącym dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych.

Według podziału Polski na 172 JCWPd, teren analizowanej gminy leży na obszarze trzech jednolitych części wód podziemnych. Są to JCWPd nr 34 (PLGW600034), 41 (PLGW600041) i 59 (PLGW600059).

- PLGW600034 – system regionalny krążenia, gdzie zasilanie następuje poprzez dopływ wód z poza zlewni i poprzez przesączanie z wyżej położonych jednostek, zaznacza się w piętrze czwartorzędowym w poziomie podglinowym w piętrze neogeńskim.
- PLGW600041 – cechą charakterystyczną modelu hydrogeologicznego jest 3 poziomowy czwartorzędowo - mioceński, złożony system wodonośny, którego tworzą struktury hydrogeologiczne różnej genezy, o zróżnicowanej ciągłości.
- PLGW600059 – cechą charakterystyczną modelu hydrogeologicznego jest 2 poziomowy czwartorzędowo - mioceński, złożony system wodonośny, którego tworzą struktury hydrogeologiczne różnej genezy, o zróżnicowanej ciągłości

Przedmiotem badań monitoringowych jakości wód podziemnych są jednolite części wód podziemnych (JCWPd). Według obowiązującego od roku 2016 podziału Polski na 172 JCWPd, na terenie gminy Międzychód wyznaczono jednolitą część wód podziemnych nr 41. W roku 2019 badania jakości wód podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na terenie gminy Międzychód prowadzone były przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie w ramach monitoringu diagnostycznego. Jakość wód w punkcie badawczym mieściła się w granicach III klasy (wody zadowolającej jakości).

Tabela 9 Ocena jakości wód podziemnych na terenie gminy Międzychód w roku 2022

Nr otworu	Lokalizacja otworu	Wody	Stratygrafia	JCWPd	Klasa jakości wód	Użytkowanie terenu
1434	Sowia Góra		Q	34	V	Lasy
544	Międzychód	Wgłębne	Q (czwartorzęd)	41	III	Zabudowa wiejska

źródło: <https://mjwp.gios.gov.pl/wyniki-badan/wyniki-badan-2022.html>

Na podstawie danych Inspekcji Ochrony Środowiska uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, badania i ocena stanu chemicznego wód podziemnych, wykonywane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, prowadzone są w jednolitych częściach wód podziemnych (JCWPd). Badania wykonywane są na poziomie krajowym w ramach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego. Wykonawcą badań oraz oceny stanu wód zakresie elementów fizykochemicznych oraz ilościowych jest Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB). Kompleksowa ocena stanu (chemicznego i ilościowego) JCWPd badanych w ramach monitoringu diagnostycznego w roku 2019, wykonana przez PIG-PIB, wykazała stan ogólny dobry JCWPd nr 34, 41 i 59.

Tabela 10 Ocena stanu JCWPd w 2019 r.

JCWPd nr 34	
Chemiczny	Dobry
Ilościowy	Dobry
Ogólny	dobry
Cel środowiskowy ²	Dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy
JCWPd nr 41	
Chemiczny	Dobry
Ilościowy	Dobry
Ogólny	dobry
Cel środowiskowy	Dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy
JCWPd nr 59	
Chemiczny	Dobry
Ilościowy	Dobry
Ogólny	dobry
Cel środowiskowy	Dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy

Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-podziemne>

Badania jakości wód podziemnych w punktach monitoringu diagnostycznego wg danych z 2021 roku na terenie gminy Międzychód przeprowadzone zostały dla JCWPd nr 34 w miejscowości Sowa Góra. Badanie wykazało klasę jakości wód w tym miejscu jako V , co oznacza wody złej jakości.

GŁÓWNY ZBIORNIK WÓD PODZIEMNYCH

Na terenie gminy Międzychód znajduje się Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP):

- nr 146 Subzbiornik Jezioro Bytyńskie – Wronki - Trzciel o powierzchni 863,5 km² . Jest zbiornikiem trzeciorzędowym o średniej głębokości 130 m. Jego powierzchnia wynosi 750 km² , a szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 20 tys. m³ /dobę. Jakość wody GZWP odpowiada dobremu stanowi chemicznemu (klasy I–III), tzn. nadaje się do spożycia przez ludzi po prostym uzdatnieniu. Za obniżenie klasy jakości odpowiadają zwiększone stężenia żelaza i manganu (na całym obszarze zbiornika) oraz sporadycznie zawartość jonu amonowego pochodzenia naturalnego. Wody o klasie jakości IV występują lokalnie i nie ma podstaw do stwierdzenia trendu pogarszającej się jakości. Na terenie zbiornika nie wyznaczono obszaru ochronnego.
- nr 147 Dolina rzeki Warta jest to zbiornik czwartorzędowy o charakterze dolinnym o średniej głębokości 40 m. Zajmuje on obszar 50 km² , a jego zasoby dyspozycyjne wynoszą 10 tys. m³ /dobę. Wody piętra czwartorzędowego charakteryzują się dobrym stanem chemicznym, przeważają wody o II klasie jakości. Występują tu podwyższone stężenia żelaza i manganu oraz wyraźne pogorszenie jakości wód w górnej części

² Źródło: <https://wody.isok.gov.pl/pdf/JCW/PLGW600034.pdf>

poziomu wód gruntowych w odniesieniu do dolnej części tego poziomu. W składzie chemicznym poziomu przypowierzchniowego odnotowuje się podwyższone stężenie składników wskazujących na zanieczyszczenia antropogeniczne. Dotyczy to obszarów o zabudowie wiejskiej oraz terenów rolniczych silnie nawożonych związkami mineralnym bądź gnojowicą. Warunki hydrogeologiczne na obszarze zbiornika są niekorzystne dla ochrony jakości wód. Większa część zbiornika jest podatna na zanieczyszczenia, tylko 20% jego powierzchni zajmuje obszar chroniony nakładem izolacyjnym Powierzchnia proponowanego obszaru ochronnego, wynosi 61,31 km². Proponowane zakazy i nakazy skupiają się przede wszystkim na ochronie wód podziemnych przed negatywnymi skutkami gospodarki rolnej. Nacisk kładziony jest na gospodarkę ściekowa w indywidualnych gospodarstwach wiejskich. W przypadku realizacji przedsięwzięć mogących powodować zmiany w warunkach hydrodynamicznych wydawanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia na obszarze ochronnym zbiornika powinno być uzależnione od przedstawienia dokumentacji hydrogeologicznej określającej warunki hydrogeologiczne w związku z zamierzonym wykonywaniem przedsięwzięć mogących negatywnie oddziaływać na wody podziemne.

6.5 GLEBY I ZASOBY GEOLOGICZNE

GLEBY

Na stan gleb wpływają głównie czynniki pochodzenia antropogenicznego:

- intensywne rolnictwo – stosowanie wysoko wydajnych maszyn, technik uprawy i hodowli, nadmierne wykorzystywanie nawozów mineralnych i środków ochrony roślin, co może prowadzić do degradacji chemicznej gleb (przeciążenie nadmierną ilością substancji chemicznych, w tym metalami ciężkimi, co prowadzi do zakwaszenia, zasolenia, alkalizacji, zmian jakościowych i ilościowych w próchnicy) oraz degradacji fizycznej gleb (utrata określonej masy gleby, zmiany struktury gleby, nadmierne zagęszczenie i niekorzystne zmiany stosunków wodnych, erozja spowodowana niewłaściwym użytkowaniem gruntów);
- działalność zakładów produkcyjno-usługowych – przyczyniająca się głównie do degradacji chemicznej gleb;

- komunikacja i transport samochodowy – przyczyniający się do zanieczyszczenia gleb położonych w bezpośrednim sąsiedztwie intensywnie użytkowanych szlaków komunikacyjnych – droga krajowa i wojewódzka (degradacja chemiczna).

Ponadto negatywny wpływ na jakość gleb wywierają: składowanie odpadów w miejscach do tego nie przeznaczonych, wypalanie traw, palenie odpadów na powierzchni ziemi, odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków do środowiska, nieszczelne szamba. Nasilające się stałe wpływy różnorodnych form działalności rolniczej, usługowej i urbanizacyjnej przyczyniają się do znacznych zmian w naturalnych warunkach glebowych. Zmiany te przejawiają się w postaci szeregu form degradacji pokrywy glebowej i prowadzą do wytworzenia gleb o zmienionym profilu i właściwościach fizykochemicznych. Procesy degradacji gleb związane są przede wszystkim z:

- – rejonami intensywnej produkcji rolnej i hodowlanej,
- intensywnej melioracji gleb,
- rejonami budowy nowych osiedli mieszkaniowych,
- trasami komunikacyjnymi,
- terenami eksploatacji kopalni lub wyrobisk poeksploatacyjnych.

Przekształcenia mechaniczne gleb powodowane są przez zabudowę terenu, utwardzanie i ubicie podłoża, zdjęcie pokrywy glebowej lub jej wymieszanie z elementami obcymi (np. gruzem budowlanym) oraz w wyniku formowania wykopów i wyrównań. Ważnym czynnikiem jest emisja zanieczyszczeń powietrza i opad zanieczyszczeń oraz procesy chemicznej degradacji gleb przez niewłaściwie prowadzoną gospodarkę ściekową i odpadową. Jednym z głównych problemów związanym z uprawą gleb jest ich zakwaszenie. Skutkiem zakwaszenia jest m.in. zmniejszenie się żyzności i jakości gleby. Przyczyny zakwaszenia możemy podzielić na dwie grupy: naturalne oraz antropogeniczne, przy czym należy zwrócić uwagę, że kwasowość najczęściej powodowana jest przez te pierwsze. Do naturalnych, wynikających z procesów przyrodniczych zalicza się erupcje wulkaniczne i ekshalacje, pożary lasów, procesy utleniania, humifikacja (powstawanie próchnicy w glebach) oraz inne naturalne czynniki glebowo-klimatyczne. Natomiast przyczynami antropogenicznymi są te wywołane przez człowieka. Do najważniejszych należą wszelkiego rodzaju zanieczyszczenia powietrza, intensywny chów zwierząt użytkowych czy stosowanie fizjologicznie kwaśnych nawozów mineralnych. Na terenie gminy dominują gleby brunatne i piaskowe różnych typów. Głównie wykształcone z piasków luźnych i słabo-gliniastych. Kolejnymi grupami są: mady, czarne ziemie, torfowe

i murszowo-torfowe, mułowo-torfowe i glejowe. Gleby brunatne występują na wysoczyznach w pasie przyjeziornym i wzdłuż krawędzi doliny Warty. Zaliczane są do kompleksów pszennych i żytnich. Wartość bonitacyjna tych gleb odpowiada II, III i IV klasie. Gleby bielcowe powstały pod lasami iglastymi, głównie na piaskach. Zaliczane są do kompleksów żytnich. Wartość tych gleb mieści się w V i VI klasie. W dolinach rzecznych występują gleby glejowe, torfowe, murszowo – torfowe i mułowo – torfowe. Zwykle tworzą one siedliska użytków zielonych. Jakość użytkowa tych gleb to klasa IVb – VI. Na terenie gminy występują gleby najsłabsze, słabe oraz średnie.

BADANIA MONITORINGOWE GLEB

Monitoring chemizmu gleb gruntów ornych Polski w ramach PMS prowadzi Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach – PIB, na zlecenie GIOŚ. Celem programu jest ocena stanu zanieczyszczenia i zmian właściwości gleb w wymiarze czasowym i przestrzennym. Obowiązek prowadzenia badań wynika z zapisów krajowych aktów prawnych m.in. ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2024 r., poz. 54). Na terenie gminy Międzychód nie są prowadzone badania gleb w ramach monitoringu chemizmu gleb w Polsce.

RZEŻBA TERENU I GEOLOGIA

Formy polodowcowe na terenie gminy są zróżnicowane. W części południowej przebiega pasmo wzgórz o wysokości przekraczającej 110 m n.p.m. Odznaczają się tam:

- Królewska Góra (koło Dormowa) – 116 m n.p.m.,
- Bezimienny szczyt najwyższy w gminie (koło Głazewa) – 119 m n.p.m.,
- Kozie Góry (koło Kamionny) – 112 m n.p.m.

Teren w północno-zachodniej części gminy, w dolinie Warty, opada i osiąga swoje minimum 30 m n.p.m. Przez środek obszaru, w ogólnym kierunku równoleżnikowym, przepływa rzeka Warta. Przepływa ona przez odcinek około 20 km i dzieli gminę na dwa obszary, różniące się pod względem krajobrazowym. Część północna pokrywana jest przez piaszczyste wydmy. Występują tutaj również liczne jeziora rynnowe o charakterystycznym wydłużonym kształcie. Od południa do Warty wpływają trzy niewielkie rzeczki spływające ze wzgórz morenowych. Strugi te płynące głębokimi dolinami wpływają na urozmaicenie krajobrazu. Gmina stanowi fragment monokliny przedsudeckiejm pokrytej grubą warstwą osadu kenozoiku. W budowie

geologicznej wyróżnia się tutaj kompleks skał paleozoicznych, mezozoicznych i trzeciorzędowych oraz przykrywające je osady czwartorzędowe. Kenozoik reprezentowany jest przez osady oligocenu oraz osadu miocenu. Utwory trzeciorzędowe w postaci mułków i iłów stwierdzono w strefie krawędziowej doliny Warty w okolicach. Osady czwartorzędowe pokrywają niemal całą powierzchnię gminy.

OBSZARY GÓRNICZE I ZŁOŻA KOPALIN

Na terenie gminy występują złoża kopalin oraz przestrzenie górnicze. Ich wykaz przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela 11 Charakterystyka złóż położonych na terenie Gminy Międzychód

Nr złoża	Nazwa złoża	Powierzchnia [ha]	kopalina	Stan zagospodarowania
17980	Dormowo	0,91	Kruszywa naturalne	Złoże zagospodarowane
19006	Dzięcielina MS	2,00	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane szczegółowo
19489	Głazewo MK	20,25	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane szczegółowo
11750	Głazewo TN	121,79	Złoża piasków poza piaskami szklarskimi	Złoże rozpoznane szczegółowo
14854	Głazewo TN1	1,75	Złoża piasków budowlanych	Złoże eksploatowane okresowo
14748	Gorzycko I	0,54	Złoża piasków Budowlanych	Złoże eksploatowane okresowo
12351	Kamionna EG	0,30	Złoża piasków Budowlanych	Złoże rozpoznane szczegółowo
4300	Kopalnia Wanda	1,28	Węgla brunatne	Złoże rozpoznane szczegółowo
11769	Krzyżkówko MD	5,63	Złoża piasków Budowlanych	Złoże rozpoznane szczegółowo
13850	Lewice	5,21	Złoża piasków Budowlanych	Złoże zagospodarowane
9736	Lubiatów	20,42	Złoża ropy naftowej i gazu ziemnego	Złoże zagospodarowane
9502	Międzychód	1 775,00	Złoża gazu ziemnego	Złoże zagospodarowane
8469	Prusim I	17,41	Złoża piasków poza piaskami szklarskimi	Złoże eksploatowane okresowo
17083	Tuczępy	37,92	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane szczegółowo
10614	Wielowieś	8,37	Złoża mieszanek żwirowo-piaskowych (pospółki)	Złoże zagospodarowane
17965	Wielowieś U	0,76	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane szczegółowo
10301	Wielowieś-S	1,97	Kruszywa naturalne	Złoże wykreślone z rejestru obszarów górniczych
13438	Wielowieś-T	1,60	Złoża piasków Budowlanych	Złoże eksploatowane okresowo
8150	Wiktorowo	6,17	Złoża mieszanek żwirowo-piaskowych (pospółki)	Eksploatacja złoża zaniechana
10307	Wiktorowo – pole C	4,37	Kruszywa naturalne	Złoże eksploatowane okresowo

źródło: Prognoza Oddziaływania Na Środowisko dla Projektu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzychód na lata 2022-2024 z Perspektywą do roku 2028

Aktywne przestrzenie górnicze na terenie gminy to Wiktorowo – Pole C, Wielowieś – T, Wielowieś, Międzychód, Lubiatów I, Lewice A, Głazewo TN Pole A, Głazewo TN Pole B, Głazewo TN Pole C, Dormowo, Dzięcielina MS, Wielowieś U, Gorzycko I.

OSUWISKA

Osuwisko jest przemieszczeniem się mas ziemnych, powierzchniowej zwietrzliny i mas skalnych podłoża spowodowanym siłami przyrody lub działalnością człowieka. Ruchy masowe ziemi stanowią w niektórych przypadkach zagrożenie dla obiektów budowlanych posadowionych na uruchomionej powierzchni oraz zagrożenie dla życia i zdrowia. Zgodnie z mapą dostępną na stronie Państwowego Instytutu Geologicznego (System Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO), na terenie gminy nie rozpoznano obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych, w tym zagrożeń osuwania się mas ziemskich/skalnych

6.6 ZASOBY PRZYRODNICZE

Powierzchnia lasów i gruntów leśnych wg danych GUS na koniec 2020 r. wynosiła 16 023,02 ha. Lesistość (wskaźnik pokrycia lasem określonej powierzchni) obszaru gminy wyniosła 50,8%, co jest wartością zdecydowanie wyższą od średniej wartości dla województwa wielkopolskiego (25,8%) i kraju (29,6%). Obszar gminy należy do Nadleśnictwa Bolewice (wchodzące w skład Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie) oraz Nadleśnictwa Międzychód (dysponującym największym obszarem lasów na terenie gminy). Według regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski J. Kondrackiego Gmina Międzychód położona jest w granicach Niżu Środkowoeuropejskiego, w podprowincji Pojezierza Południowo-Bałtyckiego. Gmina leży na pograniczu dwóch makroregionów. Północny fragment Gminy leży w granicach makroregionu Pradoliny Toruńsko-Eberswadzkiej i mezoregionu Kotliny Gorzowskiej, natomiast jej pozostała część w makroregionie Pojezierza Wielkopolskiego i mezoregionie Pojezierza Poznańskiego. Cały obszar Gminy położony jest w granicach zlewni rzeki Warty, będącej częścią dorzecza Odry. Przez Gminę i miasto Międzychód ze wschodu na zachód przepływa rzeka Warta. Ochrona przyrody na terenie Gminy realizowana jest w oparciu o ustawę o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. W rozumieniu ustawy ochrona przyrody oznacza zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składników, a odbywa się to poprzez wprowadzanie różnych form ochrony przyrody. Na

terenie Gminy występuje wiele różnych form ochrony przyrody, które zajmują razem ok. 76% całkowitej jej powierzchni. Są to następujące formy ochrony przyrody:

- 2 Rezerwaty przyrody:
 - Rezerwat przyrody „Kolno Międzychodzkie” (PL.ZIPOP.1393.RP.120),
 - Rezerwat przyrody „Dolina Kamionki” (PL.ZIPOP.1393.RP.1422),
- 3 Obszary Natura 2000:
 - Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Dolina Kamionki” (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH300031.H),
 - Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Ostoja Międzychodzko-Sierakowska” (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH300032.H),
 - Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Puszcza Notecka” (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB300015.B),
- 1 Obszar Chronionego Krajobrazu:
 - Obszar Chronionego Krajobrazu „H (Międzychód)” (PL.ZIPOP.1393.OCHK.88),
- 1 Park Krajobrazowy:
 - Park Krajobrazowy „Dolina Kamionki” (PL.ZIPOP.1393.PK.155),
- 25 Użytków Ekologicznych:
 - Użytek Ekologiczny „Bagno Radusz” (PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.116),
 - Użytek Ekologiczny „Makąty” (PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.117),
 - Użytek Ekologiczny „Torfowisko Aleksandrowo” (PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.118),
 - Użytek Ekologiczny „Bagno Maszyna” (PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.119 o Użytek Ekologiczny o kodzie INSPIRE: PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.120,
 - Użytek Ekologiczny o kodzie INSPIRE: PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.121,
 - Użytek Ekologiczny o kodzie INSPIRE: PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.122,
 - Użytek Ekologiczny o kodzie INSPIRE: PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.123,
 - Użytek Ekologiczny o kodzie INSPIRE: PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.124,
 - Użytek Ekologiczny o kodzie INSPIRE: PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.125,
 - Użytek Ekologiczny o kodzie INSPIRE: PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.126,
 - Użytek Ekologiczny o kodzie INSPIRE: PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.127,
 - Użytek Ekologiczny o kodzie INSPIRE: PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.128,
 - Użytek Ekologiczny o kodzie INSPIRE: PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.129,
 - Użytek Ekologiczny o kodzie INSPIRE: PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.130,

- Użytek Ekologiczny „Bagno Borek” (PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.131),
 - Użytek Ekologiczny „Mszar” (PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.132),
 - Użytek Ekologiczny „Wyspa na jeziorze Mierzyńskim” (PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.222),
 - Użytek Ekologiczny „Wyspa na jeziorze Winnogóra” (PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.223),
 - Użytek Ekologiczny „Trzy wyspy na jeziorze Bielsko” (PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.224),
 - Użytek Ekologiczny „Wyspa na jeziorze Gorzyńskim” (PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.225),
 - Użytek Ekologiczny „Wyspa na jeziorze Duże Dormowskie” (PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.226),
 - Użytek Ekologiczny „Podmokła łąka” (PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.227),
 - Użytek Ekologiczny „Zabagnienia Nad Kamionką” (PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.228),
 - Użytek Ekologiczny „Zabagnienia Nad Kamionką II” (PL.ZIPOP.1393.UE.3014033.229),),
- 178 pomników przyrody.

Rezerwat przyrody „Kolno Międzychodzkie” znajduje się w nadzorze Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu i zajmuje powierzchnię 14,71 ha. Został ustanowiony w 1959 roku i od tego czasu jego celem jest zachowanie naturalnego lasu liściastego, ekosystemu typu leśnego i borowego, podtypu ekosystemu lasów nizinnych. Rezerwat przyrody „Dolina Kamionki” posiada powierzchnię 59,3 ha. Został ustanowiony w 2004 roku. Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest ochrona i zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych kompleksu ekosystemów związanych z doliną rzeki Kamionki, wraz z charakterystycznymi dla nich gatunkami roślin. Pierwszym obszarem Natura 2000 w Gminie jest Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Dolina Kamionki”, utworzony 31 marca 2022 roku we fragmencie rynny polodowcowej, posiadający powierzchnię 847,68 ha. Siedlisko charakteryzuje się starorzeczem i naturalnymi eutroficznymi zbiornikami wodnymi, niżowymi i górskimi łąkami (Arrhenatherion elatioris), źródłiskami wapiennymi ze zbiorowiskami Cratoneurion commutati, kwaśnymi buczynami (Luzulo-Fagenion) czy żyznymi buczynami (Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion) i lasami łągowymi. Drugim obszarem Natura

2000 w Gminie jest Obszar Ochrony Siedlisk „Ostoja Międzychodzko-Sierakowska”, wyznaczony również 31 marca 2022 roku. Posiada on powierzchnię 7 591,08 ha i sięga gmin powiatu międzychodzkiego, jak i szamotulskiego. Charakteryzuje się zróżnicowanym pokryciem terenu. Występują lasy liściaste (grądy i buczyny), higrofilne zbiorowiska zaroślowe i ziołoroślowe, łąkowe oraz łągi olszowe. Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Puszcza Notecka” jest trzecim obszarem Natura 2000 w granicach Gminy Międzychód. Posiada powierzchnię 178 255,76 ha, obejmuje w swoich granicach teren wchodzący w skład 7 powiatów i jest zdecydowanie największym z trzech wymienionych obszarów Natura 2000. Utworzony został w 2007 roku w celu ochrony tego jednolitego kompleksu leśnego, na którego terenie zlokalizowanych jest ponad 50 jezior pochodzenia wytopiskowego i liczne torfowiska. Występuje tu co najmniej 30 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej i 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi takie jak m.in. bielik, bocian czarny, błotniak stawowy, rybołów, orlik krzykliwy, puchacz czy zimorodek. Obszar Chronionego Krajobrazu „H (Międzychód)” jest jedynym obszarem tego typu na terenie Gminy. Pełni funkcję ochronną dla Pszczewskiego Parku Krajobrazowego i 4 rezerwatów przyrody. Ponad połowę powierzchni obszaru zajmują lasy na słabych siedliskach boru świeżego i boru suchego. Teren ten charakteryzuje duża liczba jezior i urozmaicona rzeźba. W granicach administracyjnych Gminy znajduje się jeden Park Krajobrazowy tj. „Dolina Kamionki”. Utworzony został w 2019 roku i objął swoimi granicami obszar 2 046,86 ha. Celami ochrony parku jest ochrona i zachowanie krajobrazu doliny Kamionki, jej naturalnych ekosystemów, populacji rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk. Dodatkowo południowa część Gminy wchodzi w skład otuliny Pszczewskiego Parku Krajobrazowego. Ostatnimi formami ochrony przyrody występującymi na badanym obszarze są licznie występujące użytki ekologiczne i pomniki przyrody. Są to głównie wiekowe drzewa charakteryzujące się dużymi rozmiarami m.in. dęby, buki, jesiony czy platany. Zlokalizowane są głównie w granicach Puszczy Noteckiej i Dolinie Kamionki. Dla celów edukacji ekologicznej, jak również uporządkowania ruchu turystycznego nadleśnictwa z terenu Puszczy Noteckiej utworzyły Leśny Kompleks Promocyjny „Puszcza Notecka”, obejmujący w dużej części tereny Gminy Międzychód. Wyróżniającym elementem jest Ośrodek Edukacji Ekologicznej z Izbą Pamięci Wsi Radusz oraz sieć szlaków rowerowych i pieszych wokół.

Ponadto na terenie gminy rozpoznano stanowiska lęgowe ptaków objętych ochroną gatunkową ścisłą, dla których ustalane są granice miejsc rozrodu i regularnego przebywania.

Wg informacji z Nadleśnictwa Międzychód są to gniazda m.in.: – Bielika, na zachód od miejscowości Kaplin, – Kani Rudej, na północ od miejscowości Bielsko, – Bielika, na północ od miejscowości Kolno, – Bielika, na południowy - zachód od miejscowości Gorzyń, gniazdo na sośnie zwyczajnej.

Korytarz ekologiczny jest obszarem, który umożliwia migrację roślin, zwierząt lub grzybów. Tworzą go liniowe pasy lasów, terenów porośniętych krzewami lub trawami umożliwiające zwierzętom, roślinom i grzybom przemieszczanie się oraz dające schronienie i dostęp do pożywienia. Przez północny obszar gminy Międzychód przebiega korytarz ekologiczny Dolina dolnej Warty (GKPnC-22C). Natomiast na wschodnim i zachodnim obszarze gminy znajduje się korytarz ekologiczny Lasy zachodniej Wielkopolski (KPnC-19A).

Do szczególnych celów ochrony na terenie Sierakowskiego Parku Krajobrazowego (wg Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody nie leży on w gminie Międzychód³) należy:

- ochrona i zachowanie wyraźnie wykształconego krajobrazu polodowcowego;
- zachowanie naturalnych ekosystemów wodnych;
- zachowanie populacji rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk;
- zachowanie trwałości oraz różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych wraz ze spontanicznymi
- procesami ich dynamiki;
- zachowanie torfowisk i innych środowisk wilgotnych oraz bagiennych;
- zachowanie terenów muraw łąkowych i zaroślowych;
- utrzymanie walorów kulturowych.

Nie przewiduje się, by w związku z realizacją działań, opisanych w projekcie Strategii, mogło wystąpić negatywne oddziaływanie na obszar Parku. Żadne z planowanych działań nie będzie realizowane bezpośrednio na tym terenie.

Obszar Natura 2000 – Dolina Kamionki. Jako główne i potencjalne zagrożenia dla przedmiotowego Obszaru ujęto m.in.:

- uproszczona struktura gatunkowa i obecność gatunków nietypowych dla siedliska,

³ Źródło: <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/widok/viewparkkrajobrazowy.jsf?fop=PL.ZIPOP.1393.PK.97>

- zaniechanie koszenia mogące skutkować stopniowym zarastaniem łąk przez gatunki niezwiązane z siedliskiem,
- niewłaściwe użytkowanie polegające na zbyt wczesnym, niskim lub zbyt częstym koszeniu, przenawożeniu, przeorywaniu, podsiewaniu,
- zalesianie płątów siedliska,
- erozja zboczowa,
- eutrofizacja siedliska w wyniku spływów powierzchniowych,
- zmiany poziomu i trofii wód rzeki związane z prowadzeniem gospodarki stawowej w zlewni Kamionki,
- wycinka lasu wokół źródeł,
- wahania poziomu wód,
- intensyfikacja rolnictwa w zlewni,
- dopływ zanieczyszczonych wód do rzeki Kamionki,
- udział w drzewostanie gatunków obcych geograficznie i ekologicznie,
- słabe naturalne odwodnienie buka, dębu szypułkowego,
- brak odpowiedniej ilości martwego drewna,
- zbyt duże prześwietlenie warstwy drzew skutkujące ekspansją trzcinnika piaskowego,
- występowanie w runie gatunku inwazyjnego niecierpka kwiatowego,
- ekspansja buka,
- zarastanie i wysychanie siedlisk,
- obniżanie się poziomu wód gruntowych.

W Strategii Rozwoju Gminy Międzychód nie planuje się żadnych zadań na terenach Natura 2000. W związku z powyższym, na obecnym etapie, nie przewiduje się by w związku z realizacją działań opisanych w projekcie Strategii mogło wystąpić negatywne oddziaływanie na obszar NATURA 2000. Ponadto w Strategii planowane są przedsięwzięcia proekologiczne, które mogą wpłynąć pozytywnie na obszar NATURA 2000.

Obszar Natura 2000 – Puszcza Notecka. Jako główne i potencjalne zagrożenia dla przedmiotowego Obszaru ujęto m.in.:

- zmniejszenie powierzchni szuwaru i jego przesuszanie,
- zabudowa brzegów jezior,
- sporty wodne i rekreacja,

- wyręb starodrzewi,
- prace leśne w okresie lęgowym,
- turystyka,
- drapieżnictwo norki, szopa i jenota,
- zmniejszanie się dostępności odpowiednich siedlisk,
- elektrownie wiatrowe,
- kłusownictwo,
- wiosenne wypalanie roślinności,
- niszczenie skarp,
- zanieczyszczanie wód,
- usuwanie zakrzewień,
- usuwanie drzew w szczególności dziuplastych,
- ogradzanie działek położonych nad jeziorem.

W Strategii Rozwoju Gminy Międzychód nie planuje się żadnych zadań na terenach Natura 2000. W związku z powyższym, na obecnym etapie, nie przewiduje się by w związku z realizacją działań opisanych w projekcie Strategii mogło wystąpić negatywne oddziaływanie na obszar NATURA 2000. Ponadto w Strategii planowane są przedsięwzięcia proekologiczne, które mogą wpłynąć pozytywnie na obszar NATURA 2000.

6.7 ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI

Zagadnienia związane z poważnymi awariami zostały uregulowane przede wszystkim w ustawie Prawo ochrony środowiska (tytuł IV „Poważne awarie”). Definicja ustawowa określa poważną awarię jako „zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałą w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych sytuacji, prowadząca do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem” (art. 3, ust. 23). Definicja ta jest zbieżna z Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/18/UE z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie kontroli zagrożeń poważnymi awariami związanymi z substancjami niebezpiecznymi, zmieniająca, a następnie uchylająca dyrektywę Rady 96/82/WE oraz Konwencją w sprawie transgranicznych skutków awarii przemysłowych sporządzoną w Helsinkach dnia 17 marca 1992 r.

AWARIE ELEKTROWNI JADROWYCH, GWAŁTOWNE POŻARY OBIEKTÓW PRZEMYSŁOWYCH, ATAKI TERRORYSTYCZNE

Zakładem stwarzającym zagrożenie awarią przemysłową jest każdy zakład, na którego terenie znajdują się substancje niebezpieczne, mogące spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi lub środowiska. Ze względu na rodzaj i ilość substancji niebezpiecznych zakłady dzielimy, zgodnie z art. 248, ust. 1 u.p.o.ś., na:

- zakłady o zwiększonym ryzyku;
- zakłady o dużym ryzyku.

Na terenie gminy Międzychód nie funkcjonują zakłady przemysłowe, które stanowiłyby zagrożenie wystąpienia poważnej awarii w rozumieniu ww. ustawy.

TRANSPORT SUBSTANCJI NIEBEZPIECZNYCH

Poważne zagrożenie dla gminy stanowić może transport substancji niebezpiecznych w ruchu drogowym. Obecność na jej terenie ważnych szlaków komunikacyjnych stanowi nie tylko potencjał rozwojowy jednostki samorządowej, ale także zwiększa możliwość wystąpienia zagrożeń związanych z transportem substancji niebezpiecznych. Główny ruch samochodowy na terenie gminy skupiony jest na drodze krajowej nr 24 i wojewódzkich nr 160, 182, 195, 198 i 199. Przez obszar gminy transportowana jest siarka z fabryki (kopalin) Lubiaków

INNE ZAGROŻENIA

Wśród innych zagrożeń, które mogą wystąpić na terenie gminy, można wyróżnić: zagrożenia radiacyjne (skażenia promieniotwórcze), chemiczne (zagrożenie toksycznymi środkami przemysłowymi i innymi substancjami chemicznymi), biologiczne: epidemie, epizootie (plagi zwierzęce), epifitozy (choroby populacji roślinnej), awarie urządzeń infrastruktury technicznej (gazowe, energetyczne, wodociągowe), terrorystyczne (z wykorzystaniem broni, bomb, materiałów wybuchowych, środków chemicznych oraz biologicznych). Z informacji uzyskanych od Urzędu Miast i Gminy w Międzychodzie wynika, że na terenie gminy w ostatnim czasie nie wystąpiły zdarzenia o znamionach poważnej awarii.

6.8 ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI STRATEGII, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 ROKU O OCHRONIE PRZYRODY

Poniżej przedstawiono najistotniejsze problemy w zakresie ochrony środowiska występujące na terenie gminy Międzychód w poszczególnych obszarach interwencji.

OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

Istotnym problem w zakresie zanieczyszczeń powietrza jest: przekroczenie dopuszczalnego poziomu zanieczyszczenia benzo(a)pirenem w strefie wielkopolskiej, występowanie systemów ogrzewania indywidualnego opartych na spalaniu paliw stałych w kotłach o niskiej efektywności, emisja liniowa pochodząca ze środków transportu, niedostateczna gazyfikacja gminy.

HAŁAS

Do istniejących problemów środowiska w zakresie hałasu na terenie gminy należy przede wszystkim wzrost natężenia ruchu komunikacyjnego oraz niedostateczny stan techniczny części dróg publicznych przebiegających przez gminę.

PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE

Problemy środowiska w zakresie pól elektromagnetycznych występujące na terenie gminy to: stan techniczny części linii napowietrznych, wrastające zapotrzebowanie społeczeństwa na media oraz dynamiczny wzrost liczby abonentów telefonii komórkowej skutkujący zagęszczeniem lokalizacyjnym stacji bazowych telefonii komórkowej.

WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Do istniejących problemów w zakresie wód powierzchniowych i podziemnych na tym terenie należy: występowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, zły stan wód powierzchniowych, wrażliwe na zanieczyszczenie związkami azotu, niewystarczający stan

infrastruktury kanalizacyjnej, brak pełnej kontroli nad szczelnością zbiorników bezodpływowych i nad gospodarowaniem nieczystości płynnymi.

GLEBY I ZASOBY GEOLOGICZNE

Do najistotniejszych problemów w zakresie gleb i zasobów przyrodniczych należą: występowanie gleb podatnych na degradację oraz zanieczyszczenia gleb spowodowane korzystaniem ze zbiorników bezodpływowych.

GOSPODARKA ODPADAMI

Do najistotniejszych problemów w zakresie gospodarki odpadami należą: nieosiągnięcie przez gminę wymaganych poziomów recyklingu i ograniczania masy odpadów komunalnych niewystarczający stopień usuniętych wyrobów azbestowych występujących na terenie gminy oraz wysokie i rosnące koszty systemu gospodarowania odpadami.

ZASOBY PRZYRODNICZE

Do najistotniejszych problemów w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych należą: podatność zasobów przyrody na zanieczyszczenia środowiska, presja urbanizacyjna i turystyczna na obszary chronione, niepełna inwentaryzacja i waloryzacja stanu przyrody.

ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI

Do najistotniejszych problemów w zakresie zagrożeń poważnymi awariami należą: transport drogowy ładunków niebezpiecznych.

7. POTENCJALNE ZMIANY ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI STRATEGII

W Prognozie oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030 należy przewidzieć skutki zmian środowiska także w przypadku zaniechania realizacji Strategii. Można przewidzieć więc dwa scenariusze rozwoju, z których jeden faktycznie można odnieść do przypadku braku realizacji Strategii. Brak realizacji Strategii nie oznacza zasadniczo braku realizacji ujętych w niej wszystkich przedsięwzięć. Oznacza przede wszystkim zmniejszenie zdolności instytucji gminnych do realizacji działań w sposób uporządkowany i logiczny, w tym wpisujący się w potrzeby rozwojowe. Brak Strategii ograniczać będzie możliwości finansowania wielu projektów i inwestycji. Wystąpi brak wykorzystania synergii współpracy dla kreowania pozytywnych zmian, w tym również w wymiarze środowiskowym. Warto jednocześnie zwrócić uwagę, że szczególne kompetencje struktur gminy Międzychód dotyczą kwestii edukacji poziomu podstawowego, pomocy społecznej, administracji, jak też komunikacji (drogi gminne). Zagadnienia dot. ochrony środowiska ograniczają się głównie do roli nadzorczej i moderującej. Brak realizacji Strategii w odniesieniu do wyżej wymienionych wymiarów może wpływać przede wszystkim na poziom współpracy i synergii różnych obszarów funkcjonowania przestrzeni gminy Międzychód. Przewiduje się, że brak realizacji postanowień „Strategii...” spowodowałby następujące skutki:

- pozytywne dla środowiska i mieszkańców:
 - brak działań na rzecz aktywizacji gospodarczej miałoby pozytywne konsekwencje w postaci nie zajmowania nowych terenów pod działalność gospodarczą i niezwiększania emisji zanieczyszczeń powietrza oraz zanieczyszczeń wód.
 - brak działań przyczyniających się do rozwoju infrastruktury przyczyni się do zmniejszenia zagrożenia dla wód i powietrza wynikającego z rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, drogowej oraz turystycznej,
- negatywne dla środowiska i mieszkańców:
 - brak modernizacji i dalszej rozbudowy bazy edukacyjnej na terenie gminy,
 - brak promocji bazy edukacyjnej,
 - małe możliwości korzystania z technik informatycznych, w tym Internetu szerokopasmowego,

- brak rozbudowy bazy sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców co przyczyni się do ograniczenia rozwoju kultury fizycznej i nowych sposobów aktywnego spędzania czasu,
- mała ilość markowych produktów turystycznych gminy Międzychód,
- niewystarczająca ilość działań promocyjnych gminy Międzychód,
- brak zapisów w studiach uwarunkowań gmin o racjonalnym zagospodarowaniu terenu zgodnym z zasadami ochrony przyrody,
- brak rozbudowy sieci wodno-kanalizacyjnej, sieci drogowej i infrastruktury technicznej,
- brak współdziałania samorządów w celu osiągnięcia standardów jakości środowiska,
- brak rozwoju odnawialnych źródeł energii w obiektach publicznych oraz prywatnych,
- brak rozwoju usług medycznych,
- mała ilość działań w zakresie rozwoju usług, przedsiębiorczości i samozatrudnienia,
- słaba jakość dróg na terenie gminy z powodu niskich nakładów inwestycyjnych – braku remontów i modernizacji istniejącej infrastruktury,
- pogorszenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych, poprzez m.in. zwiększenie ładunku zanieczyszczeń wprowadzanych do wód,
- pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego poprzez pogłębienie problemu niskiej emisji
- pogorszenie zdrowia i jakości życia mieszkańców,
- wzrost zagrożenia poważnymi awariami,
- zwiększone negatywne oddziaływanie zanieczyszczenia powietrza na dobra kultury.

Analiza powyższych skutków braku realizacji celów i działań „Strategii...” prowadzi do wniosku, iż niezrealizowanie dokumentu wywołać może zarówno skutki pozytywne jak i negatywne.

Brak realizacji celów zapisanych z projekcie analizowanego dokumentu z jednej strony pozytywnie wpłynie na walory środowiskowe, jednak głównie w trakcie realizacji inwestycji (brak ingerencji w środowisko – brak hałasu, odpadów, emisji spalin – wariant bezinwestycyjny). Niemniej jednak należy rozpatrywać temat w szerszym spektrum. Jeśli

gmina Międzychód oraz inne zaangażowane instytucje zaniechają realizacji inwestycji takich jak: termomodernizacja budynków, modernizacja dróg, modernizacja infrastruktury przeciwpowodziowej czy rozbudowa kanalizacji sanitarnej, wodociągowej, czy bazy turystycznej nie będzie w trakcie realizacji tych zadań niekorzystnych oddziaływań, ale w dłuższej perspektywie okaże się, że ilość spalanych paliw do ogrzania budynków corocznie się zwiększa zanieczyszczając przy tym powietrze, ścieki, które poprzez brak sieci kanalizacji sanitarnej przedostają się do wód powierzchniowych i gleb powodując wiele większe szkody niż w trakcie realizacji inwestycji. Ponadto brak sprawnej ochrony przeciwpowodziowej przyczynia się do zagrożenia dla mieszkańców, a zła jakość nawierzchni drogowych powoduje zwiększenie pylenia, ciągłe potrzeby hamowania i rozpędzania pojazdów, a co za tym idzie zwiększenie emisji spalin, hałasu i zanieczyszczeń powietrza. Brak infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej, w tym ścieżek rowerowych, tras biegowych, a także brak ochrony i znakowania zabytków przyczyni się do spadku atrakcyjności turystycznej Gminy, co spowodujeubożenie turystyczne regionu, a w konsekwencji spadek dochodów mieszkańców.

Niemniej jednak najważniejsze i najgłębsze skutki mogą wystąpić w sferze społecznej. Brak realizacji zaproponowanych działań odnoszących się bezpośrednio do społeczności Gminy Międzychód (tworzenie nowych miejsc pracy, ułatwienie dostępu do podnoszenia kwalifikacji, rozwój sfery kulturalnej, prozdrowotnej, edukacyjnej i sportowej) może doprowadzić do ogólnego pogorszenia się stanu środowiska przyrodniczego. Wynika to z faktu, iż wśród społeczeństw uboższych, gorzej wykształconych powszechnie akceptowane są postawy antyekologiczne (dewastacja zasobów przyrody, grabieże), a brak perspektyw na polepszenie lub zmianę sytuacji będzie tylko pogłębiać patologiczne zachowania.

Należy podkreślić, że realizacja działań związanych z zagospodarowaniem m.in. atrakcyjnych turystycznie obszarów Gminy może doprowadzić do negatywnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze w przypadkach, kiedy działanie to będzie realizowane niezgodnie z planami zagospodarowania przestrzennego. W związku z tym, w czasie realizacji tego rodzaju inwestycji, należy ściśle trzymać się postanowień miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wytycznych instytucji nadzorujących procedury środowiskowe. Takie postępowanie wyeliminuje możliwość negatywnych oddziaływań na obszary przyrodnicze, w tym należące do sieci NATURA 2000. Zauważyć jednak należy, że żadne działania określone w projekcie „Strategii...” **nie dotyczą obszaru NATURA 2000.**

Z punktu widzenia środowiska przyrodniczego i zdrowia ludzi korzystny jest wariant doprowadzenia do realizacji celów strategicznych zapisanych w projekcie „Strategii...”. Niemniej jednak należy wcześniej opracować takie plany działań, które umożliwią rozwój Gminy Międzychód przy jednoczesnym zachowaniu równowagi ekologicznej. Kluczowym elementem jest wyznaczenie dogodnych lokalizacji planowanych inwestycji, zarówno pod względem środowiskowym, przyrodniczym, jak i społecznym, co ma znaczenie przede wszystkim dla inwestycji w zakresie rozwoju na obszarach o cennych walorach środowiskowych. Zakłada się, iż wszelkie plany dotyczące tworzenia nowej i modernizacji istniejącej infrastruktury rekreacyjno-sportowej, drogowej itp. już od etapu planowania, poprzez projektowanie, uzgodnienia, a także realizację inwestycji, będą zgodne z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego a także z wytycznymi organów decyzyjnych i opiniujących. Działania te mają na celu eliminację możliwych negatywnych skutków realizacji w/w przedsięwzięć. Na etapie opracowywania niniejszej prognozy nie ma możliwości oceny oddziaływania tych inwestycji ze względu na brak konkretnych planów realizacyjnych i lokalizacyjnych. Będzie to możliwe po ustaleniu zakresów inwestycji i ich szczegółowych lokalizacji.

Przewidywane negatywne i pozytywne skutki braku realizacji postanowień projektu „Strategii...” przedstawia tabela.

Tabela 12 Przewidywane negatywne i pozytywne skutki braku realizacji postanowień projektu Strategii...”

Pozytywne	Negatywne
Różnorodność biologiczna	
Zmniejszenie zagrożenia spowodowanego intensyfikacją ruchu turystycznego na obszarze gminy Ograniczenia zagrożenia wód, gleby i powietrza wynikającego z większego ruchu samochodowego	Brak informowania społeczeństwa o walorach gminy, wynikiem czego będzie następował wzrost zachowań patologicznych społeczeństwa polegających na grabieżach, dewastacjach, zaśmiecanie terenów przyrodniczo – leśnych. Negatywnym skutkiem będzie także brak sprawnie działającej pomocy społecznej i brak pracy.
Ludzie	
Zwiększenie liczby mieszkańców	Słaba jakość dróg, słaby dostęp do sieci kanalizacji sanitarnej, oraz sieci internetowej. Zagrożenia powodziowe. Mała atrakcyjność rekreacyjna gminy. Niewystarczająca informacja turystyczna o regionie. Słaby dostęp do sieci teleinformatycznej mogącej służyć edukacji ekologicznej i kształtowaniu pozytywnych postaw wobec środowiska przyrodniczego.

	<p>Brak informacji o gminie i jego walorach przyrodniczych, inwestycyjnych, a także edukacyjnych.</p> <p>Niedostateczna informacja o warunkach rozwoju przedsiębiorczości.</p> <p>Degradacje lasów objawiające się m.in. dzikimi wysypiskami.</p>
Zwierzęta i rośliny	
<p>Zmniejszenie zagrożenia spowodowanego intensyfikacją ruchu turystycznego na obszarze gminy</p> <p>Ograniczenia zagrożenia wód, gleby i powietrza wynikającego z większego ruchu samochodowego.</p>	<p>Mała ilość działań edukacyjnych, w tym „szkół zielonych” dla dzieci i młodzieży nt. walorów florystycznych i faunistycznych gminy.</p> <p>Brak promocji walorów turystycznych gminy w regionie</p> <p>Brak wymiany informacji kulturalnych.</p> <p>Brak nowych terenów zieleni, w tym zieleni izolacyjnej podnoszącej atrakcyjność terenów oraz jakość życia mieszkańców</p>
Wody, zasoby naturalne	
<p>Brak dodatkowych zanieczyszczeń powietrza i wody powstających w wyniku zlokalizowania nowych przedsiębiorstw</p> <p>Zmniejszenie zagrożenia spowodowanego intensyfikacją ruchu turystycznego na obszarze gminy</p>	<p>Słaba jakość dróg i połączeń komunikacyjnych w gminie oraz brak komunikacji pasażerskiej pomiędzy sąsiednimi gminami i terenami</p> <p>Wzrost ilości ścieków nieczyszczonych odprowadzanych bezpośrednio do rzek i gleby będący wynikiem zmniejszającego się tempa rozwoju infrastruktury ochrony środowiska, w tym szczególnie kanalizacji sanitarnej.</p>
Powietrze	
<p>Brak dodatkowych zanieczyszczeń powietrza i wody powstających w wyniku zwiększonej ilości turystów.</p> <p>Niezmniejszające się zanieczyszczenie powietrza w wyniku powstających nowych przedsiębiorstw.</p>	<p>Niskie tempo montażu OZE, w tym także nowych wysokosprawnych kotłów, instalacji solarnych i fotowoltaicznych.</p> <p>Zwiększające się zanieczyszczenia powietrza, w tym także niska emisja - z powodu braku inwestycji termomodernizacyjnych</p> <p>Wzrost emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych spowodowanych niską jakością dróg i długim czasem podróży</p>
Powierzchnia ziemi, krajobraz	
<p>Brak zmiany krajobrazu w wyniku inwestycji polegających na budowie nowych odcinków dróg.</p>	<p>Mała ilość działań edukacyjnych będących przyczyną degradacji terenów atrakcyjnych przyrodniczo objawiająca się m.in. powstawaniem dzikich wysypisk.</p> <p>Wzrost ilości ścieków nieczyszczonych odprowadzanych bezpośrednio do rzek i gleby będący wynikiem zmniejszającego się tempa rozwoju infrastruktury ochrony środowiska, w tym szczególnie kanalizacji sanitarnej.</p>
Klimat	
<p>Zwiększenie świadomości społeczeństwa z zakresu ochrony klimatu</p>	<p>Częściowa poprawa mikroklimatu Gminy Międzychód poprzez zaprzestanie rozwoju przedsiębiorczości.</p>

Zmniejszona antropopresja przy braku rozwoju turystyki na terenach atrakcyjnych turystycznie	Pogorszenie warunków życia na terenie Gminy, w tym negatywne oddziaływanie na ogólne warunki mikroklimatyczne Pogarszanie się warunków, zarówno w okresie letnim, jak i zimowym, spowodowane zwiększonym ruchem komunikacyjnym, co w konsekwencji przyczyni się do pogorszenia stanu zdrowia mieszkańców.
Zabytki	
Zrewitalizowane zabytki	Niska jakość i mała ilość akcji promocyjnych dotyczących walorów zabytkowych Gminy Mało lub brak działań rewitalizacyjnych na terenie Gminy. Brak wymiany kulturalnej. Brak promocji turystycznej Gminy.
Dobra materialne	
	Ubożenie dóbr w wyniku braku ich promocji i informacji, a także edukacji w tym zakresie.

Źródło: opracowanie własne

Realizacja zapisów w projekcie „Strategii...” w dłuższej perspektywie czasowej doprowadzi do ogólnej poprawy stanu środowiska przyrodniczego i zdrowia mieszkańców Gminy.

Należy natomiast podkreślić spodziewane realne bardzo wysokie korzyści pozaprzrodnicze – społeczne i gospodarcze.

8. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA STRATEGII NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA

8.1 WPROWADZENIE

Ocenie możliwych oddziaływań na środowisko poddano zadania ujęte w Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030. W stosunku do każdego przedsięwzięcia zaplanowanego w ramach Strategii (pominięto przedsięwzięcia nieinwestycyjne niezwiązane ze środowiskiem) przeanalizowano potencjalne oddziaływanie na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego (obszary Natura 2000, różnorodność biologiczna, ludzie, zwierzęta, rośliny, wody, powietrze, powierzchnia ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne). Próbę oceny i identyfikacji znaczących oddziaływań na środowisko poszczególnych zadań dokonano w tabelach (w tzw. macierzach skutków środowiskowych), które są syntetycznym zestawieniem możliwych skutków środowiskowych (pozytywnych i negatywnych) oraz bezpośrednich, pośrednich, krótkoterminowych i długoterminowych oddziaływań. Stopień i zakres oddziaływania każdego z zaplanowanych zadań zależeć będzie

przede wszystkim od lokalizacji danego przedsięwzięcia, tzn. od tego, czy będzie ono realizowane na terenach zurbanizowanych, przekształconych antropogenicznie czy obszarach użytkowanych rolniczo lub też na obszarach cennych przyrodniczo i chronionych. Biorąc pod uwagę fakt, że większość z zaplanowanych działań jest na etapie określania wstępnych koncepcji ich realizacji, wystarczające będzie omówienie typowych oddziaływań i ich potencjalnych skutków środowiskowych. Głównym założeniem środowiskowym Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030 jest ograniczenie zanieczyszczenia środowiska na terenie gminy Międzychód oraz sukcesywne dążenie do poprawy jego stanu. Nie przewiduje się, aby realizacja założeń Strategii przyczyniła się do powstania nowych zagrożeń lub uciążliwości dla środowiska przyrodniczego. Rokuje się, że prawidłowa realizacja Strategii przyniesie wymierny efekt ekologiczny w postaci minimalizacji antropopresji na środowisko. Ponadto należy zauważyć, że analizę i ocenę oddziaływania działań na poszczególne komponenty środowiska dokonano przede wszystkim pod kątem ich oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji powstałej infrastruktury bądź na etapie wdrożenia pozostałych działań, (w ramach których nie powstanie nowa infrastruktura). Uciążliwości występujące w fazie budowy wiążą się zazwyczaj z przejściową podwyższoną emisją hałasu, emisją spalin z maszyn budowlanych czy też zwiększoną emisją pyłów. Negatywne oddziaływania na środowisko przyrodnicze związane z etapem realizacji inwestycji są oddziaływaniami krótkotrwałymi, odwracalnymi, o lokalnym charakterze.

W trakcie realizacji projektu Strategii nie przewiduje się negatywnego oddziaływania realizowanych zadań na obszary Natura 2000. Realizowane inwestycje nie wpłyną na naturalny zasięg i obszary mieszczące się w obrębie siedlisk przyrodniczych. Ich powierzchnia oraz liczba gatunków chronionych będą stałe lub zwiększy się. Ponadto oddziaływanie inwestycji nie będzie miało wpływu na integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami. Planowane inwestycje spójne są z planami zadań ochronnych dla Obszaru Natura 2000. Podczas realizacji zadania wzięte będą założenia Planu Zadań Ochronnych ustanowionych dla obszaru Natura 2000. Podczas realizacji przedsięwzięcia wzięte zostaną zapisy Planów Zadań Ochronnych uchwalone dla obszarów chronionych. Z uwagi na charakter i skalę planowanych do realizacji zadań nie przewiduje się możliwości oddziaływania na cele ochrony obszarów chronionych. Nie przewiduje się również możliwości oddziaływania inwestycji na funkcjonalność ekosystemów. Na etapie realizacji zadań w pobliżu form prawnie chronionych należy jednak zachować szczególną ostrożność. W trakcie realizacji projektu

zostaną także uwzględnione zapisy z ustawy o ochronie przyrody. Ewentualna realizacja zadań na obszarach chronionego krajobrazu zostanie prowadzona w oparciu o miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

8.2 ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ PRZEWIDZIANYCH DO REALIZACJI W RAMACH STRATEGII

Przy ocenie wpływu poszczególnych działań na środowisko wzięto pod uwagę przede wszystkim końcowy efekt realizacji przedsięwzięcia i jego potencjalne oddziaływania na etapie eksploatacji powstałej infrastruktury lub wdrażania danego działania. Szczegółowa analiza oddziaływań na etapie budowy została przedstawiona w podrozdziale 8.6. „Oddziaływania na etapie realizacji inwestycji – etap budowy” niniejszej Prognozy.

W kolejnych tabelach zastosowano następujące oznaczenia:

- (+) – realizacja działania spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,
- (-) – realizacja działania spowoduje negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,
- (0) – realizacja działania nie wpływa w sposób zauważalny na analizowane zagadnienie,
- (N) – brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków, są one zależne od wyboru szczegółowych rozwiązań lub innych niemożliwych obecnie do przewidzenia i uwzględnienia w symulacji, uwarunkowań.

Za pomocą ww. oznaczeń przeanalizowano skutki środowiskowe wdrożenia działań na następujące elementy:

- obszary Natura 2000,
- różnorodność biologiczna,
- ludzie,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wody,
- powietrze,
- powierzchnia ziemi,

- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki i dobra materialne.

8.2.1 OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

Występujące w ostatnich kilku dekadach skutki zmieniającego się klimatu, zwłaszcza wzrostu temperatury, częstotliwości i nasilania zjawisk ekstremalnych, systematycznie się pogłębiają. Stanowią tym samym zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju wielu krajów na świecie, w tym także dla Polski. Konieczne jest zatem, podjęcie działań na rzecz dostosowania się (adaptacji) do prognozowanych skutków zmian klimatu, które powinny być realizowane jednocześnie z działaniami ograniczającymi emisję gazów cieplarnianych (mitygacja). Dokument pn. „Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA2020) stanowi odpowiedź na walkę ze zmianami klimatu, a jego głównym celem jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu. Ponadto uruchomiona została strona internetowa klimada.mos.gov.pl, na której znajdują się informacje dotyczące zmian klimatu oraz adaptacji do nich. Według SPA2020, do najważniejszych negatywnych skutków zmian klimatu w skali regionalnej zaliczyć należy niekorzystne zmiany warunków hydrologicznych, zwiększenie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i katastrof (silne wiatry, incydentalne trąby powietrzne, wyładowania atmosferyczne, ulewne deszcze, wzrost okresów upalnych). W związku z postępującymi zmianami klimatu nie można wykluczyć pojawienia się w przyszłości niekorzystnych jej skutków w postaci: wichur, ulewnych deszczy, mrozów, susz itp. Obszary zurbanizowane ze względu na zagęszczenie zabudowy zagrożone są ponadto powstawaniem tzw. wyspy ciepła, która jest efektem nadmiernej emisji energii z różnych źródeł. Dodatkowo wzmacnia ją wzrastająca temperatura, co sprzyja stagnacji powietrza nad obszarami zabudowanymi i wzrostowi koncentracji zanieczyszczeń powietrza. Również obszary wiejskie, na których brak centralnych systemów ciepłowniczych, gdzie dominuje ogrzewanie indywidualne z kotłowni przydomowych, powinny podejmować działania zmierzające do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, zwłaszcza poprzez rozwijanie odnawialnych źródeł energii oraz właściwe planowanie przestrzenne. Ponadto poważnym zagrożeniem jest susza. Polska leży w strefie klimatu przejściowego umiarkowanego, ale pomimo to na jej obszarze

występują susze o ujemnych skutkach, stanowiące poważny problem ekonomiczny, społeczny i środowiskowy dla jednostek, gdzie powierzchnia użytków rolnych przekłada się na charakter gospodarczy obszaru, tak jak jest to w przypadku gminy Międzychód. Wobec powyższego istnieje konieczność redukcji emisji gazów cieplarnianych, poprzez dążenie m.in. do ograniczenia energochłonności produkcji oraz zwiększanie efektywności energetycznej budynków poprzez ich termomodernizację. Istotny jest również aspekt rozwoju odnawialnych źródeł energii. Wytwarzanie energii z OZE cechuje się także niewielką lub zerową emisją zanieczyszczeń, co zapewnia pozytywne efekty ekologiczne. Zadania zaplanowane do realizacji w Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030 nie spowodują przyspieszenia/pogłębienia zmian klimatycznych. Wręcz przeciwnie, realizacja powyższych zadań w obszarze ochrony klimatu i jakości powietrza, wpłynie na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych do atmosfery i minimalizację problemu niskiej emisji na przedmiotowym terenie. W konsekwencji przyczyni się to do ograniczenia efektu cieplarnianego i wpłynie na zahamowanie zmian klimatycznych. Efektem tego będzie wzrost komfortu zamieszkania na terenie gminy oraz poprawa stanu zdrowia mieszkańców. Podczas realizacji zaplanowanych prac termomodernizacyjnych w poszczególnych budynkach przestrzegane będą zakazy obowiązujące w odniesieniu do zwierząt chronionych, wymienionych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (tj. m.in. zakaz: umyślnego zabijania zwierząt, umyślnego okaleczania lub chwytania, umyślnego niszczenia ich jaj lub form rozwojowych, transportu, chowu, zbierania, pozyskiwania, przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków, niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania, niszczenia, usuwania lub uszkodzenia gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień, umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień, zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany lub darowizny okazów gatunków, wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków, umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca, umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

W poniższej tabeli wskazano możliwe oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć na środowisko naturalne.

Tabela 13 Wpływ zadań z zakresu ochrony klimatu i jakości powietrza na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra materialne

Lp.	Zadanie	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:											
		Obszary NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
1	Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym wraz z instalacją urządzeń OZE i termomodernizacją	0/+	0/+	+	0/+	0/+	0/+	+	0/+	0	+	0/+	0
2	Poprawa jakości powietrza poprzez wymianę źródeł ciepła w gospodarstwach domowych, poprawę infrastruktury technicznej, popularyzację niskoemisyjnych środków transportu dla rozwoju elektromobilności	0/+	0/+	+	0/+	0/+	0/+	+	0/+	0	+	0/+	0
3	Wprowadzenie systemu umożliwiającego zagospodarowanie odpadów komunalnych w celu pozyskania energii elektrycznej i ciepłej	0/+	0/+	+	+	+	+	+	0/+	+	+	0	0
4	Wprowadzenie efektywnego systemu kontroli i monitoringu jakości powietrza	0/+	0/+	+	0/+	0/+	0/+	+	0/+	0	+	0/+	0
5	Podjęcie działań wzmacniających adaptacyjność do zmian klimatu oraz sprzyjające neutralności klimatycznej, w tym w zakresie rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury (m.in. parków miejskich, niskiej zieleni i zadrzewień, zielonych ścian i dachów budynków, otwartych zielonych przestrzeni)	0/+	0/+	+	0/+	0/+	0/+	+	0/+	+	+	0/+	0

	oraz wsparcie małej i mikroretencji wodnej												
6	Stworzenie kompleksowej oferty gospodarczej, zachęcającej do powstawania nowych przedsiębiorstw i inwestycji przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii	0/+	0/+	+	0/+	0/+	0/+	+	0/+	0	+	0/+	0
7	Zwiększanie dostępności, funkcjonalności i estetyki budynków w przestrzeni publicznej poprzez ich remonty i przebudowę	0	0/+	+	0/+	0/+	+	0/+	0	0	0	0	+
8	Wyznaczenie nowych obszarów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe wielorodzinne	0	0/+	+	0/+	0/+	+	0/+	0	0/+	0	0	0
9	Planowanie przestrzenne ograniczające budownictwo mieszkaniowe rozproszone	0	0/+	+	0/+	0/+	+	0/+	0	+	0	0	0
10	Przywrócenie utraconych funkcji społeczno-gospodarczych na zdegradowanych obszarach poprzez ich rewitalizację	0	0/+	+	0/+	0/+	+	0/+	0	0	0	0	+
11	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury obiektów kulturalnych i sportowych, w tym Centrum Edukacji Regionalnej i Przyrodniczej w Mniszkach oraz Muzeum Regionalnego w Międzychodzie	0	0/+	+	0/+	0/+	+	0/+	0	0	0	0	+
12	Rozbudowa i modernizacja obiektów związanych z oświatą i wychowaniem, w tym zapewnienie nowoczesnej bazy dydaktycznej i sportowej	0	0/+	+	0/+	0/+	+	0/+	0	0	0	0	+
13	Rozbudowa sieci światłowodowej na terenach nią nieobjętych	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14	Zachowanie, modernizacja i konserwacja obiektów dziedzictwa kulturowego oraz obiektów zabytkowych	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	+
15	Inwestycje w infrastrukturę służącą rozwojowi i zwiększaniu dostępności infrastruktury do	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0

<p>prowadzenia ważnej dla edukacji i aktywności działalności kulturalnej (m.in. teatry, zespoły artystyczne, galerie, biblioteki, centra kultury)”</p>												
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Źródło: opracowanie własne

Zaproponowane do realizacji zadania będą miały pozytywny lub neutralny wpływ na komponenty środowiska. Wszystkie mają pozytywny wpływ na jakość powietrza i klimat. Dotacja do wymiany pieców, termomodernizacja budynków, modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego, wzrost elektromobilności, nowoczesne technologie, rozwój zielonej i niebieskiej architektury wpłyną na eliminację niskiej emisji, zmniejszenie zużycia energii, w tym energii cieplnej, co spowoduje spadek zanieczyszczeń emisji szkodliwych substancji do atmosfery. Zaplanowane działania wpłyną na poprawę jakości powietrza na terenie gminy oraz zahamowanie postępującego zjawiska zmiany klimatu. Stan powietrza oddziałuje z kolei na inne komponenty środowiska, tj. zdrowie ludzi, rośliny, zwierzęta. Spalanie nadmiernej ilości paliw oraz paliw nieekologicznych, przyczynia się do niszczenia lasów oraz zakwaszania gleby i wód. Wobec tego zadania ograniczają również emisję szkodliwych substancji, hamując postępującą degradację środowiska. Wszystkie zadania wpływają pozytywnie na ludzi. Nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na gatunki roślin i zwierząt znajdujących się w cennych przyrodniczo obszarach gminy oraz na Obszary Natura 2000 oraz na różnorodność biologiczną na obszarach chronionych. Podczas realizacji zadania wzięte będą założenia Planu Zadań Ochronnych ustanowionych dla obszaru Natura 2000 oraz uwzględnione zostaną zapisy z ustawy o ochronie środowiska dla pozostałych obszarów chronionych. Realizacja Strategii nie będzie miała negatywnego wpływu na zabytki i krajobraz, gdyż wszystkie inwestycje zostaną docelowo dostosowane do lokalnych warunków środowiskowych, uwzględniając ich odporność i chłonność. Prace związane z prowadzeniem inwestycji, w szczególności inwestycje wielkopowierzchniowe, wymagające użycia ciężkich maszyn i sprzętu, przeobrażenia powierzchni ziemi, zorganizowania terenu budowy oraz dojazdu do niego należy zaliczyć do przedsięwzięć, które w szczególny sposób wpływać mogą na powierzchnię ziemi oraz degradację gleb. Docelowo wpływ na powierzchnię ziemi związany będzie z powstaniem wielkopowierzchniowych obiektów powodujących trwałe zajęcie powierzchni ziemi. Do tych obiektów należy zaliczyć także parkingi i drogi dojazdowe. Ww. działania mogą spowodować bezpośrednie oddziaływania mechaniczne na powierzchnię ziemi, w tym jej przemieszczanie, zagęszczania i ostatecznie zajęcie przez powstałą infrastrukturę. Mając na uwadze, że wpływ

na środowisko wynikać może z realizacji procesów inwestycyjnych związanych z budową nowej infrastruktury lub modernizacją istniejącej, jak również późniejsze funkcjonowanie tej infrastruktury, wśród rozwiązań mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko wskazać przede wszystkim na właściwą lokalizację działań np. na obszarach pozbawionych szczególnych walorów przyrodniczych, unikanie lokalizacji wymagających znacznych zmian ukształtowania terenu oraz wywołujących konflikty przestrzenne, w tym degradację krajobrazu lub utratę produktywności gleb wyższych klas bonitacyjnych, zachowanie śródpolnych ekosystemów jako lokalnych centrów różnorodności biologicznej. Istotne jest również odpowiednie zorganizowanie procesu inwestycyjnego, w tym również odpowiedniego zagospodarowania powstałych odpadów.

Ze względu na ogólny charakter opisanych w Strategii działań trudno wskazać jakie ich będzie ostatecznie oddziaływanie na środowisko. Każde z przedstawionych działań i ujętych w ich ramach zadań może wymagać osobnej ekspertyzy oddziaływania na środowisko, prowadzonej już w ramach procesu inwestycyjnego. Poszczególne zadania powinny uwzględniać aspekty środowiskowe, w szczególności uwzględniać zasady kompensacji przyrodniczej, czyli uwzględniać podjęcie działań prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej. Inwestycje powinny kierować się zasadami wyboru najlepszych dostępnych technik, czyli wyboru najbardziej efektywnych i zaawansowanych poziomów rozwoju technologii i metod prowadzenia danej działalności. Aspekt środowiskowy poszczególnych działań powinien uwzględniać zasady ochrony środowiska polegające na racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom oraz przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego. Mając na uwadze, że wpływ na środowisko wynikać może z realizacji procesów inwestycyjnych związanych z budową nowej infrastruktury drogowej lub mostowej lub modernizacją istniejącej, jak również późniejsze funkcjonowanie tej infrastruktury, wśród rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko wskazać można na:

- Właściwą lokalizację działań np. na obszarach pozbawione szczególnych walorów przyrodniczych, unikanie lokalizacji wymagających znacznych zmian ukształtowania terenu oraz wywołujących konflikty przestrzenne, w tym degradację krajobrazu lub utratę produktywności gleb wyższych klas bonitacyjnych, zachowanie śródpolnych ekosystemów jako lokalnych centrów różnorodności biologicznej.

- Właściwą lokalizacją i konstrukcją infrastruktury komunikacyjnej/dojazdowej (przy uwzględnieniu aspektów środowiskowych).
- Stosowanie innych metod ograniczania negatywnych wpływów powstałej infrastruktury na różnorodność biologiczną (tworzenie stanowisk i siedlisk zastępczych, ogrodzenia ochronne, nasadzenia zieleni, ograniczenia prędkości, odstraszenie zwierząt).
- W przypadku prac modernizacyjnych i remontowych przeprowadzenie inwentaryzacji pod kątem występowania chronionych gatunków zwierząt, roślin i grzybów.
- Dostosowanie terminów prowadzenia prac budowlanych do terminów migracji, rozrodu i wychowu młodych poszczególnych grup zwierząt.
- Stosowanie wysokiej jakości rozwiązań architektonicznych.
- Odpowiednią organizację zaplecza budowy na etapie realizacji inwestycji, w celu zapobiegania przedostawaniu się zanieczyszczeń do środowiska gruntowo-wodnego.
- Rozpoznanie archeologiczne obszaru inwestycji.
- Dostosowanie intensywności i sposobów wykorzystania obiektów do charakteru obiektu i jego przepustowości.

Potencjalne oddziaływania w/w działań (nr 1, 7, 10, 11, 12, 14, 15):

- najważniejsze oddziaływania wystąpią na etapie budowy – remontu elewacji i rozbudowy/modernizacji infrastruktury, oddziaływania będą miały charakter oddziaływań stałych, długo terminowych i mogą wiązać się z koniecznością usunięcia zieleni, lokalnym przekształceniem krajobrazu.
- prognozuje się, że remont w/w modernizację, konserwację, rozbudowę będą miały krótkookresowy, pośredni negatywny wpływ na poszczególne komponenty środowiska, występujący tylko na etapie budowy.
- remonty elewacji często związane są z termomodernizacją, co wpływa najczęściej bezpośrednio, długookresowo, stale pozytywnie na percepcję krajobrazu, dodatkowo zmniejsza energochłonność tych obiektów, co wpływa na jakość powietrza, klimat i ludzi (zmniejsza się ilość zanieczyszczeń).
- w związku z planowanymi działaniami polegającymi na remontach budynków, każdorazowo przed podjęciem takich prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków (szczególnie jerzyka i wróbla) i nietoperzy. W razie stwierdzenia występowania chronionych

gatunków ptaków i nietoperzy, termin i sposób wykonywania prac należy dostosować do ich okresów lęgowych, rozrodczych i hibernacji.

- modernizacja szkół prawdopodobnie będzie się wiązała z termomodernizacją - remontem elewacji - co wpływa najczęściej bezpośrednio, długookresowo, stale pozytywnie na percepcję krajobrazu, a dodatkowo zmniejsza energochłonność tych obiektów, co wpływa na jakość powietrza, klimat i ludzi (zmniejsza się ilość zanieczyszczeń) .

Potencjalne oddziaływania w/w działań (nr 4,6,8,9):

- najważniejsze pozytywne, bezpośrednie i pośrednie, długookresowe, stałe oddziaływanie to oddziaływanie na krajobraz; stwierdzenie nowych i poprawa jakości oraz dostępności i funkcjonowania przestrzeni publicznych wpłynie pozytywnie na jej odbiorców;
- oddziaływanie na ludzi będzie miało charakter bezpośredni, długookresowy i stały pozytywny, stwierdzenie nowych i poprawa jakości oraz dostępności i funkcjonowania przestrzeni publicznych wiązać się będzie m.in. ze zwiększeniem satysfakcji z życia w gminie.
- w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Międzychód nie sprecyzowano na czym dokładnie jaki charakter będą mieć działania ani ich konkretnej lokalizacji, niemniej jednak zakłada się, że działania te nie będą negatywnie oddziaływać na poszczególne elementy środowiska oraz na środowiska jako całość. Jedyne negatywne oddziaływanie może zachodzić w chwili realizacji zadania o charakterze inwestycyjnym (w szczególności budowy) – oddziaływanie bezpośrednie, krótkookresowe, chwilowe.

Potencjalne oddziaływania w/w działań (nr 5):

- najważniejsze pozytywne, bezpośrednie i pośrednie, długookresowe, stałe oddziaływanie to oddziaływanie na krajobraz; zagospodarowanie terenów wpłynie na zwiększenie atrakcyjności tych terenów,
- rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury wpłynie na zwiększenie atrakcyjności percepcji przestrzeni publicznej i możliwość szerszego jej wykorzystania (udostępnienia), pośrednio wyższy standard istniejących obiektów i budowa nowych wpłynie na zdrowie i kondycję ludzi korzystających z przedmiotowych obiektów co należy uznać za oddziaływanie pozytywne, wtórne, długookresowe i stałe,

- rozwój małej i mikro retencji wodnej pozwala zatrzymać lub spowolnić spływ wód, dbając przy tym o rozwój środowiska naturalnego. To zestaw wielu różnorodnych działań (kwietne łąki zamiast trawników przydomowych), które przynoszą wymierne korzyści zarówno dla ludzi, jak i przyrody. Budowa niewielkich zbiorników, oczek wodnych i stawów, zadrzewianie, renaturyzacja małych rzek oraz ochrona terenów podmokłych, są jednym z elementów skutecznego przeciwdziałania skutkom suszy i powodzi.
- oddziaływanie na ludzi będzie miało charakter bezpośredni, długookresowy i stały pozytywny, wykorzystywanie terenów parkowych się będzie m.in. ze zwiększeniem satysfakcji z życia w gminie, a w szczególności w mieście Międzychód.

Potencjalne oddziaływania w/w działań (nr 2, 3, 4):

- najważniejsze pozytywne oddziaływanie tego projektu to bezpośrednie i pośrednie oddziaływanie na jakość powietrza, klimat i ludzi poprzez zmniejszenie ilości zanieczyszczeń emitowanych do powietrza głównie w wyniku zmniejszenia spalania węgla na rzecz paliw niskoemisyjnych, zmniejszenie energochłonności budynków a pośrednio zmniejszenie ilości paliw wykorzystywanych do ogrzewania budynków, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z ruchu samochodów i pośrednio zmniejszenie ilości paliw spalanych w pojazdach silnikowych,
- istotnym wtórnym oddziaływaniem pozytywnym na powietrze, klimat, ludzi będzie efektem zmiany nawyków, myślenia stereotypowego na temat m.in. wykorzystywania wysokoemisyjnych paliw do ogrzewania budynków, ekologicznej jazdy, strat ciepła w wyniku niewłaściwego budownictwa (termowizja) itp.
- pozostałe oddziaływania mają charakter wtórny, długookresowy, stały i są mniej istotne, oddziaływania projektu z poszczególnymi elementami środowiska zostały wymienione w tabeli powyżej.

8.2.2 ZAGROŻENIE HAŁASEM

W Strategii dla ograniczenia zjawiska zagrożenia hałasem zaplanowano przebudowę, rozbudowę i budowę dróg oraz poprawę ich nawierzchni, co ma przyczynić się do poprawy stanu nawierzchni dróg i pośrednio do zmniejszenia hałasu komunikacyjnego.

Należy nadmienić, iż przedsięwzięcia zwiększające płynność ruchu, zwłaszcza na obszarach zwartej zabudowy, przyczyniają się bezpośrednio do istotnego zmniejszenia ryzyka

zdrowotnego powodowanego przez hałas. Ograniczenie emisji hałasu komunikacyjnego można uzyskać m.in. poprzez poprawę stanu nawierzchni dróg, przebudowę dróg itp.. Jednak należy pamiętać, że korzystne efekty w tym zakresie mogą być jednocześnie niwelowane przez wzrost płynności ruchu, któremu towarzyszy jednoczesny wzrost jego natężenia. Zaplanowane działania obejmują tereny już przekształcone w wyniku działalności człowieka, w związku z czym, nie będą powodowały zmian w powierzchni ziemi czy krajobrazie. Infrastruktura drogowa stanowi jednak pewną barierę dla przemieszczających się zwierząt, wpływając na zagrożenie dla ich życia lub powodując zmianę ich tras migracyjnych. Planowane działania nie będą powodować przekształceń siedlisk, mają one charakter lokalny stąd oddziaływanie, także będzie miejscowe. Ewentualne niedogodności podczas tych prac dla ludności mogą wystąpić w chwili realizacji prac, co spowodowane będzie ograniczeniami dla ruchu samochodowego bądź pieszego. To zakończy się jednak w momencie zrealizowania zadania. Prace budowlane muszą być odpowiednio przygotowane i oznakowane. Realizacja zadań z zakresu infrastruktury liniowej powinna zostać poprzedzona odpowiednią organizacją. Wykorzystywanie sprzętu spełniającego odpowiednie normy i prowadzenie prac zgodnie z przepisami, przyczyni się do zmniejszenia emisji szkodliwych substancji.

Kompensacja przyrodnicza w przypadku realizacji inwestycji drogowych związana jest z prowadzeniem nasadzeń zieleni wzdłuż ciągów komunikacyjnych. W celu minimalizacji ewentualnego negatywnego oddziaływania wycinki drzew na ptaki, ich przeprowadzenie powinna być zaplanowane poza sezonem lęgowym. Dodatkowo w ramach rekompensaty za wycięte drzewa, powinny zostać wykonane nasadzenia rekompensacyjne, uzupełniające. Ponadto podczas realizacji inwestycji liniowych przestrzegane powinny być zapisy art. 87a ust. 1 ustawy o ochronie przyrody. Prace ziemne i inne prace wykonywane ręcznie z wykorzystaniem mechanicznego lub urządzeń technicznych, wykonywane w obrębie korzeni, pnia lub korony drzewa lub w obrębie korzeni lub pędów krzewu przeprowadzane powinny być w sposób najmniej szkodzący drzewom lub krzewom. Uwzględnione przy tym zostaną zakazy dotyczące wprowadzanie do środowiska przyrodniczego i przemieszczanie w nim gatunków obcych, zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 11 sierpnia 2021 r. o gatunkach obcych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1589), w związku z tym nie wprowadzane będą nasadzenia drzew, które uzyskały status inwazyjnych w ostatnich dziesięcioleciach, tj. np. jesion pensylwański, dąb czerwony, a regionalnie i lokalnie także bożodrzew gruczołowaty, wiązowiec zachodni czy orzech włoski. Podczas wykonywanych prac może wystąpić wzmożona emisja hałasu, jednak

niedogodność ta będzie tymczasowa i ustąpi po zakończeniu realizacji zadań. Finalnie poprawa stanu technicznego dróg wpłynie na polepszenie bezpieczeństwa, komfortu przejazdu oraz zwiększenia komfortu życia mieszkańców. Zaplanowane do realizacji zadania mają pozytywny wpływ na klimat akustyczny, oraz również ze względu na ograniczenie niskiej emisji, gdyż w jej skład wchodzi zanieczyszczenia pochodzące z transportu drogowego, pozytywny wpływ na zdrowie ludzi, rośliny i zwierzęta. Odpowiednia nawierzchnia dróg będzie miała pozytywny wpływ na jakość powietrza ze względu na zmniejszenie emisji szkodliwych substancji. W poniższej tabeli wskazano możliwe oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na środowisko naturalne.

Tabela 14 Wpływ zadań z zakresu zagrożenia hałasem na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra materialne

Lp.	Zadanie	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:											
		Obszary NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
1	Zwiększenie dostępności przestrzennej poprzez rozbudowę sieci komunikacji międzymiastowej i wewnątrz Gminy oraz przywrócenie funkcjonowania linii kolejowych	0/+	0/+	+	0/+	0/+	0/+	+	0/+	0	+	0/+	0
2	Opracowanie koncepcji przebiegu dróg z uwzględnieniem ruchu rowerowego i pieszego oraz rozmieszczeniem parkingów i zintegrowanych węzłów przesiadkowych	0/+	0/+	+	0/+	0/+	0/+	+	0/+	0	+	0/+	0
3	Budowa i modernizacja dróg zgodnie z założeniami opracowanej	0/+	0/+	+	+	+	+	+	0/+	+	+	0	0

	koncepcji												
4	Rozbudowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, w tym tras pieszorowerowych oraz infrastruktury nad jeziorami	0/+	0/+	+	0/+	0/+	0/+	+	0/+	0	+	0/+	0
5	Tworzenie turystycznych szlaków tematycznych w oparciu o walory kulturowe oraz przyrodnicze ze szczególnym uwzględnieniem ograniczania antropopresji na obszarach cennych przyrodniczo podlegających ochronie	0/+	0/+	+	0/+	0/+	0/+	+	0/+	+	+	0/+	0
6	Budowa miejsc noclegowych dla osób korzystających z infrastruktury sportowej podczas organizowanych obozów i zawodów sportowych	0/+	0/+	+	0/+	0/+	0/+	+	0/+	0	+	0/+	0

Źródło: opracowanie własne

Zaplanowane do realizacji zadania nie będą wywierały wpływu na Obszar Natura 2000 oraz na różnorodność biologiczną znajdującą się na obszarach chronionych. Przestrzegane w tym zakresie będą wszystkie zakazy na ww. obszarach. Jeśli wystąpi konieczność realizacji zadań na tych obszarach, będą one realizowane z uwzględnieniem zakazów dla tychże obszarów oraz zgodnie z ustawą o ochronie przyrody. Obszar Natura jest bardzo ważną ostoją ptaków wodno-błotnych, przede wszystkim w okresie lęgowym. Działania z zakresu infrastruktury drogowej nie wpłyną na pogorszenie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków roślin i zwierząt oraz integralność tego obszaru z innymi. Działania z zakresu poprawy infrastruktury drogowej przede wszystkim mają pozytywny wpływ na zdrowie i jakość życia ludzi. W przypadku realizacji inwestycji dotyczących budowy dróg istnieje ryzyko wystąpienia negatywnego oddziaływania na środowisko, gdyż działanie to wiąże się ze znaczącym oddziaływaniem o charakterze lokalnym, powodującym zaburzenia stosunków wodnych, przekształcenia powierzchni ziemi. Podczas prowadzonych prac mogą wystąpić niewielkie uciążliwości dla roślin, zwierząt, wód jednak zostaną one zrekompensowane. Inwestycje

z zakresu budowy dróg wpływają na przekształcenie danego terenu oraz wiąże się z wycinką drzew i krzewów. Aby zminimalizować wpływ planowanej inwestycji na środowiska wycinka drzew i krzewów zostanie ograniczona do minimum. Jednakże przedsięwzięcie to przebiegać będzie głównie przez tereny w znacznym stopniu przekształcone antropogenicznie, o stosunkowo niewielkim zróżnicowaniu rzeźby terenu. W związku z powyższym oddziaływania na krajobraz nie będzie tak znaczące i przede wszystkim związane z czasowym zajęciem terenów pod zaplecze budowy oraz wzmożonym ruchem pojazdów i ciężkiego sprzętu budowlanego w fazie realizacji. Budowa dróg wpływa pozytywnie na ludzi. Zły stan dróg i niewystarczający układ drogowy, powoduje spadek jakości życia i obniżenie przepustowości dróg (spadek prędkości i płynności ruchu). Nowoczesna infrastruktura drogowa przyczynia się do poprawy klimatu akustycznego oraz na poprawę jakości powietrza. Oddziaływania wynikające z tego działania związane jest również z zajęciem powierzchni ziemi, wyłączeniem gruntów z dotychczasowego użytkowania, oraz tymczasową degradacją gleb podczas realizacji inwestycji poprzez usunięcie wierzchnich poziomów próchnicznych i przykryciu sztuczną nawierzchnią. Działanie związane jest również z przekształceniem powierzchni ziemi z wyniku prowadzonych deniwelacji terenu, formowania nasypów itp. Największą wagę przy projektowaniu inwestycji należy przyłożyć do minimalizacji ryzyka wystąpienia oddziaływania na obszary Natura 2000 i obszary chronione. Należy dążyć do utrzymania szlaków migracyjnych zwierząt. W miejscach, gdzie są one przecinane drogi, należy budować odpowiednie przejścia, mosty, tunele i przepusty.

Budowa dróg i obwodnic, ma za zadanie przejęcie ruchu tranzytowego z centrum i przeniesienie go na obrzeża. Z punktu widzenia oddziaływania na ludzi (ich zdrowie i warunki życia społeczności lokalnych) będzie to oddziaływanie pozytywne. Planowane działania z zakresu poprawy infrastruktury drogowej powinny być prowadzone w sposób eliminujący negatywne oddziaływania na środowisko przyrodnicze lub w uzasadnionych przypadkach w sposób minimalizujący tego rodzaju oddziaływania. Ze względu na ogólne założenia Strategii Rozwoju Gminy trudno określić stopień oddziaływań dla tego przedsięwzięcia. Opracowania projektowe będą realizowane na bieżąco, a następnie zostanie złożony wniosek o wydanie decyzji środowiskowej w celu zatwierdzenia realizacji konkretnej inwestycji. Tereny cenne pod względem przyrodniczym, co do zasady powinny zostać całkowicie wyłączone z jakichkolwiek prac inwestycyjnych (jak organizowanie zaplecza budowlanego, składów materiałów). Drzewa, krzewy oraz trawniki powinny być zabezpieczone przed uszkodzeniami mechanicznymi i chemicznymi

zanieczyszczenia. W przypadku, gdy konieczna okaże się wycinka drzew i krzewów, powinna ona zostać przeprowadzona poza okresem lęgowym ptaków, trwającym od marca do sierpnia. Poprawa stanu technicznego dróg spowoduje upłynnienie ruchu samochodowego, a w efekcie ograniczenie emisji spalin i pozytywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego oraz na stan klimatu akustycznego i w sposób pośredni pozytywnie wpłynie na organizmy żywe.

Podstawowe działania minimalizujące negatywny wpływ inwestycji na obszary siedlisk, to:

- minimalizacja zajętości terenu, aby w jak najmniejszym stopniu ingerować w siedliska przyrodnicze,
- nieniszczenie płatów siedlisk,
- unikanie fragmentacji siedlisk,
- odpowiednia organizacja prac budowlanych
- oznaczenie w terenie w sposób widoczny, przylegających do obszaru przeznaczonego pod plac budowy, granic siedlisk przyrodniczych,
- ograniczenie do minimum usuwania krzewów i drzew oraz zabezpieczenie przed uszkodzeniami pozostałej roślinności drzewiastej i krzewiastej, znajdującej się w bezpośrednim sąsiedztwie pasa robót,
- zabezpieczanie siedlisk przed pogorszeniem ich jakości (np. minimalizacja zmian stosunków gruntowo – wodnych, które mają olbrzymie znaczenie dla hydrogenicznych siedlisk przyrodniczych, tj. łągi, wilgotne łąki, torfowiska),
- zapewnienie nadzoru przyrodniczego,
- dążenie do projektowania i budowania elementów stabilizacji brzegów z naturalnych materiałów, sprzyjających renaturalizacji ekosystemów wodnych.

Negatywne oddziaływanie danej inwestycji zależy w największym stopniu od jej projektu oraz zastosowanych środków łagodzących. W związku z tym, przed realizacją budowy dróg dokonana zostanie analiza wpływu na środowisko wyboru danego wariantu przedsięwzięcia na podstawie odpowiednich dokumentacji technicznych oraz pozwoleń. Zidentyfikowane oddziaływania negatywne są możliwe do zminimalizowania na etapie przygotowania i realizacji inwestycji. Przy budowie dróg istnieje konieczność przestrzegania właściwej organizacji robót i placu budowy oraz prawidłowej obsługi maszyn.

Potencjalne oddziaływania w/w działań (nr 1, 2, 3):

- działania mają charakter inwestycyjny i są związane z budową i przebudową układu drogowego, przywrócenie połączeń kolejowych ma na razie charakter czysto koncepcyjny – nie wiąże się z żadnymi modernizacjami/budowami, przebudowami/inwestycjami,
- najważniejsze oddziaływania wystąpią na etapie budowy, oddziaływania będą miały charakter oddziaływań stałych, długoterminowych i mogą wiązać się z koniecznością usunięcia drzew kolidujących z planowanym przebiegiem (nie tylko jezdni ale i infrastruktury towarzyszącej), usunięcie zieleni wiąże się z lokalnym przekształceniem krajobrazu, przekształcona zostanie powierzchnia ziemi ze względu na konieczność ukształtowania niwelety itp., oddziaływanie będzie również związane z koniecznością odwodnienia planowanych jezdni i zagospodarowania wód opadowych i roztopowych,
- wszystkie planowane w ramach Strategii Rozwoju zadania mają służyć optymalizacji rozwiązań transportowych w gminie, dlatego należy uznać, że upłynnienie ruchu wpłynie na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, zmniejszenie emisji hałasu oraz wtórnie wpłynie na zmniejszenie zużycia paliw (zasobów naturalnych), oddziaływanie to będzie pozytywnie, stale i długookresowe w stosunku do ludzi, dóbr materialnych.
- jeżeli jakieś zadanie (budowa, przebudowa drogi) będzie dłuższe niż 1 km wówczas wymagane będzie uzyskanie dla zadania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, ostatecznie o charakterze i skali oddziaływania przesądzą rozwiązania techniczne i organizacyjne wynikające z szczegółowych projektów i koncepcji.

Potencjalne oddziaływania w/w działań (nr 4, 5, 6):

- najważniejsze oddziaływania to pośrednie, pozytywne oddziaływanie na powietrze i klimat poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z ruchu samochodów na rzecz ruchu rowerowego, budowa dróg rowerowych pozytywnie pośrednio, długookresowo i stale będzie wpływać pozytywnie na zdrowie korzystających z infrastruktury rowerowej, budowa ciągów pieszo rowerowych wpływa również na poprawę bezpieczeństwa ruchu pieszych i rowerzystów,
- pośrednio wzrost korzystających z dróg rowerowych wpłynie na zmniejszenie ilości spalanej paliwa (zasoby naturalne), oddziaływanie takie należy ocenić jako pozytywne, stałe i długookresowe,

- drogi rowerowe nie są zaliczane do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, niemniej przed ich budową należy szczegółowo rozpoznać teren, przez który drogi rowerowe mają przebiegać, drogi rowerowe często realizowane są w pasach drogowych istniejących lub modernizowanych, przebudowywanych dróg, w graniach, których znajdują się drzewa i krzewy będące lokalnymi siedliskami zwierząt głównie ptaków. W związku z powyższym drogi rowerowe należy projektować w sposób minimalizujący m.in. konieczność wycinki drzew czy krzewów, a jeśli nie będzie to możliwe wycinkę prowadzić poza okresem lęgowym.

Budowa oraz modernizacja dróg i infrastruktury pieszo-rowerowej mogą mieć znaczący wpływ na zwierzęta i ich szlaki migracyjne, zwłaszcza jeśli chodzi o większe zwierzęta. Oto kilka kluczowych aspektów, które należy wziąć pod uwagę przy projektowaniu i budowie obiektów liniowych:

- Fragmentacja siedlisk: Budowa dróg i infrastruktury często prowadzi do fragmentacji siedlisk, co utrudnia migrację zwierząt oraz dostęp do pożywienia i wody. Szczególnie duże zwierzęta, takie jak jelenie mogą mieć problemy z przekraczaniem nowych barier komunikacyjnych.
- Kolizje drogowe: Większe zwierzęta, takie jak jelenie czy dziki, są bardziej narażone na kolizje drogowe ze względu na swoją wielkość i prędkość poruszania się. Dlatego ważne jest, aby projektować drogi tak, aby minimalizować ryzyko kolizji oraz zapewnić bezpieczne przejścia dla zwierząt.
- Przepusty ekologiczne: Jednym z rozwiązań mających na celu ochronę zwierząt i ich szlaków migracyjnych jest budowa przepustów ekologicznych, które umożliwiają zwierzętom bezpieczne przekraczanie dróg. Przepusty te powinny być odpowiedniej wielkości oraz zapewniać odpowiednie warunki dla różnych gatunków zwierząt.
- Monitoring i ocena wpływu: Ważne jest przeprowadzenie monitoringu oraz oceny wpływu budowy i modernizacji dróg na zwierzęta i ich siedliska, aby móc dostosować projekty do potrzeb ochrony przyrody. Niezbędne jest również uwzględnienie różnych interesów oraz współpraca z organizacjami zajmującymi się ochroną dzikiej przyrody.

Pomimo potencjalnych negatywnych skutków dla zwierząt, budowa dróg i infrastruktury pieszo-rowerowej może być również szansą na poprawę stanu środowiska naturalnego oraz zwiększenie świadomości społecznej na temat konieczności ochrony dzikiej przyrody. Dlatego ważne jest, aby projektanci i inwestorzy starali się znaleźć równowagę pomiędzy rozwojem infrastruktury a ochroną przyrody.

Budowa i modernizacja dróg mogą wpływać na obszary Natura 2000 (o ile takie prace będą się odbywać a nie zakłada się działań na obszarach Natura 2000)poprzez zanieczyszczenie powietrza i wód, fragmentację siedlisk oraz zakłócanie spokoju oraz migracji zwierząt. W wyniku tych działań może dochodzić do utraty bioróżnorodności oraz degradacji siedlisk chronionych gatunków roślin i zwierząt. Dlatego ważne jest, aby podczas planowania i realizacji działań drogowych uwzględniać ochronę obszarów Natura 2000 oraz podejmować odpowiednie środki zaradcze, takie jak np. budowa korytarzy ekologicznych czy limitowanie natężenia ruchu pojazdów. Inne działania minimalizujące negatywne skutki tych działań to m. in.:

- Opracowanie planu minimalizującego negatywne skutki oraz zapewnienie właściwego zarządzania ryzykiem,
- Wybór trasy budowy tak, aby unikać obszarów szczególnie chronionych lub minimalizować intruzję,
- Stosowanie technik budowlanych ograniczających erozję gleby oraz zanieczyszczenie wód,
- Prowadzenie monitoringów podczas budowy w celu śledzenia wpływu działań na środowisko,
- Wykorzystanie materiałów budowlanych o jak najmniejszym wpływie na środowisko,
- Szkolenie pracowników i podwykonawców w zakresie ochrony przyrody oraz przestrzegania procedur minimalizujących wpływ na obszary Natura 2000.

Budowa i modernizacja dróg mogą mieć także pozytywny wpływ na obszary Natura 2000 poprzez:

- Zmniejszenie presji na istniejące drogi: nowe drogi mogą zmniejszyć ruch na istniejących trasach, co może przynieść korzyść dla terenów przyrodniczych znajdujących się w ich pobliżu.
- Poprawa dostępności obszarów chronionych: lepsza infrastruktura drogowa może ułatwić dotarcie do obszarów Natura 2000, co może zwiększyć świadomość społeczeństwa na temat ich wartości przyrodniczej.
- Poprawa warunków dla zwierząt: modernizacja dróg może prowadzić do zwiększenia bezpieczeństwa dla zwierząt, poprzez budowę tuneli dla dzikich zwierząt, mostów ekologicznych lub ograniczenie prędkości na trasach przechodzących przez obszary chronione.

- Poprawa zarządzania ruchem turystycznym: modernizowane drogi mogą pomóc w zorganizowaniu ruchu turystycznego w sposób zrównoważony i kontrolowany, co może zapobiec negatywnym skutkom nadmiernego rozwoju turystyki na obszarach Natura 2000.
- Stymulowanie lokalnego rozwoju: budowa dróg może przyczynić się do rozwoju lokalnej infrastruktury turystycznej i gospodarczej, co może korzystnie wpłynąć na lokalną społeczność oraz zachowanie obszarów chronionych.

8.2.3 GOSPODAROWANIE WODAMI I GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Planowany zakres inwestycji przyczyni się do zmniejszenia negatywnego oddziaływania gospodarki wodno-ściekowej na środowisko naturalne oraz poprawi czystość wód i gleb. Ich realizacja przyczyni się również do podniesienia standardu życia mieszkańców gminy. Realizacja inwestycji wpłynie na zapewnienie odpowiedniej jakości oczyszczania ścieków i funkcjonowania infrastruktury oraz dostarczanie wody pitnej dobrej jakości. Na etapie prac związanych z powyższymi zadaniami nieunikniona jest ingerencja w pokrywę glebową. Działanie to jest niezbędne, ale nie spowoduje pogorszenia stanu środowiska, wręcz przeciwnie – w perspektywie długoterminowej przyczyni się do jego polepszenia. Wdrożenie zadań określonych w Strategii jest konieczne i korzystne dla środowiska naturalnego i jego poszczególnych składników, pośrednio oddziałując również na funkcjonowanie flory i fauny. W kategorii negatywnych oddziaływań pośrednich można wskazać wzrost presji urbanizacyjnej na tereny dotychczas nieuzbrojone w sieć kanalizacyjną i wodociągową. Poza tym na etapie budowy mogą być odczuwalne negatywne efekty związane z prowadzonymi pracami budowlanymi. Funkcjonowanie sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i ciepłowniczej natomiast nie powoduje żadnych negatywnych oddziaływań na środowisko podczas jej eksploatacji. Pomimo przewidywanych krótkotrwałych, przemijających zagrożeń środowiska przyrodniczego podczas realizacji przedmiotowych inwestycji, tj. nadmierny hałas, wzmożony ruch środków transportu, okresowa ingerencja w faunę i florę, wywrą one długotrwale korzyści w trakcie ich eksploatacji, m.in. poprzez zapewnienie odpowiedniej jakości i sprawności funkcjonowania systemu gospodarki wodno-ściekowej, podniesienie jakości dostarczanej wody oraz zapewnienie odpowiedniego, bezawaryjnego oczyszczania przekazywanych do oczyszczalni ścieków. Elementy te niewątpliwie wywrą pozytywny wpływ na środowisko przyrodnicze, zdrowie mieszkańców oraz poprawę jakości ich życia. Działania z zakresu wsparcia infrastruktury wodociągowej, rozbudowy sieci wodociągowej

i ciepłowniczej mają na celu podniesienie jakości życia mieszkańców. Infrastruktura wodociągowa w dobrym stanie technicznym wpłynie na zapewnienie odpowiedniej jakości wody przeznaczonej do spożycia oraz na ograniczenie ewentualnych strat wody w wyniku jej dostarczania do gospodarstw domowych. Rozwinięta sieć ciepłownicza wpłynie korzystnie na środowisko poprzez zwiększoną kontrolę nad spalaniem materiałów.

Celami Planów Gospodarowania Wodami są:

- Określenie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych;
- Zapobieganie dopływowi lub ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych;
- Zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych (z zastrzeżeniami wymienionymi w RDW);
- Zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych;
- Wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego wskutek działalności człowieka.

Realizacja założeń Strategii pozwoli na przybliżenie i osiągnięcie celów środowiskowych zawartych w planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry i jednolitych części wód powierzchniowych znajdujących się na terenie gminy Międzychód. Wpływ na to będą miały działania z zakresu rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Jednym z zagrożeń dla wód powierzchniowych i podziemnych jest niski stopień skanalizowania oraz występowanie nieszczelnych zbiorników na nieczystości ciekłe. W związku z tym, zapewnienie odpowiedniego stanu technicznego tych systemów oraz ich rozbudowa wpływa na poprawę czystości wód powierzchniowych i zapobieganie pogarszaniu się stanu wód podziemnych. Realizacja zadań wpłynie na wyeliminowanie niekontrolowanego wprowadzania do środowiska ścieków ze zbiorników bezodpływowych oraz poprawi stan sanitarny gminy Międzychód.

Wpływ odprowadzanych ścieków z oczyszczalni na jakość wody w odbiorniku uzależniony jest nie tylko od ilości oraz stężenia zanieczyszczeń w nich zawartych, lecz także od wielkości przepływu w tymże cieku i aktualnej jakości wód tego odbiornika. Istnieje możliwość, iż odprowadzane ścieki zawierające zanieczyszczenia w dopuszczalnych stężeniach mimo wszystko mogą negatywnie oddziaływać na wody odbiornika, z uwagi na jego szczególną

wrażliwość. Wprowadzenie do wód rzeki przy niskim przepływie znacznego ładunku zanieczyszczeń może w konsekwencji wpłynąć negatywnie na jej naturalną zdolność samooczyszczania i stopniowe pogarszanie się jakości prowadzonych przez nią wód. Powtarzające się regularne zrzuty ścieków zawierających substancje zanieczyszczające w ilościach podprogowych przyczyniają się do przekroczenia chłonności rzek. Zadania wskazane do realizacji w ramach Strategii, pozwolą na przybliżenie do realizacji celów środowiskowych dla jednolitych części wód. Zgodnie z „Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” dla jednolitych części wód będących w bardzo dobrym stanie/potencjale ekologicznym celem środowiskowym jest utrzymanie tego stanu/potencjału. Dla naturalnych części wód powierzchniowych celem środowiskowym jest osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego i utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego, a dla sztucznych i silnie zmienionych części wód powierzchniowych celem środowiskowym jest osiągnięcie co najmniej dobrego potencjału ekologicznego i utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego. Dla jednolitych części wód podziemnych celem środowiskowym jest dobry stan, zarówno ilościowy, jak i chemiczny. Dla JCWPd celem środowiskowym jest dobry stan, zarówno ilościowy, jak i chemiczny. Realizacja przedsięwzięć, które mogłyby pogorszyć stan wód oraz ograniczyć ich funkcje ekologiczne jest zabroniona. JCWP i JCWPd, które zostały określone w Planie gospodarowania wodami, jako mające zły stan lub wskazano je, jako zagrożone osiągnięciem celów środowiskowych są szczególnie wrażliwe na ewentualne zanieczyszczenia. Szczegółowa ocena wpływu konkretnego przedsięwzięcia na wody jest dokonywana na etapie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Realizowane działania nie pogorszą stanu wód powierzchniowych i podziemnych pod względem jakościowym i ilościowym oraz nie ograniczą ich funkcji ekologicznych. Ocena wpływu konkretnego przedsięwzięcia na jednolite części wód jest dokonywana na etapie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Prawidłowo przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko skutecznie wskazuje możliwości eliminacji potencjalnych negatywnych oddziaływań na cele ochrony jednolitych części wód podziemnych. Na tym etapie planowania wskazane w Strategii działania nie wpływają negatywnie na osiągnięcie dobrego stanu wód oraz nie pogarszają stanu wód, w związku z czym nie spowodują nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry. Działania przewidziane do realizacji w ramach Strategii są w większości ukierunkowane pośrednio lub bezpośrednio na ochronę lub poprawę stanu wód powierzchniowych oraz podziemnych. Ogólnym założeniem inwestycji w infrastrukturę

oczyszczania ścieków jest ograniczenie do minimum ryzyka odprowadzania ścieków z zanieczyszczeniami, wpłynie zarazem na niepogarszanie się stanu JCWP, a co za tym idzie na osiągnięcie wyznaczonych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry celów, tzn. osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego i co najmniej dobrego stanu chemicznego JCWP znajdujących się na terenie gminy. Realizacja zaplanowanych zadań będzie miała bezpośredni, długoterminowy i pozytywny wpływ na wody podziemne, co przełoży się także pośrednio pozytywnie na stan wód powierzchniowych. Podczas realizacji inwestycji liniowych przestrzegane powinny być zapisy art. 87a ust. 1 ustawy o ochronie przyrody. Prace ziemne i inne prace wykonywane ręcznie z wykorzystaniem mechanicznego lub urządzeń technicznych, wykonywane w obrębie korzeni, pnia lub korony drzewa lub w obrębie korzeni lub pędów krzewu przeprowadzane powinny być w sposób najmniej szkodzący drzewom lub krzewom. Stosowany będzie sprzęt, który w jak najmniejszym stopniu powoduje ewentualne zanieczyszczenia środowiska. Materiały wykorzystywane do przeprowadzenia inwestycji spełniać będą odpowiednie normy jakościowe i środowiskowe. W uzasadnionych przypadkach, tam gdzie takie działania będą wskazane, prowadzenie prac budowlanych odbywać się będzie poza okresem lęgowym ptaków, rozrodu płazów.

Obszar gminy Międzychód częściowo znajduje się w strefach ochronnych ujęć wód podziemnych. W związku z tym obowiązują tam określone ograniczenia i wymagania dotyczące działań prowadzonych na tym terenie, tak aby chronić zasoby wód podziemnych przed zanieczyszczeniem. Na terenie ochrony bezpośredniej zakazuje się użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody. Na terenie ochrony pośredniej w strefie ochronnej ujęcia wód podziemnych, może być zakazane lub ograniczone wykonywanie robót lub czynności powodujących zmniejszenie przydatności ujmowanej wody lub wydajności ujęcia, obejmujących:

- wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi;
- rolnicze wykorzystanie ścieków;
- przechowywanie lub składowanie odpadów promieniotwórczych;
- stosowanie nawozów oraz środków ochrony roślin;
- budowę nowych dróg, linii kolejowych, lotnisk lub lądowisk;
- wykonywanie urządzeń melioracji wodnych oraz wykopów ziemnych;
- lokalizowanie zakładów przemysłowych oraz ferm chowu lub hodowli zwierząt;

- lokalizowanie magazynów produktów ropopochodnych oraz innych substancji, a także rurociągów do ich transportu;
- lokalizowanie składowisk odpadów niebezpiecznych, innych niż niebezpieczne i obojętne oraz obojętnych;
- mycie pojazdów mechanicznych;
- urządzenie parkingów, obozowisk oraz kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli;
- lokalizowanie nowych ujęć wody;
- lokalizowanie cmentarzy oraz grzebanie martwych zwierząt;
- wydobywanie kopalin;
- wykonywanie odwodnień budowlanych lub górniczych;
- lokalizowanie budynków mieszkalnych oraz obiektów budowlanych związanych z turystyką;
- używanie statków powietrznych do przeprowadzania zabiegów rolniczych;
- urządzenie przyzm kiszonkowych;
- chów lub hodowlę ryb, ich dokarmianie lub zanęcanie;
- pojenie oraz wypasanie zwierząt;
- wydobywanie kamienia, żwiru, piasku oraz innych materiałów, a także wycinanie roślin z wód lub brzegu;
- uprawianie sportów wodnych;
- użytkowanie statków o napędzie spalinowym;
- lokalizowanie nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- składowanie opakowań po nawozach i środkach ochrony roślin;
- stosowanie i składowanie chemicznych środków zimowego utrzymania dróg.

Ponadto na gruntach rolnych lub leśnych położonych na terenach ochrony pośredniej może być wprowadzony obowiązek stosowania odpowiednich upraw rolnych lub leśnych. Ustalenia Strategii nie kolidują z powyższymi przepisami. Działania określone w Strategii Rozwoju Gminy Międzychód nie naruszają zakazów i ograniczeń obejmujących te strefy.

W poniższej tabeli wskazano możliwe oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć na środowisko naturalne. Inwestycje w tym zakresie będą miały neutralny bądź pozytywny wpływ na wskazane komponenty środowiska. Pozytywne oddziaływanie zadań z zakresu rozwoju

infrastruktury wodno-kanalizacyjnej dotyczy przede wszystkim jakości wody. Działanie te wpływają na mniejszy udział zanieczyszczeń kierowanych bezpośrednio do gleb, zapewniając lepszą jej żyzność oraz większą urodzajność. Planowane inwestycje odbywać się będą już na obszarach przekształconych w wyniku działalności człowieka, w związku z tym nie będą miały negatywnego oddziaływania na obszary chronione. Eksploatacja sieci wodno-kanalizacyjnej, podnosi standard życia mieszkańców, natomiast rozbudowa sieci kanalizacyjnej pozwoli ograniczyć ilość zbiorników bezodpływowych i zmniejszy ilość zanieczyszczeń wód, co pośrednio wpłynie na polepszenie stanu zdrowia mieszkańców. Poniższe działania przyczynią do polepszenia jakości części wód i osiągnięcia ich dobrego stanu chemicznego i potencjału ekologicznego.

Tabela 15 Wpływ zadań z zakresu gospodarowania wodami i gospodarki ściekowej na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra materialne

Lp.	Zadanie	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:											
		Obszary NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
1	Optimalizacja gospodarki wodno-ściekowej wraz z budową i modernizacją infrastruktury	0/+	0/+	+	0/+	0/+	+	0	0/+	0	+	0/+	0
2	Rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej	0/+	0/+	+	0/+	0/+	+	0	0/+	0	+	0/+	0
3	Budowa, przebudowa lub remonty urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej służących zmniejszeniu skutków susz i powodzi	0/+	0/+	+	+	+	+	0	0/+	+	+	0	0
4	Rozwój stref inwestycyjnych wraz	0/+	0/+	+	0/+	0/+	+	0	0/+	0	+	0/+	0

z rozwojem infrastruktury towarzyszącej i uzbrojeniem terenów													
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Źródło: opracowanie własne

Pozytywne oddziaływanie planowanych zadań dotyczy przede wszystkim ludzi i wód. Na pozostałe komponenty środowiska zadania nie będą oddziaływać lub będą oddziaływać pośrednio, a pozytywny wpływ będzie możliwy do określenia dopiero za kilka lat. Inwestycje w zakresie gospodarki wodno-ściekowej polepszą stan wód, co w przyszłości może oddziaływać również pozytywnie rośliny i zwierzęta. Pozytywny wpływ na ludzi przejawia się dostępem do infrastruktury technicznej i podniesieniem jakości życia. Zadania nie mają wpływu na jakość powietrza. Jednie działanie dotyczące montażu OZE na oczyszczalni ścieków jest pozytywnym zjawiskiem dla powietrza i klimatu, ponieważ wpływa na efektywność energetyczną oraz ograniczenie emisji szkodliwych substancji do atmosfery. Ewentualna emisja zanieczyszczeń może wystąpić podczas realizacji inwestycji infrastrukturalnych. Będzie ona jednak krótkotrwała i nie przewiduje się przekroczeń dopuszczalnych poziomów stężeń do atmosfery w jej wyniku. Oddziaływanie na środowisko związane z realizacją inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej wystąpi na etapie budowy i wykonania. Zaplanowane działania ma na celu przede wszystkim poprawę jakości życia mieszkańców poprzez zapobieganie deficytowi wody i zapewnienie sprawnej dostawy wody uzasadnionej o właściwych parametrach. W przypadku oddziaływania na powierzchnię ziemi przypuszczalne skutki oddziaływania na podłoże wystąpią ewentualnie na etapie budowy, jednak ze względu na to, iż działania te będą miały charakter lokalny i odwracalny, a po zakończeniu prac powierzchnia, która narażona byłaby na działanie szkodliwych czynników, zostanie przywrócona do stanu sprzed budowy. Na pozostałe komponenty środowiska zaplanowane zadania w obszarze interwencji gospodarowanie wodami i gospodarka wodno-ściekowa nie będą wywierały znaczącego oddziaływania oraz nie będą stanowiły dla nich zagrożenia. Inwestycje nie wpłyną na naturalny zasięg i obszary mieszczące się w obrębie siedlisk przyrodniczych. Realizacja wskazanych zadań będzie odbywać się poza obszarami chronionymi lub podczas realizacji zadań wzięte będą założenia Planu Zadań Ochronnych ustanowionych dla obszaru Natura 2000 oraz uwzględnione zostaną zapisy z ustawy o ochronie środowiska dla obszarów chronionego krajobraz. Stąd nie będą miały bezpośredniego wpływu na Obszary Natura 2000, pozostałe obszary chronione znajdujące się na terenie gminy oraz różnorodność biologiczną, faunę i florę. Działania realizowane są w ziemi, stąd nie mają wpływu na krajobraz. Realizacja

Strategii nie będzie miała wpływu na zasoby naturalne oraz zabytki, gdyż wszystkie inwestycje zostaną docelowo dostosowane do lokalnych warunków środowiskowych, uwzględniając ich odporność i chłonność.

Jednym z kierunków działań wyznaczonych w projekcie dokumentu jest „Budowa, przebudowa lub remonty urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej służących zmniejszeniu skutków susz i powodzi”. Zbiorniki i cieki wodne z dużym prawdopodobieństwem stanowią potencjalne siedlisko płazów i innych organizmów związanych z siedliskiem wodno-błotnym. Realizacja zadania może mieć zarówno pozytywny, jak i negatywny wpływ na w/w organizmy:

- Pozytywny wpływ:
 - Poprawa jakości wód – nowoczesne urządzenia wodne oraz infrastruktura towarzysząca mogą przyczynić się do poprawy jakości wód, co ma korzystny wpływ na życie płazów.
 - Ochrona przed suszami i powodzią – odpowiednio zaprojektowane urządzenia wodne mogą pomóc w zabezpieczeniu obszarów przed skutkami susz oraz powodzi, co może zmniejszyć ryzyko utraty siedlisk i populacji płazów.
- Negatywny wpływ:
 - Zmiana struktury środowiska – budowa nowych urządzeń wodnych może spowodować zmiany w strukturze środowiska naturalnego, co może negatywnie wpłynąć na populacje płazów oraz ich siedliska.
 - Bariera dla migracji – infrastruktura towarzysząca, takie jak zapory czy tamy, może stanowić barierę dla migracji płazów, co może utrudnić im dostęp do odpowiednich siedlisk i prowadzić do izolacji populacji.

Dlatego ważne jest, aby przy projektowaniu, budowie, przebudowie lub remontach urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej brać pod uwagę potrzeby i wymagania płazów, aby minimalizować negatywne skutki dla tych zwierząt i ich środowiska życia.

Ponadto urządzenia wodne i infrastruktura towarzysząca służąca zmniejszeniu skutków susz i powodzi może obejmować różnorodne elementy, takie jak:

- Zbiorniki retencyjne - służą do magazynowania nadmiaru wody podczas powodzi oraz do gromadzenia wody deszczowej podczas suszy. Takie zbiorniki mogą być podziemne lub naziemne.

- Systemy drenażowe - mają na celu odprowadzanie nadmiaru wody z terenów zurbanizowanych oraz rolniczych, aby zapobiec powodziom.
- Budowle hydrotechniczne - np. wały przeciwpowodziowe, groble, stopnie wodne, śluzy, które mają na celu kontrolowanie przepływu wody i zapobieganiu powodziom.
- Systemy zarządzania wodą - obejmują inteligentne systemy monitorowania i sterowania przepływem wody, oraz prognozowanie powodzi i suszy.
- Ochrona brzegów rzek - np. zasadzanie roślinności na brzegach rzek.
- Systemy nawadniające - służące do dostarczania wody rolnictwu w okresach suszy.

Wszystkie te urządzenia i infrastruktura towarzysząca wymagają regularnej kontroli, konserwacji oraz remontów, aby zapewnić ich skuteczność i działanie w długiej perspektywie czasowej. Konieczne jest również ciągłe monitorowanie warunków pogodowych oraz analiza ryzyka, aby ulepszać istniejące zasady i technologie na rzecz wzmacniania odporności na ekstremalne zjawiska atmosferyczne. Jakie urządzenia będą modernizowane czy też budowane nie jest jeszcze określone. Na chwilę obecną należy przeprowadzić dokładną analizę potrzeb i możliwości przede wszystkim finansowych.

Rozbudowa infrastruktury nad jeziorami oraz budowa, przebudowa lub remonty urządzeń wodnych mogą mieć negatywny wpływ na siedlisko przyrodnicze 3150 oraz zbiorniki wodne ze zbiorowiskami Nymphaeion, Potamion. (o ile będą tam prowadzone jakiegokolwiek prace). Wprowadzenie zmian w środowisku wodnym może zaburzyć naturalne procesy ekologiczne, prowadząc do zmniejszenia różnorodności gatunków oraz degradacji siedlisk. Dlatego ważne jest, aby planując takie inwestycje, brać pod uwagę ochronę obszarów Natura 2000 i działać zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Konieczne jest przeprowadzenie odpowiednich analiz wpływu na środowisko oraz podjęcie działań mających na celu minimalizację negatywnych skutków dla przyrody. Warto również sięgnąć po bardziej ekologiczne rozwiązania, które będą sprzyjać ochronie siedlisk i zasobów wodnych oraz zachować wartości przyrodnicze obszarów Natura 2000. Włączenie ekologów i specjalistów od ochrony przyrody do procesu planowania inwestycji może również zapewnić, że przedsięwzięcia te będą prowadzone z poszanowaniem środowiska naturalnego. Zalecane działania minimalizujące negatywne skutki to:

- Wybór lokalizacji budowy, która minimalizuje negatywne skutki dla istniejących ekosystemów i siedlisk przyrodniczych.

- Ochrona obszarów chronionych i cennych przyrodniczo terenów przed działaniami budowlanymi poprzez odpowiednie planowanie i projektowanie.
- Zastosowanie nowoczesnych technologii i rozwiązań, które zmniejszą zużycie energii i wody, oraz minimalizują emisję zanieczyszczeń do wód.
- Wykorzystanie źródlanej energii w procesie budowy i eksploatacji urządzeń wodnych, aby zmniejszyć negatywny wpływ na środowisko.
- Regularne monitorowanie jakości wód w jeziorach i zbiornikach wodnych, aby szybko reagować na ewentualne zanieczyszczenia.
- Wdrożenie programów edukacyjnych dla pracowników i społeczności lokalnej, dotyczących ochrony przyrody i zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi.
- Rekultywacja terenów poprzez przywrócenie naturalnych siedlisk i roślinności po zakończeniu prac budowlanych, aby przywrócić równowagę ekosystemom wodnym.
- Współpraca z lokalnymi organizacjami i instytucjami zajmującymi się ochroną przyrody, aby zapewnić pełną ochronę środowiska podczas działań budowlanych i eksploatacyjnych.

Realizacja przydomowych oczyszczalni ścieków może mieć zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływanie na stan wód podziemnych i powierzchniowych.

- Pozytywne oddziaływanie:
 - Oczyszczalnie ścieków mogą przyczynić się do redukcji zanieczyszczeń, które trafiają do wód, poprawiając jakość wód powierzchniowych i podziemnych.
 - Mogą również obniżyć zużycie wody pitnej, co przyczynia się do społecznej świadomości oszczędności zasobów wodnych.
- Negatywne oddziaływanie:
 - Nieprawidłowe funkcjonowanie oczyszczalni ścieków może prowadzić do wycieku nieoczyszczonych wód przedostających się do wód powierzchniowych i podziemnych, powodując zanieczyszczenie wód.
 - Nagłe awarie oczyszczalni ścieków mogą spowodować przecieki i zanieczyszczenia wód oraz powierzchnię ziemi.

Aby zapobiec negatywnym oddziaływaniom realizacji przydomowych oczyszczalni ścieków, konieczne jest przestrzeganie norm i standardów dotyczących budowy, eksploatacji

i konserwacji oczyszczalni. Istotne jest również regularne monitorowanie jakości ścieków oraz skuteczność oczyszczania, aby szybko wykryć ewentualne problemy. Dodatkowo, ważne jest prowadzenie działań edukacyjnych wśród użytkowników oczyszczalni, aby zwiększyć świadomość na temat prawidłowego korzystania z systemu oraz konieczności regularnej konserwacji. W przypadku wystąpienia awarii, konieczne jest szybkie reagowanie i naprawa usterek, aby ograniczyć potencjalne szkody dla wód podziemnych i powierzchniowych. Podsumowując, realizacja przydomowych oczyszczalni ścieków może mieć zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływanie na wody podziemne i powierzchniowe. Ważne jest dbanie o prawidłowe funkcjonowanie oczyszczalni oraz stosowanie środków zaradczych w przypadku awarii, aby minimalizować negatywne skutki dla środowiska.

8.2.4 ZASOBY GEOLOGICZNE, GLEBY ORAZ GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW

Zapewnienie sprawnego systemu gospodarowania odpadami przez Gminę wraz z edukacją ekologiczną mieszkańców w tym zakresie ma na celu zapewnienie prawidłowego funkcjonowania systemu gospodarki odpadami oraz zapewnienie selektywnej zbiórki odpadów. Działania przyczyniają się również do uświadamiania mieszkańców na temat istoty i wagi odpowiedniego postępowania z odpadami, co wpływa na hamowanie rozprzestrzeniania się zanieczyszczenia na większy obszar. Odpowiedni system gospodarowania odpadami eliminuje wystąpienie potencjalnego zagrożenia dla ludzi, zwierząt i roślin. Gospodarka odpadami wywiera ogromny wpływ na stan środowiska przyrodniczego, bezpośrednio wpływając na jego wszystkie elementy (m.in. powietrze atmosferyczne, wody, powierzchnię ziemi, faunę i florę). W związku z tym, należy nie tylko zapobiegać powstawaniu odpadów, ale również wprowadzać odpowiednie metody ich segregacji, w celu możliwości ich późniejszego odzysku lub unieszkodliwienia. Działania z zakresu usuwania azbestu, będą miały niewątpliwie korzystny wpływ na poprawę środowiska na tym obszarze. Usuwanie wyrobów zawierających azbest będzie miało wpływ na poprawę zdrowia ludzi. W poniższej tabeli wskazano możliwe oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć na środowisko naturalne.

Tabela 16 Wpływ zadań z zakresu zasobów geologiczne, gleb oraz gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra materialne

Lp.	Zadanie	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:											
		Obszary NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
1	Wprowadzenie systemu umożliwiającego zagospodarowanie odpadów komunalnych w celu pozyskania energii elektrycznej i ciepłej	0/+	0/+	+	0/+	0/+	+	+	0/+	0/+	0	0/+	0
2	Optymalizacja systemu gospodarki odpadami na terenie Gminy i zapobieganie występowaniu dzikich wysypisk odpadów	0/+	0/+	+	0/+	0/+	+	+	0/+	0/+	0	0/+	0
3	Wzmocnienie edukacji ekologicznej mieszkańców oraz przedsiębiorców	0/+	0/+	+	+	+	+	+	0/+	0	0	0	0
4	Wspieranie działań i inicjatyw proekologicznych	0/+	0/+	+	0/+	0/+	+	+	0/+	0	0	0/+	0

Źródło: opracowanie własne

Sprawy systemu gospodarowania odpadami ograniczy ilość odpadów i szkodliwych substancji, trafiających do środowiska, co z kolei również może przyczynić się do stworzenia warunków sprzyjających zachowaniu cennych gatunków oraz osiedlaniu się nowych niewystępujących dotychczas na analizowanym terenie. W związku z powyższymi zadaniami z tego zakresu wywierają na ogół pozytywny wpływ na obszary chronione położone na terenie gminy, w tym Obszary Natura 2000 i różnorodność biologiczną. Realizacja zadań wskazanych w tabeli umożliwi mieszkańcom selektywną zbiórkę odpadów oraz ograniczy ilość odpadów trafiających do środowiska, co z kolei będzie miało wpływ na polepszenie standardów życia

mieszkańców oraz ich zdrowia, m.in. poprzez ograniczenie potencjalnych źródeł chorobotwórczych. Poprawa gospodarki odpadami poprzez odpowiednio dostosowaną infrastrukturę do obowiązujących wymogów będzie miała pozytywny wpływ na wody i powierzchnię ziemi. Ograniczy to bowiem ilość zanieczyszczeń przedostających się do wód powierzchniowych i podziemnych, m.in. poprzez ograniczenie ilości odcieków dostających się do wód, gleb powstających, chociażby na skutek nieprawidłowego składowania odpadów. Wobec tego również mają pozytywny wpływ na krajobraz oraz florę i faunę. Jeśli chodzi o wpływ na powietrze, również powyższe działania będą miały pozytywny wpływ. Odpowiednie składowanie odpadów wpłynie na eliminację ewentualnych odorów. Sprawny system gospodarki odpadami, w tym działania propagujące utylizację azbestu będą miały korzystne oddziaływanie na aspekt wizualny istniejącego krajobrazu. Na pozostałe komponenty środowiska, tj. klimat i zabytki, zaplanowane zadania nie będą wywierały znaczącego oddziaływania, stąd wskazano w tabeli przy nich „brak oddziaływania”

8.2.5 ZASOBY PRZYRODNICZE

Realizacja zaplanowanych zadań nie naruszy w sposób niewłaściwy stanu środowiska. Zadania wpłyną pozytywnie na środowisko, gdyż podjęte prace mają na celu ochronę i zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych oraz wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców. W poniższej tabeli wskazano możliwe oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć na środowisko naturalne

Tabela 17 Wpływ zadań z zakresu zasobów przyrodniczych na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra materialne

Lp.	Zadanie	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:											
		Obszary NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
1	Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody oraz różnorodności biologicznej	0/+	0/+	+	0/+	0/+	+	+	0/+	0/+	0	0/+	0

2	Wzmocnienie edukacji ekologicznej mieszkańców oraz przedsiębiorców	0/+	0/+	+	+	+	+	+	0/+	0	0	0	0
3	Wspieranie działań i inicjatyw proekologicznych	0/+	0/+	+	0/+	0/+	+	+	0/+	0	0	0/+	0

Źródło: opracowanie własne

Powyższe zadania mają pozytywny wpływ na Obszary Natura 2000, różnorodność biologiczną, zwierzęta oraz rośliny. Na pozostałe komponenty środowiska nie wywierają wpływu. Związane są one z ochroną zasobów przyrody, wpływają na ochronę siedlisk, walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz zwiększenie bioróżnorodności. Przedsięwzięcia te pozwolą na ograniczenie niszczenia walorów przyrodniczo-krajobrazowych i utraty bioróżnorodności.

Energia ze źródeł odnawialnych, w tym farm fotowoltaicznych, może mieć zarówno pozytywne, jak i negatywne skutki dla lokalnej fauny i flory.

- Korzyści:

- OZE zmniejszają emisję gazów cieplarnianych, co przyczynia się do ograniczenia zmian klimatycznych, które stanowią zagrożenie dla wielu gatunków roślin i zwierząt.
- Fotowoltaika nie emituje zanieczyszczeń powietrza ani dźwięku, co może korzystnie wpłynąć na siedliska zwierząt.
- Farmy fotowoltaiczne mogą stanowić dodatkowe siedliska dla niektórych gatunków zwierząt, takich jak ptaki czy drobne gryzonie.

- Negatywne skutki:

- Budowa farm fotowoltaicznych może prowadzić do utraty siedlisk dla niektórych gatunków roślin i zwierząt, zwłaszcza jeśli znajdują się w obszarach chronionych.
- Niekontrolowana rozbudowa infrastruktury OZE może prowadzić do fragmentacji siedlisk, co może mieć negatywny wpływ na migracje zwierząt.
- Fotowoltaika może generować ciepło, które może mieć szkodliwy wpływ na lokalną faunę i florę, zwłaszcza w obszarach o wysokiej gęstości instalacji.

Aby zminimalizować negatywne skutki farm fotowoltaicznych na lokalną faunę i florę, konieczne jest odpowiednie planowanie lokalizacji i projektowania instalacji oraz

monitorowanie wpływu na środowisko naturalne. Wdrażanie metod kompensacji siedlisk oraz środków ochrony przed negatywnymi skutkami może również przyczynić się do minimalizacji szkód dla lokalnej przyrody.

8.2.6 ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI

Wszelkie działania mające na celu ograniczanie i zwalczanie oraz przeciwdziałanie skutkom poważnych awarii przemysłowych czy też zagrożeniom naturalnym są z pewnością korzystne dla środowiska i zdrowia człowieka. W tym obszarze interwencji wskazano wyposażenie jednostek Straży Pożarnych. Działania te nie spowodują przekształcenia przestrzeni, emisji hałasu oraz emisji zanieczyszczeń do atmosfery, a są niezwykle istotne, ze względu na poprawę bezpieczeństwa ludzi i miejsc, gdzie może wystąpić ewentualna awaria. W poniższej tabeli wskazano możliwe oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć na środowisko naturalne.

Tabela 18 Wpływ zadań z zakresu zagrożeń poważnymi awariami na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra materialne

Lp.	Zadanie	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:												
		Obszary NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	
1	Zwiększenie stanu gotowości operacyjnej jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej poprzez doposażenie m.in. ich	0/+	0/+	+	+	+	+	0/+	+	+	0	0/+	0	

Źródło: opracowanie własne

Wyposażenie jednostek straży pożarnych w zakresie zakupu średnich samochodów ratowniczo-gaśniczych do prowadzenia akcji ratowniczych wpływa pozytywnie na ludzi, zwierzęta, rośliny i wody. Na pozostałe komponenty środowiska wykazuje bezpośrednio brak oddziaływania lub ewentualny pośredni pozytywny wpływ (obszary chronione, różnorodność biologiczna, powietrze, powierzchnia ziemi, krajobraz, zabytki, zasoby naturalne). Sprawny

sprzęt, którym dysponują jednostki, zapewnia odpowiednie bezpieczeństwo oraz szybkość reagowania podczas wystąpienia zagrożenia. Stąd działanie to ma również na ogół pozytywny wpływ na środowisko, chroniąc i minimalizując negatywne skutki wystąpienia nieplanowanych zagrożeń dla wskazanych w tabeli komponentów. Brak oddziaływania wskazuje się bezpośrednio na klimat, zabytki, gdyż w tym zakresie zakupiony sprzęt nie ma wpływu na poprawę tych komponentów.

8.3 ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE SUROWCÓW, MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII

RACJONALIZACJA UŻYTKOWANIA WODY DO CELÓW PRODUKCYJNYCH I KONSUMPCYJNYCH

Osiągnięcie założonego celu, będzie możliwe w przypadku podjęcia działań przez Gminę oraz podmioty gospodarcze funkcjonujące na jej terenie, zużywające na cele produkcyjne znaczne zasoby wody, a także przez podmioty, gospodarujące infrastrukturą techniczną. Ograniczenie zużycia wody będzie wymagało wzrostu świadomości mieszkańców, co do konieczności racjonalnego gospodarowania wodą i przyjęcie przez nich odpowiednich nawyków w korzystaniu z tego zasobu. W celu dalszego zmniejszenia wodochłonności w strefie gospodarki, zakłady korzystające ze środowiska – pobierające wodę, surowce i energię powinny stosować najlepsze dostępne techniki (BAT). Istotne jest wdrażanie systemów zarządzania środowiskowego w zakładach (normy ISO 14000), wprowadzanie zasad Czystej Produkcji oraz przystępowanie do programów sektorowych z dziedziny ochrony środowiska. Oszczędne gospodarowanie wodą ma istotne znaczenie dla środowiska naturalnego, a skala oszczędności zależy w głównej mierze od świadomości ekologicznej i determinacji mieszkańców gminy. Proekologiczne rozwiązania powinny być także stosowane w budynkach użyteczności publicznej usytuowanych na terenie jednostki. Dotychczasowe doświadczenia (zebrane przez Witolda M. Lewandowskiego w opracowaniu pt. „Proekologiczne odnawialne źródła energii”), wskazują że „najważniejsze oszczędności wody uzyskuje się dzięki: – zainstalowaniu indywidualnych liczników wody w gospodarstwach domowych,

- zastąpieniu tradycyjnych sfluczek o dużej pojemności rozwiązaniami o innej konstrukcji, umożliwiającymi 2-3 krotne zmniejszenie zużycia wody,
- zastąpieniu zaworów dławicowych zaworami np. kulowymi, które mają mniejsze opory przepływu i nie wymagają wymiany uszczelek,

- stosowaniu w bateriach umywalkowych, prysznicowych i kuchennych mieszaczy, które napowietrzają wodę, zwiększają jej efektywną objętość i tym samym zmniejszają jej pobór,
- zastąpieniu wanien kabinami prysznicowymi, w których pobór wody jest 3-4 razy mniejszy,
- zmianie systemu mycia w umywalkach i zlewozmywakach – nie pod bieżącą wodą,
- instalowaniu pralek i zmywarek o małym poborze wody”.

ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE ENERGII

Do realizacji założonego celu, ze względu na wzrastające ceny energii, będą dążyć zarówno przedsiębiorcy, jak i władze oraz mieszkańcy gminy. Zmniejszenie zużycia energii jest bowiem, jedynym sposobem ograniczenia wydatków związanych z pozyskaniem energii elektrycznej, jak i ciepłej. Jednym z warunków rozwoju współczesnego świata jest dążenie do zmniejszenia zużycia energii w różnych procesach. Dotyczy to także procesów, które służą do utrzymania komfortu klimatycznego i komfortu użytkownika w budynkach: ogrzewania, wentylacji, klimatyzacji, podgrzewania wody wodociągowej. Niżej wymienione fakty, mówiące, że:

- zasoby paliw są ograniczone,
- dostępność do paliw jest coraz trudniejsza,
- ceny paliw będą miały tendencję wzrostową,
- należy ograniczać zanieczyszczenie środowiska produktami procesów spalania,

świadczą o znacznej roli działań zmierzających do oszczędzania energii i jej efektywnego wykorzystania. Ochrona środowiska poprzez zmniejszenie zużycia energii nie musi wcale odbywać się kosztem obniżenia poziomu życia ani wiązać się z pogorszeniem warunków pracy, rezygnacją z ogrzewania mieszkań, oświetlania ich i korzystania z coraz nowocześniejszych urządzeń gospodarstwa domowego oraz zaprzestaniem korzystania ze środków transportu. Energię można bowiem zaoszczędzić następującymi metodami:

- modyfikując istniejące systemy energetyczne zarówno w samym procesie jej wytwarzania, jak i transportu,
- wprowadzając nowe energooszczędne technologie w przemyśle, budownictwie, rolnictwie i gospodarstwach domowych,
- promując oszczędzanie energii za pomocą akcji propagandowych oraz wprowadzaniem zachęcających do oszczędzania bodźców ekonomicznych.

Działania mające na celu racjonalizację zużycia energii będą w głównej mierze prowadzone przez podmioty gospodarcze, m.in. poprzez stosowanie energooszczędnych technologii produkcji, władze samorządowe pragnące minimalizować rachunki związane z dostawami paliw i energii elektrycznej na potrzeby infrastruktury publicznej. Zadaniem władz samorządowych będzie ponadto organizacja działań edukacyjnych i informacyjnych z zakresu upowszechniania metod racjonalizacji zużycia energii. Zrównoważone wykorzystanie energii dotyczy nie tylko przemysłu, energetyki i budownictwa, ponieważ także indywidualne gospodarstwa domowe mają ogromne możliwości ochrony środowiska poprzez energooszczędne budownictwo oraz energooszczędne systemy ogrzewania.

WYKORZYSTANIE ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH OZE

Realizacja działań z wykorzystaniem OZE ma na celu zwiększenie udziału energii pochodzącej z odnawialnych źródeł. Do działań tych należą np. dotacje dla mieszkańców na kolektory słoneczne, panele fotowoltaiczne, pompy ciepła itp. Na terenie gminy Międzychód możliwa jest budowa instalacji fotowoltaicznych, kolektorów słonecznych oraz pomp ciepła. Budowa lub montaż pojedynczych instalacji w budynkach oraz na dachach budynków nie stanowi zagrożenia dla środowiska. Ewentualne zagrożenie może wystąpić dla ptaków gniazdujących w budynkach (np. nietoperze, jerzyki, jaskółki, wróble). Negatywne oddziaływanie paneli fotowoltaicznych na dziko żyjące gatunki zwierząt, szczególnie na ptaki i owady ma miejsce, gdy montowana jest ona na terenach rolniczych lub innych wolnych przestrzeniach, wcześniej niezagospodarowanych. Mogą one być nawet przyczyną utraty lub fragmentacji siedlisk, która może prowadzić do opuszczenia miejsc gniazdowania ptaków, w wyniku kolizji przy lądowaniu. Ma to miejsce na skutek odbicia lustrzanego imitującego tafłę wody, tj. odbijanie na zasadzie lustro elementów otoczenia, np.: chmur (podobnie jak w przypadku okien). Problem odbicia dotyczy również owadów składających jaja w wodzie (np. jętki, widelnice), które mogą traktować panele jako obiekty wodne i składać na nich jaja, co w efekcie może oznaczać znaczny spadek sukcesu rozrodczego owadów oraz ograniczenie zasobów pokarmowych dla ptaków. Problem ten można wyeliminować poprzez stosowanie paneli posiadających białe granice i białe paski podziału, które zmniejszają znacznie przyciąganie bezkręgowców wodnych. W związku z tym przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków, na podstawie której sporządzana jest następnie ekspertyza przyrodnicza. Prace montażowe powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków. Proponuje się zastosowanie

matowych powłok na powierzchni paneli celem zlikwidowania efektu odbłyску, który może powodować oślepienie migrującego ptactwa oraz zastosowanie właściwej konfiguracji rozstawienia rzędów paneli fotowoltaicznych względem siebie oraz pod odpowiednim kątem od powierzchni ziemi celem ograniczenia możliwości tworzenia się przy równowadze chwiejnej atmosfery konwekcyjnych prądów, a także zastosowanie pasywnych elementów chłodzących panele (radiatorów), dzięki czemu nie wystąpi efekt oddziaływania akustycznego na otoczenie. Ponadto negatywne zapobieganie oddziaływanie paneli fotowoltaicznych na faunę można zminimalizować poprzez nie lokalizowanie ich na terenie obszarów chronionych (Natura 2000, parków narodowych, rezerwatów przyrody).

ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE MATERIAŁÓW

Priorytetowym celem w zakresie zrównoważonego wykorzystania zasobów jest „zredukowanie negatywnego oddziaływania na środowisko spowodowanego wykorzystywaniem zasobów w sytuacji wzrostu gospodarczego - koncepcja zwana rozdzieleniem (decoupling). W praktyce oznacza to zredukowanie oddziaływania na środowisko będącego skutkiem wykorzystywania zasobów, przy jednoczesnej poprawie ogólnej wydajności zasobów w obszarze gospodarki”. Realizacja założonego celu jest uwarunkowana podjęciem proekologicznych działań przez zakłady produkcyjne funkcjonujące na terenie gminy Międzychód. Motywację do podjęcia działań w tym zakresie stanowią coraz wyższe koszty zakupu materiałów oraz utylizacji odpadów poprodukcyjnych, w związku z czym działania ograniczające materiałochłonność oraz odpadowość produkcji przełożą się na konkretne oszczędności przedsiębiorstw. Zadaniem władz samorządowych oraz organów publicznych będzie natomiast informowanie, wspieranie i monitorowanie działań podejmowanych przez zakłady produkcyjne w zakresie ograniczania materiałochłonności i odpadowości produkcji oraz kontrola zgodności tych działań z obowiązującymi przepisami prawa.

8.4 EDUKACJA EKOLOGICZNA

Zgodnie z przepisem art. 77 z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2021 r., poz. 1973 ze zm) problematykę ochrony środowiska uwzględnia się w podstawach programowych kształcenia ogólnego dla wszystkich typów szkół. Obowiązkiem tym ustawodawca objął również organizatorów kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych i środki masowego przekazu, które są obowiązane kształtować

pozytywny stosunek społeczeństwa do ochrony środowiska oraz popularyzować zasady tej ochrony w publikacjach i audycjach. Konstytucyjnych podstaw dla realizacji edukacji ekologicznej należy upatrywać w zasadzie zrównoważonego rozwoju (art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polski z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. z 1997 r. nr 78 poz. 483) oraz w generalnym obowiązku każdego obywatela do dbałości o stan środowiska oraz odpowiedzialności za spowodowane przez siebie jego pogorszenie określonym w art. 86 Konstytucji RP. Obecnie edukacja ekologiczna na terenie gminy prowadzona jest przede wszystkim w formalnym systemie kształcenia. W szkołach przeprowadzane są m.in.: konkursy ekologiczne, przekazywane są informacje z zakresu ochrony środowiska, zbiórki i utylizacji odpadów czy zajęcia plenerowe. Ponadto zamieszczane są informacje na stronach internetowych w celu podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców. Proponowane zadania w zakresie edukacji ekologicznej to:

- edukacja lokalnej społeczności z zakresu efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii,
- prowadzenie kampanii informacyjno – promocyjnej w zakresie gospodarki niskoemisyjnej oraz wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej budynków,
- promowanie atrakcyjności transportu publicznego, pieszego i rowerowego,
- promowanie ochrony środowiska przyrodniczego na terenie gminy,
- edukacja mieszkańców w zakresie racjonalnego korzystania z zasobów wodnych,
- prowadzenie akcji edukacyjno – informacyjnych w zakresie właściwego postępowania z odpadami oraz ograniczenia ich powstawania,
- edukacja mieszkańców w zakresie właściwego zachowania się w sytuacji wystąpienia nadzwyczajnego zagrożenia.

Działania edukacyjne powinny być realizowane zarówno dla mieszkańców, jak i podmiotów gospodarczych. Zwiększanie świadomości w zakresie wpływu prowadzonych działań na środowisko, zmian klimatu i sposobów minimalizowania skutków tych zmian, a także metod zapobiegania niekorzystnym zmianom klimatu są niezwykle ważne i prowadzą do poprawy stanu środowiska, adaptacji do zmian klimatów i łagodzenia jego skutków

8.5 ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE PRZEDSIĘWZIĘĆ OKREŚLONYCH W STRATEGII

W niniejszej Prognozie przeprowadzono analizę planowanych przedsięwzięć wpływu na środowisko przy założeniu, że przedsięwzięcia te będą spełniały wszystkie obowiązujące wymagania przepisów prawa. Zakres i forma przedstawionych niżej przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko jest zgodna z ustaleniami art. 51 ust. 2 pkt. 2e ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Przedstawiona ocena ma charakter poglądowy, gdyż dla przedsięwzięć, które na dalszym etapie zostaną zakwalifikowane do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, powinny zostać opracowane szczegółowe raporty o oddziaływaniu na środowisko. Poniżej przedstawiono przewidywane oddziaływania na środowisko ustaleń Strategii Rozwoju Gminy:

OBSZARY NATURA 2000 – prowadzone prace budowlano-modernizacyjne nie będą oddziaływać na obszary Natura 2000 oraz obiekty chronione. Realizowane inwestycje nie wpłyną na ich integralność, naturalny zasięg i obszary mieszczące się w obrębie siedlisk przyrodniczych, wobec czego nie przewiduje się negatywnego oddziaływania realizowanych zadań na obszary Natura 2000. Podczas realizacji zadań uwzględnione zostaną założenia Planów Zadań Ochronnych ustanowionych dla Obszaru Natura 2000 oraz pozostałych form ochrony przyrody znajdujących się na terenie gminy Międzychód.

RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA – największe oddziaływania bezpośrednie i pozytywne będą wykazywały działania mające na celu ochronę różnorodności biologicznej z zakresu zasobów przyrodniczych.

LUDZIE – wszystkie zaproponowane działania mają bezpośredni i pośredni, długoterminowy i stały pozytywny wpływ lub wpływają obojętnie na zdrowie i życie ludzi. Szczególnie inwestycje wpływające na poprawę warunków życia mieszkańców gminy, zapobiegające pogarszaniu się otaczającego ich środowiska i uwrażliwiające na problem stanu przyrody,

wywierają pozytywny skutek. Przejściowe uciążliwości mogą wystąpić na etapie budowy (realizacji) niektórych inwestycji.

ZWIERZĘTA – największe oddziaływania bezpośrednie i pozytywne będą wykazywały działania mające na celu ochronę różnorodności biologicznej.

ROŚLINY – największe oddziaływania bezpośrednie i pozytywne będą wykazywały działania mające na celu ochronę różnorodności biologicznej.

WODY – długotrwałe oddziaływanie pozytywne poprzez ograniczenie przenikania nieczystości i szkodliwych substancji do wód, m.in. uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej.

POWIETRZE – oddziaływanie bezpośrednio, negatywne (na etapie budowy – emisja pyłu przy pracach ziemnych), pośrednie, długotrwałe, pozytywne (ograniczenie emisji spalin z pojazdów mechanicznych). W założeniach Strategii działania z zakresu termomodernizacji obiektów, wymiany starych piecy, budowy oświetlenia energooszczędnego, mają na celu poprawę jakości powietrza na terenie gminy.

POWIERZCHNIA ZIEMI – przekształcenia powierzchni ziemi związane będą m.in. z rozbudową sieci kanalizacyjnej i wodociągowej oraz modernizacji, naprawy, budowy i przebudowy dróg, w trakcie prowadzonych robót budowlanych, modernizacji budynków następuje oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie, krótkotrwałe, negatywne (na etapie budowy i prac ziemnych, zdjęta warstwa ziemi).

KRAJOBRAZ – potrzeba ochrony krajobrazu wymaga prowadzenia działań na rzecz zachowania i utrzymywania ważnych lub charakterystycznych cech krajobrazu tak, aby ukierunkować i harmonizować zmiany, które wynikają z procesów społecznych, gospodarczych i środowiskowych. Planując zadania ekologiczne Gmina Międzychód, weźmie pod uwagę konieczność ochrony i zachowania krajobrazu. W trakcie prowadzonych robót budowlanych wystąpi ponadto oddziaływanie negatywne na środowisko przyrodnicze o charakterze bezpośrednim i pośrednim oraz krótkotrwałym (tymczasowym). Zadania zrealizowane zostaną jednak w sposób bezpieczny dla krajobrazu i umożliwiający zachowanie jego najcenniejszych elementów.

KLIMAT – oddziaływanie bezpośrednio, negatywne (na etapie budowy – emisja pyłu przy pracach ziemnych), pośrednie, długotrwałe, pozytywne (ograniczenie emisji spalin z pojazdów

mechanicznych). W założeniach Strategii działania z zakresu termomodernizacji obiektów, wymiany starych piecy, budowy oświetlenia energooszczędnego mają na celu poprawę jakości powietrza na terenie gminy. Działania te związane są z adaptacją do zmian klimatycznych oraz wpływają na zahamowanie zjawiska postępującego procesu zmian klimatycznych.

ZASOBY NATURALNE – wszystkie zaproponowane działania posiadają wpływ bezpośredni i pośredni, długoterminowy i pozytywny lub brak wpływu. Zaplanowane w Strategii zadania mają na celu poprawę stanu elementów środowiska na terenie gminy Międzychód.

ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE – przy właściwym przygotowaniu inwestycji brak oddziaływań. Niewielkie oddziaływania mogą wystąpić jedynie na etapie budowy inwestycji znajdujących się w bezpośredniej bliskości przedmiotów cennych kulturowo.

8.6 ODDZIAŁYWANIA NA ETAPIE REALIZACJI INWESTYCJI – ETAP BUDOWY

Etap realizacji, tj. etap prac budowlanych w ramach zadań ujętych w Strategii, może wiązać się z ich negatywnym oddziaływaniem na środowisko. Ze względu na charakter prac, uciążliwości występujące w fazie budowy z reguły mają charakter krótkotrwały i przejściowy. Poniżej scharakteryzowano oddziaływania zaplanowanych w Strategii zadań na etapie budowy w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska:

OBSZARY NATURA 2000

Wszelkie prace budowlano-modernizacyjne nie będą oddziaływać na obszary Natura 2000 oraz obiekty chronione. Podczas realizacji zadań uwzględniane będą Plany Zadań Ochronnych ustanowionych dla pozostałych form ochrony przyrody zlokalizowanych na terenie gminy.

RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA, ROŚLINY, ZWIERZĘTA

Oddziaływanie zadań na różnorodność biologiczną i rośliny wystąpi jedynie podczas ich realizacji i będzie krótkotrwałe oraz odwracalne. Powierzchnie, które uległy zniszczeniu na skutek prac ziemnych zostaną poddane kompensacji przyrodniczej. Zaplanowane prace odbywać się będą na przekształconych już terenach, wobec czego nie wpłyną znacząco na różnorodność biologiczną i stan gatunkowy flory. W celu ograniczenia powierzchni oddziaływania ciężkiego sprzętu na rośliny, dojazd na teren prac budowlanych przebiegał

będzie po istniejących szlakach komunikacyjnych. Istniejące na terenie gminy zadrzewienia wymagają szczególnej uwagi podczas wszystkich etapów procesu inwestycyjnego. Najgroźniejszymi dla życia drzew są wszystkie te czynniki, które negatywnie wpływają na rozwój ich korzeni. Nie wolno dopuścić, aby wokół drzew sąsiadujących z planowaną inwestycją doszło do zmiany poziomu gruntu ani zagęszczenia gleby, wskutek składowania materiałów budowlanych pod drzewami. Należy również pamiętać, aby zabezpieczyć drzewa przed zmianą właściwości chemicznych gleby przez zanieczyszczenie wodą używaną na budowie np. z wapnem i cementem. Podczas prac inwestycyjnych sąsiadujących z drzewami należy pamiętać o zastosowaniu rozwiązań zapewniających ochronę drzew i gleby, tj. zastosowanie ogrodzenia tymczasowego strefy ochrony drzew (SOD) - wyznaczonej przez inspektora nadzoru dendrologicznego, zastosowanie murków oporowych na granicy SOD w celu zachowania oryginalnego poziomu gruntu, zabezpieczenie konarów i pni (nie należy wycinać całych konarów, ogławiać ani podkrzesywać koron drzew). W przypadku konieczności pozostawienia otwartej ściany wykopu w SOD, na czas robót budowlanych, konieczne jest zamontowanie ekranu korzeniowego w celu ochrony przed przesuszeniem i przemarzeniem korzeni żywicielskich. Należy pamiętać, że ochrona systemu korzeniowego jest konieczna dla przyszłego stanu zdrowia, wzrostu i bezpieczeństwa drzew. Inwestor zobowiązany jest do przestrzegania art. 75 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2024 r. poz. 54) tj. uwzględnienia ochrony środowiska w trakcie prac budowlanych. Zapisy ustawy Prawo ochrony środowiska zobowiązują inwestora do oszczędnego korzystania z terenu w trakcie przygotowywania i realizacji inwestycji oraz ochrony gleby, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych. Zgodnie z art. 75 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska wykorzystywanie i przekształcanie elementów przyrodniczych przy prowadzeniu prac budowlanych dopuszcza się wyłącznie w takim zakresie, w jakim jest to konieczne w związku z realizacją inwestycji. Chwilowe, okresowe, niekorzystne oddziaływanie na zwierzęta związane będzie głównie z pogorszeniem warunków akustycznych, wzrostem zapylenia powietrza, zajęciem terenu przebywania niektórych zwierząt oraz zwiększoną emisją spalin w trakcie prac specjalistycznego sprzętu w ramach realizacji inwestycji. Praca urządzeń budowlanych w trakcie wykonywania robót przyczynić się może do uciążliwości akustycznych, wpływając okresowo ujemnie na zdrowie zwierząt przebywających w pobliżu prac. Okresowe utrudnienia związane z pracami budowlanymi i remontowymi mogą spowodować nieznaczne pogorszenie warunków bytowania zwierząt w rejonach prowadzonych prac. Roboty powodujące powstanie zagrożenia ze względu na swój charakter: roboty rozładunkowe

i załadunkowe, roboty wykonywane przy użyciu dźwigów i koparek, roboty wykonywane przy użyciu drobnego sprzętu mechanicznego, tj. piły, zagęszczarki czy młoty. Zagrożenia mogą powstać także w trakcie wykonywania robót ziemnych przy użyciu koparki (wykopy dla budowy kanalizacji). W celu ograniczenia niekorzystnych zjawisk związanych ze śmiertelnością zwierząt w wyniku wzmożonego ruchu pojazdów (potrącenia) należy zaplanować infrastrukturę drogową „przyjaźnie” dla zwierząt. W przypadku drogi przebiegającej przez las należy ustawić znaki ostrzegawcze dla kierowców. Gdy zachodzi taka potrzeba – budowanie przejść dla zwierząt. Zagrożeniem dla zwierząt nie będą jedynie potrącenia, ale również hałas, który powoduje ich płoszenie oraz zdezorientowanie. Należy przestrzegać norm dopuszczalnych poziomów hałasu w zasięgu oddziaływania dróg. Ponadto należy unikać prowadzenia prac w okresie lęgowym ptaków i dostosować terminy robót do terminów rozrodu gatunków wrażliwych.

LUDZIE

Chwilowe, okresowe, niekorzystne oddziaływanie na zdrowie ludzi związane będzie głównie z pogorszeniem warunków akustycznych, wzrostem zapylenia powietrza oraz zwiększoną emisją spalin w trakcie prac specjalistycznego sprzętu w ramach realizacji inwestycji. Praca urządzeń budowlanych w trakcie wykonywania robót przyczynić się może do uciążliwości akustycznych, wpływając okresowo ujemnie na zdrowie i samopoczucie mieszkańców gminy przebywających w pobliżu prac. Okresowe utrudnienia związane z pracami budowlanymi i remontowymi mogą spowodować nieznaczne pogorszenie bezpieczeństwa ruchu w rejonach prowadzonych prac. Roboty powodujące powstanie zagrożenia ze względu na swój charakter: roboty rozładunkowe i załadunkowe, roboty wykonywane przy użyciu dźwigów i koparek, roboty wykonywane przy użyciu drobnego sprzętu mechanicznego, tj. piły, zagęszczarki, młoty. W czasie realizacji robót mogą wystąpić zagrożenia bezpieczeństwa i zdrowia ludzi związane z wykonywaniem robót pod lub w pobliżu linii elektroenergetycznych. Zagrożenia mogą powstać także w trakcie wykonywania robót ziemnych przy użyciu koparki (wykopy dla budowy kanalizacji i wodociągów).

WODY

Charakter zaplanowanych do realizacji działań nie przewiduje, aby mogły one mieć negatywny wpływ i oddziaływanie na wody podziemne. Jedynie w przypadku wystąpienia awarii takich, jak niekontrolowany wyciek paliwa z pracującego sprzętu budowlanego, czy też innych

substancji chemicznych (masy uszczelniające, farby) możliwe jest zanieczyszczenie środowiska wodnego. W trakcie trwania prac budowlanych potencjalne zagrożenie dla wód podziemnych stanowi proces wyfukiwania zanieczyszczeń z materiałów odpadowych oraz materiałów stosowanych podczas przebudowy. Potencjalne zagrożenie stanowi również przenikanie do wód substancji chemicznych z pracujących maszyn, urządzeń budowlanych i pojazdów czy odprowadzania do wód bez oczyszczenia ścieków bytowych i przemysłowych z baz budowlanych. Oddziaływanie to ustąpi z chwilą zakończenia robót budowlanych. W celu uniknięcia wyżej wymienionych sytuacji należy dopilnowywać, aby plac budowy (ew. miejsce stacjonowania pojazdów mechanicznych, maszyn, urządzeń) posiadał utwardzoną, nieprzepuszczalną powierzchnię oraz był odwadniany. Urządzenia odwadniające będą skuteczne w zmniejszeniu wilgotności gruntów i będą zapewniać dostatecznie szybki spływ wody ze wszystkich punktów placu budowy. Preferowane są urządzenia, w których wykorzystywane są procesy naturalnego samooczyszczania, które wpływają korzystnie na bilans wodny danego terenu. Natomiast podczas budowy instalacji kanalizacyjnych nowoczesne technologie budowy rurociągów wykorzystujące przeciski metodą sterowaną i odwierty minimalizują zakłócenia w stosunkach wodnych. Podczas realizacji inwestycji uwzględniona będzie obowiązująca na danym terenie odpowiednia polityka planowania przestrzennego z dominującą funkcją ochronną. Ponadto inwestycje będą prowadzone zgodnie z przepisami, wobec czego w wymaganych przypadkach pozyskiwane będą odpowiednie pozwolenia i zezwolenia uzgodnione z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie. Podobnie jak w przypadku środowiska gruntowego i wód podziemnych, podczas wykonywania prac budowlanych mogą mieć miejsce jedynie potencjalne, krótkookresowe negatywne oddziaływania na wody powierzchniowe. Działania te związane są z potencjalnymi zagrożeniami dla jakości wód powierzchniowych na skutek przenikania do nich substancji chemicznych z pracujących maszyn, urządzeń budowlanych i pojazdów, w szczególności w przypadku ich awarii. W przypadku prac ziemnych szczególnie duże jest niebezpieczeństwo czasowego zmętnienia wody w niewielkich ciekach w pobliżu terenu budowy. Podczas realizacji inwestycji przestrzegane będą zakazy i nakazy nałożone na obszary ochronne oraz strefy ochronne ujęć wód podziemnych, a także uwzględniona będzie obowiązująca na danym terenie odpowiednia polityka planowania przestrzennego z dominującą funkcją ochronną. Ponadto inwestycje będą prowadzone zgodnie z przepisami, wobec czego w wymaganych przypadkach pozyskiwane będą odpowiednie pozwolenia i zezwolenia uzgodnione z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie.

POWIETRZE I KLIMAT

Emisja pyłów związana będzie głównie z transportem i przemieszczeniem materiałów sypkich, pylastych czy urobku ziemnego. Praca środków transportu i maszyn roboczych wiązać się będzie z okresowo zwiększoną emisją szkodliwych substancji gazowych (spalin). Niewykluczone jest generowanie pyłów na skutek ścierania opon i nawierzchni drogowej, jak również okładzin hamulcowych i spalin pojazdów starszej generacji, co może powodować lokalne podwyższenie stężeń niektórych substancji w powietrzu. Dotyczy to substancji emitowanych z silników spalinowych z transportu i ciężkich maszyn oraz prac spawalniczych. Szkodliwa emisja pyłów, gazów i związków organicznych będzie krótkotrwała, w trakcie realizacji poszczególnych zamierzonych prac oraz w ilościach niezagrażających zdrowiu mieszkańców. W tym wypadku istotną rolę odgrywać będzie aspekt organizacyjny, ponieważ sposób prowadzenia prac oraz wykorzystywanie sprzętu spełniającego odpowiednie normy przyczyni się do zmniejszenia emisji szkodliwych substancji do powietrza. Oddziaływanie to ustąpi z chwilą zakończenia robót budowlanych.

POWIERZCHNIA ZIEMI, KRAJOBRAZ I GOSPODARKA ODPADAMI

Oddziaływanie na gleby związane będzie głównie z etapem realizacji planowanych inwestycji – przemieszczaniem mas ziemnych w czasie prac budowlanych i ubiciem gleb wokół placów budowy. Ewentualne oddziaływanie na etapie prowadzenia prac budowlanych będzie się wiązać ze zniszczeniem wierzchniej warstwy gleby przez pojazdy i maszyny używane przy prowadzonej budowie i modernizacji zaplanowanych inwestycji. Działania te będą miały charakter lokalny, jako że ograniczają się do obszarów, na których są przeprowadzane prace. Przemieszczanie mas ziemnych oraz wykopy związane będą głównie z realizacją przedsięwzięć z zakresu inwestycji drogowych i około drogowych, modernizacji budynków, rozbudowy sieci wodno-kanalizacyjnej. Przy pracach związanych z korzystaniem ze sprzętu budowlanego zawsze istnieje niewielkie ryzyko zanieczyszczenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi w przypadku awarii takiego sprzętu. Jednakże stosowanie odpowiednich środków zapobiegawczych może wykluczyć ryzyko wystąpienia takiej awarii. Oprócz tego, należy unikać wkraczania ciężkiego sprzętu na tereny naturalne i nieprzekształcone, a po zakończonych pracach budowlanych teren budowy powinien zostać uporządkowany i przywrócony do stanu pierwotnego lub zbliżonego do naturalnego. Zwiększone ilości odpadów będą powstawały głównie podczas prac budowlanych. Odpady te należy gromadzić

w sposób selektywny, uniemożliwiający niekontrolowane rozprzestrzenianie się odpadów w środowisku. Okres magazynowania oraz objętość magazynowanych odpadów należy ograniczyć do niezbędnego minimum. Należy prowadzić ewidencję wytwarzanych odpadów na obowiązujących drukach. Odpady należy przekazywać na podstawie kart przekazania odpadu odbiorcom posiadającym stosowne zezwolenia. Odpady powstające podczas realizacji inwestycji przewidzianych w Strategii to przede wszystkim odpady zielone, materiały konstrukcyjne (metale, drewno, szkło, tworzywa sztuczne) oraz masy ziemne przy ewentualnych wykopach. Podczas prowadzonej budowy odpady te będą magazynowane w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonej inwestycji, na wyznaczonych do tego celu terenach, do czasu ich ponownego wykorzystania. Odpady, które nie będą mogły być ponownie zagospodarowane dla potrzeb prowadzonej budowy, będą przekazywane wyspecjalizowanym firmom zajmującym się odzyskiem lub w przypadku odpadów, które nie nadają się do odzysku firmom zajmującym się unieszkodliwianiem poprzez składowanie na przeznaczonych do tego składowiskach odpadów. Podczas realizacji inwestycji powstawać będą również odpady komunalne oraz odpady związane z eksploatacją maszyn używanych podczas budowy. W związku z tym, zostaną wyznaczone miejsca czasowego deponowania tych odpadów. Odpady komunalne będą przekazywane na składowiska odpadów komunalnych, a ewentualne odpady niebezpieczne związane z eksploatacją maszyn będą przekazywane do utylizacji.

Główne rodzaje odpadów powstające podczas realizacji inwestycji:

- 17 01 Odpady materiałów i elementów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (np. beton, cegły, płyty),
- 17 02 Odpady drewna, szkła i tworzyw sztucznych,
- 17 05 Gleba i ziemia (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych oraz urobek z pogłębiania,
- 17 08 Materiały konstrukcyjne zawierające gips,
- 17 09 Inne odpady z budowy, remontów i demontażu,
- 20 03 Inne odpady komunalne.

Odpowiedzialność za postępowanie z wszystkimi rodzajami odpadów leży w gestii głównego wykonawcy. Wszystkie powstające odrzuty podczas budowy będą czasowo składowane i zabezpieczone w taki sposób, aby zminimalizować ich możliwy negatywny wpływ na środowisko gruntowo-wodne. Ponadto wszelkie naprawy urządzeń wykorzystywanych do

prorowadzonych prac wykonywane będą w wyspecjalizowanych warsztatach, poza terenem budowy.

ZASOBY NATURALNE

Charakter zaplanowanych do realizacji działań nie przewiduje, aby mogły one mieć długotrwały negatywny wpływ i oddziaływanie na zasoby naturalne. Ewentualne oddziaływanie na etapie prowadzenia prac budowlanych będzie się wiązać z niewielkim ryzykiem zanieczyszczenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi w przypadku awarii niektórych sprzętów budowlanych. Jednakże stosowanie odpowiednich środków zapobiegawczych może wykluczyć ryzyko wystąpienia takiej awarii. Należy unikać wkraczania ciężkiego sprzętu na tereny naturalne i nieprzekształcone, a po zakończonych pracach budowlanych teren budowy powinien zostać uporządkowany i przywrócony do stanu pierwotnego lub zbliżonego do naturalnego.

ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE

Na etapie prowadzenia robót budowlanych w sąsiedztwie zabytków i dóbr materialnych, negatywnie może na nie wpływać podwyższony poziom zanieczyszczeń powietrza związany z pracą maszyn budowlanych (zwiększone zapylenie, wzrost emisji komunikacyjnej, zwiększony poziom hałasu oraz drgań). Etap ten będzie również negatywnie odbierany przez zwiedzających, w związku z utrudnionym dostępem do dóbr kultury. Realizacja inwestycji związana będzie z koniecznością przeprowadzenia prac ziemnych. Może spowodować to odsłonięcie istniejących w ziemi stanowisk archeologicznych, śladów osadnictwa i kultury materialnej. W przypadku wystąpienia znalezisk archeologicznych, odkrycia przedmiotu, co do którego będzie istniało przypuszczenie, że jest on zabytkiem, prace budowlane zostaną wstrzymane, znalezisko zostanie zabezpieczone przy użyciu dostępnych środków oraz niezwłocznie zgłoszone do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W przypadku stanowisk archeologicznych jedynym możliwym rozwiązaniem jest prowadzenie nadzorów archeologicznych w trakcie budowy.

8.7 ODDZIAŁYWANIA NA OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONE ORAZ RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNĄ

W przedmiotowym rozdziale dokonano analizy i oceny wrażliwości terenów chronionych oraz różnorodności biologicznej wskutek zaplanowanych zadań. Wskazano celowość wprowadzanych działań oraz rodzaje ingerencji w środowisko, jakie mogą wystąpić podczas ich wdrażania. Zaplanowane przedsięwzięcia realizowane będą na terenach zagospodarowanych przez człowieka oraz w istniejących obiektach. Nie planuje się realizacji prac budowlanych na obszarach, które podlegają rygorom ochronnym, gdyż będą one ograniczane wyłącznie do obszarów już zagospodarowanych. Ponadto zadania ograniczają się do niewielkich przestrzeni oraz poszczególnych obiektów i nie wpływają na ograniczenie różnorodności biologicznej. Na obszarze gminy Międzychód znajdują się:

- 2 rezerваты przyrody,
- Park Krajobrazowy,
- Obszar Chronionego Krajobrazu,
- 3 obszary Natura 2000,
- 179 pomników przyrody,
- 25 użytków ekologicznych.

Zaplanowane w Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030 inwestycje są na etapie ogólnych założeń wstępnych. Nie przewiduje się na tym etapie możliwości wystąpienia zagrożeń dla gatunków chronionych, w tym ich korytarzy migracji i cennych siedlisk. Planowane do realizacji działania będą realizowane już na terenach zagospodarowanych.

8.7.1 ODDZIAŁYWANIE NA RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNĄ ORAZ STAN FAUNY I FLORY

Realizacja większości zadań przewidzianych w Strategii będzie miała zatem pośredni, długoterminowy i pozytywny wpływ na różnorodność występujących na tym terenie organizmów żywych. W celu uniknięcia nieumyślnego niszczenia siedlisk gatunków należy przed przystąpieniem do prac dokonać obserwacji lokalizacji inwestycji pod kątem występowania gatunków chronionych. Dla złagodzenia negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze należy unikać prowadzenia prac w okresie lęgowym oraz rozrodczym. W miarę posiadanych możliwości powinno się umożliwić ptakom gniazdowanie

np. poprzez powieszenie budek lęgowych lub pozostawienie/stworzenie miejsc korzystnych do zakładania gniazd. W przypadku, gdy planowane czynności wiążą się z naruszeniem zakazów określonych w art. 52 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2023 r., poz. 1890), przed ich wykonaniem należy uzyskać stosowne zezwolenie wydawane przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska lub Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu. Planowana rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej spowoduje poprawę jakości wód powierzchniowych, co z kolei przyczyni się do stworzenia korzystnych warunków bytowania w rzekach i bezodpływowych ciekach wodnych wszelkim organizmom wodnym. W trakcie trwania realizacji inwestycji (na etapie budowy) potencjalne zagrożenie dla różnorodności biologicznej regionu może być związane z zajęciem terenu pod inwestycję, przemieszczaniem dużej ilości mas ziemi, składowaniem materiałów budowlanych, budową dróg dojazdowych, jak również rozjeżdżaniem terenu przez pracujący ciężki sprzęt. Prace budowlane, w połączeniu z regulacją stosunków wodnych, zwłaszcza odwodnienie terenu, mogą mieć znaczenie dla stopnia odwodnienia siedlisk przyrodniczych znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie inwestycji. Ewentualne zanieczyszczenie terenu substancjami chemicznymi może prowadzić do pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych lub w skrajnych przypadkach ich zniszczenia. Zagrożenie to może mieć miejsce w przypadku awarii sprzętu technicznego używanego w trakcie prac budowlanych i wydostania się do środowiska substancji chemicznych (w tym ropopochodnych). Przewidywane drgania podłoża oraz hałas na etapie realizacji poszczególnych inwestycji, przypadkowe niszczenie środowiska bytowania zwierząt oraz roślin mogą zaburzyć migracje gatunków zamieszkujących dany obszar albo doprowadzić do wycofania się osobników danego gatunku z dotychczas zajmowanego terenu.

Należy również dołożyć wszelkiej staranności, aby w trakcie prac budowlanych nie wystąpiły przypadkowe incydenty zabijania zwierząt żyjących na danym terenie, co zapobiegnie niekontrolowanemu zmniejszaniu ich populacji. W przypadku realizacji inwestycji w sąsiedztwie drzew najgroźniejszymi dla ich życia są wszystkie te czynniki, które negatywnie wpływają na rozwój ich korzeni. Prowadzone prace będą realizowane w taki sposób, aby wokół drzew sąsiadujących z planowaną inwestycją zmianie nie uległ poziom gruntu ani zagęszczenie gleby, wskutek składowania materiałów budowlanych pod drzewami. Drzewa zabezpieczone zostaną przed zmianą właściwości chemicznych gleby przez zanieczyszczenie wodą używaną na budowie np. z wapnem i cementem. Podczas prac inwestycyjnych sąsiadujących z drzewami zastosowane zostaną rozwiązania zapewniających ochronę drzew

i gleby. Przestrzegane będą zapisy z art. 75 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. 54), tj. mówiące o uwzględnieniu ochrony środowiska w trakcie prac budowlanych. Zapisy ustawy Prawo ochrony środowiska zobowiązują inwestora do oszczędnego korzystania z terenu w trakcie przygotowywania i realizacji inwestycji oraz ochrony gleby, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych. Zgodnie z art. 75 ust. 2 ww. ustawy wykorzystywanie i przekształcanie elementów przyrodniczych przy prowadzeniu prac budowlanych dopuszcza się wyłącznie w takim zakresie, w jakim jest to konieczne w związku z realizacją inwestycji.

8.7.2 ODDZIAŁYWANIE NA OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONE

W celu oceny potencjalnego oddziaływania zadań przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030 na obszarowe formy ochrony przyrody przeanalizowano potencjalne zagrożenia i zakazy wynikające z ustawy o ochronie przyrody.

PARK KRAJOBRAZOWY

Na obszarze Parku Krajobrazowego Dolina Kamionki obowiązują następujące zakazy:

- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej;
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych
- pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu, z wyłączeniem terenów określonych zwirowni;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym,

przeciwosuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;

- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od: a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;
- likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;
- prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową;
- utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;
- organizowania rajdów motorowych i samochodowych;
- używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.

Realizacja założeń Strategii Rozwoju Gminy Międzychód odbywać się będzie zgodnie z ww. przepisami. Przestrzegane będą obowiązujące na tym obszarze zakazy oraz cele ochrony. Do celów ochrony tego obszaru należy: ochrona i zachowanie krajobrazu doliny Kamionki, zachowanie naturalnych ekosystemów doliny Kamionki, zachowanie populacji rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk. Wobec powyższego nie stwierdza się, aby przewidziane do realizacji przedsięwzięcia znacząco oddziaływały na Park Krajobrazowy Dolina Kamionki.

REZERWATY PRZYRODY

W rezerwatach przyrody zabrania się:

- Budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom rezerwatu przyrody,
- Chwywania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt

kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu;

- Polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody;
- Pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzania roślin oraz grzybów;
- Użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzania, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody;
- Zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody;
- Pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu;
- Niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów;
- Palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- Prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony;
- Stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów;
- Zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- Połowu ryb i innych organizmów wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych;
- Ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- Wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony, psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas oraz psów asystujących w rozumieniu art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;

- Wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- Ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach stanowiących własność parków narodowych lub będących w użytkowaniu wieczystym przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska
- Umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego;
- Zakłócania ciszy;
- Używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- Wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
- Biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- Prowadzenia badań naukowych bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- Wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska;
- Wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych;
- Organizacji imprez rekreacyjno-sportowych bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Zadania przewidziane w Strategii Rozwoju Gminy Międzychód nie będą naruszać zakazów dla Rezerwatów oraz nie będą naruszać celów ich ochrony. Zadania nie wpłyną negatywnie na Rezerwat przyrody Kolno Międzychodzkie, którego celem ochrony jest zachowanie naturalnego lasu liściastego. oraz Rezerwat przyrody Dolina Kamionki, którego celem ochrony jest ochrona i zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych kompleksu ekosystemów związanych z doliną rzeki Kamionki, wraz z charakterystycznymi dla nich gatunkami roślin.

OBSZAR NATURA 2000

Zgodnie z przepisami art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2023 r. poz. 1890) na Obszarach Natura 2000 zakazuje się: podejmowania działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami. Na terenie Obszaru Natura 2000 Puszcza Notecka obowiązuje zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim; Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 3 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Notecka PLB300015. Realizacja założeń Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030 odbywać się będzie zgodnie z ww. przepisami. Przestrzegane będą obowiązujące na tym obszarze zakazy oraz uwzględniane istniejące i potencjalne zagrożenia oraz cele ochrony. Wobec powyższego nie stwierdza się aby przewidziane do realizacji przedsięwzięcia znacząco oddziaływały na Obszar Natura 2000 Dolina Kamionki, Obszar Natura 2000 Ostoja Międzychodzko-Sierakowska, Obszar Natura 2000 Puszcza Notecka, których podstawowym celem jest powstrzymanie wymierania gatunków zwierząt i roślin oraz ochrona różnorodności biologicznej.

UŻYTKI EKOLOGICZNE I POMNIKI PRZYRODY

W stosunku do użytków ekologicznych i pomników przyrody obowiązują przepisy z art. 45 ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. z 2023 r. poz. 1890), które zakazują:

- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych,
- uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej,
- likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodnoblotnych,

- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych,
- zmiany sposobu użytkowania ziemi,
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu,
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką,
- zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych,
- umieszczania tablic reklamowych.

Realizacja założeń Strategii Rozwoju Gminy Międzychód odbywać się będzie zgodnie z ww. przepisami. Przestrzegane będą obowiązujące na tych obszarach zakazy. Wobec powyższego nie stwierdza się, aby przewidziane do realizacji przedsięwzięcia znacząco oddziaływały na pomniki przyrody i użytki ekologiczne zlokalizowane na obszarze gminy Międzychód. Inwestycje zostaną zaplanowane ze szczególnym uwzględnieniem i troską o występujące wartościowe obiekty i tereny. W przypadku zaistnienia takiej konieczności podjęte zostaną działania mające na celu kompensację powstałych szkód poprzez podejmowanie równoważących je działań, prowadzące do przywrócenia równowagi przyrodniczej na danym terenie, wyrównania szkód dokonanych w środowisku przez realizację przedsięwzięcia oraz do zachowania walorów krajobrazowych (np. sadzenie drzew, objęcie opieką stanowisk zagrożonych gatunków roślin i zwierząt, budowa schronień dla ptaków). Wszelkie prace budowlano-modernizacyjne nie mogą oddziaływać na obiekty chronione bez przeprowadzenia uprzednich postępowań i uzyskania odpowiedniej zgody na takie przedsięwzięcia. W przypadku planowania inwestycji na obszarze gminy, gdzie znajdują się obszary i obiekty chronione lub zabytkowe uwzględnione zostało ewentualne ryzyko ich oddziaływania. Jednakże ich realizacja poprzedzona będzie uzyskaniem stosownych pozwoleń i decyzji środowiskowych, co ma na celu zminimalizowanie wystąpienia negatywnych skutków. W związku z brakiem danych i projektów technicznych dla poszczególnych zadań obecnej trudno jednak określić szczegółowo poszczególne rodzaje oddziaływania inwestycji. Teoretycznie do głównych problemów, które mogą wystąpić, należy: emisja zanieczyszczeń i hałasu związanego z pracami budowlanymi oraz funkcjonowaniem ciągów komunikacyjnych,

a także ewentualna możliwość zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych. Wobec powyższego, przy realizacji pozostałych zadań będą przestrzegane przepisy w zakresie ochrony środowiska. Ponadto działania dotyczące ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza oddziałują pozytywnie na ww. obszary, gdyż zmniejszy się ilość substancji deponowanych do środowiska. Wszystkie działania zaproponowane do realizacji zadania z założenia mają na celu poprawę stanu środowiska na terenie gminy. W związku z tym, realizacja Strategii nie będzie prowadzić do pogorszenia elementów środowiska oraz wpływać negatywnie na obszary wyznaczone w ustawie o ochronie przyrody. Reasumując, zaplanowane działania będą zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju i ich celem jest poprawa oraz utrzymanie dobrego stanu środowiska na obszarze gminy Międzychód. Działania te nie wpłyną negatywnie na występujące tutaj formy ochrony przyrody oraz zabytki. Strategia zapewnia całkowitą ochronę cennym przyrodniczo i historycznie elementom gminy i nie zawiera propozycji działań, które byłyby sprzeczne lub zagrażające walorom znajdującym się na jej terenie.

8.8 RELACJE MIĘDZY ODDZIAŁYWANIAMI

W poniższej tabeli przedstawiono relacje pomiędzy potencjalnymi oddziaływaniami przedsięwzięć ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na poszczególne elementy środowiska oraz oddziaływaniami pośrednimi mogącymi mieć miejsce w związku z realizacją Strategii.

Tabela 19 Relacje pomiędzy zidentyfikowanymi oddziaływaniami

Elementy środowiska i oddziaływania bezpośrednie	Wzajemne powiązania oddziaływań i oddziaływania pośrednie
POWIETRZE I KLIMAT	
<ul style="list-style-type: none"> • Emisja spalin • Zapylenie • Immisja zanieczyszczeń • Hałas i wibracje 	<ul style="list-style-type: none"> • Spaliny i pyły samochodowe zanieczyszczają powierzchnię ziemi, gleby i wody powierzchniowe; • Hałas i wibracje wpływają na zdrowie człowieka i świat zwierzęcy; • Zmiany pokrycia powierzchni ziemi wpływają na mikroklimat.
POWIERZCHNIA ZIEMI (W TYM GLEBY)	
<ul style="list-style-type: none"> • Zmiany pokrycia powierzchni terenu oraz struktury gruntu, składu biologicznego i chemicznego 	<ul style="list-style-type: none"> • Zmiana pokrycia powierzchni terenu wpływa na zmianę mikroklimatu; • Zwiększenie powierzchni nawierzchni nieprzepuszczalnych, czyli pogorszenie się właściwości retencyjnych i filtracyjnych, wpływa na wody gruntowe i ujęcia wody oraz na mikroklimat; • Zanieczyszczenia opadające na powierzchnię dróg spływają wraz z wodami opadowymi do gleby i wód gruntowych.
WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	

<ul style="list-style-type: none"> • Zanieczyszczenia wód; • Obniżenie poziomu wód gruntowych; • Zmiana stosunków wodnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zanieczyszczenia użytkowych poziomów wód podziemnych mają wpływ na zdrowie ludzi; • Zmiany poziomu wód gruntowych (odwodnienia), wpływają na wilgotność gleby, a to z kolei oddziałuje na faunę i florę; • Zanieczyszczenia wód wpływają na różnorodność biologiczną; • Poziom wód gruntowych i stosunki wodne wpływają na stan zdrowotny roślinności danego obszaru, a tym samym na zmiany w krajobrazie; • Zmiany pokrycia powierzchni ziemi i jej właściwości filtracyjne wpływają na reżim wód.
FLORA I FAUNA	
<ul style="list-style-type: none"> • Zmiany przestrzeni życiowej i ekosystemów; • Zagrożenie dla niektórych gatunków; • Zmniejszenie różnorodności biologicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stan flory i fauny ma wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne człowieka; • Stan flory wpływa na krajobraz

Źródło: opracowanie własne

ŚRODKI MINIMALIZUJĄCE ZIDENTYFIKOWANE ODDZIAŁYWANIA

Skala oddziaływań założeń Strategii jest niewielka. Działania ograniczają się do terenów w większości już zurbanizowanych. Zadania ujęte w Strategii wpływają na:

- poprawę jakości powietrza atmosferycznego poprzez wymianę starych piecy na nowe wykorzystujące paliwo ekologiczne, termomodernizację i modernizację budynków, budowę energooszczędnego oświetlenia ulicznego.
- ograniczenie natężenia hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych poprzez przebudowę/ budowę dróg,
- ochronę przed promieniowaniem elektromagnetycznym poprzez wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów uwzględniających ochronę przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych,
- ochronę wód i poprawę infrastruktury wodno-ściekowej poprzez prowadzenie ewidencji i kontrolę zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, działania z zakresu poprawy stanu infrastruktury wodno -kanalizacyjnej i ciepłowniczej
- poprawę jakości i systemu gospodarowania odpadami poprzez działania usuwania azbestu, edukacji ekologicznej mieszkańców, angażowanie się w akcje sprzątania świata, zapewnienie odpowiedniego sprzętu do zbierania odpadów na terenie gminy,
- zachowanie walorów i zasobów naturalnych poprzez inwentaryzację i oceny stanu oraz niezbędne modernizacje w tym budowę zielonej i niebieskiej infrastruktury, zasobów przyrodniczych oraz aktualizację bazy form ochrony przyrody,

- ochronę przed poważnymi awariami i zagrożeniami naturalnymi dzięki wyposażeniu ochotniczych straży pożarnych
- podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców.

8.9 ODDZIAŁYWANIA WTÓRNE I SKUMULOWANE

Oddziaływania skumulowane mogą wystąpić w przypadku jednoczesnego wdrażania kilku zadań przewidzianych do realizacji w ramach Strategii. Jest to jednak kwestia uzależniona od harmonogramu prowadzonych robót i na obecnym etapie trudna do zidentyfikowania. Aby uniknąć uciążliwości związanych z oddziaływaniami skumulowanymi, należy dokładnie ustalić harmonogram prac oraz na bieżąco informować zainteresowane strony (tj. mieszkańców, administratorów sieci infrastrukturalnych) o zamiarze prowadzenia prac budowlanych. Korzystne dla środowiska naturalnego oraz zdrowia i jakości życia mieszkańców jest także łączenie realizacji poszczególnych prac w obrębie tych samych obiektów przez różnych administratorów w tym samym czasie – np. podczas modernizacji nawierzchni odcinka drogi można wykonać wszystkie planowane prace na sieciach infrastruktury, zlokalizowanych w pasie drogowym. Nie zidentyfikowano oddziaływań skumulowanych wynikających z realizacji innych programów lub planów na tym terenie w tym samym czasie.

8.10 DECYZJE ŚRODOWISKOWE DLA POSZCZEGÓLNYCH INWESTYCJI

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach jest dokumentem określającym nałożone warunki na realizację przedsięwzięcia gwarantujące bezpieczeństwo szeroko rozumianemu środowisku. Zgodnie z art. 72 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2023 r., poz. 2029) musi zostać wydana przed uzyskaniem m.in. następujących decyzji administracyjnych:

- decyzji o pozwoleniu na budowę, decyzji o zatwierdzeniu projektu budowlanego oraz decyzji o pozwoleniu na wznowienie robót budowlanych,
- decyzji o pozwoleniu na rozbiórkę obiektów jądrowych,
- decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
- koncesji na poszukiwanie lub rozpoznawanie kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla, koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż, koncesji na podziemne

bezzbiornikowe magazynowanie substancji, koncesji na podziemne składowanie odpadów oraz koncesji na podziemne składowanie dwutlenku węgla,

- decyzji określającej szczegółowe warunki wydobywania kopaliny,
- pozwolenia wodnoprawnego na wykonanie urządzeń wodnych,
- decyzji o zatwierdzeniu projektu scalenia lub wymiany gruntów,
- decyzji o zmianie lasu na użytek rolny,
- decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej,
- decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej.

Wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach następuje także przed dokonaniem zgłoszenia budowy lub wykonania robót budowlanych oraz zgłoszenia zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części. W dniu 10 września 2019 r. zostało wydane Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. z 2019 r., poz. 1839). Rozporządzenie to określa rodzaje przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz mogących potencjalnie oddziaływać na środowisko. Na podstawie karty informacyjnej przedsięwzięcia, organ wydający decyzję środowiskową stwierdza o konieczności lub nie, przeprowadzenia pełnej procedury środowiskowej, czyli o konieczności sporządzenia raportu o oddziaływania na środowisko. Zakres raportu określa art. 66 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2023 r., poz. 2029) Raport stanowi jeden z kluczowych elementów oceny oddziaływania na środowisko, który w przypadku przeprowadzania tej procedury, powinien zostać dołączony do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia. Zadaniem raportu jest określenie oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na poszczególne elementy środowiska oraz ludzi przy uwzględnieniu przyjętych przez inwestora rozwiązań lokalizacyjnych, projektowych, technologicznych, technicznych i organizacyjnych.

9. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI STRATEGII

DZIAŁANIA ŁAGODZĄCE

Są to środki zmierzające do zmniejszenia lub nawet eliminacji negatywnego oddziaływania na elementy środowiska. Zadania ujęte w Strategii, będą realizowane na podstawie obowiązujących przepisów, po uprzedniej analizie ich wpływu na przyrodę w tym gatunki chronione oraz zakazy dotyczące ochrony przyrody i zabytków. W celu zmniejszenia lub eliminacji negatywnego oddziaływania na środowisko założeń Strategii, proponuje się podjęcie szeregu działań łagodzących, które opisano w poniższej tabeli.

Tabela 20 Proponowane środki i zalecenia łagodzące niekorzystne oddziaływania na środowisko wynikające z realizacji Strategii

Element środowiska przyrodniczego	Środki łagodzące/zalecenia
Powietrze i klimat	<p>Wpływ przedsięwzięć na jakość powietrza związany z etapem realizacji inwestycji (pracami budowlanymi) można ograniczyć przez zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót, a w szczególności przez:</p> <ul style="list-style-type: none"> •systematyczne sprzątanie placów budowy, •zraszanie wodą placów budowy (zależnie od potrzeb), •ograniczenie do minimum czasu pracy silników spalinowych maszyn i samochodów budowy na biegu jałowym, •uważne ładowanie materiałów sypkich na samochody (nie sypanie na nadkola i inne części pojazdu), •przykrywanie plandekami skrzyń ładunkowych samochodów transportujących materiały sypkie (dotyczy też ziemi z wykopów), •ograniczenie prędkości jazdy pojazdów samochodowych w rejonie budowy. <p>Ważną kwestią, mającą wpływ na poziom emisji zanieczyszczeń do powietrza, jest również dobra organizacja dojazdów do placu budowy oraz utrzymanie płynności ruchu. Właściwe rozwiązania w tym zakresie pozwolą na znaczne zmniejszenie emisji ze środków transportu. Ponadto należy monitorować właściwe wykorzystanie maszyn i urządzeń pracujących na budowie.</p>
Klimat akustyczny	<p>W celu zmniejszenia emisji hałasu związanego z pracami budowlanymi, powinny one być wykonywane wyłącznie w porze dziennej, a czas pracy maszyn budowlanych na biegu jałowym należy ograniczyć do minimum. Maszyny budowlane powinny być w dobrym stanie technicznym oraz posiadać sprawne tłumiki akustyczne. Wpływ na zmniejszenie hałasu komunikacyjnego ma także stosowanie odpowiednio zaprojektowanych pasów zieleni przyulicznej z rzędami wysokich drzew i krzewów (gatunków o właściwościach dźwiękochłonnych tj. zimozielone gatunki drzewiaste oraz klon topola, lipa)</p>
Wody	<p>Aby zapobiec przedostawaniu się nieoczyszczonych ścieków bytowych do wód, zaleca się stosowanie instalacji pozwalających na odprowadzanie ścieków bytowych oraz ich oczyszczanie. Powstające ścieki bytowe przed wprowadzeniem do środowiska należy oczyszczać do wymaganych prawem parametrów. Należy badać jakość wód przepływających przez separatory w celu sprawdzenia ich sprawności. Należy prowadzić badania jakości zrzucanych wód opadowych w oparciu o obowiązujące warunki, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. Należy kontrolować szczelność zbiorników paliw płynnych pojazdów stosowanych w czasie prac budowlanych, aby nie dopuścić do skażenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi. Należy zapewnić dostęp do przenośnych toalet pracownikom budowy oraz regularnie opróżniać toalety z wykorzystaniem samochodów serwisowo-asenizacyjnych wyposażonych w odpowiednie akcesoria. Magazynowane na placach budowy substancje, materiały oraz odpady należy zabezpieczyć przed możliwością kontaktu z wodami opadowymi tak, aby nie dopuścić do skażenia środowiska gruntowo-wodnego w wyniku wymywania z nich substancji toksycznych.</p>
Gleby	<p>Należy kontrolować szczelność zbiorników paliw płynnych, aby nie dopuścić do skażenia</p>

	<p>środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi. Magazynowane substancje, materiały oraz odpady należy zabezpieczyć przed możliwością kontaktu z wodami opadowymi tak, aby nie dopuścić do skażenia gruntu w wyniku wymywania z nich substancji toksycznych. Po zakończeniu realizacji inwestycji należy usunąć wszystkie tymczasowe instalacje i urządzenia oraz wykonać niezbędne niwelacje powierzchni terenu. W miarę możliwości technicznych parkingi dla sprzętu budowlanego powinny być utwardzone i odwadniane. Umowy z wykonawcami prac budowlanych powinny zawierać klauzule o odpowiedzialności ekologicznej – należy stosować zasadę „zanieczyszczający płaci”. Zabiegi solenia dróg i chodników zimą powinny zostać ograniczone do niezbędnego minimum. Przed rozpoczęciem prac ziemnych warstwa wierzchnia gleby (humus) powinna być zebrana, a po zakończeniu prac – deponowana na powierzchni terenu. Podczas realizacji zadań infrastrukturalnych przestrzegane będą zapisy art. 87a ust. 1 ustawy o ochronie przyrody. Prace wykonywane w obrębie korzeni, pnia lub korony drzewa, lub w obrębie korzeni, lub pędów krzewu przeprowadzane będą w sposób najmniej szkodzący drzewom lub krzewom, zabezpieczając je przed:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uszkodzeniami mechanicznymi pni poprzez zastosowanie tymczasowych osłon, np. tkaniny jutowej, desek połączonych drutem lub grubych materiałów z trzciny lub słomy do wysokości minimalnej 2 m, • fizycznym uszkodzeniem krzewów poprzez wygradzenie terenu ich występowania, • przesuszeniem odkrytych korzeni poprzez ograniczenie do niezbędnego minimum czasu prowadzenia głębokich wykopów oraz stosowanie słomianych mat zabezpieczających bryły korzeniowe przed przesuszeniem, • mechanicznym uszkodzeniem korzeni szkieletowych poprzez ręczne prowadzenie wykopów w strefie brył korzeniowych w obrębie rzutu korony, bądź stosowanie metod bezwykopowych, przy czym prace odkrywkowe prowadzić należy w odległości minimum 1 m od pni drzew, a napotkane korzenie przyciąć na równi ze ścianą wykopu, • zanieczyszczeniem gruntu w obrębie brył korzeniowych poprzez lokalizację miejsc postoju maszyn i tymczasowego składowania materiałów budowlanych poza obrysem koron drzew, • mechanicznym uszkodzeniem gałęzi poprzez podwiązywanie gałęzi kolidujących z pracą pojazdów i maszyn wykorzystywanych w trakcie robót budowlanych.
Rośliny	<p>W czasie wykonywania prac budowlanych w sąsiedztwie systemów korzeniowych należy przeprowadzać wykopy ręcznie. W przypadku konieczności odstonięcia korzeni należy je zabezpieczyć. Należy unikać usuwania korzeni strukturalnych, zabezpieczyć środkami grzybobójczymi rany po odciętych korzeniach. Pnie drzew narażonych na otarcia ze strony sprzętu budowlanego należy zabezpieczyć, np. stosując odpowiednie włókniny i obudowy drewniane. Podczas realizacji zadań infrastrukturalnych przestrzegane będą zapisy art. 87a ust. 1 ustawy o ochronie przyrody. Prace wykonywane w obrębie korzeni, pnia lub korony drzewa, lub w obrębie korzeni, lub pędów krzewu przeprowadzane będą w sposób najmniej szkodzący drzewom lub krzewom, zabezpieczając je przed:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uszkodzeniami mechanicznymi pni poprzez zastosowanie tymczasowych osłon, np. tkaniny jutowej, desek połączonych drutem lub grubych materiałów z trzciny lub słomy do wysokości minimalnej 2 m, • fizycznym uszkodzeniem krzewów poprzez wygradzenie terenu ich występowania, • przesuszeniem odkrytych korzeni poprzez ograniczenie do niezbędnego minimum czasu prowadzenia głębokich wykopów oraz stosowanie słomianych mat zabezpieczających bryły korzeniowe przed przesuszeniem, • mechanicznym uszkodzeniem korzeni szkieletowych poprzez ręczne prowadzenie wykopów w strefie brył korzeniowych w obrębie rzutu korony, bądź stosowanie metod bezwykopowych, przy czym prace odkrywkowe prowadzić należy w odległości minimum 1 m od pni drzew, a napotkane korzenie przyciąć na równi ze ścianą wykopu, • zanieczyszczeniem gruntu w obrębie brył korzeniowych poprzez lokalizację miejsc postoju maszyn i tymczasowego składowania materiałów budowlanych poza obrysem koron drzew, • mechanicznym uszkodzeniem gałęzi poprzez podwiązywanie gałęzi kolidujących z pracą pojazdów i maszyn wykorzystywanych w trakcie robót budowlanych.
Zwierzęta	<p>W celu minimalizacji niekorzystnego oddziaływania na faunę planowane prace budowlane powinny zostać przeprowadzone w możliwie najkrótszym czasie, poza okresem lęgowym</p>

	ptaków i nietoperzy. Prace należy prowadzić również poza okresem migracyjnym ptaków.
Ludzie	Należy czytelnie oznakować obszary, gdzie prowadzone będą prace budowlane, aby zwiększyć poziom bezpieczeństwa ludzi podczas wykonywania tych prac. W celu zachowania bezpieczeństwa na terenie budowy zaleca się stosowanie sprawnego technicznie sprzętu, stałe prowadzenie nadzoru budowlanego oraz bezwzględne przestrzeganie przepisów BHP. W czasie trwania prac budowlanych należy zmniejszyć czas pracy maszyn budowlanych do niezbędnego minimum, aby ograniczyć emisję spalin oraz hałasu
Krajobraz, zabytki i dobra materialne	Wszystkie inwestycje powinny być zaplanowane tak, aby nie niszczyły walorów estetycznych krajobrazu. W przypadku natrafienia na przedmioty o charakterze zabytkowym należy zabezpieczyć teren znaleziska i powiadomić o tym fakcie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Źródło: opracowanie własne

DZIAŁANIA KOMPENSACYJNE

Są to działania najczęściej niezależne od przedsięwzięcia inwestycyjnego, których celem jest kompensacja znaczącego niekorzystnego oddziaływania na środowisko, jakie jest spowodowane realizacją tego przedsięwzięcia. Zgodnie z art. 75 ustawy Prawo ochrony środowiska, kompensacja przyrodnicza może być realizowana tylko wówczas, gdy „ochrona elementów przyrodniczych nie jest możliwa”. Wpływ na środowisko zadań przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Gminy Międzychód będzie stosunkowo niewielki i w przypadku większości inwestycji będzie ograniczał się do etapu budowy. Ponadto większość z zaproponowanych w Starej inwestycji bazuje na tzw. „istniejącym śladzie”, tzn. zakłada przebudowę lub remont już istniejących obiektów, nie ingerując w nowe, cenne przyrodniczo obszary. W związku z tym, nie przewiduje się konieczności przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej. W przypadku zaistnienia takiej konieczności należy podjąć szereg działań, prowadzących do przywrócenia równowagi w przyrodzie na danym terenie, naprawy szkód dokonanych w środowisku oraz odtworzenia walorów krajobrazowych. Działania te często przyjmują formę robót budowlanych i ziemnych tj.: rekultywacja gleb, rekultywacja wód, w tym odnowa obiegu wody, renaturyzacja terenu (odtworzenie naturalnych warunków siedliskowych, urozmaicenie siedlisk), introdukcja gatunków np. ichtiofauny, zalesianie i nasadzenia roślinności (odtworzenie terenów zielonych), tworzenie sieci zadrzewień śródpolnych, ochrona istniejących kompleksów leśnych oraz tworzenie nowych obszarów ochronnych, co umożliwi migrację fauny i flory poprzez zmniejszenie fragmentacji środowiska.

10. ANALIZA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYNYCH DO ROZWIĄZAŃ ZAPROPONOWANYCH W PROJEKCIE STRATEGII

Strategia jest dokumentem, który wskazuje optymalną ścieżkę działań mającą na celu rozwój społeczno-gospodarczy Gminy Międzychód, realizowany przez instytucje gminne. Jest dokumentem o dużym stopniu ogólności, tj. nie wskazuje szczegółowych rozwiązań, np. odnoszących się do lokalizacji inwestycji, infrastruktury, dlatego też nie jest możliwe precyzyjne wskazanie rozwiązań alternatywnych. Analizując zapisy Strategii odnoszące się do skali i lokalizacji należy zwrócić uwagę, że część z nich może być realizowana na obszarach chronionych lub w ich sąsiedztwie, co dotyczy przede wszystkim infrastruktury drogowej. W odniesieniu do tego typu działań trudno wskazać rozwiązania alternatywne. Z punktu widzenia rozwiązań ekonomicznych oraz środowiskowych są to rozwiązania optymalne, gdyż w przypadku nowych rozwiązań inwestycje poprzedza je faza planowania, w tym uwzględniająca wymiar środowiskowy. W przypadku inwestycji komunikacyjnych można przewidzieć, że ich realizacja z dużym prawdopodobieństwem będzie się odbywać na obszarach wiejskich oraz poza terenami zurbanizowanymi, w tym również być może na obszarach chronionych lub w ich sąsiedztwie ze względu na dużą ich powierzchnię na obszarze gminy. W takim przypadku w trakcie inwestycji może dochodzić do chwilowego negatywnego oddziaływania na środowisko. Skala tego oddziaływania może być oczywiście różna, trudno ją przewidzieć ze względu na brak szczegółów realizacji inwestycji. Należy przewidzieć, że każda z tych inwestycji wymagać będzie odrębnych analiz dot. oddziaływania na środowisko. W przypadku tej grupy przedsięwzięć co do zasady nie jest możliwe wskazanie rozwiązań alternatywnych. Wybrane obszary wymagają uzupełnienia i rozwinięcia infrastruktury. W projekcie Strategii nie wskazano w jaki sposób realizowane będą te inwestycje. Podsumowując, należy stwierdzić, że propozycje działań ujęte w dokumencie wydają się być optymalnymi rozwiązaniami. Rozwiązania alternatywne można rozważyć w przypadku uszczegóławiania realizacji poszczególnych zadań, np. co do sposobu prowadzenia prac budowlanych, lokalizacji zadania, wyboru technologii.

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć znamionuje się pozytywnym wpływem na środowisko przyrodnicze oraz bazuje na tzw. „istniejącym śladzie” i nie wykracza na nowe obszary. W takim przypadku proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. Ponadto brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych w Strategii inwestycji, ponieważ skutki środowiskowe podejmowanych zadań silnie zależą od

lokalnej chłonności środowiska lub też od występowania w otoczeniu tzw. obszarów wrażliwych. Trafne wskazanie rozwiązań alternatywnych jest niemożliwe również w przypadku braku pełnej dokumentacji technicznej – większość zadań zaplanowanych do realizacji nie ma opracowanej jeszcze takiej dokumentacji.

11. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Zgodnie z zapisami ustawy Prawo ochrony środowiska oraz ustaleniami Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 r. (Dz.U. z 1999 r. Nr 96, poz. 1110), oddziaływanie transgraniczne definiowane jest jako „jakiegokolwiek oddziaływanie, nie mające wyłącznie charakteru globalnego, na terenie podlegającym jurysdykcji Strony, spowodowane planowaną działalnością, której fizyczna przyczyna jest w całości lub częściowo położona na terenie podlegającym jurysdykcji innej Strony; przy czym "oddziaływanie" oznacza jakiegokolwiek skutek planowanej działalności dla środowiska z uwzględnieniem: zdrowia i bezpieczeństwa ludzi, flory, fauny, gleby, powietrza, wody, klimatu, krajobrazu i pomników historii lub innych budowli albo wzajemnych oddziaływań między tymi czynnikami; obejmuje ono również skutki dla dziedzictwa kultury lub dla warunków społeczno-gospodarczych spowodowane zmianami tych czynników”.

Wobec powyższego, ze względu na lokalny charakter działań oraz zasięg przestrzenny obszaru objętego Strategią (w tym wielkość oddziaływania zaplanowanych przedsięwzięć), skutki realizacji jego założeń nie będą miały znaczenia transgranicznego.

12. NAPOTKANE TRUDNOŚCI I LUKI W WIEDZY

Prognoza Oddziaływania na Środowisko dla Strategii Rozwoju Gminy Międzychód odnosi się do szerokiego spectrum zagadnień. W przeciwieństwie do ocen oddziaływania konkretnych planowanych przedsięwzięć, nie ma możliwości odniesienia się do konkretnych rozwiązań technicznych. Poziom szczegółowości prowadzonej oceny oddziaływania jest ściśle powiązany z poziomem szczegółowości przedmiotowej Strategii. W związku z tym możliwe jest zastosowanie jedynie metody opisowej (jakościowej). Nie ma zaś możliwości odniesienia się do konkretnych parametrów dotyczących poszczególnych planowanych inwestycji, co tworzy realną barierę zastosowania bardziej precyzyjnej metodyki (ilościowej), jednorodnej dla wszystkich planowanych w Strategii przedsięwzięć. Dane techniczne opisujące planowane

zadania prezentują bowiem bardzo zróżnicowany poziom szczegółowości – od projektów technicznych po koncepcje. Z uwagi na skomplikowany i długotrwały proces inwestycyjny nie jest możliwe także dokładne określenie czasu rozpoczęcia i zakończenia prac budowlanych przy wdrażaniu poszczególnych przedsięwzięć, co również uniemożliwia oszacowanie oddziaływań skumulowanych i zastosowania modeli do obliczenia oddziaływań w sytuacji najbardziej niekorzystnej. Obecnie nie stwierdza się, aby zaplanowane do realizacji przedsięwzięcia miały znacząco wpływać na środowisko na terenie gminy Międzychód.

13. MONITORING

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba. System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Monitoring w zakresie oddziaływania na środowisko będzie odbywał się przy pomocy tabeli ewaluacyjnej (tabela 21). Tabela będzie zawierała przykładowe wskaźniki stopnia realizacji poszczególnych zadań. Odpowiednie uzupełnienie tabeli pozwoli na sprawdzenie tego czy i w jakim stopniu zaplanowane działanie zostało zrealizowane. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części wykonano założony cel operacyjny, a dalej strategiczny. Monitoring przeprowadzany będzie co 2 lata od roku przyjęcia Strategii i tym samym rozpoczęcia wdrażania jej założeń. Monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko będzie między innymi polegać np. na analizie i ocenie stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska, w ramach monitoringu środowiska prowadzonego w oparciu o wydane decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć zlokalizowanych na obszarze objętym projektem Strategii lub w ramach indywidualnych zamówień, na kontroli i ocenie zgodności wyposażenia terenu

w infrastrukturę techniczną z ustaleniami przyjętego dokumentu. Dokonując analizy i oceny stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska należy pamiętać, że muszą się one odnosić do terenów objętych projektem Strategii. Dodatkowo uzupełnieniem monitoringu wskazanego w niniejszej Prognozie może być monitoring prowadzony przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu.

Tabela 21 Tabela ewaluacyjna

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Pożądanee zmiany	Cykliczność gromadzenia danych
Wysokość nakładów na infrastrukturę transportową	zł	↑	raz na dwa lata
Wysokość nakładów na inwestycje drogowe	zł	↑	raz na dwa lata
Długość zmodernizowanych dróg i chodników oraz ścieżek rowerowych	km	↑	raz na dwa lata
Długość nowo wybudowanych dróg i chodników oraz ścieżek rowerowych	km	↑	raz na dwa lata
Odsetek powierzchni gminy pokryty aktualnymi mpzp	%	↑	raz na dwa lata
Liczba udzielonych dofinansowań na wymianę źródeł ciepła na proekologiczne w budynkach mieszkalnych	szt.	↑	raz na dwa lata
Długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci kanalizacji	km	↑	raz na dwa lata
Średnia roczna poziomu PM10 w powietrzu	µg/m ³	↓	raz na dwa lata
Średnia roczna poziomu PM2,5 w powietrzu	µg/m ³	↓	raz na dwa lata
Średnia roczna poziomu BaP w powietrzu	µg/m ³	↓	raz na dwa lata
Liczba nowych nasadzeń drzew i krzewów do liczby ubytków	%	↑	raz na dwa lata
Wysokość nakładów na inwestycje związane z utrzymaniem zieleni gminnej i nowymi nasadzeniami	zł	↑	raz na dwa lata
Powierzchnia powstałych, urządzonych lub zmodernizowanych terenów zieleni	ha	↑	raz na dwa lata
Udział terenów zieleni w	%	↑	raz na dwa lata

powierzchni gminy			
Udział terenów sportowych i rekreacyjnych w powierzchni gminy	%	↑	raz na dwa lata
Liczba zorganizowanych wydarzeń i imprez proekologicznych	szt.	↑	raz na dwa lata

Źródło: opracowanie własne

14. KONSULTACJE SPOŁECZNE

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Międzychód wraz z Prognozą Oddziaływania na Środowisko podlegają udostępnieniu społeczeństwu w celu zapewnienia jego udziału w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Wnioski i uwagi mogą wносить wszyscy obywatele, jak również organizacje pozarządowe, grupy społeczne, przedstawiciele środowisk naukowych itd. Ponadto Strategia wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko podlega opiniowaniu przez właściwego Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz właściwego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego

15. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Przedmiotem Prognozy jest Strategia Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030. Prognoza oddziaływania na środowisko została wykonana z uwzględnieniem zakresu określonego w art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2023 r., poz. 2029) oraz zgodnie z ustaleniami Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska Zakres Prognozy jest zgodny z zapisami Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001). Niniejsza Prognoza oddziaływania na środowisko podlega opiniowaniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Przedmiotowe dokumenty, tj. Strategia Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030 oraz Prognoza Oddziaływania na Środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030 podlegają udostępnieniu społeczeństwu lokalnemu w celu zapewnienia jego udziału w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Prognoza składa się z kilku zasadniczych części: informacji o zawartości Prognozy, głównych celach, jej powiązaniach z innymi

dokumentami, metodach sporządzenia czy miernikach. Zakres merytoryczny niniejszej Prognozy został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Poznaniu. Niniejszą Prognozę sporządzono przy zastosowaniu m.in.: analiz jakościowych opartych na danych dostępnych z państwowego monitoringu środowiska, metod opisowych, danych z fachowej literatury.

Gmina Międzychód położona jest na terenie województwa wielkopolskiego. Jest to gmina miejsko-wiejska. Znajduje się w zachodniej części powiatu międzychodzkiego. Większość obszaru gminy stanowią użytki rolne. Do sieci kanalizacyjnej podłączona jest ponad połowa mieszkańców gminy. Pozostali korzystają z przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych. Stan wyposażenie gminy w sieć wodociągową jest natomiast bardzo wysoki. Niemal wszyscy mieszkańcy są podłączeni do sieci wodociągowej. Sieć dróg jest dobrze rozwinięta, dzięki czemu mieszkańcy, jak i turyści mogą korzystać z dogodnych połączeń komunikacyjnych. Podstawę sieci komunikacyjnej stanowi droga krajowa nr 24 oraz drogi wojewódzkie nr: 160, 182, 195, 198 i 199. Na terenie gminy funkcjonuje sieć gazownicza oraz sieć ciepłownicza. Cały obszar gminy jest zelektryfikowany. Na obszarze gminy istnieje uporządkowany system gospodarki odpadami. W ramach regulaminu, właściciele nieruchomości są zobowiązani do utrzymania czystości oraz porządku na terenach swoich posesji. Na obszarze analizowanej jednostki znajdują się:

- 2 rezerваты przyrody,
- Park Krajobrazowy,
- 1 Obszary Chronionego Krajobrazu,
- 3 obszary Natura 2000,
- 179 pomników przyrody,
- 25 użytków ekologicznych.

Stan powietrza atmosferycznego oraz stan wód powierzchniowych i podziemnych poddawane są regularnym badaniom.

Roczna ocena jakości powietrza za 2022 r. w strefie wielkopolskiej wykazała przekroczenia następujących standardów imisyjnych: benzo(a)piren B(a)P. Ogólna ocena stanu wód wykonana w oparciu o rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 9 października 2019 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. z 2019 r., poz.

2147) wykazała, że JCWP, w obszarze zlewni których leży gmina Międzychód, dla których określono ocenę stanu JCWP, odznaczają się złym stanem wód. Według map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego, dostępnych na stronie internetowej Informatycznego Systemu Osłony Kraju, na terenie gminy Międzychód występuje obszar ryzyka powodziowego. Narażone są obszary położone od strony rzeki Warty. Przedmiotem badań monitoringowych jakości wód podziemnych są jednolite części wód podziemnych (JCWPd). Według obowiązującego od roku 2016 podziału Polski na 172 JCWPd, na terenie gminy Międzychód wyznaczono jednolitą część wód podziemnych nr 41. W roku 2019 badania jakości wód podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na terenie gminy Międzychód prowadzone były przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie w ramach monitoringu diagnostycznego. Jakość wód w punkcie badawczym mieściła się w granicach III klasy (wody zadowalającej jakości). Badania jakości wód podziemnych w punktach monitoringu diagnostycznego wg danych z 2021 roku na terenie gminy Międzychód przeprowadzone zostały dla JCWPd nr 34 w miejscowości Sowia Góra. Badanie wykazało klasę jakości wód w tym miejscu jako V , co oznacza wody złej jakości.

Działania wskazane w Prognozie mają na celu ograniczenie uciążliwości, czyli zjawisk wpływających w sposób negatywny na stan otaczającego środowiska, które utrudniają lub pogarszają komfort życia ludzi, (np. hałas, drgania, zanieczyszczenie powietrza). Przekroczenie dopuszczalnych wartości parametrów, charakteryzujących stan środowiska (np. normy jakości powietrza), stwarza zagrożenie zdrowia ludzi lub degradacji środowiska. Instrumenty prawne nakładają na organy administracji państwowej, jak i samorządowej obowiązek kontroli, ograniczania lub eliminowania uciążliwości. Podmioty gospodarcze są zobowiązane do stosowania rozwiązań technologicznych, które spełniają wymagania ochrony środowiska. W Prognozie przeanalizowano potencjalny wpływ wskazanych do realizacji w Strategii zadań na takie aspekty środowiska, jak: obszary natura 2000, różnorodność biologiczna, ludzie, zwierzęta, rośliny, woda, powietrze, powierzchnia ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne. W Prognozie wskazano również czy powyższe oddziaływanie może mieć kierunek negatywny, pozytywny czy neutralny na powyższe elementy. W dokumencie dokonano oceny pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji, zakładając, że uciążliwości występujące na etapie budowy z reguły mają charakter przejściowy. Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć wywrze pozytywny wpływ na środowisko,

w związku z czym proponowanie rozwiązań alternatywnych nie znajduje uzasadnienia. Należy również podkreślić przewagę pozytywnego oddziaływania realizacji Strategii na środowisko.

Prognoza oddziaływania przedstawia również rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko. Rozwiązaniem są zaproponowane w ramach Strategii przedsięwzięcia inwestycyjne i pozainwestycyjne. Większość zaproponowanych działań pozytywnie wpłynie na wszystkie komponenty środowiska. Możliwe są jednak krótkotrwałe negatywne oddziaływania na etapie realizacji konkretnego przedsięwzięcia. Natomiast dla inwestycji, które w sposób szczególny mogą wpływać na środowisko, powinien być wykonany raport oddziaływania niniejszego przedsięwzięcia na środowisko jeszcze na etapie ubiegania się o pozwolenie na budowę. Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach Strategii ma zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko. Zatem, zgodnie z metodologią ocen oddziaływania na środowisko proponowanie szczegółowych rozwiązań alternatywnych, nie ma pełnego uzasadnienia. Ponadto, dokument ten ma charakter strategiczny i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia rozwiązań alternatywnych dla wskazanych działań. Strategia Rozwoju Gminy Międzychód zawiera szereg zadań i celów zgodnych z celami i priorytetami dokumentów szczebla międzynarodowego, wspólnotowego, krajowego, regionalnego i lokalnego. Zakłada się, że wdrożenie Strategii nie przyczyni się do powstania nowych zagrożeń lub uciążliwości dla środowiska gminy, natomiast jej prawidłowa realizacja przyniesie w przyszłości wymierny efekt ekologiczny w postaci minimalizacji antropopresji na środowisko.

Realizacja Strategii nie spowoduje ingerencji i przekształceń w środowisku naturalnym o wysokich walorach przyrodniczych oraz nie wpłynie negatywnie na obszary chronione i cenne przyrodniczo. Wszystkie działania przyczyniają się do ochrony środowiska naturalnego i racjonalnego wykorzystywania jego zasobów. Po przeprowadzonej analizie zidentyfikowano negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze przedsięwzięć zawartych w Strategii ograniczające się w znacznej większości przypadków jedynie do etapu realizacji inwestycji (etapu prac budowlanych związanych z planowaną inwestycją). Wówczas przewiduje się podwyższoną emisję hałasu, emisją spalin z maszyn budowlanych, czy też zwiększoną emisję pyłów. Negatywne oddziaływania na środowisko przyrodnicze związane z etapem realizacji inwestycji są oddziaływaniami krótkotrwałymi, odwracalnymi, o lokalnym charakterze. Z uwagi na charakter przedsięwzięć przewidzianych do realizacji oraz ich lokalizację, na etapie

budowy mogą wystąpić okresowo niekorzystne oddziaływania na istniejące formy ochrony przyrody. Natomiast na etapie eksploatacji inwestycji zaplanowanych w Strategii, prognozuje się ich znaczne korzystne oddziaływanie na środowisko. Ze względu na lokalny charakter działań i zasięg przestrzenny obszaru skutki realizacji założeń Strategii nie będą miały znaczenia transgranicznego.

Przeprowadzając analizę potencjalnego oddziaływania Strategii na środowisko przyrodnicze, odniesiono się do poszczególnych zadań zawartych w Strategii. W stosunku do każdego planowanego przedsięwzięcia przeanalizowano potencjalne oddziaływanie na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego. Wpływ zadań przewidzianych do realizacji w ramach Strategii na środowisko będzie stosunkowo niewielki i w przypadku większości inwestycji, tak jak wspomniano powyżej, będzie ograniczał się do etapu realizacji przedsięwzięcia (etapu budowy). Proponowane inwestycje mają w swym założeniu poprawę standardu i jakości życia mieszkańców, przy jednoczesnych działaniach ochronnych względem elementów przyrodniczych. W związku z tym nie przewiduje się konieczności przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej. W celu zmniejszenia lub eliminacji negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze lub społeczne proponuje się podjęcie działań łagodzących. Zakłada się, że w wyniku realizacji Strategii, nastąpi poprawa stanu środowiska przyrodniczego i standardu życia mieszkańców. Ograniczona zostanie w sposób odczuwalny emisja substancji i energii do środowiska, w tym odpadów, zwłaszcza komunalnych. Poprawie ulegnie jakość powietrza, wód i gleb, co przełoży się na podwyższenie jakości życia mieszkańców. Nastąpi wzrost świadomości ekologicznej społeczności, co może mieć bezpośrednie przełożenie na wzrost aktywności w sprawach ochrony środowiska.

16. ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1 – Oświadczenie autora

**Oświadczenie
autora niniejszej Prognozy o spełnieniu wymagań,
o których mowa w art. 74a ust. 2**

Bartosz Baranowski jako autor niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030 oświadczam, iż ukończyłem studia wyższe na kierunku Finanse i Rachunkowość w Wyższej Szkole Bankowej w Poznaniu, uzyskując licencjat. Jednocześnie oświadczam, że posiadam doświadczenie w opracowywaniu prognoz oddziaływania na środowisko i od 2013 roku opracowałem kilkanaście tego rodzaju opracowań jako współautor.

Jestem świadom odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Bartosz Baranowski

17. SPIS TABEL I RYSUNKÓW

Tabela 1 Cele strategiczne, programy operacyjne i działania Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030	13
Tabela 2 Spójność celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2023-2030 ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego 2030 oraz z kluczowymi kierunkami działań wyznaczonych dla Północno-zachodniego OF	26
Tabela 3 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – 2022 rok.....	35
Tabela 4 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia roślin – 2022 rok	35
Tabela 5 Wyniki pomiarów poziomu hałasu i natężenia ruchu pojazdów wykonanych w otoczeniu dróg wojewódzkich przez WDW w Poznaniu w 2021 r.	38
Tabela 6 Średni dobowy ruch roczny (SDRR) w punktach pomiarowych.....	39
Tabela 7 Wyniki okresowych pomiarów pól elektromagnetycznych wykonanych w 2022 r. w ramach stałej sieci monitoringu	41
Tabela 8 Wykaz JCWP na terenie Gminy Międzychód	42
Tabela 9 Ocena jakości wód podziemnych na terenie gminy Międzychód w roku 2022.....	44
Tabela 10 Ocena stanu JCWPd w 2019 r.	45
Tabela 11 Charakterystyka złóż położonych na terenie Gminy Międzychód.....	49
Tabela 12 Przewidywane negatywne i pozytywne skutki braku realizacji postanowień projektu Strategii...”	63
Tabela 13 Wpływ zadań z zakresu ochrony klimatu i jakości powietrza na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra materialne.....	70
Tabela 14 Wpływ zadań z zakresu zagrożenia hałasem na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra materialne	78
Tabela 15 Wpływ zadań z zakresu gospodarowania wodami i gospodarki ściekowej na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra materialne	90
Tabela 16 Wpływ zadań z zakresu zasobów geologiczne, gleb oraz gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra materialne	96
Tabela 17 Wpływ zadań z zakresu zasobów przyrodniczych na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra materialne	97

Tabela 18 Wpływ zadań z zakresu zagrożeń poważnymi awariami na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra materialne.....	99
Tabela 19 Relacje pomiędzy zidentyfikowanymi oddziaływaniami	122
Tabela 20 Proponowane środki i zalecenia łagodzące niekorzystne oddziaływania na środowisko wynikające z realizacji Strategii.....	126
Tabela 21 Tabela ewaluacyjna.....	132